

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Beneficiorvm D. Petri Rebvffi Montispessvlani
Ivrvvm Doct. Ac Comitiss, Ivrisqve Pontificii Ordinarii
Professoris Paris. & ibidem in supremo Senatu Causarum
Patroni**

Rebuffi, Pierre

Coloniae, 1610

Practica Cancellariæ Apostolicæ cum stylo & formis in Romana curia
vsitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63686)

PRACTICA CANCELLARIAE
APOSTOLICAE CVM STYLO
ET FORMIS IN ROMANA
CVRIA VSITATIS.

Excerpta nuper ex Memorialibus D. Hier. Pauli Barchin. literarum Apostolicarum Vicecorrectoris, omnibus in Romana curia versantibus curis utilis, tam necessaria.

Contra literas Apostolicas opponitur multipliciter de falsitate, de quo, præsertim circa literas iustitiam concernentes, vide Spec. titu. de rescript. present. §. i. igitur. titu. de app. quem non liquido poteris intelligere, nec eum, nec quædam ex his, quæ infra dicentur, nisi videris libros appellatos quinterni Cancellariæ, de iustitia & de reuocatoriis, & confirmatorium, quos composuit Martinus de Ebul. S. R. Ec. Vicecancellarius, de quo stylo hic aliqua summarie dicemus, maxime omissa per eundem Spec. vel post eum immutata, & ea præcipue, quæ nunc sunt in frequenti vsu Cancellariæ Apost. additis quibusdam allegationibus iuris ad corroborationem styli perstrictum.

Et nota in primis, quod stylus Cancellariæ omissus vel immutatus, reddit literas suspectas de falsitate, vt in cap. ad hec. de sent. excom. §. c. quam graui. de crim. fal. §. ca. causa. de testi. & prædictus stylus aperte vel interpretatiue innititur iure communi. vide ad hoc Spec. de appel. §. de offic. & in titu. de statu mona. §. in c. eos qui. de temp. ord. lib. 6. & lo. And. in c. a. de off. leg. lib. 6. §. c. si apost. de præben. §. c. ei qui in gloss. Et iudex per se ipsum potest se informare à practicis & exercitatis in stylo Roma. Curt. & aliarum per rex. & ibi Bart. in l. 7. §. fin. ff. de testi. & ita sæpe faciunt domini de Rota, informantes se de stylo à dominis Abbreuiatoribus, vel correctore, & in aliis in dicto stylo exercitatis, & interdum etiam penitentiaria,

& sic olim factum fuit, vt apparet in decis. Rot. titu. qui fil. sunt leg. & alius decis. licet expeditiones penitentiam non habeant tantam auctoritatem, neque tam exactè discutiantur. Esset tamen æquum, vt hæc informatio fieret vocata parte, & continuata receptione informatio in actis, sicut fit ibi in relation. & remission. & quando formatur dubium, ad quod faciunt not. per Spec. titu. de remis. & de rela. & in aliis locis. & nota. c. sepe. de app. §. l. 2. C. de legi. §. c. inuasi. de appel. & not. per Bar. in l. Theopompus. de dot. præle. & in l. susceptorem de suscep. & Ancha. C. li. 10. quia posset lædi aliqua partium, & quia vidi interdum inaduertenter, vel fraudulenter responderi ab informatoribus, vel à iudice non bene concipi informationem, quod fortè posset euitari, & pars cuius interest, esset præsens quando petitur informatio à iudice.

Prima litera nominis Papæ, debet esse plena & extra ordinem aliarum literarum. Vene. in salutatione debet scribi extensè, & cum magno V. & dilecto etiam t. & si in prima linea debent trahi fursam, & reflecti parum superius, & hoc in qualicunq; parte dictionis, nisi in prima litera nominis proprii. Et l. b. r. h. similiter trahuntur fursum, & in capite earum protrahitur per obliquum quædam virgula tenuis, quæ vocatur lancea. Et quando s. iungitur in prima linea, cum vtraque trahitur fursum & iungitur simul.

Dictiones, quæ recipiunt certam formam scribendi abbreviatè, sunt sequentes. Episcopus, seruus seruorum, dicec. salut. & Apost.

& Apofto. benedictio. ec. Presbyter per omnes obliquos. Item nomina ciuitatum vel dice. vt Bononien. Argentin. Tolafen. Rauennat. Vrbinat. Cefenat. Venet. Metropolit. magister Apofto. a. um. Septembr. Octobr. Nouemb. Decemb. per obliquos, vt nostra nostrum, ipse per omnes casus Ierlimitan. & dereuatinarius Apoftolorū Papa, & a.

Et in data, data Id. Non. Calend. reliqua autem nomina data, scribuntur per extensum, quædam data habet quatuor partes, & sunt, Dat. Rom. apud S. Petrum, Ann. Incarnat. dominicæ M. V. III. & hæc pars etiam in alio loco literarum, quam in data debet scribi coniunctim, ac si esset vna dictio. Idus Octob. Pontif. nostri anno II. Et tota data potest diuidi in duas lineas, dummodo singula ex quatuor partibus sint integre, in vna linea.

In literis Apolto. hodie non scribuntur diphtongi, licet olim in aliquib. antiquissimis literis inueniantur scriptæ, quod voluit Pius 2. suscitare, & stylum abbreviare & formare, quæ in multis scripturis, & locutionibus præcipue in literis gratiæ, non videtur multis satis latinus, cum fuerit compositus temporibus, quibus candor linguæ latinæ maxime deperierat.

Hodie non dicitur secundum, vt olim in tempore Specu. sed pridie Non. numerus non debet scribi per literas significantes numerum, sed extensè, nisi in nomine Pontificum, vt tertio, quarto Idus Inn. Papæ III. Eugenii Papæ V. sic de reliquis. & vide ad hoc regulam Cancellariæ.

*Quod licet
re de iusti
tia conce
datur se
ne suppli
catione, per
psallit nisi
in petroni
ur contra
Reges, vel
principes
aut ma
gnos du
ces. vide in
fr. fol. 3.
ver. contra
reges.*

Item nota, quod literæ de iustitia, cum concedi soleant absq. supplicatione, vt etiam not. in c. porrellæ. de consr. vii. vel inutil. & c. alibi. de rescr. nec nunc, nec olim fuerunt registratæ, cum non sint tam grauis præiudicii vt gratiosè, & vt facilius expediantur, & celerius arg. c. accedens de crimin. fal. & quod forma earum est penè eadem, cum innotatur iuri & non voluntati gratiosè Papæ. Item vt parcatur expensis, cõ conceditur nisi mera iustitia. c. vt litigantes. cum si. & quod olim non registrarer, vide in cons. Bel.

Anno bisextili scribitur primo, sexto Kal. Febr. & 2. c. hodie in literis Apolto. non ponitur indictio.

Et in iudicibus, etiam in corpore rescripti, vbi nomen propriū imponitur debent scribi duo puncta. In conquestib. & ea quæ de bonis, & literis religiosorū, quib. denegantur alimenta, litera post salutem debet esse maiuscula & vacua, in significauit verò, & sua nobis, post iter arreptum, & aliis rescriptis, debet esse plena & magna.

Literæ Apolto. non debent lineari cum atramento, seu incausto, vel plumbo, aliis sunt fallæ. Quod relatiuum, nunquã scribitur abbreviatè, nec titulus vnquam ponitur per n, sed per m, vt commissio sanctæ, non sanctis. Et nota, quod Papa appellat venerab. fratres Archiepiscopum, Patriarcham, & Episcopum. Ceteros autem dilect. fil. Et in conclusione dicit Archiepiscopis, Patriarchis, & Episcopis fraternitati tuæ, aliis verò, discretioni. Et quando scribit Episcopo & alteri, dicit discretioni vestre, etiam si sunt duo Episcopi cum tertio non Episcopo. Clausula verò, Tu frater Episcopo, non est in vsu hodie. Cardin. autem dicit, circumspectioni tuæ, vide c. olim. de priuileg. & c. ad Apolto. de re iud. Electum autem ad Episcopatum, vel cui est prouisum per sedem Apolto. ante consecrationem appellat Papa, Dilect. fil. Et ipsi electo non committuntur causæ, nisi sit, confirmatus, vel si ei prouisum per sedem Apolto. cum talis prouisio habeat vim electionis & confirmationis. vt not. in c. de electione. lib. 6. & ponit Archid. in c. cum illis. de prebend. eod. lib. & Anto. de Bur. in c. in literis, de rescr. spol. & Bellam. in dec. & Oldrad. cons. 194.

Verbum, Ecclesie, solet poni in salutatione in omnibus habentibus dignitatem secularem, præterquam Archidiacono Bononien.

Canonico solo scribitur sic, Dilecto filio H. de Caponibus, canonico Parm. in Canonico regulari ponitur Eccl. Inuocatio verò, seu nomē Eccl. cathedralis, nunquam ponitur: non enim dicit Eccl. S. Laurentii Perusien. vel sancti Petri Bononien. vel fauictorū Crucis, & Eui
liz

liae Barchinonen. vide ad hoc gl. in c. quamvis. de preb. lib. 6.

In conquestibus, & ea quae de bonis, & similibus, litera post salutem debet esse aliquantulum magna & vacua, hoc modo. C. fallit in sua nobis, quia litera S. debet esse magna, & plena etiam in significauit, & querelam, &c.

In post iter arreptum, debet esse plena.

In salutatione non ponitur ordo, nisi in canonis regularibus eccl. Cathedralium ordinis S. Augustini, quibus committuntur causa cum praefata expressione. vide lo. Cas. in c. quoniam de offi. deleg. Vicarius & officialis semper ponitur inter iudices ultimo loco, & scribitur eis sic, Dile. fil. vicario vener. fratris nostri Episcopi Bonon. in spiritualibus generali. Et officiali, sic, Dile. fil. official. Lugdu. Ethodie de stylo in Italia, Vngaria, Dalmatia, Epyro, siue Albania, Sclauonia, & Cypro, & Creta, & partibus Orientalibus. Item in Sicilia, & Sardinia, & Corsica, dicitur vicarius. Sed ultra montes Alpinos, hoc est, in Galliis, Polonia, Germania, Anglia, Hispania, Hybernia, & trans mare in Africa, dicitur officialis, & si aliter inueniuntur literae Apostol. esset error, vel falsitas, facit ad huc styllum, quod not. per Ioa. Andr. in addi. Spec. in rub. de offi. vicari. & Lopus in quadam alleg. & Ioa. de Lignan alta.

De descri-
ptionibus
iudicum.

Prioribus scribitur sic, si sunt monasterij, Dilect. fil. Priori, per priorem soliti gubernari S. Anne Barchinonen. Priori vero prioratus S. Pauli Barchinen.

Priori secularis & collegiatae eccl. sic, Dilect. fil. Priori secularis & collegiatae eccl. S. Ioa. de P. epiniano E. lu. diocesis.

Et nota, quod quando scribitur, Priori monasterij, Decano, vel Praeposito, semper dicitur per priorem, per decanum, per praepositum soliti gubernari. vide ad hoc no. in Cle. & si principibus.

Et haec omnia exemplis apparebunt, ex quibus cuilibet ingenioso facile erit colligere regulas styli, quare subiungemus nonnulla.

Car. episcopo. Venera. fratri Rodorico episcopo Portuæ.

Presbytero Card. dilecto filio nostro Iuliano. tt. sancti Petri ad vincula presbytero Cardinali.

Diacono Cardinali. Dilect. filio nostro Raphaeli sancti Georgij ad velu auream diacono Cardinali.

Quando scribitur Cardinali 12. Apostolorum, non ponitur, tt.

Legato Card. Dilect. fil. Angelo. tt. S. Crucis Ierusalem presbytero Card. in ciuitate nostra Bononien. Apostol. sedis legato. Patriar. archiepiscopo, episcopo, Venera. fratri Patriarch. Alexandrino. Venera. fratri archiepiscopo Neapolitan. Venera. fratri episcopo Bononien.

Duobus vel tribus archiepiscopis, vel episcopis. Venerab. fratri, Rauennat. & Mediolan. ac Pisan. archiepiscopis, Venerab. fratri Illerden. & Valenti. ac Barchinonen. episcopis.

Duobus archiepiscopis, & vno episcopo. Vener. Narb. & Arelatem archiepiscopis, ac episc. Marfil.

Vni archiepiscopo & duobus episcopis. Vener. fratrib. archiepiscopo. Capuan. & Puteolan. ac Suesfan. episcopis.

Duobus episcopis in aliena ciuitate vel diocesi existentibus, Venerab. fratribus P. Vrgelen. & Gerunde. in ciuitate Barchinonen. resident.

Episcopo & duobus eiusdem eccl. Canonis. Venera. fratri. episcopo Illerden. & Dilect. fil. Franc. And. ac. P. An. Canonis eccl. Illerden.

Electo in episcopum. Dilect. fi. Thomæ electo Basilen.

Archipresbytero & Canonico maioris, & Praeposito collegiatae. Dil. fil. archipresbytero maioris, & Praeposito B. Mariae de Castello Ianuen. ac Ant. de Nat. Canonico eiusdem maioris ecclesiarum.

Priori monasterij collegiatae in eodem oppido & cathedralis. Dile. fil. monasterij villa alea. per priore sol. gu. Caesaraugust. dioc. & Caesaraugust. ac seculari & collegiatae eiusdem villae ecclesiarum prioribus.

Abbati intra ciuitatem, & priori prioratus in diocesi. & Archidia. in illis commoranti. Dile. fil. Abbati S. Ildori legionen. &

priori prioratus S. Michaelis de scalda legionen. dioc. ac in ciuitate legionen. residenti Ioa. de Arenalo archidiacono de Beuuento in ecclesia Oueten.

Episcopo & canonico alibi residenti. Vene. fratri episcopo Tingen. in ciuitate Tingen. commoranti dil. fil. Al. Io. canonico Siluen. Et potest etiam dici Florentiæ commoranti, vel Neapoli, vel Tinge commoranti. *facit ad hoc gl. inc. si is cui. de præbend. lib. 6.*

Abbati & præposito præposituræ eiusdem dioc. dilect. fil. Abbati monast. de Klebotillo, & præposito præposituræ S. Trinitatis. S. Andreæ diocel.

Duobus abbatibus & priori eiusdem dioc. monasteriorum. dilect. fil. de iure ual. & riu. abbatibus, & priori de ponte fracto per priorem, &c. Eboracen. diocel. monasteriorum abbatibus.

Priori monast. & priori prioratus extra muros eiusdem dioc. dil. fil. monast. beatae Mariæ de Passu per priorem, &c. & prioratus S. Martini extra muros oppidi de Madrid. Toletan. diocel. prioribus.

Abbati in diocel. & Canonico in ciuitate. dil. fil. Abbati monast. de Lumlo Aquilan. dioc. ac Antonio de Roca Canonico Aquilan.

Abbati monast. & præcentori maiori ac Sacristæ collegiatæ. dil. fil. abbati monast. insulæ brudaræ Lugdunen. diocel. & præcentori maiori, ac sacristæ secularium & collegiatæ S. Henrici Lugdunen. eccles.

Archidiacono & duobus canonicis in eadem ecclesia. dil. fil. Archidiacono, & Iobene. & Fran. de Lachero Canonicis eccl. Redonen.

Cantori offic. eiusdem eccl. dilect. fil. cantori eccl. ciui. & offic. ciuitatem.

Vicario & officiali eiusdem ecclesiæ, nō solent dirigi literæ; etiam si in ecclesia essent illa duo officia distincta.

Vicario episcopi, Dil. fil. vicario venerabilis fratris nostri episcopi Vterbien. in spiritualib. generali.

Decanis extra. & Scholastico intra muros ecclesiarum dilect. fil. S. Victoris & S. Petri extra decanis, & scholastico S.

Stephani intra muros Maguntin. Ecclesiarum.

Tribus Abbatibus in diocel. Dile. fil. S. Pet. dec. ac de pa. Cornetanen. diocel. monast. Abbatibus.

Abbatibus in diocel. extra muros. Dile. fil. Vallis dignis Valentin. diocel. & S. Bernardi extra muros Valentin. monasteriorum abbatibus.

Priori ecclesiæ prioratus & collegiatæ. Dilect. fil. Prioratus. S. P. & maioris, ac secularium & collegi. S. Ruffi. ecclesiarum patrone priore.

Archidiaconis maioris, & aliis in eadem eccl. dilect. fil. maior. & Xatiuensi, ac de alzezita eccl. Valent. arch.

Preposito & cano. maiori, ac decano collegiatæ. Dile. fil. præposito maioris & eiusdem ac S. Afcanij Brëmen. ecclesiarum.

Duobus Canonicis. vni S. Petri de Vrbe, & archipresbytero. Dil. fil. archipresbytero & Anti de dan. ecclesiæ Florent. ac Celso de melinis basilicæ principis Apostolorum de vrbe Canonicis.

Archidiacono & decano eiusdem ecclesiæ, & Canonico alterius. Dilect. fil. archidiacono & decano ecclesiæ Valentin. ac Anto. Ca. Canonico ecclesiæ Carthagenen.

Archidiacono & decano eiusdem ecclesiæ, & archidiacono alterius. Dilect. fil. Barchinonen. & Valentin. archidiaconis, & decano eiusdem Valentin. ecclesiarum.

Archidiacono & canonico eiusdem ecclesiæ & decano alterius. Dile. fil. archidiacono Valen. & decano Illerden. ac Ioa. abba. Canonico eiusdem Valentin. ecclesiarum.

Duobus Canonicis diuersarum. Dil. fil. Ant. P. Ferrarien. & Fran. Mutinen. ecclesiarum Canonicis.

Prioribus duarum collegiarum in eadem ciuitate. Dil. fil. secularium & collegi. S. Desiderij, S. An. Auinionem. ecclesiarum prioribus.

Abbati nullius diocel. dilect. fil. Abbati monasterij Farsensis, quod nullius existit diocel.

Præcent.

Præcentori & Canonico in eadem, & Canonico in alia. Dil. fil. præcentori. & Io. Lupe. Illerde. ac Enuero. Cornelio osceni. Canonico ecclesiæ.

Canonico regulari. Dile. fil. Fabritio de mansis Canonico ecclesiæ Perusien. ordinis. S. Augustini.

Abbatibus collegiarum diuersarum diœces. Dil. fil. secularium & collegiatarum Vali soleti & Sarcenium. Palentin. & subrogem. diœces. eccl. Abbatis.

Episcopo & Archidiacono eiusdem ecclesiæ. Venerabili fratri episcopo Vrbeuetan. & dilect. fil. archidia. ecclesiæ Vrbeuetan.

Vni Canonico non solet poni ecclesiæ. Dile. fil. Ant. de Marct. Canonico Pisan.

Duobus, tunc ponitur ecclesiæ. Dil. fil. Troillo de maluitis & Ant. de pij. Canonici. eccl. Bono.

Tribus prioribus in eadem ciuitate, vno extramuros. Dil. fil. Iacob. de Spata. & S. I. fidori, & S. Hieron. extra muros Ispalen. per priores gubernari solitorum monasteriorum prioribus.

Decano & Canonico eiusdem ecclesiæ. Dil. fil. Decano & Mar. Cor. Canonico ecclesiæ Maioricens.

Canonico & officiali eiusdem ecclesiæ, Dil. fil. Dionysio fa. Canonico ecclesiæ Gerunden. & officiali Gerunden.

Præpositis in cathedrali & collegiata, & decano in eadem. Dilect. fil. maioris & sancti Germani præpositis, ac eiusdem sancti Germani decano Spiren. ecclesiarum.

Prioribus monasterij eiusdem diœces. Dil. fil. de Morena & Bandonia per priores, &c. Portugalen. diœces. monasteriorum prioribus.

Cantori & officiali in eadem, & officiali in alia. Dile. fil. Cantori ecclesiæ Andegauen. & Turonen. ac Andegauen. officialibus.

Duobus Canonici diuersarum Ecclesiarum in eadem commorantibus. Dilect. fil. Anto. E. Illerden. & in ciuitate Illerden. commoran. Franc. Iu. vici. ecclesiarum canonicis.

Abbati & priori in eadem ecclesia eiusdem diœces. Dilect. fil. abbati & priori secularis & colleg. ecclesiæ valiseleti Palentin.

Canonico regulari & seculari. Dile. fil. Anto. de brutis Perusin. ordinis sancti Augustini. & Marco. de strafenen. ecclesiarum Canonicis.

Priori præposito monasteriorum. Dil. fil. Priori de villano per priorem præposito sancti Martini de Costa. per præpositum gubernari solitorum. Gerunden. diœces. monasteriorum præpositis.

Abbati & priori & monasteriorum eiusdem diœces. & canonico ecclesiæ. Dil. fil. Abbati S. Andr. & per priorem. &c. beatæ Mariæ de clumero. Astoricens. diœces. monasteriorum, ac Fernando Nerio canonico Astoricens.

Priori ecclesiæ & prioratus in eadem ciuitate. Dilect. fil. ecclesiæ & prioratus sancti Ioannis Cæsaraugustan. prioribus.

Vicario vrbs. Vener. fratri. R. episcopo. Perusi. nostro in vrbe in spiritualibus vicario.

Tribus vicariis. Dil. fil. Taurinen. & Asten. ac montis Regalis episcoporum venerabilium fratrum nostrorum vicariis in spiritualibus generalibus.

Vel sic. dil. venerab. frat. nost. Taurin. & Asten. ac montis regalis episc. vicariis in spiritualibus generalibus.

Gubernatori patrimoniij protonotario. Dil. fil. magistro Lud. & Angnellis, notario nostro pro nobis & Ro. eccles. prouin. nostræ patrimoniij B. Pet. in Tuscia gubernatori.

Canonico ciuitatis Venetiarum tempore Pauli secundi scribitur sic. Dil. fil. Ty. Barbarigo canonico Venetiarum.

Episcopo & vicario committit penitentiaria disiunctiue, sed cancellaria nullo modo, olim sic. *vt in ca. insinuante. de offi. deleg.*

Et nota, quod regulares semper præferuntur secularibus, vt licuit videre in exemplis, nisi in canonico regulari, qui postponitur omnibus, præterquam vicario vel officiali.

Quando scribitur habenti dignitatem in ecclesia ciuitatis, vel dioc. vbi fit commissio non solet apponi nomen delegati. Sed si resideat extra, sic: vt visum est in exemplis. & hoc habeat locum etiam si pars impetrans rescriptum hoc peteret, & quid differat vel interfit an apponatur locus residentie delegati, vel non, vide Ioa. Andr. in c. fin. de rer. permut. & doct. Gallicanos, in ca. nonnulli.

Quibus committantur cause.

Circa qualitatem personarum, quibus possint committi cause per rescripta apostolica: est semper menti tenenda dispositio Bonifacij. 8. videlicet, c. statutum. de rescript. lib. 6. nam illa est nunc in viridi & vigenti obseruantia cancellarie. Sed circa quedam dubia posita ibi per docto. stylus habet que dicentur. Archipresbytero rurali non committuntur cause, nec officiali capitulo expresso nomine capituli, nec conseruatori, de quibus dubitarunt gl. in clem. & si principalis, de rescript. Inquisitoribus autem & prelati mendicantium possunt committi, cum clausula que est in quinto iustitie, quamvis non soleat committi. vide e. cum olim. de maio. & obed. Plebanis autem collegiatarum committuntur, & in partibus Venetorum solet dici ecclesie: in Tuscia vero plebis. Preceptoribus autem maioribus S. Antonij per constit. Sixti Papu 4. committuntur cause, & aliis quibus Canonicis Collegiatarum in Alemania, & S. Petronij Bononiensi, & alibi per constitutiones descriptas in quinto cancellarie de gratia. de quo fit mentio in l. rez. cancel. sub iii. de dispens. Monachis autem ecclesiarum cathedralium non solent committi de stylo hodie, que habentur in c. causam que. de iudic.

Ad que trahuntur persone in rescriptis.

Circa loca autem, ad que trahuntur persone in rescriptis est etiam obseruanda forma d. c. statutum. cum distinctione, aut actor & reus sunt eiusdem diocesis, vel diuersarum, &c. Item an allegetur per horrescentia: & dantur tunc litera extra cum clausula per horrescentia. Dantur etiam litera extra, si actor dicat quod ciuitatis & diocesis rei intrare non audeat, vel quod sufficiens persona, cui causa committi possit

in ciuitate seu diocesis rei non resideat. Aut quod vniuersitas, episcopus vel capitulum. Et breuiter, in his est seruanda forma d. c. statutum. & etiam clem. abbas. de rescript. que disposuit quomodo superior impetrat rescriptum, volens agere ratione membrorum sibi subiectorum, que sunt in alia diocesi quam dignitas principalis, cui illud membrum subest. Ad cuius cle. intelligentia, lege que scribit Collec. & alij doc. Gallicani in c. nonnulli. de rescript. & in c. ex parti. de for. compe. vbi inter alia dicunt, quod si quis Abbas rationem membri in alia diocesi quam sit abbatia sua siti, velit impetrare contra quemdam tertie diocesis, & habere iudices in diocesi abbatie tanquam in tertia, non debent ei dari iudices in illa, ne fiat per fictam & indirectam viam contra dispositionem d. c. statutum.

Et nota, quod cause appellationum, matrimonialium sententiarum late ab ordinariis possunt committi extra ciuitatem vel diocesium, etiam si actor & reus sunt eiusdem diocesis de stylo, nec solent committi nisi episcopis. Simpliciter autem commissiones causarum matrimonialium, hoc est, in quibus non est appellatum iudicialiter a iudice, licet esset forte appellatum extra iudicialiter a parte committuntur de stylo episcopo diocesano, rei vel ree, & non datur in tertia, quamvis actor & reus sint diuersarum diocesis, nisi fuerit suspectus diocesanus impetranti, & tunc dantur extra cum clausula, Cum in ciuitate, &c. non sit aliquis episcopus, qui de huiusmodi causa ad presens tute cognoscere possit, fraternitati tue, &c. Et debet prius narrari causa suspitionis. Sed si forte episcopus diocesanus agat in remotis, & hoc narretur, committitur de stylo causa matrimonialis simplex alteri episcopo in diocesi rei commoranti, vel vincitori. ad quod facit cle. de for. comp. & c. eos qui. de tempo. ordi. lib. 6. videtur tamen tunc posse committi maiore dignitatem in ecclesia habenti, vt in ca. literas. de rescript. spol. Præterea aduerte, quod si aliqua vniuersitas impetret contra aliam vniuersitatem, possunt iudices dari extra de stylo si pars petat. vide Collec. de hoc in d. capit. nonnulli.

nonnulli. si autem causa est prophana includens matrimonialem: non habetur cōstans stylus super commissione faciēda, vide tamen not. per gloss. in ca. dispendio san. & per Lud. cons. 249. & per Oldr. cons. 320. de partium vero consensu causa etiam non matrimonialis trahitur extra. debet tamen fieri mentio in rescripto de dicto consensu. vide ad hoc decis. Regid. de Bellanatre, siue Bellanere. & sit fides de consensu per auditorem contradictarum correctori, si partes sint presentes in curia. Et aduerte quod ratione rei immobilis, super qua impetratur rescriptum, siue agatur actione reali, siue personali, debent dari iudices in loco vbi est sita res illa: & ita obseruat cancellaria, interpretando. d. c. statutum. nihil immutasse quoad immobilia de iure antiquo. & sic remanet dispositio. c. dilectus. de rescriptis. & ca. si. de for. comp. nec tunc attenditur de stylo locus domicilij rei, licet doct. communiter teneant, quod si in electione actoris conuenire reum in loco rei sitae, vel loco domicilij ipsius rei. & no. in l. si. C. vbi rem act. & sic immobilibus discernimus dispositionē d. c. statutum. videlicet, quod non fiat differentia, an actor, & reus sint eiusdem dioc. & c. sed semper dantur iudices in loco immobilium, nō autem in loco domicilij rei, etiam si pars peteret, ad eod quod si in eodem rescripto impetrēt iudices super immobilibus & mobilibus, nō dabuntur iudices nisi in loco immobilium, ne videantur etiam dari in loco seu domicilio rei: & si pars velit in loco mobilium, non dabuntur iudices per cancellaria contra diuersas personas, nisi in diuersis rescriptis, nec etiā curat cancellaria de loco vbi fuit appellatū, vel grauamen illatū quo ad hoc, vt non dentur in tertia, quia dari possunt in tertia, si actor & reus fuerint diuersarum dioc. nec etiā si reus originarius appellans velit iudices contra appellatū in loco eiusdem rei, non dantur ei de stylo. licet contrariū videantur voluisse doct. in d. c. statutum. Contra eum autē, qui interdum moratur in vna diocesi, interdū in alia, dantur iudices in vtraque si hoc exprimat impetrans. In laico autem, qui iu-

risdictioni cuiuscunq; iudicis ecclesiastici se submitit, non dantur iudices, nisi in diocesi rei vel tertia, & aliās iuxta formam, ca. statutum. supradictam in immobilibus. & in causis prophanis laicorum subiectorum ecclesie etiam seruatur forma. d. c. statutum. de stylo: licet aliqui videantur voluisse contrarium. vide eos in c. decernimus. de iud. & ca. sua nobis. de appell. & Bellane. in d. c. statutum. In testibus autē, ad perpetuam rei memoriam, solent dari iudices in loco impetrantis. vide ad hoc doct. in c. si quis contra. de fo. cōp. & c. significarum. de testi. in forma autem, humilibus, quæ plus taxatur, & habet in hoc aliquid gratiæ, potest de stylo absq; signatura Pape causa committi extra dioc. cum derogatione d. cap. statutum. Et in rescriptis ea quæ de bonis super reuo candis indebitē alienatis, & rescripto significauit, & post iter arreptum, dantur iudices vbi pars petierit, quia non exprimuntur rei. Item aduerte, quod non solet cancellaria dare iudices in loco contractus, vel destinatæ solutionis, etiam si impetrans dixerit reum ibi inueniri, nisi commoretur, vide ad hoc not. in cap. dilecti. de for. comp. & in l. quero. ff. de sol. præsertim cum non appareat de consensu ordinarij rei. vide etiam ad hoc Specul. in de compe. iudic. §. i. vers. in clericis autem. qui videntur etiam in hac tacita prærogatione requirere consensum ordinarij. & vide text. 3. q. 6. non liceat. & Angel. in l. i. de iudi. Et nota, quod si reus est vnus dioc. & commoratur in alia cancellaria non dat iudices, nisi in loco commorationis, etiam si impetrans petat in vtroque. In loco autem predicto commorationis dantur iudices etiam si non dicatur reū habere domicilium, & stylus iste facit pro opi. Inno. & aliorum in c. ex parte B. de for. cōp. & vide doct. in c. quod clericis. eo. iii. & text. in l. verum. C. de incol. lib. 10. Contra hæredē autē alicuius defuncti, non dat iudices cancellaria, nisi in loco dioc. hæredis, vel vbi ipse heres conueniatur ratione legatorum soluendorum, siue ratione debitorum defuncti. nam non dat iudices in loco vbi defunctus fuisse conueniendus. de quibus in l. hæres absens. & l. si fideicommissum. de iud. ff.

Et in c. fi. de fo. comp. per doct. & ita stylus cancellariæ interpretatur, d. c. statutum. plura fultulisse de dispositis per iura antiqua saltem quo ad effectum commissionum quam faciant interpretationes doctorum qui in multis contrarium sentiunt, nec etiam dantur hodie literæ per cancellariam laicos contra laicos raptores aliarum rerum, quam ecclesiarum, nisi tales raptores, vel furios essent occulti, & tunc dantur literæ excommunicationis generales, ad satisfactionem in forma, significavit. vide ad hoc not. in c. cum sit generale. de fo. comp. & fundantur dictæ literæ generales excommunicatorie ex multis iuribus, videlicet ex c. 2. de offi. ord. & s. q. quidam. & de. volentes. de here. & gl. in cle. maiorum. eo. titul. & ex not. per Host. in c. nobis. de sen. exi. & per Io. And. in c. cum in mult. in novel. & not. 35. q. 6. episcopus. in Synodo. & in c. ad nostrā. & i. de iure iur. & cap. constituimus. de testi. & c. iuc. de pœnis. per Collect. Et in prædictis literis in forma, significavit, interdum denunciatur quis excommunicatus ipso iure generaliter, & monetur ad satisfactionem, interdum monetur per duos terminos, & deinde excommunicatur, & hoc ultimum fit in casibus, in quibus non est quis excommunicatus ipso iure. Vt not. quod non solet etiam cancel. dare iudices in loco delicti, & in summa, non dat iudices, nisi in loco domicilii, seu comoracionis, & in loco rei immobilis sitæ, adeo, quod ministris & general. ord. comitib. & baronib. & huiusmodi non dat iudices, nisi in locis vbi comorantur, vel in loco vnde denominatur, si illa pronuncia concluditur vna diœc. tãtũ, vide Abb. ad hoc. in c. dilectus. de rescr. colla. 3. & not. in l. 2. c. vbi Senator. & in c. omnes. de maio. & obe. & in c. quoniam. de offi. deleg. Nota etiã quod si actor impetret contra plures reos diuers. diœc. quamuis illi rei sint diuersarum prouinciarũ & etiam sit causa cõmunis, dantur iudices in singulis diœcesibus reorum, vel in tertiis si actor sit diuersę diœcesis ab eis, non sufficit dare in vna ex diœc. reorum in simplicib. cõmissionibus. Secus in causa appellationũ, in quib. non est necesse accipere iudices, nisi in altera

ex diœcesibus reorum, neque actores cõputantur, nisi pro vno, si dicant se esse litis confortes. vide ad hunc stylu no. inc. dilectus. de rescr. & c. ex parte. de for. com. & l. a. & 2. & 3. si vnus ex plur. ap. & in l. a. de di. rescr. & l. a. & 2. si plu. vna senti. & l. sepe. de re iud. & l. i. si in commu. eademque caus. & in l. scire debemus. de verb. oblig. & l. de pupillo. & si plurimu. de n. ope. nunc. & Clem. a. de appel. in cle. Et dicit lo. Ganfred. cum aliis doct. Gallicanis, fuisse determinatum in cancellaria, quod si quis habeat impetrare contra duos, quorum vnus est de diœc. impetrantis, alius de alia, quod debet dare iudex in tertiam, cũ minoras sequantur inconuenientia, & addit longe minorem esse inconuenientia, quod vbi duo vel plures rei cõuenti sunt in eadem causa, quod cenleantur loco vnus, quam plurimu. arg. c. in multis. li. 6. de rescr. & de iure pat. c. a. eo. lib. de elect. scriptum. & vide ad hoc not. per Inno. & alios in c. pastoralis. de rescr. hodie tamen fit vt supra dictum est. Dicunt etiam prædicti doc. Gallicani, in cap. causam. de offi. deleg. & Bellam. iud. in d. c. statutum. cancellariam cõmittere causam matrimoniale, etiam si sit super fœdere, episcopo, & aliis non episcopis, cum clausula, tu frater episcope, & quando appellatur à grauamine, vel interlocutoria in matrimonialibus, etiam committitur episcopo, vt ibi per eos, & ita seruatur hodie. Facit contra c. constitu. 2. de apel. Sed si maritus impetret literas contra aliquem continentem vxorem suam inuitam, potest tunc absque dubio committi aliis, quam episcopo, cum talis cognitio sit misti fori. vide Io. And. & alios in c. non est. de spon. & ca. illud. de pre. sumpt. & Ant. de But. in ca. tuam. de ord. cog. Et nota quod si priuilegiatus traxit me extra suam diœcesim, & ego appello ab sententia, cõmittentur olim causę per cancellariam extra diœcesim appellati. per not. inc. prudentiam. de mut. peti. Verum postea vltimum est obtinere d. c. statutum, & negata est commissio extra diœcesim. Et iterum postea cancellaria in similibus casibus, dedit extra, tempore Clementis 4. interpretando stylum per ius commune, per no. in c. cum dilectus de cons. quare stylus in can-

in cancellaria fuit in hoc inconstans. Et in his pluribus aliis indigeret declaratione Pontificis d. c. statutum. quod videtur confuse & generaliter tollere multas æquitates iuris antiqui. Et nota quod si episcopus impetret literas vnâ cum alio suæ diocesis. pro re communi contra eius subditum, dantur iudices extra, etiâ in simplicibus. arg. d. c. nunci. de iur. pat. lib. 6. & ff. de quib. re. ad eund. iud. ea. l. 1. & c. per tuas. de arbi. & l. sita. de li. & possib. & ff. si seruit. vend. l. si communem. & c. de temp. in integ. restit. peten. & de concef. præb. auctoritate. li. 6. & l. 1. c. si commu. eademque caus. in integ. rest. poss. & l. inter de minor. l. per fundum. ff. de seruit. rusti. præd. & de cond. & demonst. l. pater. & faciunt dicta supra de litis confortibus.

Circa per-
sonas que
possunt li-
teras im-
petrare.

Personæ autem, quæ possunt impetrare literas, sunt laici, contra laicum in terris ecclesiæ. vide in ca. si duobus. de appel. Item laicus contra clericum, & clericus contra laicum, etiam de antiquissimo stylo, & clericus cum laico contra laicum, si ad eos communiter res pertineat, sed non econtra. Sed in hoc ultimo casu contrarium videntur voluisse. doct. in l. præcipimus. §. eod. c. de appel. & in l. fin. de hono. non cont. C. Mathes. in quodâ nota. & Abb. rector in quadâ disp. de quo per Collect. post Federi. in c. foris. de verb. signifi. in causis autem feudalibus, non dantur literæ etiam clerico. vide cap. ceterum. de iudi. & cap. ex transmissa. & ca. verum. de foro comper. Dantur autem literæ laicis contra laicos, super vsuris vel contractibus in fraudem vsurarum initis, vel iuramento vallatis. Item super iure patronatus vel præsentatione, aut iure funerandi, aut dote, vel donatione propter nuptias, & super administratione rerum piarum. & propterea dantur confraternitatibus. vide ad hoc. Paul. & Abba. in cons. Dantur etiam ratione voti. Vide ad hoc in c. licet. de voto. & quomodo laicus conuenitur super re, quam tenet ab ecclesia, vide ad hoc Specu. in tit. de com. iud. ad. §. 1. & not. inc. nullus. de fo. comperen. & not. in cap. si clericus laicum. Dantur etiam pro & contra executorem vltimæ voluntatis laicum, etiam in non piis causis, licet quo ad vltimum, vide-

antur ob stare huic stylo not. in ca. tua. de testum. & breuiter dantur literæ inter laicos super causis ecclesiasticis, & aliis absque dubio forum ecclesiasticum concernentibus. Super obseruatione autem pacti inter laicos non dantur, nisi diceretur in illis locis tales causas de antiqua consuetudine pertinere ad forum ecclesiasticum. vide ad hoc Collect. in c. 1. de pact. Super infamatione autem de crimine incestus inter laicos, cum peterentur literæ tempore meo à cancellaria, de consilio dominorum de parco negatiuus eas, quauis mihi videretur esse concedendas pluribus rationibus, & inter alia, quia Cancellaria maximè innititur textibus alleg. in ca. si de sepult. sed quia non inuenimus exemplum alicuius formæ antiquæ, ac quæ iuri opinionioni eorum. Sed contrâ feci in crimine contra naturâ, cum peterentur literæ inter laicos iuxta formam. l. diffamari. vide de his doct. post gl. in c. nos inter. de purg. cano. & in c. clericus. de excef. prælatorum. & capit. in archiepiscopatu. de rapto.

Et nota etiam, quod Iudæis vel Saracenis contra laicos Christianos, vel econtra, non dantur literæ per Cancellariam, nisi super causis concernentibus forum ecclesiasticum simpliciter vel mixtim, nec fit mentio de negligentia iudicum secularium sed si essent de terris ecclesiæ, bene dantur. vide ad hoc not. in c. quod super his. de voto. per doct. & in d. c. in archiepiscopatu. Magistris, seu præfectis fabricæ ecclesiæ, & perpetuo oblati, & rectoribus hospitalium, laicis pro bonis ad fabricam vel hospitale spectantibus, bene dat literas cancellaria, & contra eos pro dictis bonis, & fratribus & fororibus, etiam tertii ordinis S. Francisci, & contra eos: simplicibus autem eremitis non solent dari literæ, nec seruatoribus clericorum laicis. Bizocaris autem seu mantellatis dantur, vxori clerici coniugati, & multo magis contra eum videtur dari posse per l. 1. c. de incol. lib. 10. & de dign. l. mulieres. lib. 12. ff. de sena. femina. Et nota, quod laico de terris ecclesiæ, non dantur literæ contra laicum extra terras ecclesiæ, sed econtra sic. Et attende, quod in tutore,

& cura

& curatore, & procuratore in rem suam, consideratur persona pupilli, vel adulti, seu furiosi, aut procuratoris, an sit clericus vel laicus, non ipsius tutoris vel curatoris super impetratio. Idem ad hoc ut trahatur extra, nam in hoc, videlicet, quo ad commissionem, non solet attendi dicecensis vel locus commoratio, tutoris vel curatoris, sed pupilli vel adulti. *Facione ad hoc not. in l. si ex pl. eius. c. & an. l. i. §. libelli. de appel. ff. & l. i. q. an. nup. inter pu. & no. l. i. ff. de administ. tut. & l. ad ca. ff. de re iud. & in c. su. nobis. & c. ex parte. de appel. & in c. querela. de elect. & in l. i. c. de sem. & inter iud. & in c. i. de proc. lib. 6. ubi non attenditur qualitas procuratoris, & de procuratore in rem suam, vide no. in c. licet. de offi. dele. & l. apud. de do. excep. in patre autem laici administratore bonorum filii clerici non habetur firmus stylus. Aliqui ex correctoribus considerantur persona patris, propter interesse eius in usufructu, & non dederunt literas contra laicum: alii dederunt, quasi pro re, quasi communi patri laico & filio clerico, & hanc partem nos sequuti sumus, tamen quoad trahendum extra impetrante literas patre aut si contra cum ratione predictorum bonorum impetrentur, semper attenditur dicecensis, patris non filii: si fuerint diuerlarum: quia consideratur vexatio & cura comparandi per iura supra alleg. & verbum trahere. vt not. docto. Galli. in d. c. statutum. & in executore quo ad hoc. & vide ad hoc glos. & Bartol. in l. c. de agri. & cens. Dantur etiam literae laico contra laicum, qui subest iurisdictioni temporalis alicuius episcopi vel prelati, si hoc narretur. quamvis olim Cancellaria non dederit literas nisi inter laicos ecclesiae Romanae tantum, quod Collect. in cap. ad petitionem. de accus. dicit observatum fuisse, vel ex effectu praesidentium in literis expediendis, vel ex errore abbreviatorum. Et si laicus percussit laicum in ecclesia, non dantur literae ad instantiam percussis, sed rectoris ecclesiae. & vide ad hoc not. in ca. cum sit generale. Dantur quoque literae contra laicum mulieri conquerenti se per dote, siue cum viro, quando est nupta, siue absque viro soluto matrimonio, vel viro*

ipso ad inopiam vergente, & debet fieri mentio in rescripto, quod res super quibus laicus mulieris pertineant. Viro autem contra laicum dantur etiam literae pro dote sibi promissa. vide ad hoc ca. permissas. de do. inter virum & vxor. formam quaterni Cancellariae iustitiae, in titu. de mari. Viro etiam contra vxorem, ad dotem propter adulterium vxoris perditam, videtur posse dari literas per cap. plerumque. de don. inter vir. & vxor. & cap. ex parte de consuet. & not. per Abb. in cap. cum sit generale. de form. compe. & idear fortè videtur, si agatur super parafernaliibus per mulierem non contra tertium, sed accessorie ad dotem, seu vna cum dote, vt in cap. plerumque. & sine esse. de dona. inter vir. & vxor. argum. l. si ego. §. doris. de iur. dot. ff. & l. fin. Cod. de pact. conuen. & argum. l. si sponsa. ff. de iure dot. & de priua. credi. l. 2. §. fin. sed si mulier est vidua, vel pauper orphanus, bene impetrat literas etiam nulla facta mentione de dote, cum clausula, illos sub quorum iurisdictione, & c. quae dantur quando pauper orphanus, vel vidua non possunt consequi iustitiae complementum à iudicibus secularibus, & vocatur pauper orphanus miserabilis persona vt not. in cap. super quibusdam. de verbo, signif. iuncto, cap. 87. dist. & l. orphanotrophos. c. de episc. & cler. & cap. grandi. de sup. neg. prel. lib. 6. & cap. i. ne cler. vel monach. Nec capitur orphanus, vt cap. admonere. 33. q. 2. pro eo qui caret parte. Et dantur etiam pro orphano, quamvis habeat tutorem vel curatorem, vt videtur forma Martini de Ebulo. videtur oblatre. dist. l. orphanotrophos. sed potest esse pauper miserabilis, etiam si habeat tutorem vel curatorem. Pro nobili paupere orphano etiam dantur literae. vide not. in cap. signifi. cantibus. de offi. deleg. & l. humiliter. Cod. de incest. nupt. Item dantur literae pro clerico cum vnicuique & virgine coniugato, & contra eum de stylo. licet videatur oblatre. cap. vnicuique. de clem. cond. lib. 6. tamen pro stylo faciunt not. per Abb. cap. a. de rit. & hone. cler. Et nota, quod pauper orphanus, vel vidua non impetrat in eisdem literis contra clericos & laicos simul, cum

etiam diuersæ sint conclusiones. Et aduer-
te etiam, quod laicus non impetrat literas
contra clericum generaliter super iniu-
riis, sed est necesse specificari iniuriam. *vi-
de not. in c. grauis. de rest. spol. & c. olim de iniur.*
Nec clerico, & laico dantur literæ simul
super iniuriis, etiam si diceretur commu-
niter. Item si conuenerint sint plures, et-
iam si pater vel filius, vel fratres debent po-
ni super bonis & rebus aliis ad eos comu-
niter spectantibus, sed in vniuersitate co-
querente vel alio corpore, seu collegio
non dicitur communiter spectantibus.
Monachis autem vel aliis religiosis, aut
mendicantibus non dantur literæ nomine
proprio, sed superioris & conuentus, nisi
talis religiosus habeat aliquod officium
obedientiarum, vel administrationem, aut
beneficium sui ordinis, vel ex dispensatio-
ne Apostolica, vel impetret super absolu-
tion. ab excommunicatione vel infama-
tion. aut alimentis, aliàs non dantur, etiam
si sit in studio. Et etiam olim obseruauit
cancellaria, *vt per Collect. in c. dilectus de re-
scrip. & vide Ror. de iudic. in nouis. & in decis.*
Bella. Mihi tamen semper visum fuit posse
dari literas pro existente in studio, si affe-
rat se de licentia prælati & conuentus ef-
se in studio, *per no. gl. in c. non dicatis. 12. q. 1.*
& filongius de iudicibus. & *per Archid. &*
Ioan. Andr. in cap. 2. ne cleri. vel monach. dum-
modo narret iniuriari sibi super debitis
ratione studij contractis. Aliqui tamẽ cor-
rectores sequuti sunt exacte stylium anti-
quum, ne sub hoc prætextu studij detur
ocasio monachis impetrandi literas su-
per aliis debitis, & administratione pro-
prij, & noluerunt dare etiam cum dicta
narratiua. Contra religiosum autem ho-
die bene dantur literæ, sub nomine pro-
prio indistincte in loco commorationis. &
vide not. in c. quanto. de offi. ordi. Mendicanti-
bus verò dantur literæ pro erogatis eis, vel
ecclesie eorum in eleemosynam, cum pos-
sint implorare officium iudicis, ad habenda
illa bona, & etiam agere si dixerint se
posse obtinere bona ex priuilegio sedis A-
postolicæ, cui non sit derogatum. *Ad quod*
vide not. in cap. si. de pact. lib. 6. olim tamen

cancellaria non admittebat appellationes
super immobilibus medicantium, quam-
uis allegarent priuilegium Apostolicum
super eis, *vt not. Collect. in ca. significantibus.*
de noui oper. nunc. Abbati autem soli dan-
tur, pro spectantibus ad, mensam Abba-
tialem, si fuerint ordinis S. Basilij vel Be-
nedicti, aliàs autem non dantur absq; con-
uentu. Præceptoribus autem siue com-
mendatoribus militaribus datur indistin-
ctè, etiam pro pluribus commendis, sed
non pro pluribus prioratibus in militibus
Rhodiensibus, seu fratribus Hierosolymi-
tanis, *vt vidi in eorum statutis, seu stabili-*
mentis, dum peterent confirmationem
eorum. & vide no. in cap. quia nos. de appel. per
Inno. & Host. vide ad hoc not. in c. cum deputati.
de iudi. & Oldr. conf. 127. viro autem & vxori
dantur literæ absque verbo, communiter.
Non dantur literæ, si quis velit impetrare
contra homines talis loci, nisi dicatur vni-
uersi homines vel vniuersitas hominum
talis loci. *vide ad hoc not. in c. cum in multis. de*
rescrip. li. 6. Oldr. conf. 315. & not. gl. in c. cum di-
lectus. de ord. cogni. Et quando ignoratur, an
quis sit clericus vel laicus, solet poni dis-
iunctiue clericus vel laicus pro quo stylo
facit. *l. i. §. quia autem. ff. quorum leg. de rest.*
in integ. constitutis. & c. vnic. de post. præ. lib. 6.
Filio autem familiars non solent dari literæ
contra patrem, nisi exprimat sibi iniuriari
super castrensibus, aut alimentis, vel aliàs
in casibus, in quibus possit agere contra
patrem. *vide ad hoc. l. his nulla. ff. de iudic. & l.*
actiones. ff. de act. & glo. 23. que. 4. si ecclesia.
& *in cap. queritur. 2. q. 7.* nam prohibito con-
sequenti, videtur prohibitum antecedens,
videlicet impetratio literarum. *facit quod*
not. Immo. in cap. 2. de dilat. Emancipato au-
tem bene dantur, cum non prohibeatur a-
gere: nisi non præterita venia, que per im-
petrationem literarum non tollitur, & iu-
de hoc examinabit. *argu. l. sed & in hac. §.*
præter. & l. quamvis in si. ff. de in ius voc. & facit
l. si. C. eo. Super furt. verò, vel falsitate com-
missa per patrem aduersus filium quod
possunt dari. vide l. congruentius. C. de patr.
pot. & not. in ca. prohibemur. 2. que. 1. & in d. §.
prætor. Cisterciensibus non dantur literæ

super castris, hominibus vafallis, vel decimis, nisi adiciatur, quod habuerint illa antequam ipsorum monasteriorum Cisterciensis ordo reciperet instituta. *vide capi. recolentes. de stat. monach. & not. in cap. cum ordinem. de rescript.* Super diversis beneficiis contra diversos reos non datur vnum rescriptum, nec cum clausula, & quidam alij. Sed est necesse exprimere reos, nec vbi agitur super beneficio, non debet hodie addi in rescripto super rebus aliis, quam fructibus illius. Cancellaria non dat literas conuentui vel Capitulo, vel cõtra eos, nisi super bonis discretis, & aliis quæ vacante sede per eos necessario expediuntur. *vt per Collect. in cap. illa. ne sede vacante.* Et pro iniuria illata ecclesiæ cathedrali, vel intra ipsam, vel in eius cõmiterio non dantur literæ episcopo, siue capitulo. *vide Collect. in capitu. cum deputati. de iudic. sed. contra sic.*

Nec in aliquo rescripto ponuntur ultra tres ciuitates siue diocel. computatis auctoribus & reis, vel quatuor si iudex fuerit ex illis quatuor.

Item non ponuntur ultra octo nomina reorum, absque clausula, & quidam alij, sed cum ea septem, nomina verò conquerentium possunt esse quot placet.

Contra reges & principes, seu magnos duces non dantur literæ sine signatura Papæ faciunt no. per Specu. titul. de legat. §. nunc videndum. *vers. Item non obstantibus.*

Et nota, quod communitas, seu vniuersitas de stylo computatur pro quatuor personis, licet l. mortuo. ff. de fideiuss. & ex quib. caus. mxio. l. ai. prætor. §. item inquir. cum aliis iuribus faciant contra, & ideo non datur literæ in vno rescripto, nisi contra duas vniuersitates, si velis ponere clausulam, & quidam alij, & communitas dicitur ciuitatis. Diuersitas verò castri, vel villæ, aut populi, videtur facere contra clemen. vnica. *de vsur. & not. per Bar. in extrauag. ad reprimendum.* Nec datur literæ, nisi contra tria monasteria tantum, vel domos in eodem rescripto. Nec super iniuriis verbalibus dantur literæ per cancellariam. *vide ad hoc cap. quærit. de re iudi. & decis. Rotæ.*

In ciuilibus plures agentes appellantur litis consortes. In criminalibus verò plures rei complices. facit contra gloss. in clem. de pen. *vide text. & Ioan. And. in ca. cum oportet. de accusat.*

Quando agitur super pecuniarum summis, ponitur in conclusione post illa verba, ap. ne. vsuris cessantibus. *de quo in ca. dilect. de foro comp. nisi conueratur episcopus, capitulum, conuentus, vel persona ecclesiastica ratione beneficii, aut religiosus, vel familiaris Papæ, vel de cur. Romana, quia præsumitur pro eis, vide not. in cap. cum in iuuentute. de præsump. cum ex inuncto, de no. ope. nunc. §. i. distinet. miranur. q. quest. 2. Lugdun. nec hodie ponitur in rescriptis appellationum.*

Mortuum non appellat Papa dil. fil. de stylo, nec venerabilem fratrem, sed quondam talem, & bo. me. episcopum.

In rescripto super defectu natalium, ponitur clausula, ita tamen, &c. alias est falsum, & committitur diocelano nisi sit suspensus: quia tunc committitur officiali ultra montes, & hodie etiam idem quando diocelanus agit in remotis, & hoc exprimitur, *facit. daturum. de præb. lib. 6. si vacet eccl. tunc scribitur maiorem potestatem in ea obtinenti. vide de hoc in quæm. tit. de defect. natu. Specu. in tit. de dispen. §. nunc de episcoporum. & in si. & quis dicatur Diocelanus vide gloss. in Cle. vnic. de for. compet. & datur hodie hæc dispensatio tam præsentibus in curia quam absentibus, etiam progenitis ex non soluto & soluta. & de dicta clausula, ita tamen vide Oldradum consi. 166. & Rot. in antiquis: & gloss. in cap. si pro clericis. de præbend. lib. 6. & in cap. non potest. & Salicet. in leg. præscript. C. si contra ius vel iur. publi.*

Et in confirmationibus in forma communi, nunquam ponitur in narratione diocelensis, in qua est beneficium, sed in salutatione tantum.

Nec datur, Post iter arreptum, mulieri, sed religioso sic, si habeat administrationem, *vide not. me. cum deputati. de iudi. & gl. in Cle. & si principalis. de rescript.*

Regulæ Cancellariæ Papæ viuenti ad futuram,

futura rei memoriam dantur sub hac forma. Ad futuram, &c. cum literis maiusculis. Cunctis disponentes fidelibus, iustitia ministrari tenorem cuiusdam per nos dudum editæ constit. quæ die decima nona Mensis, &c. Anno Incarnationis, &c. Pontificatus, &c. Anno primo, publicata fuit ad instantiam dilecti filij A. Decani, &c. se illa pro sui conseruatione iuris, indigere asserentis, presentibus inseri fecimus, volentes & autoritate Apostolica decernentes, vt huiusmodi sic inserto tenori stetur, & plena fides adhibeatur, vbicunque in iudicio vel extra illud exhibitus fuerit, vel ostensus: dictus verò tenor talis est. Item voluit, &c. nulli etiam, dat. &c.

Si Papa fuerit defunctus, dantur sic à successore, Cunctis, &c. quarum quidem constitutionum, quas suo duntaxat tempore duraturas obseruari voluit, &c.

Si verò non petantur ad futuram rei memoriam, sed per commissionem iudicium, dantur sub hac forma directè iudicibus, coram quibus causa pendet: Cunctis, &c. per nos nuper editæ constitutionis anni, &c. Pontificatus nostri, &c. ad instantiam dilecti filij illa pro sui iuris conseruatione & executione quarundam literarum Apostolicarum per eum ad vos communiter impetratarum facienda indigere asserentis presentibus, &c. volentes, &c. Tenori plenam fidem adhibeatis, & secundum eum ad executionem procedatis, literarum verò earundem dictus tenor talis est.

*De quatuor clausulis, prouiso,
& aliis.*

Clausula, prouiso quando quis conqueritur, super cõsibus, pensionibus, & huiusmodi prouisione cealus huiusmodi contra statuta Lateranensis concilij impositi sint, vel aduerti. *vide c. prohibemus, de censu.* & ponitur in rescripto ante clausulam, testes. Nec datur si minor impetret contra maiorem, nec cõtra laicum tantum, vel clericum & laicum simul.

Clausula, prouiso, quando quis conqueritur contra communitatem vel vniuersitatem, & hæc, Prouiso ne aliqua singularis

persona dictæ vniuersitatis auctoritate presentium ad iudicium euocetur, seu in illam, aut locum predictum interdicti sententiam proferatis, nisi à nobis super hoc mandatum receperitis speciale, & contra capitulum, hæc clausula non ponitur, *vide Bellum, de hac clausula in capitulo cum in multis, de rescript. lib. 6.*

Clausula, prouiso, quando quis conqueritur contra consules, aut proconsules, aut nobiles, aut gubernatores ciuitatis vel huiusmodi, et hæc, Prouisione in terras dicti nobilis, vel eandem ciuitatem, vel oppidum auctoritate presentium interdicti sententiam proferatis, nisi super hoc à nobis, &c. & hæc clausula ponitur, quando conqueritur aliquis in pecuniariis vel aliis ciuilibus causis contra predictas personas: *vide in extrauagan. Bonifacii proinde. Super criminibus verò remanet ius antiquum, cap. si sententia, §. ceterum, de sent. excom. lib. 6. cum aliis iuribus.* non tamen ponitur in rescripto super vsuris, nec super manuum iniectio, etiam si agatur ciuilitè: nec in matrimonialibus, *vide cap. non est de sponsalibus. & capit. i. de vsur. lib. 6. & cap. pen. Clausula,* prouiso, non datur in commissionibus appellationum, nec olim aliquo tempore data fuit in partibus Gallicanis: quia malè parebant nobiles & vniuersitates iudicibus Ecclesiasticis, vt legi in notis quinterni Cancellariæ gratiæ. Nec etiam ponebatur in certis Diocesisibus Germaniæ, per constitutionem in concilio Constanti. nunc sic factam, videlicet in Caminen. Trazeburgen. Naueburgen. Zuerinen.

Clausula, prouiso, quando excommunicatus contra formam Concilij generalis petit absolutionem prouiso, quod si pro manifesta offensa dicta sententia sit prolata, nec ab excommunicato sufficienter præstetur emenda nullatenus relaxetur. *vide c. sacro, de sentent. excomm. & c. ab excommunicato, de rescript. & cap. ex parte, de verb. signifi.*

Inuocatio brachij secularis, hodie non datur absque signatura per Cancellariam, nec tempore Collect. dabatur, vt per eum in *cap. i. de offic. deleg. olim verò data fuit: vt in*

quintero iustitie, de usuris. forma 21. quare stylus est inconstans, & an delegatus hoc possit sine expressa commissione, vide doctor. in c. significasti. de offic. deleg. & in cap. si quis contra clericum. de foro comp. & ca. vt offic. de heres. lib. 6.

Super sponsalibus de futuro, vt cogatur vir vel mulier implere per verba, de presenti, non solet Cancellaria dare literas, etiam si dicatur interuenisse iuramentum. vide que scribo in aliis memorialibus meis, & not. in c. requisit. de sponsal.

In rescripto appellationis à principio, vbi formatur libellus actoris vel rei super petition. semper debet poni quis petat, à quo petat, seu petierit, quid vel quare petat: & in his victimis, quando ignoratur res, vel quantitas aut causa, solet dici rem tunc expressam ex causis tunc expressis, vide materiam libellorum, & que infra dicentur.

Item in absolutione ab excommunicatione debet poni causa excommunicationis. vide doct. Gallic. post alios in capit. ex parie. de offic. ordin. & Host. tit. de rescript. §. quis impetrare.

Et nota, quòd per Cancellariam datur monitio sub censuris in notoriis iuris: vt super decimis & huiusmodi. vt in tit. de decimis. in prima forma quinterm. vide gloss. de his post rex. in ele. dispendiosam. de iudi. & doct. in c. conquestus. de for. comper. & in ca. nosti. de elect. & de probat. quoniam. & de appel. personas, & de inuer. ad nostram.

Et considera, quòd Cancellaria in rescriptis sæpius vtitur verbo, temere, quod verbum excludit rectè vel ritè, aut vtrunque, & potest conuenire parti, vel iudici: vt not. in l. eum qui temere. ff. de iudic. & Insti. de pæn. teme. l. i. c. ex literis, de diuor. cap. tuarum. de priui. de elect. prouida. lib. 6. & c. vt periculosa. ne cler. vel monach. eo. lib. Insti. quib. alie. licet §. e contra. & in c. bone. de posthu. prela. & in multis aliis iuribus.

Et aduerte quod Cancellaria vtitur his duobus terminis in conuentione, videlicet, traxit in causam, vel fecit ad iudicium euocari. De primo vide no. in cap. pastoralis. de caus. poss. & proprie. de alio in l. i. de in ius vocand. §.

Si contra Episcopum, Archiepiscopum, vel Patriarcham, impetrentur literæ, vbi dicitur per censuram, debet dici, auctoritate nostra. vide ca. quia periculosum. de sen. excommu. lib. 6. & quia pontificali. de offic. deleg. eo. lib. Contra editum verò quando dantur literæ, dicitur per censuram de stylo. videtur contra dicere capitul. 2. de offic. deleg. ob reuerentiam sacri officij. Sed aliud est pontificale officium, aliud pontificalis ordo, & aliud pontificalis dignitas. vide ad hoc gloss. in Clemen. archiepiscopo po. de priuileg. & quandam decis. Bellam. & contra perpetuum administratorem etiam dicitur per censuram. vide not. in c. is cui. de elect. lib. 6.

Super spolio contra iudicem non ponitur dicto tali, sicut iustum fuerit restituito, sed simpliciter ponitur clausula, vocatis, cum insinuat, pro ea. extra de renunc. in presentia. & c. dilectus. de rescript. vide Olar. conf. 227.

Item nunquã dantur nisi vnus, duo, vel tres iudices, vide c. prudentiam. de offic. deleg.

Item ordo præcedit Dicecesim, sed non Ciuitateim, vt abbas S. Petri Perusinen. ordinis S. Benedicti. Abbas S. Cucuphatis ordinis S. Benedicti Barchinonen. dicecesis.

Nomina ordinum Camaldulensium, Cisterciensium, Cluniacensium, Carthusiensium, Præmonstratensium præferuntur, alia postponuntur, ordinis S. Benedicti, ordinis humiliorum, & c. Cisterciensium, ordinis Præmonstraten. ordinis, & c.

Clausula non obstante, facit conquestum duplicem. vide de ea in cap. ne aliqui. de priuileg. lib. 6. & ponitur etiam in rescript. de iustitia.

Episcopo non dantur literæ super iuribus episcopalibus generaliter, nisi exprimat aliquod ex eis. vide Specul. de rescripto. præsent. & not. in c. constitutus. de reg. do. & Bellam. in decisionibus.

Debet poni in rescripto etiam appellationis de stylo nomen & cognomen Actorum & Reorū, & appellantis ac appellati, aliàs non datur literæ, nisi diceretur Titius & Meuius, & alij hac parte literis cõfortes, quos

quos non est necesse exprimere. Nomen verò iudicis ordinarii, à quo appellatur, non est necessarium apponi, sed delegati sic, licet videatur aliud doctoribus. *vide Spec. tit. de appellatio. & c. oblat. & Barto. in l. i. §. libelli. de appellatio. ff. & dec. Rot.* Item est necesse quòd ponatur diœcesis rei. Item debet poni qualitas vel dignitas personarum. Laicus, Canonicus, Rector, Armiger, Cuius. Nec debet quis intulari duobus titulis, sed vno tantum super quo impetrat, sed si impetrat super pecuniarum summis, aut aliis orphanis, potest assumere titulum quem voluerit, & dabuntur ei iudices, iuxta diœcesim de qua se intulabit. *Vide ad hoc not. in c. ad aures. de rescri. & Bellan. in decis. & nota in quadam decis. in antiquis. de rescri.* Et si est religiosus actor vel reus, debet exprimi ordo, *vt per Hostien. & Collect. in c. cum ordinem. de rescrip.* Et Iudæus non dicitur laicus vel cuius, sed dicitur incola vel habitator talis loci, vel in tali civitate commorans.

Et mulier debet poni post clausulam, & quidam alii clerici & laici, cum non cõprehendatur sub nomine laici de stylo, *vide Spec. in tit. de rescrip. presentatione*, & olim ponebatur ante, dummodo esset nominatus vnus laicus.

Si est mulier quæ appellet, debet semper poni, dilecta cum Christo filia Anna, & c. & si est nobilis, debet etiam poni nobilis, & si vidua, debet semper dici talis relicta quondam talis vidua. Sed si mulier non appellet, sed conueniatur, non debet dici dilecta in Christo filia, nec etiam in conquestibus. Dicitur etiam in actrice, dilecta in Christo filia Ioanna dilecti filii Antonii, & c. vxor. Et idem dicitur in patre administratore bonorum filii, & tutoribus, & curatoribus, dilectus filius A. dilecti filii B. genito. in muliere appellata non dicitur, dilecta in Christo filia. In forma, sua nobis, in forma autem, humilibus, tam in appellante, quàm appellato, quàm etiam iudicibus, semper dicitur, dilectus filius, & dilecta in Christo filia in formam. quærela. In actore ponitur dilectus & dilecta, non in reis & conquestibus. In conclusione

ponitur. Ideoque & aliis quo circa, & c.

Nota, quòd in forma, sua nobis, non datur expressa absolutio ad cautelam, & expressa commissio attentatorum in forma, humilibus, sic. Et in omnibus rescriptis iustitiæ ponitur clausula, quòd si non ambo vel omnes, præterquam in rescripto in forma, humilibus, in quo ponitur, vos, vel duo, aut vnus vestrũ. Et huiusmodi clausula ponitur post clausulam, testes. Et sic in rescripto non ponitur clausula, testes, debet poni statim post conclusionem. *Vide de ea. cap. prudentiam. de officio deleg. & cap. cum dilecti. de emptio. & vendit. & c. sciscitatus. de rescript.* Et si excommunicatus impetrat absolutionem, non debet dici dilectus filius, sed sua nobis Antonius, & c.

Et cum Cardinalis impetrat rescriptũ, non dicitur, sua nobis, vel significauit, vel conquestus est nobis, & sic de aliis. Sed exposuit nobis dile. fil. noster. tt. sanctæ Prædis.

Et quando fit mentio de ordine Carmelitarum per constit. Sixti IIII. poni debet, ordinis gloriosissimæ Dei genetricis semperque virginis Mariæ de monte Carmeli. quam constitutionem quidam ex abbreviatoribus non obseruauerunt, à me autem fuit semper obseruata, ob honorem Virginis & antiquitatem ordinis Carmelitarum.

In Abbate, Priore, Sacrista, vel Decano ecclesiæ, semper debet dici Abbas, vel Prior secularis, & collegiatæ ecclesiæ talis.

Et nota, quod in salutatione inter primum & secundum iudicem ponitur, inter secundum verò & tertium ponitur, ac vt dilecto fil. Decano & succentori ac capifero ecclesiæ S. N.

Et aduerte, quòd Cancellaria magnam vim facit in verbis, vt proprie ponantur, & sub certo ordine, vt innot. *Collect. in ca. dilectus. de canonach. & not. in c. venerabiles. de conscri. vii. vel innot. & 54. reg. Cancell. & c. causam. de rescrip.* Et quantum fieri potest non repetit vel conculcat verbũ, nec sententiam, præsertim in decisiuis & dispositiuis.

Vbi appellatur ab euitatione præiudicii, vel molestationis inferendi extraiudi-

cialiter de facto admittitur appellatio, & ponitur clausula, vocatis: & taxantur minus literæ. *Vide ad hoc not. in c. dilecti. de ma. & obed.*

Quando mandatur confirmari, vel infirmari sententia lata super crimine, vel aliâs committitur, semper ponitur in conclusionibus, in his quæ per am sanguinis non contingunt. *Vide not. in c. archiepiscopau. de rap. & in c. si ne cler. vel monach. lib. 6. & ca. sententiam sanguinis. eod. tit. in antiquis, alias non valeret commissio, nisi ex certa scientia. Vide Anr. de Bar. in cap. que in ecclesiariis. de consuet. Item quando impetratur literæ pro Canonicis Alemanniæ, vel Beguinibus, vel Fratratibus, aut Iesuatis seu aliis piis Collegiis vel congregationibus non approbatis. Ponitur in fine ante datam, per hoc autem dictarum Canonistarum statutum non intendimus in aliquo approbare, vel dictam confraternitatem non intendimus, &c. pro quo stylo facit text. in cap. in demmibus. de elect. lib. 6. & in c. accedentes. §. illas. de statu monach.*

Item nota, quod appellatio, nisi post terminum octo mensium, non dantur literæ in illa causa appellationis, & sic de stylo practicitur hodie. *oblata. Vide Rot. in antiquis ut. de rescr. & cons. 204.* tamen olim non dabatur literæ appellatio nisi confirmatoria, ut per Collect. in c. significantibus. de nouis operis nunciacione.

Et nota, quod si pars appellet à tarditate vel negligentia iudicis, in expeditione causæ solet dici, quod anno & amplius iam elapso, in dicta causa procedere non curat loco & tempore congruis requisitis, aliâs, nisi sit lapsus annus, non solent dari, nisi Iudex expressè denegaret iustitiam ministrare, quia tunc non diceretur aliquid de anno. *Vide lo. And. in cap. dilecto de appel. & Abb. in c. ex parte. eo. tit. & in cap. proposuisti. de foro comper. & gl. ca. 2. de appel. lib. 6. & cap. nullus. de iure pat. & in auct. ut differen. iudic. & c. ad aures. de simon. & Bart. in l. Tisia cum nuberet. Causo. de leg. & Bal. in l. fin. §. illud. de temp. appel. Et formam quinterni iusticie. primum. in ut. de iudi. tenen. diu. causam in*

suspen. & Spec. tit. de appellatione, qui interpretatur illam primam formam, quando non est commissa causa appellationis, quia tunc habet remedium desertionis. In ordinario autem non dicitur aliquid de anno secundum stylo, sed dicitur diutius tenuit causam in suspensio, & tunc dantur tres mentes ad expediendum, iuxta predictam formam primam.

Item dantur literæ in quibus conceditur adiunctus, propter suspensionem iudicum ab aduersario impetratorum, & si nondum est ad litem contestationem processum, ut in tertia & quarta forma supra alleg. tit. de mandatis quæ fiunt iud. de quibus vide doct. in c. infirmante. de off. del. & c. causam que eo. ut. & causam que. de iud. & Fel. in cons. Non autem ad solam allegationem suspensionis iudicis datur nouus iudex, cū habeat allegans remedium a bitroni, vel collegarum: multo minus quando recusatatur executor in forma dignum, vel alius huiusmodi qui non teneantur vocare partes, cū illi non possint recusari. *Videm. in c. cum venient. de iud. per Am. & c. nauit. & c. postremo. de app. Rot. eo. tit. de concess. prob. in nouis.*

Clausula, testes, non solet apponi in aliquibus rescriptis, quæ sequuntur.

Super vfuris, quando impetratur contra clericos tantum, vel clericos & laicos simul, & nec in causis matrimonialibus aut consanguinitatis, vel affinitatis, nec dotis accessorie, *vide c. de prudentia. de dona. inter vir. & vx. nec super manuum iniectione, contra clericum & laicum simul, vel contra clericum tantum, etiam si dicatur super aliis rebus iniuriari conquiren. nec super crimine vel diffamatione eius, nec quando dicitur contra iuramentum super hoc præstitum temerè veniendo. nec cū in literis dicitur extra tenorè privilegiorum vel indulgentiarum, nec in literis post iter arreptum, nec cū committitur iuxta causam priorum continentiam literarum, nec in literis preces & mandata, & cū olim, quæ dantur volentibus*

volentibus ingredi religionem, nec quado dicitur appellacionis causa huiusmodi, nec quando petitur obseruatio sententiae deserta appellacione, vel quia transiit in rem iudicatam, nec vbi compellitur ferre arbitrium arbiter, nec in literis super absolutioe monachorum, nec quando dicitur de vtroq; processu, nec in literis super defectu natalium, nec quando petitur absolutio ab excommunicato, qui concordauit cum parte, nec in literis cũ secundũ Apostolum, quae dantur ordinibus nõ habentibus beneficia, nec in cruce signatis, & quando denunciatur excommunicatus, vide in *quinterno tit. de excommunicantibus*, alias in literis, cum mandatur executori relaxatio sententiae excommunicationis late contra formam sacrosanctae de *senten. exco. & reprehensibilis de appel. sed in executoria eius bene datur, nec in literis si tibi, de quibus vide in *quinterno tit. de restit. integr.* nec quando petitur confirmatio laudi, si cuius vbi petitur reuocatio. vide in *quinterno tit. de arbit. & compositi. nec vbi de obedientia agitur, vel vbi subiectio, vel visitatio denegatur, nec in literis contra indulta, nec in beneficio ad eius collationem quis se per parentes literis obligauit: quia iam collat per literas, prout in multis superioribus, nec quando dicitur, prout in literis inde confectis, nec in literis quod excommunicatum clericum recipiat ad diuina, nec quando literae bullantur cum serico, nec quando publicatis attestationibus testes quandoq; admittuntur & appellatur. Super iniuriis non est stylus firmus, quidã dederunt, alii non, propter verbum, iniuria, quod trahitur etiam ad crimen.**

Et quando quaestio principalis est super crimine, aut aliqua materia, in qua nõ ponitur clausula, testes, si appellatio interponitur super grauamine per iudicem illato, non ponitur in rescripto clausula, testes, propter euentum cognitionis causae principalis. in *c. vi. de iuris. de appel. facium* not. per *O. d. conf. 120.*

Clausula, legitimi impedimenti, & ex ratione est huiusmodi, de qua in *quinterno, tit. de presentantibus*. Sed dicitur A. legitimi

mo, vt asserit, impedimento detentus, non fuit appellacionem huiusmodi infra tempus debitum prosecutus. Quare nobis humiliter supplicauit, vt lapsu dicti temporis non obstante sibi super hoc opportunè providere paterna diligentia curaremus. Quocirca, &c.

*SECVN TVR FORMAE
conclusionum, quibus hodie vtitur
Cancellaria in rescriptis mere iustitiae. Nam in forma, humilibus aliquid gratiae concedit Vicecancellarius, siue Cancellaria in administratione iustitiae circa commissionem iudicum de antiqua consuetudine, ne partes expectando signaturam, quam omnino haberent, vexarentur expensis & dispendio morae, quod maxime debet evitari tam in
Rota, quam in Cancellaria, vt in conclus.*

Rot. 657.

Conclusio communis in cõquestibus querelis, & quomodo appellatur ab interlocutoria vel grauamine. Vocatis qui fuerint euocandi, & auditis hinc inde praepositis, quod iustum vel canonicũ in matrimonialibus fuerit appellanti reo decernas facien. quod decreueris per censuram ecclesiasticam firmiter obseruari. In causa spoli dicitur, & dicto tali, sicut iustum fuerit, restituito.

Nota, quod in conquestibus contra vniuersitatem officialem, seu dominum alicuius terrae post verbũ obseruari, dices prouisione in vniuersitatem praedictam, vel in terram dicti officialis, vel comitis excommunicationis vel interdicti sententiam proferas, nisi a nobis super hoc mandatum receperis speciale, nisi impetretur super v furis, vel iniectione manuũ violenta in clericos, vel causa matrimoniali.

Appellatio ab vnica diffinitiuã in causa matrimoniali.

matrimoniali. Mandan. quatenus de sententia huiusmodi legitime cognoscens, quod canonicum fuerit appellanti reo decernas, facien. &c.

Appellatio à duabus diffinitiva non matrimonialibus in qua secunda confirmat primam. Mandantes quatenus in causa vltimæ appellationis huiusmodi legitime procedens, dictam posteriorem sententiam confirmare vel infirmare ap. reo. curetis, prout de iure fuerit faciendū.

Appellatio à secunda sententia confirmatoria primæ, in causa matrimoniali. Mandan. quatenus de vltima sententia huiusmodi cognoscens legitime, quod canonicū fuerit appel. reo decernas facien. &c.

Vbi sunt contrariæ sententiæ diffinitivæ, & appellatur ab vltima, etiam si sint duæ consequenter latæ pro vno. Mandamus. &c. de vtroq; processu cognoscens, legitime, illum ex eis quæ ritè factū fortè repereris, autoritate postea appel. reo. appbes, reli quo sicut iustū fuerit reprobato.

Vbi sunt contrariæ sententiæ in causa matrimoniali. Mandan. quatenus de vtroque processu cognoscens legitime, quod canonicū fuerit appel. reo. &c. facien. &c.

Quando mortuo iudice qui cognoscebat de causa, committitur alius. Quocirca quatenus vocatis, qui fuerint euocandi, & causa ipsa in statu debito per vos resumpta illam vltius audiatis, quod iustum fuerit app. reo, decernatis, facientes, quod decernatis, &c.

Commissionis admissionis, cessionis bonorū, pro clerico excommunicato, qui est paratus satisfacere, quā primū peruenit ad pinguiorem fortunam.

Quocirca, &c. si est ita, vocatis creditoribus præfatis, & aliis qui fuerint euocandi, receptaq; per vos ab eodem cessione bonorum prædictorum, necnon idonea cautione. vt si ad pinguiorem fortunam peruenit, debita persoluet, sententiam prædictam relaxare procuretis, prout de iure fuerit faciendū, & vide c. Odonardus de solue. & ca. peruenit. de fideiuss. super monasterio grauato onere debitum, vide for-

man in quincerno. tit. de usuris.

Quomodo petitur obseruari sententia interlocutoria, à qua nulliter fuit appellatum, vel quia deserta fuit & committitur eisdem iudicibus.

Quocirca, &c. vocatis, &c. si vobis de nullitate, siue desertione appellationis huiusmodi legitime constiterit, contra prædictum Ioa. ad vltiora procedatis, iuxta ipsam formam & contentiā literarum. Olim huiusmodi literæ etiam committebantur aliis sub forma, vt postquam cognouissent de nullitate vel desertione, remitterent causam prioribus iudicibus, vide not. in c. ad hec. el. prima. & c. ex ratione. de appel. & de verbis contentiam, & tenorem in formam, & huiusmodi. vide not. in c. si cum. & ca. si Apostolica de preb. lib. 6. & c. significante. de appel. & c. quia. de iudi. & in multis aliis iuribus.

Quomodo petitur obseruatio sententia diffinitiva & excommunicationis.

Quocirca, &c. si est ita, diffinitivæ, sicut ritè excommunicationis sicut rationabiliter prolatae sunt sententias huiusmodi faciatis autoritate nostra. vsq; ad satisfactionem condignam inuolabiliter obseruari, vide gl. & doct. in c. quoniam Abbas. de off. del. & Spec. tit. de remissionibus.

Conclusio absolutiois ab excommunicato, qui est paratus satisfacere de consensu partis & parere iudicatis & literis.

Quocirca, &c. Mandan. quatenus si est ita, prædictū P. postquā literis ipsis legitime paruierit cū effectu, & ad hoc dicti S. consensus expressus accesserit ab eadē sententia, & aliis cōsuris per eū occasione præmissarū incurfis, hac vice dūtaxat, autoritate nostra absoluatis in forma ecclesie cōsuetæ, & iniungatis ei pro modo culpæ penitentia salutare, & alia quæ de iure fuerint iniungēda. Et si iniuriatus est non rationabili causa reniteretur absolutio. vide not. per Host. in summa de penit. Conclusio

Conclusio pro excommunicato ratione contumacia: qui est paratus parere.

Quocirca, &c. Et si hoc legitime petierit, recepta tamen prius ab eo cautione idonea super eo, quo excommunicatus habetur, ab excommunicationis sententia huiusmodi de ipsius domini consensu hac vice duntaxat absoluitis in forma ecclesie consueta, iniungatisq; ei pro modo culpae poenitentiam salutarem, & alia, &c. vide de his absolutionibus an sint pro contumacia, an pro offensa in ca. qua fronte. de app. & c. ex parte. de ver. sig. el. primo. c. venerabilibus. de sent. exc. li. 6. & gl. in c. ex literis. de of. deleg. & Spec. tit. de contuma. quando vero committitur absolutio super iniectione manus, tunc ponitur praestatio iuramenti, quod deinceps talia non committere, &c. & idem fit in violatoribus ecclesiasticae libertatis, & aliis huiusmodi. vide in c. ex timore. de sent. exc.

Observatio sententiae, quae per desertionem transfuit in rem iudicatam, cum taxatione expensarum. Mandan. quatenus si, vocatis qui fuerint euocandi, vobis de desertione, appellationibus huiusmodi legitime constiterit, sententiam praedictam sicut rite prolata est, faciatis autoritate nostra appel. reo firmiter observari, & expensas provida moderatione taxare curetis, & si taxationem ipsam per vos fieri coegerit, faciatis idem B. per censuram ecclesiasticam appellacione cessante, de expensis ipsis debitam satisfactionem impendi. Ite itylus super vocacione videtur connotare cum opi. Bart. in l. n. ff. nil noua. appel. pen. & Bald. in Leo. C. de appel. Sans probate. in l. 2. vers. fin. C. de tom. appel. & vide Canonibus recentiores in c. ex ratione. de appel. post l. m. Butr. & Inol. in l. contrarium tenentes.

Quando excommunicatus petit absolutionem, & relaxationem interdicti.

Quocirca, &c. vocatis qui fuerint euocandi, si vobis constiterit dictum

B. eidem G. de praemissis satisfacisse, praedictum B. hac vice duntaxat autoritate nostra, absoluitis, in formam, &c. Salutare & interdictum huiusmodi relaxetis.

Conclusio quando petitur observatio laudi sine arbitrii, a quo non fuit intra tempus debitum declaratum, nec acceptum.

Mandamus, quatenus dictum arbitrium, sicut iuste latum est, faciatis per poenam in compromisso huiusmodi appositam autoritate nostra appel. reo firmiter observari. vide docto. in c. quum aualis. de iure iur. & C. de arbit. l. pen.

Observatio sententiae, quae transfuit in rem iudic.

Quocirca, &c. vocatis dicto tali, & aliis qui fuerint euocandi, si vobis de iudicata huiusmodi legitime constiterit, sententiam praedictam sicut rite probata est faciatis, autoritate nostra firmiter observari. vide quae habentur in ca. ea que. de re iud. Et haec forma quo ad vocacionem & citationem, consonat opinio, gl. l. 2. de inoff. test. & Cyn. in l. ab executor. C. quorum appo. non recip. de quo per l. m. in c. ex ratione. de appel. & c. cuius super. de re iud. & Bar. in l. diuo pio. §. in venditione. ff. de re iudic. In causis autem matrimonialibus, quamuis quo ad aliquos effectus transfuit in rem iudicatam, vt in c. dilecte. & sua. nobis. de appel. per doct. tamen cancellaria non solet dare executionem, siue observationem sub praedicta forma, sed quando petitur, dat simpliciter clausulam, vocatis, &c. In sententia autem super separatione thori, bene datur observatio: licet Io. And. & quidam alii doctor. videantur sentire in c. ex literis. de diuor. & c. labor. de sent. & re iud.

Si non obstante lapsu temporis, committatur iudicibus ut ad ulteriora procedant.

Quocirca, &c. Mandan. quatenus si quod de impedimento huiusmodi proponitur, veritate fulcitur, lapsu dicti temporis non obstante, &c. ulterius in causa ipsa, iuxta literarum prædictarum continentiam & tenorem, procedatur. *vide Spec. tit. de remis. & nor. in c. si eum. de præb. lib. 6. & in ca. exhibita. de iud. per Io. And.*

His formis cancellaria vitur hodie in rescriptis iustitiæ, & in appellationibus. quavis clausula, vocatis, &c. fit communis & frequentissima in simplicibus, cōquestibus, querelis, & quibusdam aliis rescriptis. Reliqua autem formæ rescriptorum simplicium, in quibus ponuntur clausulæ speciales in conclusionibus eorum, & in quibus nō fit mentio de appellatione, possunt colligi ex quinto interno cancellariæ, super quibus hodie non est aliquid immutatum, videlicet in materia arbitratorum, iniectionis maritum, usurarum, matrimoniorum, indebitarum, alienationum, neque in quibusdam aliis, sed servatur antiquus stylus curiæ. Super reuocatoriiis verò in causis appellationum non ponuntur hodie formæ quæ habentur in libro reuocatoriarum, & referuntur per Spec. tit. de appel. §. de officio. vers. i autem. & in rub. de remis. sed plerumque in illis exemplis Spec. ponitur clausula, vocatis, in conclusionibus vel clausulis de quibus supra. Prædicta autem clausula, vocatis, quæ, ut dixi, ponitur creberrimè in simplicibus rescriptis, & in appellationibus à gravamine, vel interlocutoriis, ponitur etiam in casibus sequentibus, quando pars reclamatur laudo vel arbitrio: & quando iudex vel pars post appellationem à gravamine vel interlocutoria procedit ad diffinitivam, vel ad ulteriora temerè attentando, vel quando processus vel sententia petitur nulla decerni, & quando sunt late duæ interlocutorie contrariæ, nec tunc dicitur de vtraque, &c. Et quando iudex, qui nullam habet iurisdictionem, de facto

processit, vel quando remittitur causa per iudicem ad examen sedis Apostolicæ, vel ad curiam, quod idem est *per no. gl. in s. si autem. de præb. lib. 6. & in similibus ponitur dicta clausula vocatis.*

Et quia diuersa est conclusio in appellationibus, & diffinitiva, & interlocutoria, ponuntur aliquæ remissiones, ostendentes quæ dicantur diffinitivæ vel interlocutorie secundum doctrinas docto. & illius, seu consuetudinem cancellariæ.

Impositio perpetui silentii est diffinitiva. *vide Bal. post Spec. tit. de sent. prolata. Sententia lata super articulis iuris, est interlocutoria, no. Bald. in c. si a nobis. de app. & l. præses. de sent. & interloc. aud. c.*

Sententia excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, habetur pro interlocutoria, & ponitur de stylo clausula, vocatis *nor. gl. 2. q. 1.* In summa, nec proprie debet appellari sententia, *vide Arch. 18. dist. 1. §. nec transit in rem iudicatam, quin possit semper agi per viam querelæ, v. nor. in sacro. de sent. excom.*

Confirmatio electionis absque contradicatore, non habetur pro sententia, & si fiat cum causæ cognitione per controuersiam. Contradictoria habetur pro diffinitiva, & ponitur clausula, in appellationibus. *&c. vide Hosti. & doct. in c. constitutus. et remota. de appel. & Io. And. in c. auaritia. de ele. li. 6. & vide de eis. Egid. de Bellamer. in dere iud.*

Sententia qua approbantur fideiussores, habetur pro interlocutoria, & ponitur clausula, vocatis, &c. *vide Lud. conf. 72. Preceptum iudicis factum in confestum de soluendo absque termino ad respondendum quare non debeat fieri preceptum, non est diffinitiva, vide Bar. in l. non fatetur. ff. de confes. vide Ang. in l. si debitor. ff. de iud. Et an sententia qua pronunciatu aliquem esse absolendum sit diffinitiva, vide dom. meum Alex. in l. ff. de iurisd. om. aud.*

Sententia quæ profertur in actione, quod metus causa, & similibus propter poenam, vel restitutionem, habetur pro diffinitiva, & ponitur clausula in appellationibus. *&c. vide doct. in ca. 1. quod met. caus. & Bar. in l. sine exceptione. §. hæc autem actio. ff. quod*

met. casus Pronunciatio quod aliquis sit, vel non sit legitimus procurator, vel tutor, & huiusmodi habetur pro sententia interlocutoria. *vide Bal. in l. 2. de epis. aud. & cap. ex parte. de app.*

Sententia super cessione bonorum habetur pro diffinitiva, & *vide Dominos de Rot. in duabus decis. & Regid. decis. 109.*

Sententia per quam pronunciatur esse locum purgationi, habet vim diffinitivam, & ponitur clausula, vocatis, &c. sed per quam mandatur purgatio, est interlocutoria, & per quam diffinitur aliquid, nisi se purgauerit, est diffinitiva, & ponitur clausula appellationis, &c. *vide doct. in c. cum P. de purg. c. mo. & d. c. quod ad consultationem. de re iud.*

Sententia qua pronunciatur aliquando non audiendum si lis contest. fuerit, habetur pro diffinitiva. *vide doct. in l. diffamari. de iur. & in v. d. C.*

Sententia super nullitate, oblato super hoc libello habetur pro diffinitiva, alias locus, *vide doct. in l. quod iuris. de re iud. ff. & Bald. in l. 1. de fer. & Rota in duabus decis. 86. & 74.*

Sententia qua aliquis absolvitur à contentis in libello, vel ab observatione iudicii habetur pro interlocutoria habente vim diffinitivam, & ponitur clausula, vocatis, &c. *vide doct. in l. Titia. de accus. & Bal. in l. 2. de epis. aud. & Ang. in conf.*

Sententia quæ imponit alicui silentium ex lapsu dilationis est interlocutoria, & datur clausula, vocatis, &c. *vide Bald. in ad. l. Spei. de dila.*

Sententia super alimentis, nisi agatur incidenter, est diffinitiva. *vide doct. in l. si quis à liberis. §. si quis. de lib. agn. ff.*

Sententia super æstimatione seu condemnatione eius habetur pro diffinitiva, *vide in l. vni. si cert. per. ff. & Bald. in l. fidei. commiss. lib. C.*

Sententia super possessorio, lite contestata, in eo est diffinitiva, & ponitur clausula, in appellationis &c. *vide Bald. in l. 2. de epis. aud. & vide doct. in l. quod iuris. de re iud. & c. consulti. de off. deleg.*

Pronunciatio super compromittendo,

vel non, est interlocutoria habens vim diffinitivam, *vide Bal. in l. si quacunq. pre. po. C.*

Sententia quæ fertur super reuocatione attentatorum habet vim diffinitivam, & in ea ponitur clausula, vocatis, &c. *vide gl. in c. non solum. de appel. lib. 6. & Rot. decis. 80.*

Reuocatio inhibitionis, vel inhibitoria, quæ fit per iudicem ad quem, est interlocutoria. *Vide Feder. in conf. & doct. in ca. cum tene. annr. de appel.*

Sententia super executione instrumenti, vel sententiæ est interlocutoria, *vide Ang. in l. ab execute. ff. de appel. & Bal. in l. ab execute. quorum appel. non recip.*

Sententia super liquidatione instrumenti, vel sententiæ est interlocutoria, *vide Bal. in l. si. C. de sent. que sine cert. quant.*

Sententia super probatione admittenda, vel non, habetur pro interlocutoria. *vide doct. in c. significatiuus. de no. operis. nunciat.*

Sententia qua decernitur veniendum esse ad primum, vel secundum decretum, est interlocutoria. *Bald. in l. per hanc. C. de temp. appel. & ipsa decreti impositio est etiam interlocutoria. vide Fed. in conf. & not. in c. 1. de dilat.*

Sententia super taxationem expensarum, vel expen. facta simul, vel cum principali diffinitiva, est diffinitiva seu pars eius, sed lata ante diffinitivam est interlocutoria. *vide Angel. in l. ff. de vsuris.*

Sententia super verbis privilegiorum, lite super hoc contestata, est diffinitiva, aliter est interlocutoria. *vide doct. in c. olim, de priuileg. & in c. veniens de verb. signif.*

Sententia, qua pronunciatur appellationem esse desertam, est interlocutoria, & in ea ponuntur clausula, vocatis, quantum habeat vim diffinitivam. *vide Bald. in l. 2. de epis. aud. & decis. Rote.*

Sententia qua pronunciatur fuisse bene appellatum, vel laudatum, est diffinitiva, si pronuncietur male appellatum, habetur pro diffinitiva respectu iudicis, & in ea ponuntur clausula, vocatis, &c. *vide doct. in l. C. eom. de leg. & Paul. de Cast. conf. 26.*

Sententia super potentia appellandi, habet vim diffinitivam, & in ea ponitur clausula, vocatis, &c. *Vide Bal. C. ne liceat tertio prouo. & dec. Rot. 83.*

Sententia qua pronunciatum esse probatum, vel non, est interlocutoria. *Bald. in l. am. C. quorum app. non recip. Sententia super reculatione, est interlocutoria. vide Arch. in c. iudex. de offi. deleg. libr. 6.*

Sententia qua fertur super processu cause, si agatur principaliter, de validitate, vel invaliditate eius, est definitiva, aliis non: *vide Bald. in rub. de licem. tertio pro. & in l. si preses. C. quomodo & quando iud. & Collect. in c. ad consultationem. de re iud.*

Sententia, qua pronunciatum instantiam esse peremptam, est interlocutoria. *vide Bald. in l. si. C. si tutor. vel curator mort. fuerit.*

Sententia super quibuscunque exceptionibus, est interlocutoria. & si committatur causa huiusmodi appellationis, ponitur clausula, *vocatis, &c. vide c. si. de appel. libr. 6. & gl. in c. si. eod. tit. & Bald. in l. 2. de sent. ex peri. datio Apostolorum dicitur etiam interlocutoria, & publicatio attestatum, & pronuntiatio, quod testibus ad futuram memoriam examinatis credatur, vide Bald. in addi. Specul. de appel. & in l. publicati. C. de testa. & in auth. si quis. C. de testib.*

Commissio examinationis testium facta alteri iudici, & declaratio super libello, sunt interlocutoria, *vide Bal. in l. iudicet. C. de fid. instr. & in l. edita. C. de eden. & pronuntiatio quod dos non sit liquida, idem in l. si. C. de sent. que sine cert. quanti. profer.*

Pronuntiatio super incompetencia iudicis, est interlocutoria: *vide gl. in authen. habita. ne fil. pro patre.*

Sententia lata super appel. interlocutoria, etiam est interlocutoria, & de stylo ponitur hodie clausula, *vocatis: vide Bald. in auth. hodie. C. de iur. cal. & Bar. in conf.*

Sententia per quam ponitur silentium accusatori, dicitur interlocutoria. *in l. si. de sent. ex peri. recip.*

Deputatio loci, vel tribunalis, per iudicem dicitur interlocutoria, *vide Bald. in c. de prohi. seu. alie.*

Sententia super etate vel super inquisitione, est interlocutoria: *vide Bald. in l. si. C. si minor dixerit. & l. etiam. C. de furt.*

Quando iudex procedit ad ulteriora,

reiectis tacite exceptionibus, est interlocutoria, & ponitur de stylo clausula, *vocatis. vide Spec. in de appel.*

Sententia qua pronunciatum super syndicato, quia pronunciatum non esse probatum, & de restituendo in integrum, est interlocutoria. *vide Bald. in l. cum iudex. C. de sent. & in ad li. Spec. de syndico. & in in l. si. C. de sent. que sine cert. quanti.*

Repulsio presentati, non servato ordine iudicario in cognoscendo non dicitur definitiva sententia, sed potius decretum approbatorium vel admissorium, & idem dicitur in similibus pronuntiationibus super admissione, vel non admissione ad aliquem magistratum, vel officium, & ponitur clausula, *vocatis, &c. vide l. in. in c. constitutus de app. & Old. conf. 18. & l. hi qui. C. de appel. & ibi doct. maxime Galicanos.*

Si appellatur a spoliatione, seu privatione propter non residentiam, ponitur clausula, *vocatis docto. d. elem. non resid. & Old. conf. 105.*

Et generaliter adverte, quod omni casu quo proceditur super aliquo articulo oblato libello super eo & non incidenter, dicitur sententia definitiva, & ponitur clausula, in appellationis, &c. alias in dubiis ponitur clausula, *vocatis, &c. vide ad hoc Bari. in l. si. de prior. stip.*

Summa doctrinalis collecta ex formis antiquis Cancellaria, & irribus, & dictis doctorum, ad quem debeat vel possit appellari omisso medio vel gradatim.

AD Papam appellari potest omisso medio. *2. q. 6. ad Rom. cum aliis iuribus. Fal. lit quando delegatus Papa, subdelegat causam alteri non in totum. cap. super questionum. §. porro. de offi. deleg. & cap. si delegatus. de offi. deleg. libr. 6. & talis appellatio est nulla, quando fuit oppositum per partem, ut per Arch. in c. si. deleg. & in tali casu, si iudex subdelegatus deferret appellationi, devolveretur ad Papam, nec posset delegatus reuocare, etiam si subdelegasset cum clausula, donec duxerit reuocandum.*

Lap.

cap. in d. c. si delegatus. & vide Rot. 3. vel anti-
quo tit. de app. Si vero delegatus subdele-
get in totum, tenetur appellare ad Papam,
& non ad delegantem, vt d. §. porro. Item
in duob. vel pluribus delegatis à Papa, si
vnus committit alteri, vel alicui tertio et-
iam non in totum debeat tunc appellari
ad Papam, omisso medio. gl. in d. cap. super
questionum & si quo. de offic. deleg. lib. 6. &
doct. ibi licet Rota in d. offic. deleg. in nouis,
videtur dicere quod possit, non quod non
debeat. Alius casus est in cap. si subdele-
gato. de offic. deleg. lib. 6. Et à subdelegato,
vel delegato alterius quam Papæ, potest
appellari omisso delegante ad Papam. doct.
in d. §. porro. & in cap. cum Bertoldus in fin. &
à delegato episcopi potest appellari ad le-
gatum. vt in cap. cum venissent. de eo qui mit-
t. in poss. & doct. in cap. dilecti. de appellat. sed
in subdelegato delegati ad vniuersitatem
causarum fit differentia, an in totum, vel
non, vt in cap. dilecti. per doct. & capit. cum
causam. de appell. Et à delegato episcopi ad
eius vicarium valet appellatio secundum
Rota. sed non à vicario ad episcopum et-
iam si episcopus delegaret. cap. 2. de cons.
lib. 6. ab officiali foraneo sine vicario spe-
ciali appellari debet ad episcopum, non
ad archiepiscopum: nisi appellaretur ad
Papam. vide doct. in cap. 2. & Clem. 2. de refer.
Et à delegato officialis foranei appellari
debet ad eum, non ad episcopum. vide gl.
in d. cle. à sententia delegati, à vicario epi-
scopi vel praelati subditi episcopo, potest
appellari ad episcopum vel vicarium eius,
vel archiepiscopum, vel Papam. vide gloss.
& doct. in dictis locis. & Rot. & à subdito epi-
scopi ad vicarium eius, & ipsum episco-
pum vel Papam. Et si sunt duo delegati à se-
de Apostolica, & vnus committit in totū
vices suas, collega verò committit alteri
sed non in totū, appellatur ab istis ad Papam:
per regulam Spec. & Io. Andr. in add. tit. de ap-
qualitercunque permisceas delegatam &
subdelegatam in totum cum subdelegatis
in partem semper appellatur ad Papam:
vt in d. §. si verò. Et si appellatur à praela-
to subdito alicui archidiacono, quia ar-
chidiaconus est subiectus episcopo, tunc

poterit appellari ad episcopū omisso me-
dio: nam archidiaconus nō facit tunc gra-
dum cū episcopo, sed ambo concurrunt
simul, ex eo quod episcopus est ordinari-
us totius dioc. ad quē appellari potest, vt
in c. Rom. §. i. & n. q. de persona: poterit ergo
appellari ad vtrunque & idem in omni ca-
su, vbi iurisdictio mediata & immediata
concurrunt simul: vt per doct. in c. dilecto. Et
quando episcopus recusatur suspectus, &
ipse delegat causam alteri, tunc à sententia
talis delegati non appellatur ad episcopū,
sed ad archiepiscopum. gl. in c. si is cui. de of-
del. li. 6. & vide doc. in c. si quis contra clericum.
de fo. compet. Et quando proximus in gradu
non est catholicus, vel est excommunicatus
aut suspensus, tunc possit appellari omis-
so medio. d. c. si is cui. & c. qui diligentia. de
elect. Ad legatum Papæ in tota eius dele-
gatione potest appellari omisso medio, vt
fieret ad Papam. gl. in c. i. de off. deleg. & d. c.
Romana. & Spec. & legatus debet commit-
tere causas iuxta formam. c. statutum. et-
iam si sit delegatus natus. Vide in d. c. in dec.
Bellan. de of. deleg. Et quando archiepisco-
pus litigat contra subditū episcopi, & ap-
pellatur ad Papam. Io. Andr. in c. Romana. &
Abb. in c. dilecti. de app. Et quando episcopus
litigat cum eius subdito, debent eligi arbi-
tri. c. q. i. si clericus. & ab eis appellari debet
ad Papam. gl. in c. ab arbitris. de of. deleg. lib. 6.

A sola citatione admittitur appellatio
à cancellaria, si fiat narratio sub hac forma
Sua nobis, &c. falso referente D. præposi-
tio. &c. quod idem L. quasdam pecunia-
rum summas tunc expressas &c. idē præ-
positus eundem L. quem nullam iurisdi-
ctionem ordinariā, seu etiam delegatā ha-
beat, vt infra certū tunc expressum termi-
num, sub certis etiā tunc expressis censu-
ris, &c. querelis dicti C. responsurus corā
eo cōpareret, citari fecit: vnde dictus L.
sentiens, &c. appellauit, &c. vide Spec. tit. de
citatione. & Paul. ibi. & Collec. in c. i. de dilat.

A grauamine vel sententia lata à iudice
seculari, etiam extra terras ecclesie, con-
tra clericum de facto admittitur appella-
tio & datur clausula, vocatis, &c.

Quando quis citatur ad locum non tu-

tum, & appellatur, non dantur hodiè literæ nisi dicatur iudicem requisitum noluisse alium assignare securum, de quo per doct. in c. ex parte. de appel. Et in hoc stylus cancellariæ fuit varius, nisi ubi impetrans narrat locum notoriè fuisse non tutum. vide de his formam quinterni de iustitia vlt. in rit. de mand. que si. iud. diu tenen. caus. in supe. & in tract. Martini de Ebulo. tit. de appel. & Anto. de But. & Im. in cap. ex parte & Ang. in quadam disput. Et Collect. qui refert varietatem cancellariæ. in cap. accedens. vi. lit. non concess. Et etiam ab actitudine dilationis notoriè nimis breui admittitur appellatio, & dantur literæ, aliàs non, nisi dicatur iudicem fuisse requisitum de competenti dilatione, & illam denegasse. vide ad hoc doct. in cap. i. de dilat. & Barr. in l. 2. de re iud.

Et nota etiam, quòd super spolio beneficii, vel alterius rei prophanz, non solent dari literæ per cancel. nisi spoliatus dicat aliquid de proprietate, hoc est quod tale beneficium canonicè sibi collatum affectus, aliquandiu tenuit, &c. vel si esset res prophana, eam ad se spectare. vide Ioan. Goufred. in c. in iheris. de restit. spol. qui meminit etiam huius styli.

Et aduerte, quòd licet ubi est contrarietas doct. iudex eligendo vnã opinionem excusetur; tamen cancellaria non solet dare literas pro appellante ubi sunt contrariæ opinion. notabilium doct. an illud sit grauamen, vel non. ne Papa grauamen iustum fuisse, & alteram & opinionibus approbare videatur. per no. per Abb. antiq. & alios in c. Romana. §. quod si obiciatur. de app. lib. 6. & per recentiores in c. dilectus. el. secundo. de reser. & per infra no. & decis. Bellam.

Nec solet multò fortius cancellaria cõcedere declarationes super casibus, in quibus celebres doctor. diueria opinati sunt, & præsertim in sacramentalibus, vel concernentibus peccatum. vi. no. per doct. Gallican. in c. vir. de secund. nupt. nisi per continuatam, & antiquam consuetudinem, & interpretationem cancellariæ, fuisse vna ex illis opinionibus acceptata, & firmata: vt in l. minime ff. de leg. & ad hoc Rot. de fil. presby. in nouis, & si de hoc non constat in du-

biis, abstinet. Vide ad hoc Ioan. Goufr. in c. h. nem. i. i. b. de dolo & conu. & alios doct. Gallic. & præsertim Io. de Censel. in c. accedens. vi. lit. non concess. & Abb. antiq. in c. consulti. de reg. facit. gl. in cie. dudum, de sepult. & c. de uisitando. de concess. preb. lib. 6. & no. in §. in. iustit. de falsis. tunc ergo stylus cancel. facit ius quomodo est tali antiquitate approbatus, de cuius contrariis non extat memoria hominum, & fuit continuè obseruatus. Secutus ergo quando stylus nõ est antiquus, nec conitans & tenax, sed varius, & non firmatus: vt probatur in l. fin. c. que sit long. consue. & ibi per doct. Gallic. & Bald. in recoll. cum æquiparetur ibi stylus curiæ consuetudini antiquitus obseruata, & verbi antiquitus innuit, nõ extare memoriam hominum de contrariis: vt no. gloss. qui scilicet. dar. poss. in prin. & no. in c. ad audientiam. de reb. eccles. non alien. & facit l. fin. vbi hætenum. c. de in iur. facit ad hoc quod non. Collect. in c. ex insinuatione. de reser.

A monitione & mandato ex abrupto per iudicem factis, admittit cancellaria appellationem, & dat literas super ea, etiam si non dicatur fuisse requisitum iudicem de reuocatione mandati, & hoc quòd iudex nõ adicit terminum adimplendum mandatum, apposuit tamen pœnã: sed si non esset apposta pœna per iudicem, vel esset apposta cum adiectione termini, non darentur literæ super appellatione. Vide ad hoc doct. in cap. cum sit de appel. & Collect. in cap. consuluit. eo. tit. & Inno. in cap. cion cessante.

Appellationem extraiudicalem à futuro grauamine, à iudice ex coniecturis inferendo non admittit cancellaria: vt no. Collect. in cap. de priore. de appel. Vide no. in cap. eordi. eod. tit. lib. 6. & in cap. bone. à parte autem admittitur. iuxta l. diffamari super iactatione. Vide Inno. in c. causam. qui fil. In iudicio autè, an admittatur appellatio conditionalis à grauamine inferendo, vide no. in c. significauerunt. de test.

Si clericus qui traxit laicam coram iudice ecclesiastico, non asserat illum fuisse competentem ratione consuetudinis, aut quia causa fori ecclesiasticum concernat,

nebat, vel aliàs, & appelleret à sententia illius, negabantur olim literæ per cancellariam, attento malo initio, & iniusta citatione. hodie dantur ratione tacitæ prorogationis, si ille iudex erat ordinarius clerici. *Vide ad hoc. l. episcopale. de episc. audi. & Collect. in c. dilecti. de appel.*

Baptizatus fuit infans in domo per necessitatem, deinde in ecclesia iterum baptizatus solemniter. Præcedente catechismo, tenuerunt aliqui infantem in solenni baptismo, eum dubitaretur, an esset contracta compaternitas saltem ratione catechismi in solenni baptismo facti, & peteretur super hoc declaratoria sub plûbo à cancellaria, videlicet, nullam compaternitatem fuisse contractâ ab his qui in solenni baptismo infantem tenuerunt, fuit data per me de cõsilio peritissimi viri domini Nicolai de Castello, & aliorum dominorû de Parco, accedente etiam consilio Reuerendi atq; optimi patris, & consummate doctrinæ viri domini Ioan. And. episcopi Alexandrini, quamuis R. P. D. Fel. auditor Rotæ, vir plurimæ lectionis, & splendide ac opulente doctrinæ esset in contraria opinione dicens, propter prædictû catechismû, & alias solemnitates in primo baptismo omittas, quæ postea retrahuntur, fuisse contractam compaternitatem, per nor. in c. peruenit. cum gloss. 30. q. 1. & q. 4. si quis, & quia finguntur tunc fuisse facta, ad quod c. sicut. de consec. dist. 4. vide materiam. gloss. 68. dist. 5. quod verò. & cap. 2. de Apostol. & l. ap. in c. 2. de cog. spi. lib. 6. & nor. in d. cop. peruenit. Nec defuit quidam ex doctorib. qui diceret materiam de contradictione compaternitatis propter catechismum non habere locum, quando consecutiue, & abiq; magno intervallo baptismus subsequitur catechismum cum eisdem compatribus, & commatribus, vt fit hodie in infantibus: sed habuisse locû olim in adultis, qui veniebant ad baptismû postquam alio tempore prius fuerant catechumini, eum aliis compatribus, & ita intelligebat præfatus doct. d. c. peruenit. & facit pro eo. c. in catechismo. de conse. dist. 4. cum multis aliis. Facit tamen contra d. c. si quis, quod

loquitur in infante, hodie autem non solent esse diuersi compatres siue patrini in catechismo & baptismo, vt volebant iura antiqua. *vide Hoff. in summa. de hac materia.* Quantum autem ad casum nostrum, mihi visum fuit debere dari declaratoriam, maxime propter, d. c. in vers. precedit, quod indicat ita demum contrahi compaternitatem, si procedat quod hic non fuit: quia longo post tempore secutum est. Et si dicatur, præcessit saltem istud secundû solenne, dico quod non præcessit baptismû, verum: quia istud secundum baptismum quamuis solenne, nihil fuit, cum non debeat reiterari: vt C. ne sacell. bapt. reiter. & si replicetur, retrahitur. Etiam hoc non inuenio in iure, quod habeat locum retractio, in hoc maxime cum non sit necessaria nunc post perfectum actum, qui actus nõ indiget illis adminiculis nisi suo tempore fiant. Hic verò sunt tempore quo non est necesse quod fiant, quia iã erat perfectus baptismus per sua essentialia factus. c. 1. de sacra. non iter. & de cons. dist. 4. in multis canonibus, facit etiam. dist. cap. 2. de apostol. & illud quod recedit à tempore debito, recedit à forma. l. qui Rom. §. Augerius. l. bonorum. ff. rem rat. hab. ff. de accusa. tu. l. scire. §. consequens. fictio etiam non habeat locum, per nor. per Bart. in l. si quis pro emptore. ff. de usur. cum extrema non sint habilia. & not. per gloss. in l. si ego de nego. gest. factum etiam not. in cap. non præstat. de re iud. lib. 6. & per Oldra. 107. cons. præsertim in spiritualibus, ad hoc. 35. q. 5. & not. per Arch. in c. 1. de voto. lib. 6.

Cum quæretur de iniquitate arbitri, qui arbiter non solum declarauerat debitum esse, sed etiam adiecerat tempus solutioni fiendæ, non fuerunt datæ literæ. *Vide text. in l. seruos. de man. test. & formam.*

Si iudex secularis condemnet clericû in causa reali, dantur literæ per cancellariam super nullitate, contra opinio. Galli. *vide doct. in c. qualiter de iud.*

Cum appellatum fuisset, quia iudex non compulerat syndicum vniuersitatis ad satisfaciendum de iudicato soluendo, fuerunt negatæ literæ, *vide doct. Inst. de satisf. §. si autem, & formam.*

Vbi

Vbi in rescripto fit mentio de cessione, donatione, vel alienatione minoris & huiusmodi, semper ponitur, quod prædicta sint facta ritè.

Cancellaria indistinctè eogit arbitratores ad laudandum seu arbitrandum postquam susceperint onus. Vide in *quinterno iustitie*, tit. de reuoc. compositio. & tit. de arb. nec fit differentia, an sit apposta poena vel non, de quo in cap. *quintauallis*, per doct. de iuretur.

Et notatur, quo literæ in forma, significauit, minus taxantur per cancellariam pro clericis, quàm pro laicis: & ita debet fieri in aliis. arg. l. cum clericis de epis. & clericis.

Citatio per edictum bene datur per cancellariam absque signatura in rescripto in forma, humilibus: sed absolutio ad cautelam in excommunicatione à iure non datur.

Cancellaria indistinctè dat relaxationem iuramenti super omni contractu, in quo quis narret se enormiter fuisse læsum propter præsumptionem doli aduersarii & peccati, vel temeritatis iurantis, vbi est conscientia, aut si non sit conscientia, datur relaxatio, quia non videtur cogitatum de dolo etiam re ipsa per iurantem.

De verbo curare aliquid fieri, quod ponitur semper in rescripto significauit, quid significat, vide Paul. in cap. generali de elect. lib. 6. & not. in c. hac constitutione de offic. de leg. eod. libr. & de verbo inducere. vide eo. tit. de elect. cap. sciant cuncti, de verbo autè, infligare & sollicitare, vide Bal. Ang. & Ino. in l. quod ergo. §. pen. de leg. & de verbo, per omnia, vide in d. c. hac constitutione, quia nihil adaptabile excludit.

Etiam si fuerit iuratum per partes stare laudo, nihilominus super iniquitate eius & reductione, ad arbitrium boni viri dantur literæ per cancellariam, cum non obstantia iuramenti. Vide in *quinterno iustitie* tit. de arb. in 4. forma. & Specul. eo. tit. & Ino. & alios in c. *quintauallis*, & c. veniens, de iuretur. sed cum ista reductio peteretur à cancellaria inter laicos & arbitrio laico, fuit dubitatum an possit dari, & fuit conclusum quod sic, cum sit videndum pri-

mo, an iuramentum de stando laudo laici, obliget iurantem in eo, quod præterdit iniquè vel nulliter arbitratum, de quo non potest cognoscere, nisi iudex ecclesiasticus. Et satis videtur hoc probari in d. c. veniens, & c. *quintauallis*, & vide ibi Anton. de Butr. in 34. & 37. col. Vnde est notandum quòd vbi compromissum est iuratum, et communiter sunt, ut poterit reduci ad arbitrium boni viri, donec fit declaratum per iudicem ecclesiasticum iuramentum non obtare propter iniquitatem vel nullitatem laudi. Et vide eundem Anton. in c. cum sit, de foro competent. §. col. & cap. dilecto de app. penult. col. & in c. si clericus de foro comp. & Feder. in consil.

Impetrabat rescriptum quidam Panormitanus clericus coniugatus, super hypotheca cuiusdam nauis cõsistentis Neapoli contra quemdam alium Panormitanum, & petebat iudices in ciuitate Neapolit. fuerunt ei negati per l. i. §. si quis de nau. ff. de vi, & vi armata.

Verbum, niti, verificatur quando aliquid tentatur fieri, vel incipit fieri, vel est iam factum contra id, quod prohibitum fieri à lege vel ab homine, et not. in c. ex eo & c. certum de re iud. lib. 6. & c. 2. de suppl. negl. prel. & c. cum contingat de iuretur. & ca. ad id. el. secundo, de elect. & c. gratum de post. prel. Osius de elect. cap. dilecti & c. gemina de spon. c. i. & c. clericis de immu. eccl. lib. 6. c. 10. de cler. coniug. & c. quia nonnulli de cler. non resid. cum multis aliis quæ not. pro rescriptis in forma, conquestus, in quibus cancellaria sæpe vtitur hoc verbo nitiur.

Et de verbo, nequiter, quo similiter Cancellaria vtitur in rescripto in forma, significauit, pro occultis detentionibus, vide in c. sedes de rescr. & c. à nobis de apost. & c. inquisitionis, de heret. lib. 6. & l. deinde de liber. ex lib. & l. bouen. §. mortis, de edict. ff. cum a. l. Et quid sit propriè nequitia, & vnde dicatur, vide beatum Augustinum in lib. de beata, vita post Varronem. Ouidius ait,

Nequitia est, quæ se non sinit esse sentem.
De verbis, dignoscitur pertinere, & huiusmodi, vide not. in c. Cum venerabilis, & de prinil. & c. fin. de offic. ord. lib. 6. & c. quoniam.

de immunitate ecclesie lib. 6. §. c. dilectis, de appel. & conquestis, de for. compe. §. c. cum dilecta. de rescriptis. & cap. fin. de pign. multis aliis ubi interdum est verbum narratiuum, interdum, dispositiuum, iuxta materiam in qua ponitur.

Et nota quod si aliquis impetret literas iustitiae, in quibus faciat mentionem quod obtinet duo incomparabilia: non sufficit quod dicat illa se canonicè obtinere, sed est necesse de stylo, vt asserat se illa obtinere ex dispensatione Aposto. quia illud verbum, canonicè, est nimis prægnans, vt not. in c. dudum. el. secundo. de elect. & c. ordinarij. §. certum. de offi. ordi. lib. 6. §. c. cum singula. de prob. lib. 6. & solet referri tantum ad potestatem conferentis; non autem ad habilitatem recipientis, vt not. ibi per Spe. rit. de dispens. §. videndum. versi. sed nunquid nocet. & Paul. in c. non potest. de prob. lib. 6. Et idem fit de stylo, quando aliquis impetrat rescriptum super aliquo, quod dicit se canonicè, vel legitime obtinere, cuius commune resistit, necesse est eum exprimere consuetudinem, vel priuilegium, vel huiusmodi: vt in religiosis qui dicunt se exemptos, vel in rectore qui dicit legitime pertinere ad se iurisdictionem in certis clericis, vel in similibus, & nisi allegetur priuilegium vel consuetudo, non dantur literæ etiam si velit, vt ponatur in eis verbis, legitime vel canonicè. Factum. quæ habentur decis. Bella. dec. 69. §. 17. §. no. in c. licet. verb. ponat. §. in c. si. de rescriptis. lib. 6. §. c. de rescriptis. eod. lib. §. decis. 116. eiusdem Bellamere. & per Oldr. cons. 261. §. facit optime quod not. Imo. in c. 2. de dilat.

Item aduerte, quod si pars petat rescriptum in forma, quæ relam, vel conquestus, vel dilectus, & velit in eo facere mentionem de sententia lata, vel appellatione, vel aliquo actu iudiciali, non dantur ei literæ in dicta forma. Vide not. in cap. ex parte. de rescriptis. sed bene dantur in extraiudicialibus grauaminibus in dicta forma, ubi non narratur appellatum, vel aliquis actus iudicialis. Sed si narretur appellatum, dantur tunc forma, Sua nobis. Et idem fit in casibus quibus non obstant. sententiis po-

test veniri de nouo: nam tunc si petantur literæ cum narratione literarum vel litis præteritæ & iustæ causæ impetrandi, dantur in forma, Sua nobis, & ita fit in matrimonialibus, faciunt ad hunc stylum not. in c. ex parte de rescriptis. spol. & Bal. in l. Deo nobis, de epis. & cl. & Lopus videtur velle, quod valeat rescriptum in matrimonialibus absque mentione litis.

Solet Cancellaria, si impetrans rescriptum hoc petat, committere causam nullitatis laudi, vel reductionis ad arbitrium boni viri distinctiue in eodem rescripto, pro quo stylo facit. dec. Rot.

Quando aliquis fuit præsens interemptioni alicuius, & petit declaratoriam super irregularitate, inuenio fuisse datum sub hac forma, Et licet dictus L. in mortè eiusdem P. minime aspirauerit, nec præceptum, consilium, auxilium, cooperationem, vel causam prædictæ morti præstiterit, nec alias in ea culpabilis exiit, dubitat tamen, quia presbyter est se præmissorum occasione status, & famæ, ac rerum suarum dispendiis affici, a suorumque ordinum executione repelli indebitè posse. Super quibus per nos opportunè sibi prouideri humiliter supplicauit. Quocirca fraternitati tuæ per Apostolica scripta mādamus, quatenus si vocatis, qui fuerint euocandi, & inquisita per te super præmissis diligentius veritate, re reperiatis esse, prout superius enarratur, autoritate nostra nuncios prædicti presbyteri occasione præmissorum nullam incurrisse irregularitatis, & inhabilitatis, aut infamæ maculam, siue notam, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit de iure faciendum. Et hæc forma ita generalis est tutior, si concordat cum narratiua: nam materia irregularitatis in casu mutilationis vel homicidii circa particularia, habet multam difficultatē in rectè declarando, propter non satis exactam theoricam doctorum in hac materia, & difficultatē cognoscendi culpam, & causam, remotas, vel propinquas, seu consecutiuas ad actum, ex quo contrahitur irregularitas, maximè cum possit contrahi sine culpa. Quando verò datur interfectori, narratur

M m m m

hoc modo, Quod eum L. P. præfato C. vim inferente, ex qua nisi illa vi repulisset, mortis periculum inevitabiliter incurrisset. idē C. se defendendo. & vim huiusmodi vi, cum moderamine tamen inculpatae tutela, repellendo, præfatu L. vulneravit. unde idē L. expiravit. Et licet idem C. minime operam dederit, rei illicitæ, ex qua dictus L. ad inferendum eidē C. vim huiusmodi impulsus, aut provocatus fuerit, nec aliā quam, ut præmittitur, in eiusdē L. morte culpabilis sit, tamen dubitat, &c. Et hæc forma probantur per totum. *titul. de homicid. & de cle. percus. & in e. que situm. de penit. & remis. cum aliis iuribus.* Et de verbo repereris, vide dec. Rot. in antiquis. & Bellamer. & not. in e. dudum. de præsump. per doct.

Et pro accipiente ordinem sacrum antequam esset doli capax, & postea volente contrahere matrimonium, fuit data declaratoria per Cancellariam de consilio peritoria n., & præsertim Domini Alexandrini sub hac forma, Dilectus filius Augustinus, &c. proponi fecit corā nobis, quod aliās eius genitor dū in humanis ageret, & certus prior desideran. eundem Augustinum ad sacros ordines promoveri ipsum Augustinum impuberem, & minime doli capacem, & quid sacer ordo importaret inscium, per certum catholicum Antistitem ad subdiaconatus ordinem promoveri fecerunt. Et postmodum eodem eius genitore, vita functo, præfatus Aug. impubes, & super hoc melius informatus, ad continentiam se obligare nolens, super præmissis reclamavit, & priusquam ad pubertatem devenit subdiaconatus ordinē huiusmodi ratum gratū habere, eoq; uti, ac ante pubertatē huiusmodi, & post continentiam servare nolle asseruit, prout etiā protestatus fuit. Quare pro parte eiusdem Augustini asserentis se postquam doli capax effectus fuit, & ad pubertatem pervenit, ordini subdiaconatus huiusmodi nunquam consensisse, nec eo uti voluisse, sed matrimonium contrahere, & partem liberorum effici desiderare nobis fuit humiliter supplicatum, ne famæ suæ dispendium patiatur, ut in præmissis ei opportunē

providere de benignitate sed. A post. curaremus. Quocirca fraternitati tuæ per A. post. scripta mandamus quatenus si iniquitate per te super hoc diligentius veritate, rem ipsam invenieris ita esse, prout superius enarratur, autoritate nostra denunciet dictum Aug. præmissorum occasione ad servandam continentiam non teneri, alio non obstante canonico matrimonium huiusmodi contrahere liberē & licitē potest, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit de iure faciendum. *Vide doct. in cap. a. de cl. per sal. promo. & Cald. in consil. & non ponitur clausula, vocatis, de stylo in similibus, non apparente aperto interesse alterius, nec existente materia iudiciali, nec veniunt vocandi qui non possunt contradicere cum effectu. ff. de fideic. liber. l. ergo. & illud, de reg. iur. qui potest, ut probatur in noua & simi. forma. titul. de reig. in quinquagesimo. Faciunt not. in capit. dudum. de præsump. & de cetero. de re iudic. & reor. tamen quod si quis vellet se plenē assurecurare, non tantum quo ad samam & conscientiam, sed etiam quo ad bona & alia quæ possent concernere interesse vel præiudicium aliorum, ne in futurum molestaretur, esset fienda quedam vocatio generalis eorum quorum interesse posset: iuxta not. in cap. si qui ma. ac. pos. & l. i. C. si minor. ab her. se abst. cum autoritate. ibi posita. & in l. Timotheus. ff. de acc. & l. de etate. de minor. & l. decem. de verb. obl. admonendi. de iureiur. & ca. in delect. & ca. exhibita. de iud. cum multis aliis. Nec credo sic ordinatum teneri ad dicendum officium, cum non habeat executionem ordini, aliās quam culpa sua, faciunt not. per gloss. in capitul. si ius. de preb. libr. 6.*

Pro eo autem, qui iniustus susceptis sacros ordines seu coactus, data fuit etiam declaratoria per Cancellariam sub hac forma: Dilectus filius N. quod olim eius genitor dum in humanis, ageret, cupiens quod idem L. ad sacros ordines promoveretur, ipsum L. aliquem ex ordinibus huiusmodi suscipere renitentem, multis verberibus & minis & aliis iusto metu ab eo ad id coactum & ad ordinem ipsum, &c.

continentiam obseruandam se nolentem obligare, per certum Antistitem ad subdiaconatus ordinem promoueri fecit, prefatusq; L. quamprimum, metu huiusmodi cessante, commodè potuit super hoc reclamare, quare pro parte dicti L. allentis se predicti subdiaconatus ordini nunquam liberè consensisse, nec illum postea gratum, aut ratum habuisse, nec ad eum promoueri, aut eum vilo vnquam tempore voluisse nec velle, sed matrimonium contrahere & patrem effici liberorum desiderare, nobis fuit humiliter supplicatū, ne fame suæ diuicium patiarur, ei pramissis oportune providere de benignitate sedis Apostolicæ dignemur. Quocirca, &c. *vi supra.*

Et nota, quod testes, ad perpetuam rei memoriam pro volente se defendere in futuram, dantur per Cancellariam sub hac forma. Dilecti filii Abbas & Conuen. & c. nobis humiliter supplicarunt, vt cum super concessione quarundam decimarum canonicè eis facta, quas se à prima ipsius monasterii fundatione obtinere proponunt, aliqua non appareant publica instrumenta, & super eisdem decimis moneri sibi timeat in posterū ab aliquib; quæstione, ne per defectum probationis ius suum deperire contingat, providere super hoc eidem monasterio paterna sollicitudine curaremus. Nos itaque, &c. Testes quos idem Abbas, &c. super præmissis duxerint producendos, prudenter recipere, & diligenter examinare curetis, & ipsorū dicta redigi faciatis in publica monumenta denunciando illis quorum interest, vt huiusmodi testium receptioni si velint, inter sint, & super denunciatione sibi facta confici faciatis publicum instrumentum. *Vide de hac materia doct. in ca. significauit, de test. & formam in ut. de test. & in quinquerno in fine.*

Forma autem pro testibus, de quorum morte, vel absentia timetur pro actore iuxta. c. quoniam frequenter, & c. cum de test. de consr. vul. vel mult. dantur in hunc modum. Vene. frater noster. C. episcopus, nobis humiliter supplicauit, vt eū super Ca-

stro diocesis ad mensam capitularem, & c. pertinente, nonnulli testes existant de quorum morte vel diuturna absentia timeatur, & super eodem castro & eius pertinentiæ cum illorum detentoribus quamprimum possit capiataliter experiri, ne veritas occultetur, & probationis copia fortuitis casibus subtrahatur, provide re sibi super hoc de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, &c. quatenus vocatis eisdem detentoribus, aliis qui fuerint euocandi senes, & valetudinarios, ac alios testes, de quibus ex aliqua rationabili causa timetur, quos idē episcopus super præmissis duxerit producendos, prudenter recipere & diligenter examinare curetis, prout de iure fuerit faciendum. Testes autē præfatos si se gratia, odio, &c.

Si remittatur causa ad examen sedis Apostolicæ per delegatum vel etiam ordinarium, & aliqua ex partibus velit habere iudices super illa causa petens vt committatur in partibus, dantur ei per Cancellariam indistinctè, quamuis non exprimat causa remissionis. Et si à delegato fiat remissio, solitum fuit dici, quod causa in debito statu resumpta, ad vteriora procedat, iuxta priorem continentiam literarū. Si verò ab ordinario, dicitur quod causa in statu debito reassumpta quod iustū fuerit: vt apparet in formis antiquis Mar. de Ebu. de qua remissione. vide not. in l. C. de relar. & in athen in medio litis, non fieri sacras iustiones. Si verò, & c. prudentiam, de off. deleg. & de offic. leg. licet & de testibus canon. & in ca. in imasti. de appel. Ego autem vt tutius agerem & ne iudex, maximè ordinarius, temerè remitteret causas, & grauaret partes in expen. posui semper in huiusmodi rescriptis clausulas, vocatis, &c. quod iustum fuerit, nihil dicens de assumptione causæ, per not. in d. aub. & l. 3. de peda. iud. C. & l. 2. de legi. C. & cap. cum exerm. de re iud. & si dicetur pars consensisse, videtur tacitè ex quo non appellauit tempore remissionis. Respondebitur, quod potuit esse, quod aliqua ex partibus cuius interest nō remitti, erat absens, & hæc ignorabat, & etiā si non

appellavit contradicit tamen & in actis potuit constare de contradictione evidenter. Et sic tutius videtur, ut committatur simpliciter quod iustum fuerit, & includatur iustitia, vel iniquitas remissionis, antequam cognoscatur de causa principali. *Facimus nos per gl. & doct. Gallian in d.l. licet. de offic. leg.* quando vero de utriusque partis consensu remitteretur, tunc haberet locum materia. *c. vnicui. de lit. conest.* & veniret ponenda clausula, vocatis, &c. *vide ad hanc materiam quandam dec. seu conclusionem Bellam.*

Declaratoria super matrimonio contracto per vim, & publicæ honestatis iustitia. Dilecta in Christo, &c. Tua diceces. præponi facit coram nobis, quod olim ipsa cum Barant. laico dictæ diceces. matrimonium per verba de presenti contraxit, & ad hoc coacta per vim, & metum, qui cadere poterant in constantem copula tamē carnali inter eos minimē subsecuta: postea verō dicta dilecta, vi & metu huiusmodi cessantibus, quamprimū potuit contractu huiusmodi matrimonium, in quod nūtu, signo, vel factio nūquā cōsensit expressē reclamavit, & deinde cum Io. p. eiusdē B. fratre laico dictæ diceces. matrimonium per similia verba contraxit, illudque carnali copula consummavit, dubitat tamen se præmissorum occasione quominus cū præfato Io. in huiusmodi matrimonio licite remanere possit. Super quib. per nos sibi opportune provideri humiliter supplicavit. Quocirca &c. vocatis &c. & inquisita per te super præmissis diligentius veritate, rem ipsam reperiens ita esse prout superius enarratur, dictum primū matrimonium inter B. & D. præfatos contractum, nullū, & secundum inter eosdē Io. & D. contractum, alio canonico nō obstante, validū fuisse autoritate nostrā denuncies, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit de iure faciendum, &c.

*Declaratio super secundo genere
affinitatis.*

D. I. L. filius Ia. B. laicus, & dilect. fil. in Christo filia, eius in præsentiarum

vxor, coniuges proponi fecerant coram nobis, quod licet ipsi olim nullo eis canonico obstante impedimento matrimonii inter se per verba de presenti contraxissent, illudq. carnali copula consummasent: quia tamen certa prima Jacobi vxor, & certus Mariæ prædictorū primus maritus dum viuerent tertio consanguinitatis gradu inuicem coniuncti erant, dubitant prædicti coniuges indebitē impediri, seu alias in eorum statu, & fama præmissorum occasione dispendiis affici, super quibus per nos opportunē eis provideri humiliter supplicatur. Quocirca, &c. Si vocatis, qui fuerint euocandi, & inquisita per te super præmissis diligentius veritate, rem ipsam reperiens ita esse prout superius enarratur, autoritate nostrā nūquā matrimonium prædictum, alio non obstante canonico, validum fuisse, & esse, in illoque eosdem coniuges licite remanere posse, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit, de iure faciendum. Dat.

*Declaratoria super proponente seu
uouente ingredi, & infra tempus
exerente, non tamen uouente
perseuerante.*

D. I. L. filius Crispinus clericus, &c. cum nimio ex quadam eius infirmitate fuisset mortis pauore concussus, si eum Deus ab huiusmodi infirmitate liberaret, domum aliquam fratrum ordinis minoris de obseruantia intrare uelle, verbis affirmavit, & corporis per eum sanitate resumpta, domum, &c. cum illo proposito, quod si asperitatem ordinis sustinere ualeret, disciplinam profiteretur eiusdem, alioquin liceret ipsi ad statum pristinum remeare. Quamquam simplicitate ductus, propositum suum non fuerit potestatus, verum cum idem Crispinus propter suā complexionis debilitatem, præfati ordinis non ualeat tolerare rigorem, ab eo, nulla facta professione, domum prædictam exiit, a habitu eiusdē ordinis dimisso ad seculum est reuersus, in

in illo que sub timore Domini in statu clericali dies suos finire concupiscit: unde nobis humiliter supplicauit, ut providere sibi super hoc paterno diligentia dignaremur. Quo circa, &c. mandamus quatenus nisi priuatus Crispinus expressè vel tacitè professus fuerit, seu abas euidenter appareat, quod absolute vitam mutaret, seu perpetuo in religione Domino seruire uoluerit, denuncies eandem Crispin. propter præmissa ad regularem obseruantiam non teneri, prout de iure fuerit faciendum.

Et nota, quod rescriptum in forma, eaque de bonis, non extenditur ad futura, ut per Ioan. Gansfr. in c. ad hoc. de refer. & in dicta forma possunt trahi plures, quam quatuor, ut per Ioan. And. in c. cum in multis. & Collect. in c. sedes. de refer.

Cancellaria non dat literas appellanti propterea, quod impetrans non habeat speciale mandatum. Vide Arch. di. dist. Maximianus. & Collect. in cap. nonnulli de refer. Committens vices suas, in totum commisisse videtur: ut not. in c. super questionum. de offic. deleg. & in c. si duo, eod. tit. lib. 6. tamen Cancellaria non admittit, nisi exprimat, quod iudex totaliter vices suas commiserit, quistylus tam olim tempore Collect. obseruabatur, ut ipsenr. in d. cap. super questionum.

Et nota, quod ubi Canonicus impetrat pro iudice canonicatu, vel ubi alias causa suspicionis in rescripto aperitur, vel est nota, ut quia impetratur filius, vel pater pro iudice, &c. Cancellaria non solet concedere literas ut not. per Collect. in cap. cum P. de offic. delegat. in i. tamen casu vidi concedi, cum non sic faciliter recusetur canonicus, sæpe satisfacit magis parti aduersæ quam alius, nec est suspicio valde vrgens, nisi allegetur in partibus, & interea subit expensas impetrans quas perdet si legitime recusetur iudex. Ad quod facium not. per Ioan. And. in addit. Spec. tit. de testib. §. 1. & in cap. accedens, ut lite non contest. el. 1. & c. postremo, de appel.

Si petatur rescriptum contra heredem eius, aduersus quem est interpretatum rescriptum, Cancellaria solet dare literas:

quamuis regulariter non soleat dare. ubi iudex, coram quo causa pendet, possit de iure communi facere id, quod pars in rescripto petit. ad quod l. unica de thesauris. dicit tamen Collect. in c. quia in causis, quod si impetrato rescripto appelleretur, & pendente appellatione moriatur impetrans, non dantur literæ per Cancellariam etiã vniuersali successori absque signatura Pape. Vide ad hoc not. in c. significante. de appel. & de refer. significauit. & in c. quia V.

Clericus in Cancellaria reputatur potentior laico. Collect. in c. de alien. mu. iust. caus. fac. Vide ad hoc que not. in tit. de cens. in quinquerno iusticie, & Rat. in nouis.

Cancellaria non dat literas captionis super debito ciuili. Vide ad hoc in c. ex refer. de iuricior. & ita negauit etiam, allegata consuetudine, nec per signaturam conceditur, nisi forte in debito camerali seu fiscali.

Super appellatione alternatiua, vel ad sedem Apostolicam dantur literæ per Cancellariam, & videtur tunc ponenda clausula, vocatis, &c. non autem in appel. causa, nisi iudex deferret quo ad appellationem ad sedem. Facium not. per Collect. in c. si duobus, de appellat. & c. dilecti per alios.

Victori appellanti propter expensas, dantur literæ. Vide specul. de appel. §. in quibus. & Collect. in c. si duobus.

Hodie non seruatur tanta seueritas in Cancellaria ut olim, videlicet, quod non detur vnicum rescriptum super pluribus grauaminibus, ne vno tantum expresso delegatus nequeat de aliis cognoscere. Ideo narrantur plura grauamina, & datur super omnibus vnicum rescriptum, & vide his Paul. de Eleaza. in clem. appellanti. & Collect. in c. bonæ de appel. & not. in ca. cum olim. de offic. deleg.

Et nota, quod quando sententiã fertur lata contra impetrantem rescriptam, solet de stylo dici, in rescripto appellationis, sententiã promulgauit iniquam, quamuis iniquitas sit tantum re ipsa & non iuxta acta. Dicit tamen Ioan. Gansfredi. in cap. vs debitus. de appel. styllum Cancellariæ habere, quod ubi proceditur per viam extraordinariam, puta inquisitionis, ille contra

M m m m . 3.

quem fertur sententia si appellat, exprimit causam, ut puta, si reus fuerit absolutus, dicit actor, licet pro parte dicti talis intentio sua probata fuisset, & similia. Et si reus condemnatur, dicitur, cum nihil contra dictum talem legitime probatum fuisset. *Facium ad hoc notat per Inuocem. in cap. constitutis. cl. 3. cap. de appella.* Et ita seruamus hodie in narratione super processu delegatorum, in priuationibus, & similibus.

Cancellaria non dat literas super compositione, vel arbitrio rectoris, nisi auctoritas ordinarii interuenerit si agatur de iuribus ecclesiæ. *Vide in forma. quatuor. titu. de arbit. & collect. in cap. ex multiplici. de dec.*

Nec etiam dat confirmationem sententiæ latæ coram ecclesiastico, tracto laico à clerico, nisi dicatur de expressa prouisione, vel allegetur consuetudo, aut sit casus concernens forum ecclesiasticum. *Vide ad hoc Collect. in cap. ad petitionem, de accusatio.*

Iudæus percussus clericum, non incidit in canonem. *Vide Hostien. in summa de Iudæ.* sed potest per ecclesiam aliàs puniri. Et ideo in rescripto super manuum iniectioe ponitur clausula, *vocatis, &c.* Nec etiam absoluitur à iuramento secundum ritum suum præstito, nec relaxatur si si fuerit enormiter læsus. Sed tunc videtur poni in literis, quod non obstat iuramento per dictum Iudæum in dicto contractu, iuxta ritum suum præstito, admittatur eum ad effectum agendi, vel restituatur in integrum, &c. Et hoc ubi aliàs Papa in causa Iudæi, aliàs qua ratione iuramenti Iudæici esset iudex: nam si non esset iudex Papa, quia non ageretur super contractu usurario, vel aliàs forum ecclesiasticum concernente, licet per Iudæum iuramento vallato, non legi vnquam, nec audiri à Cancellaria fuisse concessas literas, nec ego dedi, nisi inter Iudæos terrarum ecclesiæ. Quid autem de cathecumino, an iniiciens manus in eum, incidat in canonem? *Vide Arch. de consec. dist. 1. eos. Et vide Collect. in cap. postulasti. de Iudæ. & ad*

predicta facium not. per Bellame. in quodam celebri consilio fundata super materia. capit. gardemus de auort. & vide etiam Durandum theologum.

Si sententia fuerit lata in curia, & dati executores & appelletur ab eis in casu iure permissio, Cancellaria non solet dare literas: quia semper posset sic appellari, & nunquam esset finis litium. *Vide Colle. ad hoc in cap. significandis. de noui. per. nunc.*

Solet Cancellaria dare rescriptum in forma, significauit, pro omni restitutione secretò fenda, seu satisfactione super quacunque iniuria illata, etiam infamie verbalis facti, vel scripturæ, de quibus in cap. quod dicam. 14. q. 4. & in toto. tit. ad legem aquil. ff. l. 1. §. iniuriam. & 5. q. 1. quidam, & l. item §. an prior. de iniur. & 6. q. 1. ex merito. & c. deteriores, & 6. q. 1. sunt plurimi. *hoc quod not. gloss. in cap. si quis contristatus. dist. 8. text. 45. dist. qui emendat. & c. de occidendis. 24. q. 5. & in multis aliis iuribus.* Et datur prædictum rescriptum pro damnis, ratione iniuriæ patri pro filio in potestate, & viro vel sponso pro vxore, aut sponso, non autem contra. Et dantur heredi propter damna illata defuncto, vel caduere, aut expensas, ad quod instit. de iniur. §. patitur. & l. 2. de iniuris. & l. 1. §. sed & si foris, & facium not. in c. olim de iniur. & c. 1. eo. tit.

Si tamen iniuriatus retineretur recipere satisfactionem rationabilem, & moderatam, *vide Host. in summa de penit. Pro iniuria facta clerico suo, non vidi dari literas episcopo, nec formam antiquam, sed videntur posse dari, etiam si esset dissimulata per clericum. Vide c. parochianos. de sent. excom. & qua habentur. ff. de iniur. & not. in c. si diligenti. de for. comper.*

Reductio ad arbitrium boni viri committitur per Cancellariam super laudo lato à clerico, etiam inter laicos. Et dantur iudices, prout in appellatione. *Vide Bar. in l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. & in l. 2. C. vbi, & apud quem. & doct. in capit. quinquauallis, & Ang. in disputat. duo inuicem.*

Secundum rescriptum dans formam super prima

prima commissione censetur esse ideam, sed pinguius *concl. Rom. 39. de Bella.*

De consuetudine Curie, Cardinales possunt committere eorum auditoribus obseruationes terminorum, absque speciali mandato Papae, *vide Bella. concl. 43.*

Signatura contra ius, non est concessa Vicecancellario, *Bellam. conc. 46. & 81.*

Commissio de procedendo, omisso grauiamine, non tollit effectus grauiamini, *vide concl. 57.*

Ius quaesitum etiam super ordine iudicario in partibus non est auferendum per stylum Curie, *concl. 74.*

Processus extra Rot. de partibus modicum valent, *ibid.* Expressa in gratia debet probari, tacita vero non. *Vide concl. 76.*

Citatus pro interesse, & admissus, habetur pro principali. *Vide concl. 95.*

Lite pendente, potest acquiri nouum ius in possessorio, & petitorio, *vide conclusio. 102. & 449. & in. de rescrip. in nouis.*

Gratia ante confessione litterarum, est informis & sic non habet proprie esse, *vide concl. 9. & est regula Cancellaria.*

Actus sunt indiuiduorum, non generum, *ibi.*

In confirmatione requiritur expressio defectuum specifica. *116.*

Ius in re non potest ex pluribus causis quaeri, *concl. 222.*

Verbam ex certa scientia, non tollit expressam surreptionem, *concl. 158.*

Rectoria, & vicaria non possunt esse apud eundem, *concl. 162.*

Confessio in beneficialibus, non valet ad effectum adiudicationis, *conclu. 183.*

Ante acceptationem, gratia est condicionalis, & acceptatio praesumitur dura, & inualida potest ratificari, & acceptatio dati ius ad rem, *concl. 358. & non recipit conditionem neque diem. ibid.*

Quae veniunt contra ius commune, non stricte interpretantur, *concl. 507.*

Perinde valere, trahitur ad confirmationem, *concl. 532. nec inducit nouam provisionem. ibidem.*

Equitas est perficere gratiam, quae casu fuit impedita perfici, *concl. 544.*

Non subintelliguntur tacita in gratia, quae potuissent principem mouere ad difficilius concedendum, *ibid.*

Conditio nunquam subintelligitur, quae posset magis iustificare gratiam si neutri, nec alia qualitas ex qua euitaretur surreptio. Et plene sunt narrandae reliquae facti inutilis in gratia impetranda, *ibid.*

Vicecancellarius dicitur minister Papae limitatus, *concl. 556.*

Per mandatum, de prouidendo, non causatur ius in re, *concl. 563.*

Nectitulus habilis de futuro causat ius in re, *concl. 564.*

Omnes causae quae sunt de iustitia, possunt committi per Cancellariam, *conclusio. dict. 2. conclus. 47.*

Commissiones in curia late sunt interpretandae, *concl. dict. 6.*

Reseruatio habet vim nouae prouisionis, *concl. dict. 35.*

Non praesumitur Papam tollere ius ad rem, nisi per clausulas tollentes, *d. 55. Et facilius est gratia de vacantibus in Curia, quam extra. ibid.*

Ad purificandam gratiam non est praefixus terminus ab homine, nec a iure, *concl. d. 63.*

Expectans in forma pauperum, ante purificationem non habet ius ad rem, *dict. 67.*

Non vitiat gratiam illius taciturnitatis, quod ex narratis, & eorum forma principi debet esse notum, *concl. d. 98. & innot. de rescrip.*

Sufficit tacita vel contenta narratio, aut inelusa, seu notoria expressio ad tollendam surreptionem, *ibid.*

Praesumitur Papam non ignorare stylum, sed gratiam fuisse factam, iuxta stylum & regulas eius, *ibid.*

Requiritur in impetratione, vt fiat mentio de iure competenti alteri, licet sub conditione, vel modo, quae per impetranterem impediri possint, *concl. d. 59.*

Taciturnitas iuris, quod posset alteri competere nisi praeuiretur per impetranterem, non inducit subreptionem, *conf. dict. 152.*

Consultus a quodam amico super regula Cancellariae, de publicanda, resignatione bene.

beneficii infra sex menses, &c. An resignans, qui post terminum remanet in detentione beneficii & capit fructus, & ille in cuius favorem fuit resignatum, sint tuti in foro conscientiae. Credidi, salvo saniori consilio quod non posito primo constanti, quod in veritate beneficium non valet in casu d. regulae, sed titulus sit penes eum in cuius favorem est facta resignatio licet veniat resoluendus, & cassandus ipso iure in euentum quo resignans decesserit in possessione, vel proprius detentione beneficii resignati. Nam proculdubio resignans non est tutus, cum mala fide capiat fructus beneficii, in quo non habet amplius ius, quod per resignationem, seu renunciationem amisit. *c. post translationem. §. rursus. de renunc. & cap. dilecto de preb. cum aliis iuribus, imò & possessionem dicti beneficii amisisse videtur, ut voluit Oldr. cons. 237. & per Rot. de renunc. c. post translationem. nec nomine illius in cuius favorem est facta resignatio, non potest salva conscientia capere, quia literis non expeditis, eum qui de preb. lib. 6. ergo &c. Ille autem in cuius favore est facta resignatio, etiam videtur esse in mala fide, siue capiat fructus, siue non, nam ubi capit, aut capit absque literis, & sic peccat per supradicta, & tenetur restituere fructus, vel concordare de eis cum ordinario, vel camera. *argum. cap. sacro. de sent. excomm. & c. pastoralis, de appell. cum ibi not. aut non capit, quia non vult infra terminum d. regulae expedire literas, siue publicare, cum possit, sed vult resignantem capere fructus quandiu vixerit aut ad aliquod tempus, & etiam peccat, quia non vult subire onus ad quod tenetur per acceptationem beneficii, & permittit alium, videlicet resignantem capere fructus, & deseruire beneficio, in quo certo scit deseruientem non habere ius, & etiam impedit per eius negligentiam, vel dolum, quominus aliquis tertius, qui expediret literas, ei publicaret & caperet possessionem, & deseruiret beneficio si illud habeat. *arg. not. in c. ex tua. & c. ad audiendam. & ibi Abb. de cler. non re. & no. in c. commissaria. de elect. lib. 6. ad quod fac. c. quod semel. de reg. iur. & in aush. de iur. §.***

omne. & c. de emen. Instin. Cod. in fin. & quod not. Collect. in cap. ad questiones. q. fin. de immo. & facit etiam tota materia de inobedientia legis positivae fundata in ratione naturali, divina, vel morali, quod censetur peccare. Ad quod vide Abb. in c. tua. de vser. & doct. in c. canonum.

Bona quae auferuntur damnato, non acquiruntur fisco de iure naturali, Bellan. conclus. 7. 144. & ita videtur quibusdam Theologis. Vnde considerant nonnulli quod non teneatur quis, quamvis condemnatus de crimine, propter quod veniant bona etiam ipso iure publicanda fisco, in foro conscientiae exhibere, & manifestare bona sua, sed possit illa celare, dummodo absque scandalo id fiat. *& hoc argu. not. per Itm. in quia plerique. de immu. eccles. & in ca. sicut dignum. de homic. in l. fin. C. cum de iure naturali. non perdatur dominium illorum absque vero consensu domini, propter crimen etiam non occultum ad quod l. nihil. de regul. iur. & l. in ambiguis. §. quatenus eod. tit. ff. & not. per Archid. in c. felices. Bal. in tit. de seu. & Barrol. in l. post contractum. Et per Abb. in cap. cum non ab homine. & doct. in aliis locis intelligantur in foro iudiciali, non autem in foro conscientiae. Sed cogita, quia delinquens tacite videtur consentire in pena committendo delictum, & sic in amissione dominii, vel l. i. §. bestias. ff. de postulati. & ibi gl. in epistola inter claras. §. liquet. C. de summa Trinitate. & videtur text. in c. impares. in q. 3. Posses respondere, quod ille consensus non est naturalis, nec proprius, aut verus sed fictus, & civilis, ideo non obligat in foro conscientiae, ubi non curatur de fictione in proprietate & presumptione. *cap. tua. de sponsa. c. literas. de restit. spol. c. a nobis. de sent. excom. cl. i. facimus not. per Bal. in l. i. C. de sacrosanct. eccles. & in q. 3. cap. sententia, sed tantum curatur in conscientia de vero interesse. sed in hoc casu fisci naturaliter non verè interest, cum nihil est absit in veritate propter delictum: nam nil de suo perdit, nisi quod delinquens censetur eum, id est, principem, & legem contempnisse delinquendo, qui contemptus iam purgatur per**

per poenitentiam, nec quo ad Deum curandum est de poena exteriori extra id quod abest, vt dixi nec obligatur quis in foro conscientiae ad huiusmodi poenas, nisi vbi sequitur scandalum in non parendo principi vel legi, praesertim quando non delinquitur ex contemptu legis seu principis, sed ex iracundia, vel calore concupiscentiae, vel negligentia, vbi non censetur contemnere delinquens, vt per Zab. in elon. eos. de sepul. & Collec. ad que faciunt. no. per lo. And. in c. quaquam. de vsur. & Calde. in proa. Decret. & Feder. in cons. & not. in cap. significasti. de homi. & in cap. fraternitatis. 12. q. 2. & faciunt optimo. per Card. in cl. pastoralis. vers. ceterorum.

Vbi Papa concedit gratiam per supplicationem vel alias, & expressis, vel tacite, vult quod dicta gratia non valeat, nisi expediatur litera: vtens effectu illius gratiae literis non expeditis, non videtur tutus in foro conscientiae. arg. not. in ca. plerique per Im.

Cum gratia praedicta dependeat tantum a sola voluntate Papae & principis, quae quidem voluntas potest per eum limitari per modum & conditionem tacitam vel expressam, quantum sibi placet & potest ipse solennitates & formas prout ei libuerit, ad perfectionem: & esse dictae gratiae apponere. Secus autem est in his, quae de iure naturae dependent a voluntate & consensu partium duntaxat, non superioris, vel principis, vt est in contractibus, & vltimis voluntatibus, & huiusmodi, in quibus ex sola voluntate partium valent contractus, etiam si per principem & iura positiua adhiberi debeant certa solennitates. Et faciunt haec ad quaestionem, quod quis salua conscientia non possit recipere, aut soluere pensionem super aliquo beneficio ecclesiastico assignatam, nisi literis expeditis, cum consensus partium non possit operari vltra consensum Papae, seu principis, qui quidem princeps in hoc casu vult tacite, quod ad effectum perfectionis gratiae litera expediatur: nam per signaturam censetur Papa facere gratiam iuxta stylum per cancellariam limitandam,

seu declarandum, & illa est tacita voluntas sua, vt vult Bellam. conclus. 508. de quo per Oldr. concl. 226. & per Bal. in c. 1. per quos fiat inuest. & Mil. in vers. gratia. & facit optimo 20. regula cancellariae. Et sic necesse est, vt litera praedictae conficiantur, & expediatur iuxta stylum cancellariae, & dictis literis expeditis, tunc gratia dicitur habere esse suum. Bellam. conclus. 110. & in ea tunc ostenditur aperta mens principis, & expressa, sed in dictis literis pensionis ponitur de mente Papae postquam dicta litera tibi praesentata fuerint &c. ergo ante praesentationem, & multo minus ante expeditionem non potest exigi vel solui pensio. Credo tamen quod in foro conscientiae, si partes essent certae de expeditione literarum, quaquam non praesentarentur litera, possent soluere vel exigere pensionem, cum tacita voluntas principis non excludat hunc casum, hoc est, quod velit necessario literas praesentari, & non habere pro praesentatis, cum haec praesentatio sit inducta in fauorem partis soluentis, & ne recipiatur pensiones super beneficiis ecclesiasticis absque assignatione superioris, & voluntate, de qua voluntate si mihi aliter constat, quam per praesentationem, quoad conscientiam videor esse tutus, dumodo vt dixi in veritate litera sint expeditae. Et idem videretur mihi esse dicendum in omni casu, in quo esset de voluntate principis tacita vel expressa, quod deberent litera expediri, quod ante expeditionem, non posset quis vti eis absque peccato. Et sic in omnibus commissionibus gratiosis habentibus clausulam, vocatis, vel requiruntibus informationem, aut cogitationem vel huiusmodi, vt in dispensatione super irregularitate, & huiusmodi, qui requirunt aliquam praecognitionem de iure, vel ex stylo, & sit ex mente Papae, secus forte in dispensationibus ad duo, & super defectu natalium & similibus in quibus non videtur esse de mente Papae expressa, vel tacita, quod dicta litera necessario expediatur, ad hoc, vt in foro conscientiae releuent dispensatum, sed tantum vt non suffragetur impetrantibus, absque expeditione: vt habetur in reg. cancel. de disp. Et verbu suffragari.

non videtur trahi ad forum conscientia, sed potius, ad contentiosum, cum significet proprie aliquid repulsum & controuersiale. *arg. nor. per. Spec. de adul. in fi. & per docto. in rub. de suffrag. C.* Si ergo habenti supplicationem signatam super dispensatione ad duo non moueatur lis, neque obiciatur de inhabilitate per aduersarium, neque detur ei de illa regula, videtur quod non expeditis literis possit illa tenere in foro conscientia, cum mens Papae, vt dixi fuerit grauare eum in euentum, quo moueretur ei cotrouersia per aliquem cuius interesset. Secus si absque contradictione possideret dicta duo etiam literis non expeditis. Et ita vidi quosdam doctores, & vnum notabilem, & eruditissimu predicatorem tenere, pro quoru opinio. facit gl. in *c. fraternitas. 12. q. 2. & nor. per Barr. in l. sequitur. §. viam.* sed facit contra eorum opinionem principium dictae regulae, & verba, temere, & facere in dicta regula posita: quare cogita, quia magis declino pro nuc in parte quod non sit tutus in foro conscientia, & sic quod teneatur ad fructus restituendos camerae, nullo existente cotradictore deductis alimentis suis necessariis, & si quae vertit in vtilitatem ecclesiae, quam non dispensatus possedit: quia non habetur pro dispensato, ex quo non expediuit literas per supradicta. Sin autem viua vocis oraculo esset ei concessa gratia, vel quod sola signatura sufficeret, tunc bene esset tutus vtens gratia in foro conscientia, cum appareat de voluntate concedentis non curatis expeditionem literaru, & ita videtur debere intelligi tex. & gl. in *cl. dudum. super verbo de sepult. & gl. in c. institutionis. 25. q. 1.* quod gratia Papae verbo solo facta valeat quando Papa hoc, expressit vult. & ita quotidie practicatur in curia. Postea dixit mihi quidam Theologus se credere, quod si mens principis volens tacite, quod super gratas per eu factis expediatur literae, & aliter non valeant, moueatur non propter intentione vt melius examinentur in expeditione, sed tantum vt ex illa expeditione veniat ei lucrum, quod eo casu etiam non expeditis literis, ego possum vti gratia mihi

concessa propter mala intentione principis & iniquam: & si super hoc fecerit legem, esset iniqua talis lex: quia lex debet fieri ad vtilitatem commune, non autem propriam. & facit pro dicto suo quod not. in *c. canonum. de consl. & c. erit autem lex. 4. dist. 8. dist. que contra.* & quia tunc excedit potestatem constituentis, quo ad Deum qui non ligat nos ad parendum in foro conscientiae principi iniuste praecipienti, cum non dederit ei potestatem, iniquam legem condendi. *ad quod c. qui resistit. n. q. 3. & si quis. §.* Sed nolo intrare pro nunc hanc materiam, quia difficilis, & in dubiis constat esse parendu principi, & praesumendum quod ad bonum finem fecerit legem ex quo aperte non est contra decalogum, vel bonos mores, per *not. in c. 2. de maior. & obed. & in d. c. canonum. & n. q. 3. non semper. c. Julianus. & c. Imperatores. cum aliis iuribus.* Et si est incommoda lex soluenti taxam, non est mirum, quia, vt ait *Li. uis.* nulla lex satis commoda omnibus esse potest. Licet ergo interdum incommoda sit lex singulis secundum quid est, tamen commoda incommuni, & ex alio respectu commodissima. Et satis bene nobiscum ageretur si truiusmodi pecuniae distribuerentur in eos vsus, ad quos destinatae sunt, qui vsus est commodissimus Reipublice Christianae. In illo autem semper dubitauit an constet esse veram opinio. *Innoc. & sequacium. in d. c. quia plerique.* quod vbiunque est tradita aliqua solennitas per iura positiua seruanda in contractibus & in ualidantia contractum, si non seruentur, puta in alienationibus rerum ecclesiasticaru, & minorum, quod nihilominus si dicta alienationes fiant alias legitime, sed non seruata forma praedicta, quod emens, & vendens sint tuti in foro conscientia: nam videtur eos non esse tutos, cum non sint domini rerum emptarum absque solennitate, & sic possideant illa emptores, mala fide. Itaque quia continue stant in peccato detinendo rem emptam contra voluntatem, & praecceptum superioris, qui potuit in huiusmodi rebus pertinentibus ad curam suam apponere legem, quam ei libuit: & cura sacrorum & spiritualium pertinet ad eum, & per

& per consequens bonorum pertinentiū ad rem spiritualem, vel sacram, & sunt in continuo contemptu superioris, ergo in peccato. *per not. in d. c. 2. §. c. canonum. cum a-
liis iuris. 23.* maximè cum sit de mente doct. & præferim. *Bal. in c. si quis per triginta. si
de veri. §. contra.* quòd quando lex aliquid prohibet fieri propter aliquod valde æquū & bonum publicum, & contra illud fiat, ligat in foro conscientie. & facit etiā ad hoc quod ipse notat in extrauag. *ad reprimenda.* loquens de Macedoniano & Velleiano & facit etiā optimè quòd sunt in peccato *no. per Abb. in c. sacris. cum ibi not. de his que vi-
me. re. ca. sui.* Quare cogita, & quo ad materia pensionum, credo etiā quòd si literæ non præsentantur, nisi post duos, aut tres annos post assignationem, nihilominus deberent solui pensiones integrè pro tempore præterito etiā in foro conscientie, quāquam nunc fuerint expedite, cum illa conditio postquam tibi prædictæ literæ præsentatae fuerint, &c. non suspendat obligationem, sed solutionem & executionem: ut in illo qui promittit & assignat ex nunc 10. mēstrua super tali fundo suo, quæ tamē non vult soluere donec merces suas vendiderit, vel postquā creditor præsentauerit ei literas salui conductus: & aliis huiusmodi exēptis, quod nota ad practicam. *ad. quod l. his verbis. C. quānd. dies leg. & quia fuit apposta dies seu conditio gra-
tia pensionariū. ad. quod. l. si ita. §. pegasus. de leg. 2.* Ad materia contractus qui soluitur & violatur per mortem alicuius, & **Catholonia** appellatur violarium: quia facile perit, *et violæ. an sit licitū. vide quæ not. Col-
lec. in c. de emp. & ven. vbi dicit. sed nūquid licet alicui emere redditus ad vitam suam, ita quòd salua conscientia possit retinere?* Dicendum quòd si verisimile est quòd emptor debeat recipere redditus magno tempore, & ultra communem valorem, ut cū homo iuuenis emit magnum redditum, hoc casu, quia est verisimile, quòd satis ultra viuet, totum id quod receperit ultra pecuniam quam dedit sana conscientia retinere non potest, quia quodammodo vlura est *in c. nguigant. de vsur. & facit quia*

ratione incertitudinis licita est conventio, quæ aliàs esset illicita. *C. de vsur. si ea. nec obstant iura quæ videntur simplicitet velle, quòd liceat ad vitam emere propter incertitudinem, quòd dicendum est verum esse, dum tamen data fuerit pecunia secundum probabilem modum contrahendi. Et ita refert le. determinatum fuisse. hæc Cyn. in d. l. si ea. vide quæ colliguntur in-
f. c. ad nostram.* per quæ fraude vsurarum cessante, aliud videretur posse dici. *hæc Collec. & vide Ansh. & lo. de Anan. post Innoc. in cap. incertitate, qui tenent esse licitum, quòd Roder. negat si redditu emantur ad vitam emptoris, propter votum captandæ mortis, quo cessante non esset peccatum. Et venditione violarii. vide vnam no. Cyn. in l. si pater 2. C. de inoff. testa. Et an appellatione, vsusfructus, veniant pensiones violariorum, allegari posset, l. sancimus. C. de dona. vbi videtur proprietas non vsusfructus. Et videtur quòd si violarium quòd emeram ad villam delegauero creditori meo, quòd soluens pensionem teneat illam præstare quādiu creditor viuat, nec morte mea finiatur, sed creditoris. vide not. in l. si vsusfructus. ff. de noua. per doct. Gallican.*

Refert Ioan. Ganfre. *inc. ad nostram. de emp. & ven. se vidisse dubitari in cancellaria, quòd cum quidam emitteret quasdam possessiones appposito pacto, quòd venditor asportaret pretium, postet post certos annos, illas possessiones recuperare, & venditionem rescindere. Dom. Feder. de Senis iuabat, & defendebat contractura non esse vsurarium: sed alii tenebant contrarium, & ita dicit fuisse obtentum congregatis doctoribus, cum apposta fuerit conditio contra naturam, contractus propter quòd dicebatur non esse recurrendū ad coniecturas. Vide ibi per eum, & aduerte, quia non loquitur in pacto de reuertendo.*

Stante consuetudine, quòd ecclesia habet lectum qui cum funere ad ecclesiam portatur, rector vult permutare ius lecti huiusmodi cū vno prædio, quòd perpetuo ad ecclesiam pertineat, nunquid possit

Feder. arguit quod non possit fieri: quia simonia esset, tamen ius decimale, permutari potest, quod est spirituale cum re temporalis. de rer. permut. cum vniuersorum. Ipse tamen solus hoc non posset alienare. de reb. eccles. non alie. c. i. lib. 6. cum simil. non enim omnia quæ sunt ratione sepulture sunt facta spiritualia: v. no. 13. q. 2. clerici. vide Collec. in c. relatum. de sepult.

Duo tractauerunt de beneficiis permutandis ad inuicem, & data fide promiserunt procurare dictam permutationem per superiorem, vel illos quorum interest, an possit alter pœnitere? & si alter instet qui est paratus implere ex parte sua an possit alius compelli adimplendum? Et videtur quod non cum talibus debeat cessare omnis pactio, & conuentio de pactis. c. si. & not. in c. cum pridem. cum simi. Et Feder. de Senis no. contrarium: quia isti non simpliciter paciscuntur, sed promittunt inuicem dare operam & curare, vt hæc permutatio veniat ad effectum per debita media, videlicet per superiorem, vel illos qui eam admittunt, & quorum autoritate perfici potest quod de iure nõ videtur prohibitum de rest. spol. ca. ex parte. Et venerabiles. de confir. vtil. vel inutil. Et facti quod nõ. de rest. ad audientiam. in glos. Et de preb. significati. cum fidei datio æquipolleat iuramento, quod quidem iuramentum debet seruari, nisi vergat. & c. vnde postquam ipsæ partes ad inuicem promiserunt ad curandum, videntur quantum in se est conditionaliter consentire, habito consensu superioris, à quo non possunt resilire, nisi fecerint quod in se est respectu habendæ voluntatis à superiore, & procurandi, vt conditio eueniat ad quã procuracionem sunt obligati, nõ conditionaliter, sed purè, quæ promissio procuracionis in hoc casu nõ videtur prohibita per supradicta Et ideo post hanc promissionem, non est iam amplius in facultate alterius resilire, sed superioris admittere, vel non. Vide ad hoc Collec. in c. cũ olim. de rer. permut. Nihilominus cum olim fuissent petite literæ à cancellaria super hac promissione, de curando & dando operam contra partem quam pœnituerat, fuerunt negatæ. Credo propter fundamē-

ta Host. Io. And. in c. quæsum. de ter. perm. & dicit Inn. in ca. inter de preb. quod permutantes habent ius in beneficiis permutatis statim quod superior autoritatem interposuit. vide Fed. q. 27. Et Abb. in d. c. inter. vnde non tantum habet regressum permutans ad beneficium suum alio nolente permutare, sed etiam videtur quod possit nolentem permutare, seu resignare ex causa permutationis compellere. Sed dictum Innoc. intelligitur vbi sunt admittæ hinc inde resignationes, licet non fit facta traditio possessionis, & vide ad hoc Fed. conf. 159. Et omnino ad hanc materiam multas de c. Rot. titul. de renunc. in antiqu. Et de ren. permut. Et quanda regulam cancellariæ ad hoc.

Parochiani habent nominare rectorẽ Capitulo, & Capitulum vnum denominatis habet præsentare episcopo, quidam expectat ad præsentacionem vel collacionem Capituli, nunquit tale beneficium cadat in gratiam? Dicit Collec. in ca. cum dilectus. de iurepat. quod audiuit multos dicere quod sic, cum tale beneficium videatur esse de patronatu. Quare, & c. de preb. cũ illis. in si. & quia nominatio habet vim præsentacionis, nec ius tribuit. c. nobis. in de iurepatro. de elect. cum terra. sed vbi Capitulum non haberet præsentare de nominatis, credit Collec. bene habere locum. Sed in casu nostro nõ est libera potestas præsentacionum penes Capitulum, & sic non dicitur solidè patronus. Quare, & c. de rest. spol. Pisanis Et cum illis in si. præiudicaretur parochianis, quibus Papa præiudicare non intendit, nisi exprimat. c. quamuis & d. c. cum in illis.

Inter duos nominatos, de quorum anteriori nominatione non constat, quis alteri deceat præferri, vide Oldrad. conf. 208. Quod pensiones, quæ constituuntur & assignantur hodie super fructu beneficiarum, non sunt beneficia, neq; habent effectum eorum, nisi in casib. expressis. videtur probari ex definitione beneficii, & requisitis ad illud, de quo per Old. in quodam consil. Et Anto. in reg. 1. de reg. iur.

Et inter cetera est necessaria perpetuitas, vt in ca. pastoralis. 7. q. 1. in gl. in ca. unico. de cap. p. l.

permo. lib. 6. quæ quidem cessat in his pensionibus, cum extinguuntur lapso tempore quo impositæ sunt, vel per obitum recipientis. Facit etiam definitio Matth. de monte Lau. in clem. 1. de stip. neg. prel. & gl. q. 1. in summa. Item quia huiusmodi pensionem recipientes possunt illas remittere ad tempus, vel in perpetuum, vel illis renunciare absque autoritate superiorum: nec tunc impetrantur, nec vacant, sed extinguuntur tanquam debitum pecuniarium per remissionem, nec requirunt residentiam, nec habent nomen tituli, nec illas recipientes habent vocem, vel stallum in choro beneficiarum. Item in regulis antiquis cancellariorum ponuntur vt diuersa in expectatiuis, nec examinantur per cancellariam hi quibus pensio assignatur, vt solet fieri in titulis. Si tamen assignaretur aliqua pars fructus alicuius beneficii pinguis, non ad particulare commodum vnus, sed ad hoc vt deinceps esset beneficium Ecclesiasticum dictum, fortè pensio vel portio, tunc bene esset beneficium, vt in c. si conuenerit. de cler. non resid. Et ex d. h. genti. de sim. & 16. q. 6. illud & q. 5. possess. 2. q. 3. clerici. & cap. si episcopus, & 1. de ad hoc non in clem. si Romanus. de preb. & in c. postulasti. & c. ad audientiam. de rescrip. & clem. 2. de iura & honest. cleri. & c. quamuis. de preb. lib. 6. ad hoc Rabat. in cap. constitutus. de relig. domi. & Anton. de Burr. & Bal. in d. cap. ad audientiam. & not. per Caspren. & Pom. in cons. & Rot. in antiquis. titu. de rescrip. Et forma literarum satis ostendit non deberi pro beneficiis, cum plerunque fundentur, ne resignantes nimiam dispendium patiantur, & sic exonerantur à titulo, & per consequens ab onere. Recipientes tamen partem fructuum quasi tanquam laici qui possunt recipere pro alimentis & victu vel statu decenter tenend. & not. 23. q. si tributum. & 18. q. 2. Eleuterius. & c. quanto. de iure patron. & l. Commodis. ff. de re iud. & l. stipendis. C. de execut. rei iud. Faciunt hæc ad materiam, an pensio faciat incompatible sub eodem tecto cum beneficio, & an recipiens pensionem non intitulatam, prout sunt hodie, teneatur dicere officium, vel interesse proces-

sionibus huiusmodi. Et ex his potest etiã determinari, an huiusmodi. Et ex his potest etiam determinari, an huiusmodi pensiones modernæ possunt redimi.

De regno Scotia seu rege dubitatur, an sit verus rex: vt per gloss. 32. q. 2. & per Brxi. in reperio. super pers. Rex. & appellatur regulus à gl. in cap. venerabilem. de elect. & videtur olim fuisse subiectus regi Angliæ, vt patet in Chronicis. & præsertim in historia, quæ dicitur mappa mundi. & not. in cle. 1. magistris. & de eo sit mentio in c. cum dilectus. de fid. infra. & cap. sano de temp. ordu. & nõ vngetur, vt patet in prouinciali ecclesia Romana. Ista inter alia adduxi coram Reuerendissimo domino meo vicecancellario, contra oratores præfati regis, contententes de prælatione, cum oratoribus Ferdinandi regis Siciliae siue Apuliae.

An per assignationem secundi beneficii sub eodem tecto, vacat ipso iure primum, Videtur concludi, quod non, per not. in c. literas. de contes. preb. sed habere locum in materia mentionis, de qua in cap. referent. & cap. prout. de preb. n. vide doct. in cap. quia nonnulli. & c. si in cler. non resid. tamen cancellaria expedit literas tanquam pro vacante, & vt de Rot. in antiquis. Et latè Milsum in reperio.

Beneficium residentis in curia nõ promoti infra annum dicitur vacare in curia secundum Coll. inc. ecclesia. de foris leg.

Præstantissime doctor, cupit scire humanitas vestra perstrictissime, & resolutissime à tenuitate nostra, quid mihi videatur de gratis per literas apostolicas concessis, per quas committitur constitutio & assignatio pensionis in partibus, an expirauerint, seu extinctæ fuerint per mortem Papæ concedentis illas reintegræ. Respondeo videri mihi nõ expirare, nec extinctas esse, cum teneat pro constanti, quod vbi alicui quamuis tertio, est quæsitum ius in re, vel ad rem, aut saltè officii iudicis imploratio per literas apostolicas gratiosas, siue gratiæ sint puræ, siue in diem, siue conditionales, tales gratiæ nõ extinguuntur per obitum concedentis, nec executorum iurisdictionis, seu potestatis finitur. Et propterea

idem credo in literis priuationis in forma iuris, cum prouisione alteri fienda: & in literis in forma, dignum & vnionu in literis accedens super dispensatio. ex defectu natalium: & ferme in omnibus quæ hodie emanant à cancellaria. Et fit ratio, quia in omnibus his gratia est iam facta non fienda, quauis non executi, cum quæsitum sit ius in re, vel ad rem, vel saltem ius implorandi officii iudicis, seu executoris. Hoc credo per nos. in c. si cui nulla. de preb. & c. si super gratia. de offi. deleg. lib. 6. quamuis gl. & quidam doct. forte nõ satis practici, aut parum aduertentes ad stylu cancellariæ modernum, & illius temporis exemplificent mandata de prouidendo dici gratias fiendas, & non factas. Cum fiendæ sunt, vbi ius non est quæsitum alicui modis prædictis, sed est concessa facultas. Sed potestas ad contemplationem seu fauorem tertii, esse voluntarium ministrum, siue mandatarium gratiæ fiendæ illi tertio, vt puta, si Papa intelligens aliquem scholarem studuisse in aliquo studio longo tempore, & esse sufficientem ad gradum doctoratus, contemplatione seu fauore illius scholaris det alicui personæ facultatem siue potestatem doctorandi illum, non tamen mandet, vt requisitus, id faciat, seu facere teneatur: nam tali vel simili casu expiraret gratia per obitum concedentis re integra, cum nõ sit propriè mandatum nec aliquod ius quæsitum illi doctorando, nec etiam ipsi commissario, cuius contemplatione, seu fauore non fuit data ei à Papa prædicta facultas, seu potestas doctorandi illum. Et verbum, mandatum, ibi in §. secus. capitur pro committitur, seu facultas datur, vt declaratur in princ. d. §. & etiam verbum seu fauorem, declarat non esse propriè factam gratiam illi doctorando. Et ita esset in similibus casib. si hodie Papa illo modo antiquo scriberet, & ita resoluo me in hac male exemplificata, & ideo intricata materia doctoru capitulorum, visis omnibus super eis. & Older. in cons. & decis. Rot. in nouis, quæ videtur facere differentiam inter mandatum de prouidendo de beneficio vacante, aut vacaturo, non quoad du-

rationem gratiæ, sed quoad durationem potestatis executoris, vt in vacaturo non duret, nec quando committitur causæ cognitio vnâ cum gratia. Et bene valeat præstantia vestra. Et vide Bellam. in quodam consilio, qui videtur dicere consona prædictis.

Concurrentibus duobus magistris in Theologia, ceteris paribus, in quodam beneficio, quorum magistroru vnus erat prædicator, & valde eruditus in doctrina Theologiæ concernente partes iustitiæ & curæ animarum, & confessionum, & sacramentalium, & aliis materiis mistis cum iure canonico, & concernentibus vitam ætiam. Alter verò de Trinitate, & de natura Angelorum, & Metaphysicalibus, & aliis subtilitatibus. Vidi concludi, esse præferendum primum, per nos. in c. nisi cum primum. & in c. cum sit ars arit. Facit iudicium in c. quia nonnullis. §. sancimus. ibi præsertim. & c. super specula. ibi ad iustitiam de mag. & cap. cum ex ministerio. de her. & inuenies multa iura in decretis ad hoc, & faciunt in c. inter cetera. de offi. ord.

Quod exigentes tallias, gabellas, & vectigalia, quæ sunt præcise pedagia, & guidagia, non sint ipso iure excommunicati. Vidi concludi, inter doctos viros cum equanimis. & cle. præsent. extendi non debeant, sed in aliis exactionibus remaneat dispositio. c. non minus. & c. aduersus. & aliorum iurium decretalium. & c. Quamuis. Per. Anch. & quidam alii videantur aliud sentire, exponendo pedagium pro omni vectigali, seu portorio: cum tamen præsentiat pedagia & guidagia, & salinaria esse species vectigalium, non autem esse idæ & ides dispositum in vna specie non extenditur ad aliam, & multo minus ad genus. Facit optimè forma cancell. in tit. de pedagia. form. i. quatern. de iust. ad v. opinionem. & ita obseruamus. & vide Bald. in rub. de rotas credit.

Quod Papa non possit legitimare filium regis non recognouit superiorum, tenet Imol. in c. grandi. de sup. neg. præl. in præiudicium alicuius de sanguine regio, ad quem pertineat de consuetudine successio in

in regno. Nec obstat. not. per Bar. & alios in l. gall. §. & quid sit tantum. de lib. & postb. quia habent locum in aliis personis: quibus licet de primo suo libere disponere, & non in rege, quia non potest absque causa auferre successione illis de sanguine suo, facit aperte contra dictum text. in cap. per vno. vbi Papa legitimum filium Regis Francie, quod non potuerat esse absque præiudicio illorum de sanguine Regio. Sed vide Iac. Clonem episc. Illerd. doctorem Cathalanum, in d. cap. super verb. gratian. qui dicit, quod rex Francie habebat filium ex priori coniuge, ut ait appare ex antiq. Decret.

Prædictus Episcopus Illerdensis, in cap. fraternitatis. de frigid. narrat, quod tempore suo fuit quidam homo in Cathalonia tantum potens in re vengerca, quod qualibet die cognoscebat exacte vxorem suam triginta vicibus, quæ vxor secretè recurrit ad regem Aragonum, qui vocato viro, confessus est ita rem se habere: vnde mandauit ei sub pœna capitis, ne amplius quâ sexties in die vxorem suam cognosceret: ne, vait, mortis periculum mulier incurreret. Sed de potentia viri non tantum mirari oportet, quantum de querela vxoris. Vnde illud, Et lassata viris nondum iariata recessit. Et proverb. 30. c. Tria sunt insaturabilia, & quartum quod nunquam dicit, sufficit. Infernus, & os vuluæ, & terra quæ non satiatur aqua, ignis vero nunquã dicit, sufficit.

An si legatum propria causa efficiatur caducum vel quasi, remaneat penes heredem simpliciter, vel debeat conuerti in aliam piam causam. Vide Guasquinum doctorem Cathalanum. q. 32. in questionibus suis & concludit quod non sicut in alio legato caduco. Adde not. per Bar. in l. pater. Tusculanus. de leg. 3.

An appellatione paramentorum intelligitur supellectilis? Guasquinus quest. 4. tenet quod sic. videtur mihi indigesta de ciso, & remittenda ad theoricam. l. quod habeo. de sup. leg. & l. vniuersorum. & l. si seruos. de pign. cum simi.

Franc. de Maronis, in 4. lib. sententiarũ,

super Augusti. de Ciuitate Dei ait, quod in tota sacra scriptura non reperitur, quod foemina vnquam successerit in regno, in aliis autem hæreditibus sic: vt pater Numer. 27. & 27. cap. Ego in Iosepho legi Alexandram clarissimam Reginã regnasse in Iudæa etiam viuentibus filiis: sed ibi videtur fuisse ex voluntate testatoris, & consensu filiorum, non vi successione debite. Lege Ioseph. lib. 13. antiquit. Iudæicæ. Imò videtur cum maiore filio congregasse, vt videre licet in eodem autore lib. 1. de bello Iudæico vide Bald. in l. multis. de stat. hom.

Licet tutela impuberis sit iurata captiuitate. vt Instit. quib. mod. tut. finiat. §. item finitur tutela. secus tamen in cura adolecentis. Ita tenet Guasqui. Cathalanus in questionibus suis. quest. 183. fundat se, quia ille principaliter datur personæ, iste vero bonis. Facit pro dict. curatore. P. captiuus in Tunitio, & gestis per eum.

Ioan. de Seyfello doct. Gallic. in Apost. egregii patricii Petri Iaco. de Montepesulano, super tit. de statu Cu. Rom. damnans hæc vtilitatem, & intricacionem opinionum quæ multiplicata sunt in iure nostro dicit pernecessarium fore, vt fieret noua reformatio, tam in iure ciuili, quàm Can. & referuatis argumentis disputationum, & subtilitatibus, & varietate opinionem fierent nouæ decisiones per electionem alicuius, ex illis opin. Et quod fieret noua editio iurium magis conueniens isti seculo, quod fluxit post illa antiqua iura, maxime circa substitutiones, transmissiones, fuitiones, præteritiones, in quibus iura Romana magis considerasse videntur acumina, & vtilitatem, quam præsumptam mentem defuncti. Itè circa interdicia, & actionum varietates, & testamentorum diuersitates captiosas, & inutiles. Item circa seruos, & officia iam oblita in tribus libris. C. Item circa seruitutes, in quibus est mera subtilitas potius, quam æquitas, aut ratio vrgens. Item circa publicæ honestatis iustitiam, & redditionem, & non exactiõnem debiti coniugalis, & circa matrimonia videretur inmutanda multa, & quod quis posset esse hæres ad tẽpus & decedere intesta.

intestatus pro parte, & quod intricatio bon. pos. contra tab. & sec. tanquam pena pueris tolleretur, & quod ieiunia non obligarent sub pena mortali, sed darentur indulgentiæ ieiunantibus. Item quod summus Pontificatus non esset perpetuus. Et super ingressu religionis, quod non obligaret vsq; ad 21. annum, nec matrimonii contractio absq; copula. Et circa compaternitatem & varietatem religionum & quod Abbatie vel huiusmodi non essent dignitates, nec committerentur eis causæ, & quod omnes legendæ sanctorum Apochryphæ tollerentur, & quod ordo Antonistarum extingueretur & applicaretur Militiæ sancti Ioannis Hierosolymitani. Et alia quædam reformarentur, ut *ibi per eum*, quod paucissimis daretur facultas interpretandi, aut glossandi. Et quod interpretata non redigerentur in scriptis, nisi eorum qui longo tempore practicassent, aliàs credit rem venturam in tantam confusione, quod nihil haberetur liquidum iudicantibus. Vnde ut dicit, tunc ipse hanc immutationem, & cupiens consulere nomini suo post 30. annos exactos, in exercitio iuris scripsit librum de natura animalium, existimans illud opus fore magis duraturum, quam scripta iuris: sed an illud opus durauerit, ego ignoro. Non inficior tamē, quod scribentes res naturales, historiam & medicinam, certiorē perpetuitatem sperare debeant, cum huiusmodi scripta cuiusque nationi & religioni, ac tempori, vtilia sint, & placeant, præsertim si sale eloquentiæ condiantur. Sed quid dixisset prædictus doctor, si vidisset tot libros post tempora sua fuisse à centum annis citra in vtroque iure editos? Et vide Zabari. in c. nobis. de iur. patron. ad hæc & Iason in operibus suis.

Cum in civitate Neapolis quidam ex nostris Cathalanis reliquisset in testamento libertatem cuidam seruo nigro post quinquennium, & fuisset interrogatus an quinquennium inciperet à tempore conditi testamenti, vel mortis testatoris? dixi, quod de hoc erat casus not. in l. qui duos. §. si. ff. de man. test.

Quod filius familias rixosus possit iuratus emancipari à patre, casus est secundū Iac. de Insula. in l. quidam cum filio. de verb. obl.

Seruus stipulatus alternatiuè illis, aut illis dominis suis, nihil agit ratione incertitudinis, casus est not. in l. cum seruus. §. si non duo. de stip. ser. allegavi sæpe ad materiam incertitudinis & l. duo sunt Titii.

Si seruus stipuletur 10. quando erit sui iuris, alienatus nihilominus acquirit domino cuius erat tempore stipulationis factæ, in l. si. de stip. ser. est text. not. allegavi contra monachum, qui stipulatus fuerat à quodam consanguineo centū libras quod translatus fuisset ad ordinem Canoniorum regularium, tamē videtur tunc mihi exactius cogitandum: an deberetur primo vel secundo monasterio, tunc creditur per illum tex. deberi primo.

Ad validitatem statuti dantis licentiam deprædandi cum allegaretur Bal. post text. not. in c. i. de milit. vasa. qui con. est dixi intelligendam Bal. iuxta terminos illius text. videlicet, ex iusta causa propter defectum iustitiæ: ut in reprehensibilis. per no. in gloss. in l. nullus. C. de iudicis. & eorum que not. Abb. in ca. cum non ab homine. de iudic. & in l. ait prætor. §. si de iurem. de his que in frau. cred.

Quantum tempus dicatur vetustum, vide gloss. quod 40. anni in l. ius. de fund. parti. l. i. in l. si. de fun. rei priua. de longæuo. vide c. cum consuevimus. de consue.

Non dicitur quis morari posse in loco, vbi sine pudore, & verecundia morari non potest: neque ad illum locum posse accedere, quin non potest adire locum absque verecundia. vide gloss. in c. an ille qui habet domum. & vide etiam gloss. in l. si. si paterator. quid mei. cap. iuncto. rex. facit. materia l. nepos. de verb. signi. & que not. in c. vi iuxta de offic. ordin.

Cum esset quæstio inter duos scholares Perusii, an affinitas & incestus inter affines esset de iure gentium, allegavi quod sic. text. in l. si. de cond. sine causa. & l. si. de ritu nupt. quod facit ad multa, & parificatur consanguinitate: ut l. adoptivus. §. a. eod. tit. facit pro compositionibus datæ.

Mate.

Materia de bonis vacantibus non habet locum in rebus habitis pro derelicto. l. i. nec in casu aut omnes peregrini. C. conona. de success. nec in l. conuicarij. de appar. prefect. pactor. nec in feudilibus, vt not. Petrus Laco. bi. doctor Gallicus. in tit. de conditio. ex moribus. Vide ad hoc cap. 2. de feudis. nec in rebus inuentis vel thesauro. vide Bertrand. de Otero. l. de nauis. & de thesauris quod gl. in rub. de bon. vacan.

Querebatur Romæ, an emptor rei hypothecate teneatur euicenti per hypothecam de deterioratio ne rei absque culpa sua facta? Dixi quod non sicut econtra liberatur prestando primam æstimationem. vide l. in his. de prad. & omni. re. nauicul. lib. ii. & l. fin. de consi. & censu. & facit l. Paulus. §. domus. de pigno.

An post didicita testificata, si testes nisi se nescire, vel non recordari, possunt testes alij produci. Pater meus dom. Iacobus Paulus, doctor optimi iudicij, & celebris doctrinæ, in prouincia nostra solebat distinguere, aut ille qui volebat produxit testes illos, & tunc aut ipsemet in eadem instantia, vel causa appellationis, vult alios producere, & nõ potest propter timorem subornationis: quia videns se non probasse, facile subornaret alios ad probandum deducta per se. Aut est aduersarius, qui velit producere, & videtur quod possit admitti ad producendum, cum non esset timor subornationis, cum si nollet alios producere non esset sibi necessarium, cum id quod per eius aduersarium producentem probandum erat, minime fuisset probatum, & ita intelligebat Bald. in c. si enim domino. quid si inuesti. & hæc distinctio dicitur obseruari in multis Curijs.

An lucrum quaesitum per filium famil. ex peculio castrense censeatur castrense, vel aduentitium, & quod partim censeatur castrense, & partem aduentitium faciunt nõ in simili, videlicet, de lucratis ex peculio profectio. in l. cum oportet. de bon. liber. per Bar. & Bal. not. in l. qui contra. de iure. iur. & l. queritur. & l. in seruitute. §. si paron. §. de bon. liber. In contrarium verò, quod censeatur castrense, monent vrgentiissime

text. in l. pater. §. si seruus. & l. hereditate. §. a. ff. de castrenf. pecul. & l. i. c. de castrenf. pecul. lib. ii. in quibus ponderatur medium seu instrumentum, cum quo res quaritur, cogita.

Aduerte, quod quamvis regulariter in contractibus non habet locum ius quaesitum, tamen videtur valere, vbi aliquid esset concessum duobus quando ipsi vixerint: nam in tali casu, etiam post ius quaesitum habet locum ius accrescendi inter eos. Vide tex. in c. vnico. de duob. fun. à c. inuest. Facit ad restringendum materiam l. si mihi & Titio. de verb. oblig. & accidit de facto, & solebat dictus pater meus etiam allegare illum text. ad limitationem Bart. in materia l. heredes me. §. cum ita. ad Trebel.

Cum quaeretur in ciuitate Nepesina, an si ordinarius qui delegauit causam vni, committat illam alij, non facta mentione de litis pedia vel prima commissione, posset opponi de surreptione? Dixi Collect. videbatur tenere, quod sic. in ca. ex literis. de offic. deleg. & vide not. in Clem. 2. de offic. ordin. & per Bellam. post alios, in ca. cum in multis. de rescript. & decis. 362. & not. per Spec. in titul. de remis.

Iudex, referens, vel secundam inuisionem expectans, non incidit in pœnam rescript. Vide Collect. in c. licet. de offi. deleg.

In quadam terra patrimonij, cum quidam mandasset cuidam consanguineo suo fieri certa maleficia & damna in armentis & bonis cuiusdam inimici sui, & ille nolisset exequi, sed mandasset certis amicis suis vt illa suo nomine & mandato faceret, querebatur an primus mandans teneretur de illo maleficio, & damnis? Et cum quidam aduocatus allegasset super hoc multas rationes, dixi videri mihi casum in l. si ego. ff. quod vi aut clam.

Quidam reus introrsus ecclesiam fuerat absolutus per prauaricationem, & postea mortuus est, querebatur an posset de crimine cognosci? Allegabatur inter alia text. in l. eius qui delatorem. vers. plane. de iur. ff. vbi videtur text. quod licet ficta confessio resultans ex corruptione delati, non noceat hæredi, vt ex hoc conuinci possit.

tamen operatur quod cito de præuaricatione cognoscetur de crimine, de quo per præuaricationem fuerat reus absolutus. Sed respondebatur, quod in casu dictæ legis, etiam non stante confessione, potuisset agi contra heredem, quia agebatur de confiscatione bonorum propter crimen aut indignitatem possessoris, quæ etiam ab hæredibus extorquetur. *l. Lucius. eo. tit. Videtur ergo, quod ubi civiliter ageretur de crimine, ficta confessio bene possit operari quantum litis contestatio, quæ sufficeret. *vt l. ex iudiciorum. §. si. de accusa. ubi vero criminaliter ageretur, videretur dicendum quod non, cum ficta confessio non debeat plus operari, quam vera: sed vera non sufficeret nisi lata sententia. vide in tit. ne ex delicti. defuncti & si replicares, imo debet haberi sententia condemnatoria prolata, ex quo malo facto delati lata non fuit, dico non ob stare. arg. l. i. de requi. reis. quid fuerit postea conclusum, ignoro.**

Pœna stupri in virgine, an habeat locum in prima defloratione tantum, vide not. in *l. stuprum. de rit. nupr. & in ca. 2. de adult. §. 36. q. 1. §. stuprum. & optimam gl. in c. nemo. 22. q. 3. In concubina autem alterius, non videtur habere locum, per not. per Bar. in l. si vxor. ff. de adult. cum possit haberi res cum ea sicut cum meretrice. *vt ibi per eum, & sic est penitus impunibilis coitus cum concubina alterius secundum eum. Tamen cogita circa dictum Bart. & purificationem cum meretrice, per no. in iurib. supra alleg. & no. per doct. in l. neque natales. C. de prob. l. data opera. qui accus. non poss. nam si concubina alicuius non est meretrix, videtur habens rem cum ea puniendus, vt puniatur habens rem cum soluta non meretrice. Nec obstat *l. si vxor. quia non negatur ibi quin alia pœna, quam adulterij, veniat coiens puniendus. & vide ibi gloss.***

Refererat dom. meus Franc. de Are. vir acutiss. & variæ lectionis, quod olim apud Romanos eadem erat pœna incestus, & eius qui habebat rem cum virgine Vestali, id est Templo deæ Vestæ, & sacris ignibus dedicata. *& alleg. Luitum. Tu vide etiam ~~etiam~~ ad hoc. Et hanc vitam videntur*

hodie imitari moniales, & qua pœna puniatur hodie habens rem cum eis, vide *etiam in audent. quomodo oportet episcopus eligi. §. oportet. & §. qui vero eas. & l. si quis non dicam rapere. & gloss. in cap. virginibus. 27. q. 1. & ca. si quis est. cum aliis. & vidi, concludi Bononiæ à multis magistris in Theologia, & doctoribus, quod est grauius, & magis peccatum habere rem cum moniali, quam cum Iudæa, vel Saracena, quamvis popularis opinio sit in contrarium. Allegabatur quia cum moniali committitur stuprum, & adulterium, item sacrilegium, & incestus, & violatio clausuræ, & sua persuasio fractionis voti, & corruptio ancillæ Dei. Quæ autem esset pœna violentis virginem Vestalem, vide in Luitio & Plutarcho, in problematibus. De pœna autem habentis rem cum Iudæa, aut Saracena, non memini me legisse aliquid speciale in iure. In patria nostra infidelis habens rem cum Christiana puniatur ad mortem, & etiam ipsa: Sed Christianus cum infideli muliere non, cum tamen videretur esse contrarium propter periculum partus, qui ad tempus sequitur matrem infidelem. Sed lex nostræ patriæ considerauit incontinentiam, & infamiam maiorem in muliere subiciente se seruo, vel quasi seruo infideli, quam econtra. *arg. l. unica. de mul. que pro ser. se con. C. & l. si comm. de manu. & c. & si Iudeos. de Iudeis. id e o grauius punit mulierem fidelem, & seruum infidelem, quam virum. Et vide Oldrad. cons. 333. & Deuterono. vbi non puniatur ad mortem coitus cum aliis, quam filiabus Israel. & ad idem Leuit. ii. capit. de coeunte cum ancilla gentili.**

Ad intelligentiam tit. de cap. & postlim. reuers. nota, quod postliminium non habet locum in his qui se dedunt hostibus, id est, pactione sibi vitam pacifcuntur, & seruire, vel cum hostibus fideliter morari absque fuga promittunt. *vt l. postliminia carens. ff. de captiui. & l. eos. §. si. eo. tit. sed tantum gaudet postliminio illi, qui absque deditone, & compulsiva ab hostibus capiuntur: quamvis gl. & aliqui doct. non ita intelligent. d. §. i. gloss. tamen in d. l. postliminio. satis aperit hunc intellectum. Et ratio: quia fides*

etiam

etiam metu, vel vi causatiua promissa seruanda est hosti per praesidem, siue ducem de toto statu belli, & per militē de eo quod ipse de se promittere potest, puta, de non fugiendo, vel huiusmodi. *ut in l. 5. §. fin. de capti. §. l. 1. ff. de legat. §. 22. q. 1. c. noli. §. not. in l. conuentionum. ff. de pact.* Si ergo post promissionem factam captiuus fugit, non gaudet postliminio, *ut dixi.* Nec obli. nihil. *co. ut. de c. ibi, vi vel fallacia. §. c.* quia non loquitur ille text. de captiuo dedito, sed de alio captiuo, qui non promittit fidem, vel premium redemptionis. nec etiam obli. *l. 1. ff. de dolo.* quia non dicitur ibi esse bonum dolum, quando est promissa fides, & facta deditio: & quia quod semel placuit, &c. Et placuerunt hae considerationes do. meo Domin. Franc. de Are. cum essem Senis. Faciunt hae ad quaestionem quae tangitur per Bal. post rex. & gl. in l. nam. & Seruius. ff. de nego. gest. & in l. in adoptionem. C. de adoptio. & vide gl. in eius genium. i. distin. & Fulgo. in l. ex hoc iure. de iustit. & iur. & Salyc. in l. ab hostibus. dec. & Benum Tho. & l. cum res. de neg. gest. & in Cle. Pastoralis. per gloss.

An Imperator, vel aliquis Rex Christianorum possit inire pacem, aut longas inducias cum Saracenis, vel Turcis sine voluntate aut consensu summi Pontificis? Et videtur quod non, cum Saraceni, & Turci sint hostes fidei, & Christianorum. propter nomen & religionem Christi, & consequenter vicarij Christi, qui est Papa, qui Papa praestit imperatori, & caeteris Principibus Christianorum, tum ratione fori poenitentialis, tum etiā quia in pluribus casibus habet iurisdictionem in laicos etiā principes. *ch. i. de iudi. per venerabilem qui s. l. s. i. legi. §. c.* Imo videtur criminofum inire pacem cum hostibus illius cui quis subest, praesertim contra hostes religionis, & fidei. *iuxta l. 1. cum seq. ff. ad l. iul. maiesta.* Committunt enim laici crimen laesae maiestatis contra Papam. *c. falsis. de penis. l. 6.* Tenentur etiam principes seculares auxiliū praestare ad arcendum hostes ecclesiae. *ut per Ioan. And. in c. si. de dilat. §. gl. 23. q. 5. ad ministratores.* & nulli sunt duriores, quam hostes fidei. Si enim principes absq; con-

sensu Papae ineam pacem, aut foedera cum Tarcis aut Saracenis, facilius alij Christianorum expugnabuntur ab ipsis infidelibus. Et quod non possit Imperator, videtur text. in Clonen. unica. de iureiurand. §. porro. & eadem ratio videtur esse in alijs Principibus: quia licet Reges non praestent iuramentum fidelitatis Papae, ut facit imperator, *ut in d. Cle. tamen, ut dictum est,* subsunt Papae ratione fieri poenitentialis. Item successerunt Imperatori in eorum regnis, & sic videntur successisse cum eisdem honoribus, cum quibus illae terrae vbi sunt instituta regna, tenebantur ab Imperatore. Vnde aliqui doctor. Gallicani tenuerunt, quod Papa potest compellere Reges ad praestandum ei iuramentum, ut facit Imperator, *per no. in §. fuerat. Institut. de action. §. l. 2. de adopti. C. l. sepe. §. Gaius. de fund. instruct. 93. dist. legimus cum simi. & faciunt not. per Bald. in c. 1. quae sim reg. a. in si. & in c. 1. §. si vassallus. de pace iur. fir. & in multis alijs casibus recognoscunt Papam reges, ut per Imo. in c. cum re. de re iudic. Itē hoc saltem videtur, quod Reges Christianorum praestant obedientiam Papae, faciunt ad hoc no. per Oldr. conf. 71. §. 2. & c. di. par. 23. q. 8. & c. alius. 15. q. 6. cum gl. & c. iuratos. ea. q. & nota. per Bal. & alios doct. in t. conuentionum. ff. de pact. vbi concluditur, quod nisi sit caput & dominus totius belli, non possit facere pacem, & nullus Regum Christianorū censetur esse caput, vel princeps, aut dominus belli aduersus hostes fidei per supra allega. Sed principaliter cōtingit Papam, qui est princeps fidei, & oppugnator inimicorum eius, & ad eum spectat infidelibus indicere bella, & conficere pacem. Ut legitur de beato Gregorio, qui etiam inuito Imperatore fecit pacem cum Longobardis, propter periculum quod videbat imminere Vrbi, & Italiae ob malitiam & segnitiam Imperatoris degentis Constantinopoli. Vide ad hoc c. si vi morte Longobardorum. 23. q. 8. & faciunt ad praedicta 23. quaest. per totum, & praecipue cap. pro membris & non inferenda. cap. qui potest. vbi bonus text. ad hanc materiam. cap. ostendit. c. si quis a catholica. & c. quando vult. & cap. sicut. vbi etiam bonus text. cum c. seq. & ca. con-*

ueniet. *versu. fi. & c. infames. 6. quest. 1. & not. in e. consuluit. de appel. tertio.* Et cum fuisset de facto hoc dubium, & tractaretur pax per Mahometum Hocor oratorē Regis Tunizij nomine eiusdem Regis clarus. & Iohannem Regem Aragonum, fuimus aliqui doctor. consulti à Rege præfato Barchione. Et declinauimus in partem, quod non posset facere pacem inconsulto Papa. Postea occurrerunt mihi duo text. ad hoc, videlicet *ca. significauit. & c. quod olim. de iud. & nota. in extrauag. in. v. nani. sanctam. & quod not. Oldrad. consil. 87. vbi ostendit Papam in huiusmodi personis infidelibus, & circa illas esse superiorem, & posse præcipere regibus, & faciunt etiam nota. per eum consil. 70. & 128.*

Quod nouus emphyteota non teneatur ad census præteritos, tenet Bertran. *in l. fi. C. de fide instrum.* Sed aduerte, quia fundamenta eius sunt duo. Primò, quod actio, personalis non sequitur fundum. respondetur, quod etiam competit hypothecaria, *ut alleg. rex. Bald. in aub. si quas. C. de sacro sanct. eccles. & Bart. hoc tener in l. ff. in quib. caus. pig. tac. contr. in addit. & alleg. rex. in l. etiam. C. qui potior. in pig.* Aliud fundamentum est, satendo quod hypotheca competeret, tamen ex quo dominus directus consensus præstitit alienationi, iuxta *l. fi. C. de iure emphi. tacite videtur remittere hypothecam. l. item liberatur. cum aliis.* Hæc ille. Sed posses replicare, quod necessario habebat dominus directus consentire, quia lex stringit eum, alias eo inuito fieret, & talis consensus necessarius non debet ei præiudicare. *arg. l. cum quidam. de adm. tut. sed replicaretur, quod non precisè compelli poterat, & habebat etiam remedium saluandi sibi in hypothecæ, iuxta *l. si debitor. §. primo, quibus mod. pign. vel hypo. solu. & sic videtur imputandum sibi. Vnde examinata hoc modo hæc quæstione cõcluditur, Bertran bene dicere, nisi vbi nouus emphyteota absque consensu domini directi obtinuisset possessionem rei emphyteoticæ, cum remaneat hypotheca in re propter censum. Petrus de Anchar. consil. 379. videtur velle, quod etiam si tempore contractus**

considerato, conditio fuerit iusto pretio celebrata, tamen si postea nihil, aut minus dimidia præcipitur de re empta, habeat locum *reme. l. 2. C. de rescin. vend. quod profecto videretur esse falsum, per no. Bart. in l. contem. de public. allegauim. l. si voluntate. in fi. C. eo. tit. & l. 3. §. diui fratris. de iure fisci. & ita dixi pro hospite Anticulano in Campania Hernicorum.*

Cathalani fecerunt pacem cum Genuensibus, ut commune, & singuli teneantur seruare sub certa pœna. Vnus priuatus contrauenit, an commune incidat in pœnam? vide Rapha. Cu. *in similibus terminis, quod non, sed ipsi priuati tamen incident in l. Cæsar. de pub. & vide not. in cap. in nostra. in iur. nam illa conuentio, seu pax habet vim legis, ut est gl. in d. l. Cæsar. & vide not. per Bar. in l. 4. §. a for. de re iudic.*

Cum quæstum fuisset à me Romæ, an venditor post venditionem, & ante traditionem posset impignorare rem venditâ, & an teneret impignoratio, seu hypotheca: dixi quod sic, & idem in promittente rem ante traditionem. *Vide l. ad eum quem. §. Lucius. ff. de don. Imo absque speciali obligatione huiusmodi res promittæ, vel venditæ, veniunt in generali hypotheca. ut l. i. in §. 1. gl. C. de iure fisci.*

Ad declarationem tit. de manumiss. vindict. hæc scrutatus sum, quæ maximè placuerunt dom. meo domi. Bal. Nonnello fundamentali doctori & solido. Manumissus vindicta dicitur ille, qui manumittitur inter viuos, & causa cognita: *ut probatur per rotum in §. de manumiss. vindic. & C. eo. preferim in l. iuxta causam & l. illud. ff. & l. a. & l. 2. C. si aduer. li. & est glo. in §. de liber. §. nullus. super ver. vindict. Et consequitur seruus taliter manumissus plenam libertatē, & efficitur ciuis Rom. *ut Insti. de liber. §. liber. & C. de manu. vindic. l. nihil. & C. de liti. liber. vbi §. illo. & l. 2. C. commu. de manu. & hoc voluit gloss. sub dubio in l. qui Romæ. §. Flauus. de verb. obli. & habuit ortum hæc liberatio, & manumissio vindicta à Vindictio quodam seruo domus nobilis Romæ Vitelliorum, qui primus eo modo, id est, cognita causa, manumissus fuit: nam cõiuratione quan-**

dam

dam Romæ patefecit: vt innuitur in l. 2. §. Et cum placuisset. Et ibi glo. ff. de origin. iur. & declarat hoc Titus Lilius in prima decade. lib. 11. sic dicens, Prosequendo historiam, & coniurationem præmium indici pecunia ex ærario, libertas, & ciuitas data. Ille primum dicitur vindicta liberatus, Vindictio ipsi nomen fuisse post illum seruatum, vt qui ita liberati essent, in ciuitatem accepti viderentur. Hec Lilius. Quidam autem ferunt Boetium dicere, manumissum vindicta dici à virga prætoris, cum qua percutiebatur manumissus, & dicebat ei Prætor tribus vicibus percutiendi. Aio te liberum. & hoc refert gloss. in d. §. multis. Ad quod facit illud Perusij, Vindicta postquam meus à prætore recessi. Et illud Horatij: Postquam vindicta ter quaterque imposita. Imperator autem absque causæ cognitione potest plenam libertatem conferre: vt l. apud. ff. de manumissis. & potest fortè dici, quod illa virga Prætoris accepit nomen ab illo seruo Vindictio, & virga centurionis dicebatur Athis. Qui autem manumittebantur vindicta non conferebantur plenam libertatem, nisi à principe id fieret, vt dixi, & vide Cornel. Tacitum.

Quærebatur in ciuitate nostra, an pater qui exheredauerat filium, videretur etiam reuocasse donationes. Et allegabatur gl. in l. ff. pro donato. quod sic. Sed contra d. gl. solebat allegare pater meus text. l. 1. de assign. liber. §. assignare. vers. sed si potest assignatio.

Qualiter maritus teneatur de bonis dotalibus ad debita vxoris, distingue: Aut enim maritus conuenitur ad dotem, vel ad res dotales ex delicto vxoris, aut ex contractu. Si ex delicto, tunc nunquam est priuatus dote, nisi in quinque casibus. l. quinquies. de bon. d. cum. Si ex contractu, aut mulier contraxit ante matrimonium, & tunc obligauerat res quas postea dedit in dotem, & tali casu capiuntur res dotales. & in eis fit executio, vt l. Meua. §. i. solu. marim. & l. quares. in princip. de solu. ff. & idem si conuenitur rei vendicatione, vt l. c. de iure do. cum multis alijs, quia non potuit mulier res alienas dare in dotem: Aut mulier contraxerat non obligando aliqua de suis bonis,

& tunc aut dedit bona in dotem in fraudem creditorum, & distingue, vt in tex. l. ff. §. si quis à socero. ff. de his, qui in fraudem credit. vbi tex. concludit, quod si quis non fuerit particeps fraudis, non tenetur, nec in talibus rebus est fienda executio, cum vir dicatur habere causam onerosam in dote. Aut mulier contraxit post dotem datam, nec tunc multo minus tenetur vir, neque ad bona dotalia potest haberi reuersus, ne sit in potestate vxoris auferre dotem viro. arg. d. §. si a socero. & vide Ioa. And. in addit. Specu. tit. de sent. execu. §. sequitur videre. ver. quid si filius. Et nota hanc materiam item discussam, & distinctam in practica.

An cessio bonorum, facta cum vno ex creditoribus, noceat alijs? text. videtur quod sic, in l. is qui bonis. §. Sabinus. de cessio. bon. etiam si alij non fuerint vocati, nec oportet quod iterum cedat, si alij creditores postea egerint. Credo tamen quod creditores possent cessionem impugnare. arg. in auth. de here. & fal. §. pen. & l. si. §. Licinius de cessio. bon. faciunt not. per Canon. in c. si. de offi. iudi. & ita vidi practicari, nisi omnes fuerint vocati, & si post cessionem contrahat cum alijs, illi præferuntur creditoribus ante cessionem in bonis de nouo quæsitis, vt voluit Cyn. in l. 3. c. de bon. auto. iudic. post. per tex. in l. 3. quod cum eo. vide Bella. conclus. 197.

Aduerte, quod creditor etiam ex causa lucratiua præfertur legatarius iuxta §. Et si præfatam. l. ff. de iur. deliber. rex. & iuncta. gl. 2. in l. hereditarium. ff. de bon. auto. iud. post. & l. i. eo. tit. Allegabatur Romæ à quodam aduocato contra heredem beneficiati, & legatarios qui conueniebantur à donatario, cui viuens beneficiatus certa bona ex causa donationis hypothecauerat, quæ tamen moriens legauerat.

Cocurrebat Romæ creditor qui exposuerat pro funere defuncti, & alius qui exposuerat pro alio funere, ad quod defunctus tenebatur. quæsitum fuit quis esset preferendus? tex. in l. quæsitum. de priuat. delict. videtur sentire quod pariter concurrant.

Fuerat mihi legata res & Titio coniunctim, & accesserat tanquam fideiussor quidam tertius in parte mihi soluenda Titius vel

rapudiauuit legatum, vel conditio defecit, & totum legatum deberet mihi iure accrescendi, an etiam possim agere cōtra fideiussorem pro toto legato, & obligatio fideiussoria censetur extēsa nō tantum ad accessoria, sed etiam in æque principalib. cum fuisset de facto? Pisis fuit determinatum, quod competeret actio contra fideiussorem pro tota re, per rex. in l. fin. quorum leg. & vide rex. in l. pen. v. leg. no. c. & vide gla. in l. stipulatio ista. de no. oper. nunc. multis hominib. boni iudicii, sed non iuristis visum est iniquū iudiciū, seu iniqua determinatio.

Relictum fuit legatum pro liberatione carceratorum quolibet anno, an possit distribui in impedidō, ne intret quis carcerem? Videtur quod non, quia non dicitur liberatus, vñ in l. decem. de verb. oblig. & l. i. v. s. cum qui. de vi & vi arm. sed contrarium videtur probari. in l. pen. de aqua plu. arc. & l. quominus. de solu. nam paria sunt impedire consequens, vel impedire actum per quem peruenitur ad consequens. Faciunt etiam no. veteres de itin. actiūque priuati. & adde s. cum qui possit responderi, quod de natura illius interdicti est restitutio possessionis, quæ præsumit priuationem, credo hoc tamen in dubio præferendos carceratos, qui essent in loco relictī carcerandi.

Quod donatio Constantini etiam de facto non fuerit, lege Laurentiam Vallam, & Papam Pium in Dialogo. nec de tali donatione quicquam legi apud probatum Historicum, præsertim eos qui scripserūt illa ætate, vel illi proxima. Nam nec Eusebius, qui fuit diligentissimus narrator rerum Christianorum non meminit, quod tamē nullo modo videbatur obmittendū, nec Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Basilus, Ioa. Chrysof. nec Ammia. nec historia tripartita, nec ipsemet Damascius Papa in sua Chronica, nec Beda, nec Orosius meminērunt, & constat per plures, quā 300. annos post Constantinū Imperatores tenuisse gubernacula vrbis, & Italiæ per Duces, præsides, & exarchos vrbis Rom. vsq. ad tempora Inn. II. vt patet apertē in Chron. & histor. & de Iustiniano patet l. i. & 2. de off. præf. p. c. & in proa. Inst. & m. s.

per inter. claras. ibi, nostrū primad Imperiū. & in l. si. C. de vet. iur. enucl. & in l. bene à Zenone. & in auth. v. etiam Romana ecclesia. ibi ad ecclesias nostras. & vsq. ad Oceanū recessus. & in auth. v. proprio nomine imperato. Et in vita Phocæ Imperatoris legitur impetrasse Pantheon Bonifacium Papam ab eo, vnde ergo habuerit terras ecclesia, vide gesta Caroli Magni, & Pipini, & Pii in dicto Dialogo, & collecta nouissimē per do. Bartholomæum de Platina Bibliothecarium, qui omnia instrumenta pertinentia ad statū Ecclesiæ in temporibus, præsertim circa acquisitionem terrarum, & aliorum iurium, & censuū, collegit in valde magno volumine, ad cuius collectionem etiam operā nostrā præbui- mus in reuidendo. Et de dicta donatione, & curatione lepræ Constantini, lege quæ latē scribit Renu episcopus Paduanus in historia sua de viciū Pontificum. Et nota, quod translatio Imperii à Romanis in Germanos, quæ prius fuerat facta per ecclesiam à Græcis in Romanos seu Gallostēpore Caroli Magni, fuit facta Anno Domini 1484. tempore Gregorii V. qui fuit cōsanguineus Ottonis Imp. Germanicæ nationis. Res ergo fuit ordinata per Theutonicos, nec mirū ergo, vt quidā dicunt, sortidauerint, quod electio fieret per eos, & fuerint contēpti Italici, Galli, & Hispani clarissimæ nationes Christianorum, qui quidē Hispani, & Galli nunquā consenserunt huic translationi, nec multominus potestati eligendi Theutonici cōcesserunt per Pontificē Theutonici generis, vel secundū alios per Greg. V. licet in prædicta potestate ad colorem dicatur Archiepiscopū Colonien. esse cancellarium pro Italia, & Treuerens. pro Gallia, tanquam, si Itali & Galli non habentes prælatos suæ nationis aptissimos ad electionem, & oporteat suppleri per Theutonicos, quos est verissimile non eligere alios, quā in suæ nationis, & ideo noluerint habere Italos, & Gallos, nisi nomine tantum, cū tamen Itali, & Galli, & Hispani sunt antiquiores in fide Christiana, & gentes habiliores ad gubernationem, & mouenda arma per mare, & per terram contra hostes fidei. Et fortē foret longē

longè commodius & vtilius pro Christiano Imperio, & religione, vt ex omnibus Principib. Christianis eligeretur vnus ad Imperium aptior, non à Theutonicis tantum, cui alii parerent, qui foret adeo potens, vt facile esset ei expugnare Barbaras & infideles gentes. Nā postquā Christianæ terræ fuerunt diuisæ in plura regna, nō recognoscencia superiore, inualuerunt infideles cōtra nos: nā segnius expediunt cōmissa negotia plures, & quod cōmune est facile negligitur. *l. i. C. quando. Et à qui quor. par. lib. 10. Et c. arg. c. in apibus. 7. q. 1. Et eorum que disputat Arist. in Politicis. Et no. per doct. Canon. Et Legistas. ac Theo. in multis locis.* Item expediret hoc maximè clarissime Italiæ, quæ cōtinuè vexatur tyrannis & factionib. & cuius incolæ solent optare & fouere mutationes & rebelliones in statu, & dominatib. vnde frequētes cedes, confinationes, proseriptiones, & exilia quotidie videmus apud eos propter has mutationes, & diuersas gubernationes, & dominia nulla nullo capiti supposita. Vnde quantū sit Italia exposita periculo, & cladi infidelium hostium, ex defectu vnus magni principis tēporalis, cui tota Italiā parere oporteret, satis aperte cognoscitur: & vtinā in futurū, Deo per clemētiā aduertēte, nō videatur, cū sit Italia regio, & situ & vbertate maiori ex parte cōlumnatē fœlix, & Imperii ingentiorū & moderationis vitæ ac cultu parēs, vt indignissima profectō, vt à Barbaris incolatus, quos si irruerint, aut mansuefacit, aut diu non patitur. Solent vulgares Italici frequenti acclamatione extollere nomen libertatis, cū tamen, si rectè inspexeris, nulla gens Christianorū magis hodie feruiat primoribus commutatum, seu maui tyrannis, sub nomine libertatis, quæ vera est sub principe, & dignior.

Vnde Claudia.

*Fallitur egregio quisquis sub principe credit
Seruitium, nusquam libertas grauior vlla est,
Quam sub rege pio.*

*Vide ad hoc not. per Oldr. cons. 69. Et per glos.
Chronice Damasci, in vita Pauli.*

An officialis creatus à rege aliquo extraregnum creantis, possit exercere ea quæ

funt voluntariæ iurisdictionis? Videtur quod sic, per no. in l. de off. procons. Sed videtur cōtra, quia creans nō potest, ergo nec creatus. & illa l. loquitur de tempore, quo omnes officiales erant sub vno Principe, ad quod faciunt no. per gl. in rub. de stud. lib. vrb. Rom. Sed Bar. in l. si vi proponis. in repe. C. de dign. videtur sentire, quod possit voluntariā exercere, cū possit milites creare. Certum est autē, quod si reges quorum territoriis exercebatur iurisdictionis, erūt fœderati exerceatis, aut non hostes, quod possit exerceri per eos, vel eorum officiales voluntaria iurisdictionis. per l. non dubio. de c. & postliminius. §. postliminio. eo. tit. Et vide ad hoc Bell.

An quando agitur ciuilitate de crimine, conuentus qui non potest cauere, admittatur cum cautione iuratoria? Videtur quod sic, cū titulus, qui satisf. cog. generaliter loquitur de causis ciuilib. quæ causa dicitur ciuilib. etiā ex crimine descendat: vt in l. defuncto. ff. de pub. iud. Et l. solemus. §. latruncularior. ff. de iud. In cōtrariū videtur tacere diuersitas rationis, quia in causa ciuili nō est mirum si stet iuratoriæ cautioni, quia nō potest succedere pœna corporis loco solutionis, cū cedat bonis liberetur reus: iuxta l. i. C. qui bon. ced. poss. quod secus est vbi agitur ciuilitate de crimine: quia tali casu qui nō habet in ære, &c. nec admittitur cessio bonorū, vt no. doct. in d. l. i. Et in l. quicunq. de seru. fugit. & ideo talis iuratoria cautio esset elusoria pœnæ corporalis: vnde videtur eadē ratio quæ in criminali, ergo idē ius. *Factum ad hoc. no. per Bald. in l. de cust. reo. & hanc partem tenuit Calitiu doctor Cathalanus in simili materia de treug. Et pa. 17. dubio.* Vnde posset inferri, quod in causa mere ciuili, si sit talis in qua non admittatur cessio bonorū, quod in tali casu sit locus iuratoriæ cautioni, attento, quod in causa condēnationis veniret detinēdus in carceribus, quos non posset euadere: cū non valeret cedere bonis.

Vēdita fuerat, & tradita res emphiteotearia cū consensu domini ne caderet in cōmissum: fuit postea de consensu venditoris & emptoris resoluta venditio, absq. tamē reuēditione, fuit quæsitum de facto,

hæmona
vntas
pces au
vris au
uis & ad
hoc. D. N.
D. Alexan.
sua diuina
prouiden
na Papam
6. fmal. Et
eius clarif.
Cæsarē
Borgia de
Francia
Valentin.
Et vrbini
Ducē, &c.
excellētis.
Et S. R.
primi pi
lorum pe
ualiter
deputauit.

an requireretur consensu domini directi in hac resolutione, & consequenter an haberet solui laudimium, quod solet solui in patria nostra tantum pro libra domino directo. Et videtur quod non sit necessarius consensus domini: quia hic non est venditio, sed resolutio prioris venditionis, quam non est necesse dissolvere per nouam reuenditionem, *videlicet gloss. in l. quando lice. ab emp. dist. quoniam sequitur Cyn. Bar. Ang. & omnes*, propter quod tenet Bar. in l. ab emptione de pactis, quod nec noua gabella solui debet ratione solutionis talis venditionis, ex quo non causatur contractus reuenditionis. Sed in contrarium, quod requiratur domini directi consensus, & sit locus solutioni laudimii, videtur facere quia licet talis resolutio non sit venditio, tamen sit retraditio, & domini translatio, & per consequens censetur alienatio, & sic videtur habere locum l. si. C. de iure Emphyteu. & consequenter laudimii solutio, ad quod facit l. quicumque. C. de seruus fugit. Nec obstat quod Bar. dicit de gabella, quia gabella soluatur ratione contractus: & ideo cum praedicta resolutio non sit proprie contractus, sed potius distractus, non fuit locus gabellae, sed in casu nostro non soluitur laudimium ratione contractus, sed quia in alium transfertur dominium rei emphyteoticariae, iuxta dispositionem d. l. si. quae de domini translatione loquitur. Sed cum per talem resolutionem auferatur dominium per traditionem, videtur requiri domini directi consensus & per consequens debet solui laudimium pro laudatione, & approbatione, retraditione. Sed instabitur, hic non est translatio domini, quia non est reuenditio, nec alius titulus, sed mera resolutio, & nuda ex qua non transfertur dominium, cum non adsit titulus: vt l. nunquam. ff. de acq. rer. dom. & not. in l. traditionibus. Respondere poteris, quod hic non est nuda traditio, cum habeat causam, videlicet, resolutionem & distractionem ex consensu, quae sufficit: vt d. l. nunquam.

Tellius de Galletia origine natus, & educatus a teneris annis in Graecia, & habens ibi domicilium, & uxorem virginem

Graecae, volebat promoveri, ad sacros ordines, & opponebatur ei, quod non posset, cum esset natione Latinus, quia ex parte Latino, & Occidentalis. Allegabatur ad hoc not. per Bart. in l. si. remouet. ff. de postu. & l. prouinciales. & l. is qui natus. de verb. sign. & l. Urbana. eo. tit. & no. in c. Nicena. & ca. aliter. 30. dist. & per doc. in c. olim. de cler. coniug. ibi pater eius, & c. Ex quibus videtur colligi quod non poterat, & non intellexi emanasse quendam declarationem Eugenii 4. super huiusmodi dubiis, videlicet etiam super illo, quando pater est Graecus, & mater Latina, & e contra, quam nondum vidi. & vide ad materiam c. illa. 13. dist. & Arch. 32. dist. quoniam. & not. per Immo. de temp. ord. cum seruus.

Procurator cum cautione de rato potest solam directam actionem iudicati intendere. l. non solum. §. interdum. de proc. ff. & sic illa directa habet effectum mandati debiti, alias nisi caueat de rato, non potest agere iudicati.

An absens causa mercaturae, dicatur absens ex causa probabili, vide no. in l. inter minores. per Bar. de res. in integ. & Petr. Ia. qui tenet quod non, in ti. de res. in integ. secus in absente causa peregrinationis, ex voto tamen, & non alias. & vide Rosfred. in libellis & gloss. in l. 2. §. leg. ut. in vers. venerat. ff. de iud. quae videtur tenere absentiam causa religionis esse probabilem, non distinguendo de voto ad aliam simplicem deuotionem.

Quidam vendiderat usufructum certorum castrorum in territorio Motepestulano Titio ad certum tempus, decessit Titius ante tempus, an finiretur usufructus per mortem Titii ante tempus? Ita quaestio mouetur in lib. Apocrypha, qui appellatur additionis Bar. in l. necessarius. §. si. de peri. & commo. rei vend. vbi allegabatur Iac. But. tenere quod non, nisi elapso tempore, etiam si usufructuarius decesserit medio tempore. In contrarium vero videtur tex. in l. ambiguitate. C. de usufr. & ibi vide an Bal. hoc notet. & cogita, quia valde fuit agitata haec quaestio me tunc adulescentulo, & existente causa studii in Motepestulano, & vide no. ff. de noua. l. usufructu.

Quidam mercator noster nauigans in Siciliam, deposuerat quendam seruum Barchinonae

Barchinonē apud quempiam affinem suū, cui ille seruus furrupuit notabilem quantitatem pecuniarum, cū prima facie diceretur dominum serui non teneri, nisi ad dandum seruū pro noxa, postea fuit declaratum dominum prædictum teneri in solidum. *per l. si seruus communis. §. quod verò. ff. de furt. & visum est omnibus esse casum notab.*

Duo contraxerunt societatem omnium bonorum, an tempore diuisionis quilibet eorum percipiet dimidium bonorum omnium, an verò fiet diuisio, quod quisque capiat partem bonorum quam habebat tempore contractæ societatis? videlicet, si vnus habebat tunc mille in bonis, & alius ceterum, tempore diuisionis detrahat prius vnusquisque eorum capitale quod posuit? Gl & doct. incidenter in l. i. C. pro socio. dicunt, quod in diuisione societatis, capitale vnus sociorum non remaneret ei saluum, imò communiter diuiditur. & mouentur per tex. l. i. §. si. ff. pro socio. & sic gl. aperte sentit, quod illa communicatio, quæ fit in societate omnium bonorum, intelligitur taliter fieri, quod etiam tempore diuisionis quilibet habeat dimidiam, doct. autem ibi omnes, videlicet Cyn. Bald. Salic. tenent contra gl. in casu ipsius gl. sentiunt tamen in societate omnium bonorum idem quod gl. quia respondentes ad l. ff. pro socio. dicunt illum text. loqui in societate omnium bonorum. Quare satis aperte ostendunt doc. quod dissoluta societate omnium bonorum, quilibet capit dimidiam partem, non habito respectu ad quotam tempore contractæ societatis: vnde ex his aperitur optima via ad ea quæ dicentur, & fuerunt practicata. Liquidum est de iure, quod societas omnium bonorum potest contrahi inter virum & vxorem, iuxta l. alimenta. §. si. ff. de ali. leg. ergo quilibet eorum tempore diuisionis habebit dimidium bonorum, licet non æqualiter habuerint tempore contractæ societatis. Tamen contra hoc videtur facere tex. in l. cum hic status. §. si inter. de do. int. vir. & vxor. vbi tex. dicit, quod causa donationis non potest inter eos societas contrahi, sed tantum hoc casu causatur ta-

cita donatio inter eos. Potes dicere, quod text. loquitur, quando volebat alter donare, sed in fraudem dicebatur societas, in casu autem nostro fiebat vera & apertas societas. & licet in consequentia insit tacita donatio, lex non improbat: propterea mutua donatio non reprobatur à iure int. vir. & vxor. vt dicunt doct. in l. si pater. C. de inoffic. test. vnde videtur hic mutua, quia esset magna cautela ad donationes inter virum & vxor. & fuit practicata de facto Romæ, vt dixi.

Quod per sententiam relegationis non efficiatur quis inhabilis ad beneficia, faciunt not. per gl. in §. relegati. Instit. quib. mo. us patri. por. sol. & quod not. per Per. de Anc. in cle. si Romanus. de preben. & no. in c. cum non ab homine. & in c. at si clerici. de iud. sed cogita de infamia in dignitatibus, & vide not. in deci. Rot. tit. de re iud. 3. vol. anti.

Quod habitatus ad alia quæcunque, & qualiacunque beneficia, expressis quibusdam secularibus, nõ censetur habitatus ad regularia, faciunt not. de distributione, alia. per Old. cons. 193. Domi. in c. cum illis. de preben. cum relatiuum similitudinis, non dissimilitudinis l. si. §. cui dicitur. de vino. tri. & oleo. le. ad hoc l. non solum. §. que ritur. de procu. & c. sedes. de rescript. nam relatiuum aliud, refert similitudinem cum expressis: vt in clem. 1. de rescript. quæ non est, quia sunt dissimilia in perpetuitate & aliis: & quia habitatio est strictè interpretanda, & c.

Quod regulæ etiam reuocatoriæ expectatiuarum, absque tamen decreto irritante, non ligent manus executorum expectatiuarum, videtur probari in c. si. in princ. de concess. preb. l. b. 6. ibi nullius fore decernimus firmitatis. in c. 6. §. si. & in c. quodam. eodem tit. tamen cogita.

Quid si presbyter clericus simplex, vel cum vnica & virgine coniugatus, delinquat tali crimine, quod bona eorum patrimonialia debet confiscari cui applicabuntur, an fisco ecclesiæ, vel potestatis temporalis? Bald. aliquid tangit in l. si quis presbyter. Cod. de episco. & cler. Guliel. de Cu. in l. i. C. de hered. decur. & ibi distinguit inter immobilia, vt illa applicentur domino temporali, & mo-

bilia fisco Ecclesiæ. Oldrad. *consil. seu q. 7. vel 18.* videtur etiam aperte sentire, quod applicentur domino temporali. Tamen in persecutione videtur innuere idem si non essent bona, quæ pro tali domino non tenerentur, dummodo in eius territorio sita essent. Et pro hoc videtur facere c. *cum secundum de heret. lib. 6.* vbi bona condemnati de hæresi, sita in territorio dominorum temporalium eis applicantur, nec distinguuntur an damnati de hæresi essent laici vel clerici. Videtur tamen quod Io. And. *in cle. nolentes de heret. sentiat* quod c. *cum secundum*, intelligatur in laicis de hæresi damnatis, non autem in clericis: sentiens *ibi super vers. Ecclesiarum*, quod bona clericorum propria fisco Ecclesiæ applicarentur, nec distinguit mobilia ab immobilibus. Idem tenet gl. quæ habetur pro singulari, *in ca. quia diuersitatem de concess. preben. & pro hoc facit text. in c. excommunicamus. §. 1. de heret. licet Ioan. And. in d. cle. nolentes. in vers. applicare.* velit quod d. c. *excommunicamus* §. 1. loquatur de bonis Ecclesiæ, sicut clem. nolentes. quod profecto est violare text. qui expresse dicit clericorum bona. Præterea doctores *in d. cle. scribentes*, dicunt simpliciter clericorum propria fisco Ecclesiæ applicari, non distinguentes mobilia ab immobilibus. Ad hæc videmus quod Ecclesia succedit clerico decedenti ab intestato deficiente parentela in omnibus bonis patrimonialibus, siue mobilibus, siue immobilibus, nam nulla differentia fit in hoc, *vt in c. 2. de success. ab int. est. §. 1. si quis presbyter. C. de episc. & cler. excluso fisco.* Idem ergo videtur posse dici damnato clerico, vt ecclesia omnia capiat. Et quod d. c. *cum secundum*, debeat intelligi in laicis de hæresi damnatis, & non in clericis, videtur probari in *auth. in cum. de ap. cog. §. generalem. vers. si verò. col. 8.* quæ est breuiata in *auth. idem de Nestorianis. C. de hered. vbi text. vult*, quod bona clericis hæreticis, qui coniunctos orthodoxos non habet, Ecclesiæ debeant applicari, nec fit ibi differentia, an sint bona mobilia, vel immobilia. Et quando tenentur pro laico, quod ei applicentur, satis innuit Inno. *in cap. verum. de for. comper.* Et pro præ-

dictis etiam faciunt not. per eundem Inno. *in cap. postulasti. de for. comper.* Et ex dictis ibi per Inno. *in d. cap. verum.* videtur ostendi, quod dicta applicatio per secularem fisco fieri nequeat, donec talis clericus sit condemnatus: per Ecclesiasticum iudicem, ad quem spectat cognitio criminis, cum iudex secularis, neque criminaliter neque ciuilliter de crimine cognoscere valeat: *iuxta c. 1. de cleri. coniug. lib. 6.* etiam quo ad effectum priuandi talem à feudo, vel emphyteosi, vt dicit Inno. *in d. cap. verum.* Ergo multo minus poterit sibi Dominus temporalis alodialia clerici applicare, nisi præcedente condemnatione iudicis ecclesiastici. Pro quo optime d. c. *cum secundum. §. 1.* vbi in casu quo iudicium spectat ad ecclesiasticum, etiam si domino temporali bona veniant applicanda, tamen non potest dominus temporalis occupare, donec per ecclesiasticum sit iudicatum. Et si iudex ecclesiasticus nollet iustitiam facere, tunc videtur sentire Inno. *in d. cap. postulasti.* prout Hostiensis, voluit eum loqui in ecclesiastico, quod posset dominus secularis repræfaliare, hoc est bona sita in suo territorio occupare. *iuxta cap. dominus noster. 2. que. st. 2.* & ideo posset consuli, quod si aliquis ex talibus clericis, præcipue simplicibus vel coniugatis aliquod graue crimen committeret, quod forte si laicus foret, bona perderet, quod tali casu fisco principis secularis instaret literatoriè requirendo, aut alias condemnationem coram iudice ecclesiastico, & si denegaretur, aut retardaretur, tunc videretur exculatus dominus temporalis, si bona matrimonialia talis clerici occuparet, propter offensam in sua republica, & violatum eius territorium, de qua iustitiam consequi non valuit coram iudice ecclesiastico, *per supra nota. Inno. in d. c. postulasti. licet Anto. de Butr. in d. c. postulasti.* dicat Inno. non loqui in clericis, sed dicta per eum habere locum in laico delinquente, & habente bona in loco iniuriati, extra territorium tamen delinquente, sed velle consulere dominis temporalibus, vt multi doct. in partib. nostris Hispaniæ consuluerunt, quod ante iudicium

factum

factum per iudicem ecclesiasticum, aut denegatum, vel retardatum per eum, domini temporales apprehendere valeat bona clericorum delinquentium, etiam immobilia, & etiam si pro eis tenetur in feudum, vel emphyteosin, non videtur per supradicta posse defendi. Licet gl. in l. ad dictos. de epif. aud. videatur innuere, quod possint, sed potest intelligi post eorundem notionem per proprium iudicem ecclesiasticum factam, & Oldrad. eum intelligit supra dicto modo, cum in questione sua præsупponat clericum per episcopum condemnatum. *Et vide eum cons. 83.* licet sit verum quod prædictus Oldrad. in dicta q. 6. & propter hoc sentiat, quod dominus temporalis posset clericum ad rerum amissionem sui territorij condemnare de quo est vehementissimè mirandum. Et ad leges per eum ibi allegatas videtur per quam facilis responsio: quia tempore earum ita erat de facto etiam in omnibus, cum non haberetur respectus clericorum, inò nec Christianorum ante tempora Constantini: ut in l. habeat. C. de sacro sanct. eccl. sed postea fecus, ut in auct. statum. Item contra ius canonicum, & fortè Oldrad. tenebat opinionem Gallicanam, quod in actionem in rem, clericus poterat conveniri coram laico, quam refert Petr. Jacobi in titul. de duello. & videtur sequi Hostiens. in summa. quæ tamen opinio non tenetur per Canonitas communit: nec per Bertra. de Octo. in l. 2. C. de imp. lacr. de scrip. ad hoc Guliel. de Valle sicca. doct. Cathalanum in 21. char. not. & ad totam materiam non omittas dicta Innocen. in capitulo non minus. de immunitate ecclesiarum, ubi dicit, quod licet personæ clericorum sint de foro Ecclesie, res tamen eorum sunt de foro laici. & vide Petr. Jacobi in illa magna ad litione, que incipit, illi Philippo ubi illud dictum declarat. Lege præterea eundem Innocen. in capitulo nouerint. de sentent. excom. *Et vide non. per Ioan. And. cap. ex parte. de cleric. coniugat. Et Innocen. in cap. significasti. de offic. deleg.*

Cum petissent quidam amici Romæ an filia haberet regressum contra patrem

euicta dote ei per patrem data? dixi quod sic, vsque ad concurrentem quantitatem legitimæ, cum dos ipsa computetur in legitimam. *l. quoniam. de inoffic. testa.* & si datum pro legitima euincitur, datur regressus contra patrem, vel eius heredem. *ut l. scimus. in princip. de inoffic. testamentum.* ergo consequenter in dote, & sic videtur limitandus. *§. si fundus. l. Me uia. ff. solut. matrim.* & idem videtur dicendum in donatione propter nuptias facta filio eadem ratione.

Quod possit constitui procurator ad præsentandum aliquem ad certum beneficium vacaturum per resignationem, facit c. si in ratione sui. de concess. preb. *Et glo. in c. accedens. eo. tit.* & aliàs fuit ita determinatum in Rota. Et quod possit concedi ius præsentandi ad beneficium vacaturum pro vna vice, vide doct. post tex. in c. ex insinuatione, de iure patro. quod not.

An pater, qui habet vsumfructum bonorum aduentitiorum, possit dimittere illum pro alimentis præstandis filio, & aliàs, an teneatur præstare filio alimenta de aliis bonis ipsius patris, an verò possit deducere ut fructibus aduentitiorum? Cum esset de facto, visum est esse tex. quod teneatur præstare alimenta de bonis suis, in l. si. *§. ipsum autem. C. de bonis que liber.* secus si pater non haberet vsumfructum ex illis bonis, vel essent castrensia, vel quasi, per l. si quis à liberis. *§. sed si filius. ff. de lib. agn.*

Contingit sepe in ciuitate nostra, quod post factum testamentum per testatorem, & receptum per notarium, ipsi testatores superuenientes, aut aliàs, fani, solent repetere scripturam aliam testamenti à notario: & prædicti testatores recuperata dicta scriptura testamenti, nihil in ea casant, adiciunt vel mutant, deinde moriuntur, quæ situm fuit an tale testamentum censetur reuocatum eo ipso, quod fuit repetitum ab ipso testatore? Maior pars notariorum ciuitatis nostræ interrogati de hoc à iurisperitis, ut intellexi à patre meo, tenebant quod tale testamentum esset reuocatum, dicentes, quod tali animo censentur testatores illud repetere, tum quia nō

dum erat publicatū nec redactum in formam publicam, nec positum signum eorum: quia potuit ipse testator, vel alius, hoc medio hoc tempore aliquid addidisse vel immutasse, maxime si manu testatoris erat scriptum, præsertim in dicta ciuitate vbi frequentissimè Tabelliones nihil sciunt de scriptis in testamento: quomodo ergo salua conscientia poterunt post mortem testatoris illud publicare, & pro certo testamento in publicam formam redigere, & tale esse affirmare, quod ipsi olim habuerant? videretur ergo quod potius notarij deberent abstinere à tali assertionem, quando medio tempore fuit apud testatorem, cum debeat habere veram scientiam de his quæ asserunt: vt in *auth. de Tab. per totum*, in contrarium potest argumentari: quia ad hoc quod testamentum censetur reuocatū, aut habet contingere verbo, aut facto. Verbo fit per aliud testamentum. *Instit. quib. mod. test. infr. §. ex eo. & per Bar. in l. si. de iure. leg. facto verò fit per intercisionem, cancellationem, indictionem, deletionem, lineationem, & huiusmodi: vt in toto titul. de his que in test. dele. & l. nostram. C. de testa.* Cum ergo in casu prædicto, nec verbo nec facto cognoscatur aliquid immutatum, videtur constare suis iuribus. Et pro hoc videtur facere, quod olim, vt satis aperitur ex multis iuribus testamentum apud testatorem stabat, & id quod faciebat in testamento in scriptis, videlicet, subscriptiones, & sigilla, facit nunc notarius. Et quod apud testatorem staret, maxime probatur in *l. 2. C. que in ad. test. aper.* illa ergo eadem contraria, quæ diximus, poterant contingere olim in testamento in scriptis cum etiam testes, qui se subscribebant, ignorabant contenta in testamento: vt patet *Instit. de pupil.* Item ad hoc adduci potest *l. si. de his que in test. dele.* quod testator tabulas in publicū depositas abstulit, atque deleuit, &c. ergo non simpliciter sufficiebat abstulisse, nisi & deleuisset. Nec obstat ratio, quomodo notarius publicabit, cum aliquid potuerit addi. Quia idem timor, & eadem ratio esset in testibus subscriptis in testamento in scriptis facto, ta-

men nihilominus iura permittere videntur tale testamentum posse stare apud testatorem, vt postea testatore mortuo cognitis subscriptionibus & sigillis in publicam formam redigatur. Idem ergo facit notarius cum nihil cognoscat immutatum, etiam si suspicio posset esse de contrario, sicut in testamento in scriptis more antiquo, maxime quia hic tractatur de interesse illius qui actus faciebat, & est verisimile, quod ipse in re sua fuit diligens cultus. Item quod aliquid ipse non addiderit, cum non ignoraret id fieri non potuisse absque periculo euersionis totius testamēti: cum ergo facile esset sibi addere, vel immutare accersito notario, non videtur se exposuisse illi periculo. *Faciit l. 3. de test. nul.* nec de opinione tabellionum est curandum, cum non adducatur aliquid iuris, & in hoc potius est inspicienda mens testantis, repetentis testamentum, quam mens Tabellionū tradentium, ad declarationem *l. illa instituis.* & *l. captatorias. de hered. insti. ff.* quia videtur optime declarari ex *l. si ita scripsero. de cond. & demon.* & *l. Theopompus, & ibi no. ff. de dote præleg.* hoc modo, nam interdum committitur dispositio & aliam voluntatem, in casu proculdubio est voluntas captatoria, & non valet, nisi ad pias causas, iuxta latissimè dicta per *Bar. in l. de sacros. eccles.* interdum verò non committitur dispositio in alienam voluntatem, sed reuelatur, seu aperitur tertio per testatorem eius mens, siue voluntas: quia testator dicit tale scire eius voluntatem & mentē, & consequenter talis dispositio captatoria, & nihil valeat. Videtur *Bar. sentire*, quod sit captatoria, non tamen rotaliter: nam si ex aliquibus coniecturis potest apparere, quod illud quod tertius ille dicit, fuisse mentem defuncti, sit de mente defuncti, debet dari dicto illius tertij: & ita secundum *Bar. debet intelligi d. l. Theopompus. & l. que heredi. de reb. dub.* Et sic tali casu non est simpliciter voluntas captatoria: & ita videtur intelligenda limitanda. *d. l. captatorias. ibi dū dicit in secretum aliene voluntatis, quod intelligatur non de secreta voluntate per tertium*

tertium declaranda, & a testatore iam ei manifesta seu commissa, seu de voluntate dicti tertii, de nouo, & ex se somanda, & aperienda dummodo adsint coniecturae, ut *sup. dictu est*. Interdum vero non committitur dispositio voluntatis alteri, nec etiam manifestatur, vel reuelatur ei dispositio defuncti verbo, sed est tradita in scriptis manu defuncti: & tali casu nullo modo est capatoria, imò simpliciter valet. Et est ratio, quia nihil in effectu commissum est tali, nisi depositum scripturae manu propria defuncti scripta, quae etiam potuisset in aliqua arca deponi, & nulla fraus etiam committi, quo casu per comparationem litterae de manu defuncti appareret. Et ita loquitur Bart. in l. si ita scripsero, de cond. & dem. Si autem scriptura esset de manu guardiani, prout ibi loquitur Bar. vel alterius ad cuius manum testator se retulisset, sentit Bar. ibi talis voluntatem simpliciter non valere, cum posset talis scribere quod liberet. Videtur tamen illud limitandum, prout dicitur per ipsum Bart. in d. l. Theopompus. videlicet, quod tali scripturae situr casus, quo habet suffragia verisimilium coniecturarum, quemadmodum si dicto eius, tanquam scietis voluntatem defuncti, testator itari votuisset. Cum eadem sit ratio. Quod nota, quia vidi aliquos se pro doctis gerentes, cum accidisset in facto non ita exacte intellexisse. & vide Paul. de Cast. & Alex. in l. stipulationum, §. illud, de ver. oblig. & Io. de Imol. in l. illa institutio, de here. insti. & cum tibi, de testa. ad materiam. Institutus fuerat quidam in testamento, deinde in eodem exhaereditatus, an valuerit exhaereditatio? Aduerte ad hanc materiam, quia secundum litteram negatiua est text. quod non, in l. si certarium, §. si eod. ff. de testa. mil. & hoc videtur Bar. sentire, & sequi gl. in l. pater ff. de here. inst. videtur contradicere. Verum est tamen, quod d. glo. loquitur quando erant duo instituti, & vnus in eodem testamento exhaereditatus: & est aperta ratio, quia tunc testamentum remanet validum, cum sit ibi alius haeres: secus autem quando solus esset quis institutus & in eodem testamento exhaereditatus: nam tunc videtur non posse stare exhaereditationem

cum tali casu remaneret testamentum absque haereditatione, quod fieri non potest. *Inst. de fidel. heredi. §. in primis. & l. proximi de his que in test. del. ff. & ita videtur limitari. §. si eodem. per d. gl. pro qua videtur esse text. secundum lectionem Gianfredi de Sillanico doct. Gallici. in l. i. ver. & si hereditatis. ff. de his que in test. del. vbi secundum eum est casus, quod ademptio hereditatis facta eodem testamento valet, si ille a quo adimitur, habeat cohæredem aut substitutum: quia videtur non data per rationem text. ibi. secus si solus esset institutus. & Raph. videtur hoc tetigisse ibi tamen in l. pater sequi. Ange. videtur tenere, quod etiam si solus sit institutus teneat exhaereditatio, & allegat §. i. d. l. proximi. qui text. in veritate loquitur quando habet substitutum, & hoc sentit Imol. quod exhaereditatio valet in l. si ita. §. i. de lib. & posth. & Nicol. de Matar. in illa notabili distin. relata per Sal. in l. hereditas. de his qui. v. indig. simpliciter alleg. d. §. i. l. i. quod ademptio valeat in eodem testamento, quia videtur non data. Et hæc omnia procedunt quando in eodem testamento, & consistit differentia inter dictos doct. in hoc. Quia secundum illos, qui tenent quod etiam ademptio seu exhaereditatio potest fieri in eodem testamento solo hærede instituto, cui non est datus substitutus, quia videtur non institutus, tale testamentum remanebit nullum, ac si nemo esset in eo institutus. Secundum vero alios, qui tenent quod ademptio non valeat, remanebit institutus hæres ex ipso testamento. Vbi autem in alia voluntate, quam testamento sit ademptio vel exhaereditatio, tunc distingue iuxta distin. Nicol. de Matar. in d. l. hereditas. recensita per Bald. Vnum tamen non omittas in hac materia, videlicet, falsum esse quod dicit Bartol. in d. l. pater. de here. insti. quod exhaereditatio facta coram septem testibus, de hærede instituto in alio testamento, si habeat cohæredem, valeat: quia nullo modo valet, cum liquidissimum sit exhaereditationem non fieri, nisi in testamento. *dist. l. hereditas.* nec potest dici testamentum absque hæredis institutione. *dist. §. in primis.* Ex his fuit responsum ad*

clabium testamenti hospitis nostri. Viterb.

Differentia quo ad restitutionem fructuum inter illum, qui venit vi directæ substitutionis, & illum qui venit iure fideicommissi, consistit in hoc: quia si fructus sunt præcepti medio tempore, hoc est, antequam sit locus fideicommissi vel substitutioni directæ, si tales fructus sint iam consumpti tali casu, sicut non veniunt in fideicommissaria, iuxta legem in fideicommissaria. ita nec in directâ in l. *Centurio. in si. de vulgar. & pupillar. ibi. inuentis in hereditate.* Si autem sunt percepti, sed non consumpti, & tunc etiam non veniunt in fideicommissaria, sed in directâ sic, vt in d. l. *Centurio.* Si verò essent fructus pendentes nondum collecti tempore quo locus est fideicommissi, etiam tales venirent in restitutione fideicommissi, vt voluit glos. in l. in fideicommissi. de usu, & hæc nota sic declarata pro causa Dionysii & Iacobi fratrum duorum, & Brigidæ sororis.

Querit P. V. R. quid sentiam de verbo, quilibet, super quo fuit facta tanta vis hodie in congregatione. Certum mihi videtur, quod propriè & latinè loquendo, prout loquebantur Iurisperiti, qui enumerantur in libris Digestorum, quilibet capitur pro aliquo ex pluribus: vt probatur passim apud Ciceronem & alios probatos auctores & in l. possideri. §. ff. de acq. possess. & l. si pater. §. qui duos. de adop. 17. dist. mulieris. §. 41. de iur. & l. si seruus. §. 1. de lega. 1. & l. si pluribus. de leg. 2. & l. si heredi. de cond. inst. & l. institutor. de inst. & l. peculium. de peculio. & in mille aliis legibus, & decretis antiquis. Et facit compositio, quia componitur de quis & libet. Nec obit. l. non distinguemus. allegat per Bartol. in §. complures. quia illam exponebat Franc. de Arctin. quilibet, id est, aliquis, non determinato certo, vel vnus, id est, certus: aut potest dici quod ponatur vel pro, id est, postea verò deficiente illa puritate lingue latine, præsertim per tempora Decretalium Sexti, ac Clementinarum, cepit dictio, quilibet, capi pro quisq;. Et ita legitur in c. fin. de his que si. a ma. par. cap. Vnde nostra ætate dictio, quilibet, videtur capi pro quisq; licet, vt dixi, non ex vera & antiqua latinitate.

te: vt si quis in testamentis, vel contractibus, aut alias vellet exponere pro aliquo, faceret directè contra voluntatem testatoris, vel contrahentium: nam si diceretur, lego cuiilibet ex seruitoribus meis decem, certum est hodie quod debet exponi illud, cuiilibet pro cui ex eis voluerit, vel libuerit, vt exponebatur olim per nos in l. quod labeo. de suppl. leg. cum attendenda sit potius consuetudo loquendi in hoc, quam barbara seu minus latina, quam vera antiqua significatio, per nos in d. l. quod labeo. & l. non aliter. cum sua materia. de leg. & l. cum de lanonis. §. asinan. & c. præterea. de verb. sign. & c. intelligencia. eo. tit. & cap. ex literis. de sponsa. Et miror aliquando de nostris doctoribus, qui non distinguentes tempora cum dicitur propriè alicuius vocabuli, allegant pariter iura ff. & iura Decretalium, & Sexti ac Clementinum. cum aliter locuti fuerint illi antiqui, & aliter posteriores, & locutiones notariorū hodie maiori ex parte sunt improprie & semibarbaræ, si respicias ad illam terfam latinitatem antiquam. Vide etiam allegari text. feudorum ad significationem veram alicuius vocabuli, quib. testib. nihil est fecidius, aut magis barbarum, tam in sensu, quam etiam in contextura & verbis. In casu ergo congregationis, videlicet in verbo, quilibet, posito in statuto, ego non dubito, quin debeat capi pro quisq; per ea que supra dixi, & feliciter valeat P. V. R. sed priusquam clauderem epistolam occurrit mihi tex. Suetonii in vita Octauiani, vbi inquit, Solebat etiam citra spectaculorum dies, si quando quid inultratum dignumque cognitu aduectum esset, id extra ordinem quilibet loco publicare, vt Rhinocerotem apud septa Tyerini in scena anguem quinquaginta cubitorum pro comitio. In hoc tex. aperte videtur significatio huius verbi. Et iterum optime vale pater amplissime.

Legatus fuerat aquæ ductus ex certa palude pluribus dominis diuersorum preditorum, non tamen communium, quærebatur an esset locus inter eos iuri accrescendi. Allegabam glo. in l. aquam. ff. quom. ser. amitt. quod sic, & si prædia essent communia

munia proindiuiso, tunc haberet locum
ius non decrendi, per not. in l. re coniu-
cti. de leg. 3.

Relicta fuerat quedam domus Romæ
à quodam Curiali certis fratribus, cum
his verbis: Relinquo domum meam in
quo habito preciosè sicuti est Monasterio,
&c. Fuit factum dubium, an intelligeretur
de domo instructa, vt erat, vel nuda tantum,
& quod paramenta, & supellex, ac utensi-
lia, & ad alia spectarent ad hæredem? Dixi
videri mihi casum, quod spectaret ad mo-
nasterium. in l. prædita. §. de ff. de fund. instruct.
Adducebatur contra, quod videretur in-
tellexisse testator de trabibus, & aliis ce-
mentis, & lapidibus paratis ad absoluendū
dictam domum, quæ nondum erat in to-
tum perfecta, non de alia instructione. Vi-
detur amplius cogitandum, tamen magis
moueor in primam partem per d. text. &
verbum præcisè, per quod ostenditur ma-
ior voluntas & exactior defuncti. *facit cap.
2. de rescrip. & c. pen. de arbit. & ibi not. & per a-
lios in l. cunctos populos. & dominum meum
Alexand. in quodam consil. & Ang. in alio. &
quia fuit legatum pio loco, quod autem
parata & destinata domus perficienda et-
iam debeantur, facit no. in l. cetera §. fin. de
legat. 1.*

Testator fecerat quedam legata Ro-
mæ certis personis, quæ personæ postea
exercuerunt graues inimicitias cum te-
statore, propter quandam suspicionem falsi
testimonii in eum: & postmodum lapsis
duobus annis à tempore ortæ inimicitia, mortuus fuit testator, dicebatur legata ta-
cité fuisse adempta per §. non solum. l. si quis.
de ad. leg. Replicabatur de gl. not. in l. able-
te. §. ad remissionem. de excus. iur. in ver. pri-
usquam videlicet, quod tantum temporis
effluerat, infra quod testator prædicta le-
gata potuisset expressè reuocare, vel adi-
mere, quod tamen non fecerat: ergo vide-
batur, non obstantibus inimiciis, velle
persistere in relicto facta: maxime, quia e-
rāt cōsanguinei, & nemo præsumitur san-
guinem suum odio habere, saltem in sine
obitus. Contra prædictā gl. allegauit text. in
l. per. quem in simili casu allegabat pater

mens de adm. leg. vbi post ortas inimicitias
testatrix habuit tantū temporis, quod fecit
codicillos, in quib. nil ademit, & tamē re-
manet prima tacita ademptio. & videtur iste
text. fortiter vigere contra prædictā gl. Sed
posset fortè responderi, quod in casu d. §. pe.
nō negatur peti legatū à calumniatrice, ra-
tione tacite ademptionis, sed ratione delicti,
in quo tamē est cogitandum. Et vide ad hoc
not. in l. cū tabulis. §. quomā de his qui vt indig.
per Barr. & l. si inimicitia. eo. tu. sed vbi essent
cōsanguinei, vt in casu nostro. bene seq. rer.
gl. quia intētio testatoris fortasse fuit non
adimere legatū cōsanguineo, quāuis ini-
mico, speras per mortē legatarii extingui
inimicitia, & bona legata permanere apud
filios, vel cōsanguineos illius sui consan-
guinei, & sic apud personas de sanguine
suo, & ita odiū tantum restringebatur ad
hanc mediā personā, non ad alios ad quos
postea volebat, vt bona legata deuenirent,
cū videatur respexisse totā cōsanguinita-
tem. arg. l. 1. & 2. ff. de liber. caus. & l. raptores. de
epi. & cler. maxime cū votum successio-
nis in bonis cōsanguineorum sit de iure
naturali. l. si. c. quorum bono. & c. sciant cuncti.
de elect. lib. 6. & Clem. vnica. de homi. l. cum acu-
tissimi. de condit. & demonstr. cum amus. ff. de
pact. l. tale pactum. §. fin.

Aduerte, quod aut legatur, vel fidei cō-
mittitur à primo hærede instituto, eadem
res vel quantitas diuersis & sub variis, seu
diuersis cōditionib. & tali casu quilibet po-
test petere sibi cauere ab ipso hærede. vt l. 3.
vt l. non. & l. etiam. §. vt in poss. leg. & hoc in
euentum suæ cōditionis. Aut legatur vell
fidei cōmittitur ab hærede alicui, puta Ga-
io, purè, vel sub cōditione, & ab ipso Gaio
Mæuiō sub cōditione tali casu habet locū
dispositio. §. si verò. l. 1. cui. vt in poss. leg. Vide-
licet, quod possit petere Mæuius satisfdari
sibi à Gaio etiā pendente cōditione ipsius
Gaii. Et si non caueat Mæuiō Gaius, tene-
bitur sibi cauere hæres primo loco institu-
tus, si prius nō cauerat Gaio. Si aut cauerat
Gai. talis cautio ex iuris dispositione, Gai.
nō cauet ipsi Mæuiō. trāsferuntur ad Mæuiō. ita
quod Mæuius in vim cautionis præstitæ
Gaio per hæredem poterit adueniente
condi-

conditione agere contra heredem, *re in d. l. is cui. §. si. vt leg. nomi. cap. & hæc nota bene extricata cum accidit de facto.*

An possint codicilli eueri per querelam tanquam officiosi, cum accidisset de facto? Quidam allegabant quod sic, ex not. per Bald in *l. parentibus. de inoff. testa. C.* ubi dicit esse locum in officiosa diuisione, sed intelligo de inofficiosa diuisione facta in testamento, quod rescinditur per querelam. Secus si fuerit facta in Codicillis, & ratio quia tali casu filius iam est hæres ab intestato vna cum aliis. Reor tamen, quod si quartam non habet, potest illam petere à cohæredibus ab intestato vel legatariis. *l. quous. & l. si cogitatione. fam. eris. C. hæredes enim etiam ab intestato habent ius defalcadi, vt innuit. d. l. si cogitatione & ibi not. per glos. que falcidia computatur in quartâ. l. Papinianus §. quarta. ff. de inoff. testam.* Et ideo non immerito non reperies aliquam legem, ni fallor, quæ loquatur de codicillis inofficiosis, quod per querelam inofficiosi possunt eueri: & est ratio in promptu, quia filius, & hæres potest defalcare ab intestato, si legata excefferint dodrantem: secus autem est condito in testamento, quia tunc filii omni medio sunt destituti, nisi querelam intentent. Et satis videtur hoc innuere Azo in *summa huiusmodi, de inoff. testa.* & Ganfre. de Saliniaco doctor Gallicanus, in *l. non est nouum. de bon. possess. contra tabul. in 8. charta* apertius hæc dicit. Et etiam tangit quid sit hodie aucta legitima, quia triens de iure authen. cum teneatur quarta Falcidia Trebellianicæ, si filii ab intestato grauati essent legatis, vel fideicomisso non sufficeret ad legitimam, imò deficeret vna vncia, quod remedium esset pro illa vncia, vide ibi per eum. Quid autem aduersum inofficiosam donationem causa mortis? Idem videtur quod in codicillis eadem ratione, quod etiam tenet idem Ganfred. in *l. si filius emancipatus. ff. de leg. prest.* & idem in cæteris donationibus quæ morte confirmantur, puta inter patrem & filium, vt *procat text. in l. 2. de inoff. don.*

Quod pater teneatur dotare filiam diuitem de proprio, allegabatur *l. si pater. de*

*dot. promiss. cum ibi nota, dicebam non videri mihi, quod probaretur, neque ibi, neque alibi: imò in d. l. si pater. innuitur, quod si pater non simpliciter, sed expresse dotaret filiam suam de bonis ipsius filix, quod non tenetur dotare de suis, ibi in vers. vtraque igitur. & ibi paternæ liberalitati. & ibi, liberalitas, itaque quia in necessitatibus nemo liberalis, & c. & est ratio euidens, cum pater non teneatur alimentare filiam diuitem. ff. de lib. agn. l. si quis à liberis. §. sed si filius. ad quæ alimenta fortiori vinculo obligatur, quia de iure naturæ, i. *dij. lus autem naturale.* post datam autem dotem, & ius filix in ipsa dote quæsitum, si filix superuenerint alia lucra, aut relationes dotis, aut alia, non credo quod pater posset reuocare, quod filix semel in dotem constituisset, cum semper attedatur tempus quo filia incipit dotari. in *auth. de equa. dotis. §. quia verò non legem.* & vide *dominum meum dom. Barba. virum celebrissimæ & fecundissime memorie, aliquid tangentem in quodam consilio.* Esset tamen difficile in practica contra communem opinionem, in re quæ tam sapissimè occurrit, obtinere.*

Collato beneficio mihi absenti per ordinariam, si Papa conferat illud alteri non facta mentione de collatione ordinari ante ratihabitionem, non valet collatio ipsa tanquam subreptitia, vide ad hoc *Colle. in c. ecclesia. de sortileg.*

Solebat frequenter dicere domi. meus domi. Franciscus de Aretin. quod doctores nostri superioris ætatis multum largè, & plusquam veritas esset, extenderant, seu interpretari fuerant. *l. i. c. de sacrosanct. ecel. dicens se non credere, quod mens Constantiniani Imperatoris conditoris illius legis voluerit aliud disponere, quam facere deinde capaces ecclesias, & collegia Christianorum ad suscipienda legata, & concedere liberam facultatem cuiilibet relinquendi eis, cum antea non liceret: nam prædicta legata, velut facta collegio reprobatò per Imperatores Paganos, applicabantur fisco, nam Christiani non poterant habere collegia, nisi clam. vt probatur*

tur apud Historicos, & in l. diui. de natur. li-
ber. C. & 12. quest. 1. cap. futuram. & 15. distinct.
Conone. Et saepius arguebat praedictos doc.
quod fuerint parum curiosi Historicarum
& temporam. praeter Spec. Io. And. & Ol-
drad. Tu vide ad hoc de hac licentiosa ex-
tensione, seu interpretatione d. l. Abb. in ca.
relatum. de restam.

In quadam terra Italiae est statutum su-
per crimine peruerse veneris, quod rei il-
lius criminis condentur poena pecunia-
ria, & confinationis extra terras ecclesiae,
pro qualitate personarum, & excessus, ar-
bitrio potestatis moderanda. In eadem
terra fuerunt nonnulli rei inuenti de di-
cto crimine per varia interualla temporis,
in quorum punitione circa maioritatem
poenae pecuniariae, & diuturnitatem con-
finium, Potestas, quae tunc erat, seruauit
hunc modum. Nam adolescentulot mino-
ri poena condemnauit, quam senes: & non
coniugatos, vel incarceratos etiam mino-
ri malo quam coniugatos, vel non incar-
ceratos: quosdam autem, qui cum pro-
prios vxoribus illud scelus commiserant,
minori poena condemnauit, quam eos qui
cum maribus. Visum fuit quibusdam pro-
bis Iurisperitis fuisse rectum iudicium.
per not. in titu. de delict. puer. & l. auxilium. §.
in delictis. ff. de minor. & per not. in c. vi. clericor-
um. §. si. de vir. & honesta. cler. cum aliis iuri-
bus. quod & mihi idem visum est, praeter-
quam in ultimo delicto, in quo certe vide-
tur acrius ceteris puniendus, cum tale cri-
men longè detestabilius & grauius sit, si
cum coniuge perpetretur: ut in ca. aulter-
rij. 22. quest. 7. & est ratio, quia praeter pari-
tatem sceleris cum aliis, & maioritatem,
quia in vxore habet promptum vas debi-
tum, vir quarens insaniam diuertitula: in
vxore est quidam etiam abusus quodam-
modo carnis propriae, cum reputentur v-
na caro. cap. i. de coniug. leprof. & de conuer.
coniug. ad Apostolicam. Item est violatio fi-
dei tacite promissae de coniunctione car-
nali inter eos fienda, propter bonum pro-
lis, quae etiam promissio in benedictione
nuptiali confirmatur, quod bonum per
hunc nefandum coitum apertissime tolli-

tur. Praeterea est maior, & specialior con-
temptus Dei, qui instituit matrimonium
in illum effectum ad multiplicandum pro-
lem. Est etiam contemptus Reipublicae,
quae maxime fauet matrimoniis ad effe-
ctum extendi Rempubicam per sobo-
lem. Item est ibi ludibrium & prophana-
tio foederis matrimonij, & irritatio vxoris
ad quaerenda adulteria, & omne nephas
patrandum. Et ad consonantiam dicti iu-
dici potestatis adduxi text. cuiusdam ca-
nonis, in concilio Anticyenensi, qui lo-
quitur sub his verbis sub rubr. de his, qui cum
masculis polluntur. hi qui irrationabiliter
in his versati sunt, ante vicesimum annu-
tale crimen commiserint, quindecim an-
nis exactis communionem mereantur, &
infra. Qui autem exacta 20. annorum eta-
te, vel vxorem habentes hoc peccato pro-
lapsi sunt, 25. annis poenitentiam gerentes
in communionem suscipiantur, infra. Quod
si qui & vxorem habentes & transcenden-
tes quinquagesimum annum ita deliquere-
rint, in exitu vitae duntaxat communionis
gratiam consequantur. Et in similem sen-
tentiam est alius canon super incestuosus,
quem refert Martinus Archiepiscopus
Bracaren. in Collectaneis Conciliorum antiquo-
rum, & subsequitur ibi alius Canon, qui
appellat huiusmodi vitium mobilium le-
prae, & praecipue vt poenitentes de hoc vi-
tio non possint orare, nisi in angulis eccle-
siarum, vt daemoniaci. & vide ibi glo. ordi-
nariam, quare dicatur morbus leprae, for-
te propter contagionem, & difficultatem
curationis. Postea legi Martinum Magi-
stri Theologum Parisiens. qui videtur te-
nere, quod grauius peccatum sit coire co-
tra naturam cum masculo, quam foemina,
cum ibi sit abusus personae & vasis, hic au-
tem vasis tantum. Tenet euidenter etiam
idem doctor, quod maius peccatum sit sei-
psum polluere, quam cum masculo coire,
cum in primo sit abusus personae suae, &
modi, & vasis, de quo dubito, nec iura vi-
dentur aperte imponere poenas, ita in hac
pollutione, sicut in alio peruerso coitu,
nec tantum laeditur Respublica. & ibi abu-
sio personae suae, & alterius. hic suae tantu-

Ad quod facit quod not. gl. in c. omnes. 32. q. 7. & in eo saltem qui se polluendo cogitat de vale muliebri, omnino credo esse minus peccatum, cum tantum peccet in omittendo vas, re, non mente. Et auct. in non luxur. contra natur. loquitur in coitu, extra naturali verè Sodomitico. Nec obstat quod ibi dicitur semetipso, &c. nam glossi. ibi intelligit de Sodomitico vero, *ni declaratur infra in tex. & glossi. ibi, & ciuitates cum eorum habitatoribus pereant. &c.* Præterea ibi allegat. *l. cum vir. C. de adul.* quæ expressè loquitur in vero Sodomitico, quamvis non defuerunt qui dicerent d. l. loqui in viris, qui de facto nubunt aliis viris, quod execrabile scelus olim factum fuisse legitur apud Historicis & Poetas, Iosephum contra Apionem. Suetonium, Martialem, Iuuenalem, & alios. Et quod ait Paulus: Neque molles, neque masculorum concubitores, &c. apud idoneos & antiquos auctores exponuntur molles, id est, patici, cathamiti, & ciuitati, non autem se polluentes. ad quod facit quod not. Augustin. in lib. de ciuitate Dei, loquens de sacerdotibus Cybelis. Hæc respondit cuidam docto viro, qui nitebatur velle tueri opi. dicti magistri Parisien. aut saltem partificare etiam quo ad poenam ista duo crimina, & allegabat dictam auct. & dictum Pauli. Et contra eum est aperte §. Item lex Iulia. de adulteris. Instit. de publi. iudic. qui declarat tex. illius auct. quamvis etiam nō. defuerint qui velint illum tex. habere locum in frequentissimè delinquente, propter verbum exercere. Ad quod c. clerici. de excess. prælat. Et qualiter debeant cohiberi pueri ab his flagitiosis libidinibus, lege sapientissimum doct. Iason.

Quod crimina possint deferri Papæ absque denunciatione vel accusatione, & etiam non præcedente monitione, & per solam viam querelæ. Et quod in delictis, vndeunque pateant, non teneatur Papa obseruare formam iuris, sed possit ponere, poenam condignam, allegantur nota. per Hostiens. & in c. tam literis. de restib. & per Abbatem in c. cum super. de confes. & Imol. & alios in cap. cum olim. de rer. perm. quod not. Hostiens. in

cap. in nostra. de sepul. & Bald. in l. principi. de legat. & not. in cap. sicut. de iur. iur. & in cap. noui. de iudi. Adducta fuerunt hæc in causa processus extraiudicialis, super præsentia dilapidatione, & aliis criminibus Episcopi Leodien. coram Reuerendis domino in eo. Vicecancellario, & aliis tribus Cardinalibus Commissariis domini nostri Papæ in dicta causa, quod an indistinctè in alio crimine, quàm dilapidationis sit verum, vide quæ posui infra in alio memoriali, & in apostillis ad allegationes celebris aduocati & optimi viri domini Baptistæ de sancto Seuerino.

Super beneficio potest transigi auctoritate delegati, dummodo habens ius in eo non renunciet, aliàs non posset, nisi auctoritate ordinarij fieret transactio in non seruatis, vel coram eo, vel alio non habente facultatem resignandi. Et posset imponi aliqua pensio interdicti legati, vel census, etiam absque consensu ordinarij. Compositio autem gratuita potest fieri absque voluntate alicuius superioris delegati, vel ordinarij, nisi interueniat renunciatio iuris alterius possidentis beneficium, quia tunc requiritur consensus ordinarij modo quo supra. Hæc colliguntur ex not. per Abb. post alios in cap. statumimus. c. de caetero. ca. super eod. de transactio. & in c. nisi essent de præb. & vide ad prædicta. Collect. in cap. forus. de ver. signific. qui innuit, quod dare aliquid pro expensis, causa concordie, non sit simoniacum, & quod pensio imposita ex prædicta causa, transeat ad successores, si fuerit facta concordia auctoritate ordinarij. & vide Host. in d. c. nisi. Et dicitur gratuita compositio, quando partes promittunt acquiescere dicto peritorum super lite, vel discedere simpliciter à lite tanquam ius non habentes. Et hæc nota ita declarata, quæ passim de facto accidunt. Et quod super spolio beneficij possit transigi, vide Abb. in c. 2. de arbit.

In causa mea Maioricens. An ius patronatus alicuius beneficij à laico ritè fundati, & competens præfectis fabricæ laicæ, dicatur laicale, vel ecclesiasticum, seu clericale. Et capio pro fundamento, quod ius pat.

iurpatronatus non ideo dicitur laicale, quia quasi possideatur à laicis, nam à clerico possessum dicitur iurpatronatus laicorum, dummodo ex prima fundatione, seu successione patrimoniali, siue laicali venerit ad clericum. Et sic non videntur curare iura ad distinguendum iurpatronatus clericorum, à iurpatronatus laicorum, de persona quæ illud possidet, sed de prima radice & fundatione, videlicet, an fuerit fundatum in persona laicali ut laica, & ab eo, & successoribus in patrimoniali laicali tenendum, & tunc dicitur esse de iurpatronatus laicorum, ut probatur per omnia iura loquentia de iurpatro. laicorum, & præsertim in c. filius. & cap. quicumq. ca. si plures, & ca. considerandum. 16. q. 7. vbi in mentio de hæredibus, & successoribus in iurpatron. ratione patrimonij, & idem probatur in c. 1. & c. cum secundum, & ca. cum dilectus, de iurpatron. & in d. ca. cum dilectus, gloss. in duobus locis hoc sentit, exponendo quid sit præsentare tanquam laicum, & idem not. in cap. cum nos. de offic. ord. per Abb. & per gloss. fin. in Clem. plures, de iurpatron. & per doct. in c. unico. de iurpatro. lib. 6. & in cap. 2. de præbend. & in aliis iuribus, adeo, quod si quis laicus, vel clericus de bonis patrimonialibus in fundatione alicuius beneficij rite de autoritate episcopi fundati, expresse vellet episcopum, aut Abbatem, aut aliquam personam ecclesiasticam esse patronum, & successores in dicta ecclesia, nemo dubitat quin talis patronus censeatur ecclesiasticus, seu secularis, cum hic nulla sit successio patrimonialis, seu laicalis de succedendo. Ergo ad casum nostrum, cum voluntas fundatoris huius beneficij fuerit, facere magistros fabricæ ecclesiæ, seu operarios patronos illos, qui tunc erant, & pro tempore forent, apparet manifeste eum non habuisse voluntatem fundandi iurpatronatus prædictum, ut patrimoniale, seu laicale, sed potius voluisse fundare in personis illorum, & successoribus eorum ratione officij pij, quod gerebant, & administrationis bonorum ecclesiæ, nõ curando alias de qualitate personarum, an essent consanguinei sui, vel descendentes

clerici, an laici, sed curavit administrationem, & pietatem exercitij, quod est maxime pium, & necessarium ecclesiæ, ut dicitur in c. si. de his que fi. à ma. par. c. Cum ergo hic non fuerit aliqua consideratio patrimonialis, seu laicalis successione, non dicitur iurpatronatus laicale, per supra alleg. Erit ergo iurpatronatus ecclesiasticum siue clericale, cum huiusmodi magistri fabricæ, quamvis forte laici, quo ad hanc administrationem & curam, habeantur pro personis ecclesiasticis cum possint & trahi, & trahere super dictis bonis, & eorum administratione coram iudice ecclesiastico tanquam personæ ecclesiasticæ: ut not. doct. in cap. nullus. de foro competen. & Cancellaria quotidie dat literas magistris fabricæ, & contra eos quamvis laicos, dummodo agant, vel conveniantur ratione officij prædicti, nec immerito, quia in illa cura & administratione representant personas eorum, qui de iure habent curam fabricæ, vel bonorum illi destinatorum: ut not. in ca. decernimus. de iud. & ibi Abb. Cura autem, & administratio prædicta pertinet ad Episcopum, Capitulum, & Rectorem ecclesiæ, prout late not. per doct. inc. 1. & ca. de his, de eccles. ad fi. & in d. ca. si. de his que fi. à ma. par. c. & in c. si propter. de rescript. & in c. si. de testam. & in ex. traug. suscepi, & facit optime cap. si monachus. 16. q. 1. vbi cura fabricæ vocatur opus ecclesiasticum, & sic iurpatronatus fundatum super personis tenentibus illam curam ecclesiasticam, debet appellari ecclesiasticum, facit. c. vmo. 10. q. 3. & ea. cau. q. 1. & multa alia iura. Concluditur ergo, dictum iurpatronatus esse ecclesiasticum ratione finis, cum persona fundans illud in prædictis ministris, qui sunt media, videtur, ut dixi, habuisse respectum fundamentale ad illas personas cuius illi vires gerunt, qui finis debet potius quam medium, seu qualitas laicalis medij attendi. c. ad nostram. de appellat. l. quicquid. §. 1. de acquir. rer. dom. ff. cum aliis iuribus scholasticis notissimis. facit illud, quod iste operarij sunt subrogati, & quasi procuratores personarum ecclesiasticarum, & subiecti eis, ut dictum est, quo ad hanc administrationem

rei ecclesiasticæ, ergo est ius patronatus clericorum ratione huius subiectionis, per nos in d. c. cion dilectus, nam nomine ecclesiæ consentur hoc facere. Et facit ad hanc opin. quam proculdubio puto verissimam, deo. Res. in antiquis. tit. de iure patro. quæ loquens de beguinis, inter alias rationes, dicit ius patronatus earum esse ecclesiasticum, cum possit conueniri coram iudice ecclesiastico, prout diximus conueniri operarios ratione huius officij, ad quod direxit fundamentum & finem testator beneficij.

Cum verteretur in dubium, an in ciuitate Romana duraret vniuersitas, siue studium generale, prout olim, de quo in tit. de stud. lib. vrb. Roma. & proce. ff. de discipuli. Euge. 4. concessit ciuitati Roma. nouum priuilegium studij generalis, quod vidi. Curia autem Roman. iam olim Bonifa. 8. priuilegium concesserat, in corpore postea iuris clausum per constit. cap. cion de diuersis. de priuileg. lib. 6. Cum quidam à domino nostro petiisset, voce secum dispensari in diuersis votis & alijs concernentibus tantum conscientiam, & Papa vice vocis oraculo respondisset. Placet nobis, dixit sufficienter secum fuisse dispensatum, etiam quoad omnia capita. Et inter cætera allegabam quæ possunt notari, & not. in c. Ofius. de postul. praet. & inter dilectos. de fide instrum.

Quantum ad id quod R. V. exposulat: an sciens aliquem commisisse furtum, vel habere rem furto sublatam, incidat indistinctè in excommunicatione contra scientes, & non reuelantes promulgatam, si nõ reuelat vel manifestet. Breuiter, credo quod in casu vestro, tum quia, vt dicitis, esse periculum & scandalum reuelanti, tum etiam quod non potest probare, si opus esset, cum iste vester solus viderit illũ furantem, & ille intellexerit se visum ab eo, & si furtum etiam secretè detegeretur, & fieret etiam ipsi furi per superiorem monitio secreta de restituendo, semper oriretur suspitio contra hunc reuelantem de reuelatione, & negante fure, & insurgente contra reuelantem semper infamia

sibi incussa, fortè oporteret reuelantem publicè referre crimen, quod non posset probare. Nam vt colligo ex doct. in varijs locis, videlicet in c. si quis cum fure. de furi. & in l. ciuile. ff. eo tit. & de simo. cap. nemo. & cap. 2. de offic. ord. & ex alijs locis, & Scoto in quarto. non tenetur quis reuelare, etiam secretè, vbi timet scandalum aut periculum sibi, vel secundum aliquos etiam alijs, vel vbi non posset probare, & reuelatio esset fienda publicè: vt in c. placuit. 6. q. 2. & c. si peccauerit. 2. q. 1. & in Cle. de heret. Et secundum aliquos, etiam si secretè & priuatè, quamvis alijs sciret, cum tali casu periculi, vel scandali, vel quia non posset probare, immineret sibi periculum corporis proprii, aut bonorum suorum, quæ videntur preferenda periculo, vel damno bonorum alterius, cum sit maius periculum corporis, quam bonorum, & in pari dispendio bonorum charitas incipiat à seipso, vt potius conferam mea, quam aliena: maxime ex quo reuelatione criminis non est de veritate vitæ, præsertim in hoc casu furti, iuxta nos. in capitul. sanè. de temp. ordin. per doct. in c. glo. in l. 4. §. si tibi. ff. de condit. ob turp. caus. cum l. 1. in fin. & l. 2. eod. tit. arguunt. l. in seruorum. ff. de pœnis. & in auct. de mand. princ. §. oportet, & 2. q. 7. plerunque & 13. distin. neri. & l. si præses. C. de ser. & aqua. & ar. not. in ca. 2. de nou. oper. nunciat. & cap. qui scandalizant, de reg. iur. cum tota materia de scandalo. & faciunt oprime ad hoc nos. per Abba. Sicul. in c. officij. de pœnit. & remis. Et videmus quod Cancellaria in excommunicationibus generalibus in forma, significauit, pro furtis, vel occultè detentis, cautè ponit iniquitatis filios detentores, & temerè ac malitiosè occultantes, vel nequiter detinentes, non ergo intendit litigare eos qui non inique, vel temerè non releuant, sed ex iustis causis, puta superius expressis, abstinent à reuelando: maxime cum excommunicatione non extendatur in personas ystra tacitam vel præsumptam voluntatem excommunicatoris, vt not. doct. in cap. ex parte. el. 1. de offic. deleg. & facium. not. in cap. 1. & Gen. de offic. deleg. & cap. 1. de iud. & l. si cui. de seruit. sed excommunicator hic censetur huiusmodi per-

di personas tacite eximere, & si non faceret, sententia esset iniqua, quæ in foro conscientie non esset timenda. 2. q. 3. §. ex his, & idem crederem ubi ex alia iusta causa, in ratione naturali fundata, non tenetur reuelare, utpote filius patrem furem, vel e contra. Et fortè idem posset dici in omni casu, ubi quis non posset cogi ad testificandum expressè, quia multo minus ad iudicandum vel reuelandum. Et satisfaceretur ad hoc not. per Arch. 22. q. 2. §. item. & not. per doct. in c. 1. de test. cog. & per Abb. Sicul. in cap. cum super de confes. & alios in c. 2. de maior. & obed. & in c. quisquis. 2. q. 3. & c. qui resistit, & facium no. in cap. qualiter & quando in utroque de accu. & per optime, rex. 6. q. 1. si omnia, & c. oues. & c. cum ex merito. & not. per Inn. c. 1. de serui. in ord. fac. Non tamen propterea negarem, quin posset habere locum materia denunciationis Evangelicæ sciendæ per hunc scientem illum furem, seruatis loco, & tempore, & debita forma ad hoc. d. cap. plerumquæ, & 24. q. 2. tam sacerdos.

Notabilia de expectatiuis, & aliis literis gratia concernentibus, excerpta ex notulis Antonii de Corthefis, & aliorum Abbreuiatorum.

Pincipium gratiam expectatiuarum est scire, an partes impetrates sint presentes in curia, an non. Et si sunt presentes, debet examinari, nisi fortè graduati vel officiales Papæ fuerint, vel gratia fiat motu proprio, vel pro commenda, vel pensione, & pro presentibus examinatis graduatis officialibus, & habentibus motu proprio, dantur duæ literæ: vna gratiosa, & alia executoria. Absentibus verò datur vna litera in forma, dignum.

Item presentes in curia impetrantes habent in literis apostolicis vitæ, ac morû honestas, &c. vel literarum scientia, aut nobilitas generis, seu religionis zelus, &c. secundum qualitatem eorum. Absentibus verò datur indifferenter in forma, dignum, &c. Nisi esset doctor, vel officialis, aut motu proprio: quia licet sint absentes, dantur duæ literæ tanquam presentibus, quia non examinantur. Et similiter non exami-

nantur quando beneficia non dantur in titulum, ut in commendis & pensionibus.

Nota, quod licet quis tempore datæ non fuerit præsens, si tamen est præsens tempore expeditionis, debet dari litera tanquam pro præsentem. Item si tempore datæ, vel expeditionis fuerit absens, dummodo aliquo tempore fuerit præsens, & examinatus, datur tanquam pro præsentem.

Item nota, quod in expectatiuis in clausula, aut si hodie pro alio vel aliis, &c. debet exprimi collatio eius, ad quam datur beneficium, nisi haberetur in genere ad cuiuscunque collationem, quia tunc dicitur in fine illius clausulæ, de similibus beneficiis prædicta diocæsis tacitè de collatione, vi lib. B. fol. 22.

Item nota, quod quando dicitur ratione dignitatum, personatum, administrationum, vel officiorum, debet sequi, quos, quas, seu quæ in illis obtinet, secus si dicitur administrationum & officiorum, quia tunc sufficit dicere, quæ in illis obtinet.

Item nota, quod non debet dici electio. *Electio.* Electionem, nisi quando ponitur, etiam si consueuerit quis per electionem assumi.

Item, quod quando creatur canonicus in ecclesiis collegiatis, inhiberi debet Episcopo, & aliarum Ecclesiarum Capitulis: secus si non creatur canonicus in dictis collegiatis, quia tunc solum inhibetur Capitulis. *Inhibisio.*

Item nota, quod quando in gratia expectatiua non datur aliquod beneficium in cathedrali, vel collegiata, tunc in non obstantibus, non fit mentio de statutis. *Statuta.*

Item nota, quod quando creatur canonicus, & reseruat dignitas, personatus, administratio, vel officium curatum, & datur aliud curatum, in fine ponitur clausula restrictiua, Volumus autè, quod quam primum vigore presentium dignitatem, &c. Aliter non, vel nisi dispensetur ad compatibilia. *Clausula volumus autem. &c. vide fol. 2. s. l. h. B. & fol. 123. eo. & fol. 10. h. Secularis ad regulare.*

Item nota, quod si secularis petit ad collationem episcopi, & Capituli alicuius ordinis, dicitur sic, beneficium ecclesiasticum clericis secularibus assignari solitum, & non ponitur clausula dummodo Canonicatus, &

præbenda ecclesia Cathedralis existat.

In execu-
toria. Item nota, quod in executoris expectatiuarum, corrector Anselmus cassauit consuetum clericis secularibus assignari, etiam si Canonatus, &c. in collegiata, vel eisdem cura immineat animarum, tamen hodie est ad placitum.

Fol. 96. lib.
B. Item cassauit, per se, vel procuratorem suum ad id legitime constitutum infra vniuersi mensis spatium, postquam sibi, &c. vique ad conferenda.

Clericus. Item nota, quod in supplicatione gratiæ expectatiuæ dicat, supplicat Ioannes Anton. Perusinus & non dicitur clericus, quod in minuta potest addi clericus: quia Papa intendit providere clericis, secus si esset secularis.

Item, si clericus Francigena impetrat gratiam expectatiuam ad duas collatiuas, quarum vna sit in Francia, & alia in Alemania, in valore debet dici librarum Turonens. paruorum, quæ est moneta Franciæ, & non marcarum, quæ est moneta Alemanniæ.

Lib. Turo.
paru. Item, si in gratia expectatiua datur ad minorem valorem quàm dicat regula, litteræ non sunt scribendæ si pars contentatur de minori valore, & hoc intellige vsq; ad tertiam partem valoris expressi, iuxta regulam Cancellariæ Apostolicæ.

Perpetua
admini-
stratio. Item nota, quod in minuta semper potest addi, & gratia aggravari, non autem impinguari ultra tenorem supplicationis, *faci. rex. in l. veteribus. ff. de pactis.*

Item, quando datur gratia expectatiua pro graduato ad vnum beneficium, datur ad vnum cuiuscunque taxæ. Sed si gratia expectatiua datur ad duo, ponitur taxa secundum regulas limitatas.

Non ob-
stans. Et. Item nota, quod nunquam datur perpetua administratio, nisi quando est peti- tum in supplicatione, & quando petitur, datur indifferenter, siue creetur Canonicus, siue non: consuetudo tamè est, ponere quando creatur Canonicus, aliàs non.

Item nota, quod quando datur gratia expectatiua ad vnum, vel duo tunc ponitur collatio retrò, videlicet, ad venerabilis fratris nostri episcopi & dilectorum filio-

rum Capituli Amaen & abbatis, ac conuentus monasterii, &c. Sed quando creatur Canonicus, dar ad illud beneficium, tunc primò dicitur ad collationem, & venerabilis fratris nostri, &c.

Item nota, quod quando est in forma vnum vel duo, ponitur non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis: quia expectatiua non debet dari nisi ad vnum beneficium.

Item nota, quod quando quis creatur canonicus, vel habet ad vnum, vel duo tunc dicitur, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis. Secus si datur ad vnum beneficium duntaxat, quia tunc dicitur non obstantibus quibuscunq; statutis & consuetudinibus, &c. cum consuetudines, constitutiones, & ordinationes apostolicæ tunc non obstant, nisi habeat alia beneficia.

Item nota, quod ad portiones datur gratia, quado in supplicatione petitum fuit.

Item nota, quod nunquam datur ad præstimoniam patrimonialia, quia sunt de iure patronatus laicorum.

Item nota, quod quando creatur canonicus, & reseruatur præbenda, tunc inhibetur solù episcopo, & Capitulo, & dicitur nõ Decano, Capitulo, Canonicis, & personis: quia solùm ad episcopum, & capitulum pertinet collatio præbendæ.

Item nota, quod quando quis creatur Canonicus cum reseruatione præbendæ, ac dignitatis, &c. tunc ibi inducens dicitur corporalem possessionem præbendæ ac dignitatis, &c. & nõ additur canonicatus, & dicitur inducens, &c. corporalem possessionem canonicatus, & præbendæ, &c.

Item nota, quod quando prouidetur de canonicatu, & creatur canonicus cum reseruatione præbendæ & dignitatis, & datur gratia ad aliud beneficium, dicitur, Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de canonicatibus & præbendis ipsius ecclesiæ, ac huiusmodi speciales, vel aliis canonicis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales. In forma vnum, vel duo, dicitur, Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de canonicatibus & præbendis ipsius ecclesiæ, ac huiusmodi speciales, vel aliis canonicis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales. Quando vero creatur Canonicus in vna vel pluribus ecclesiis,

ecclesiis, tunc dicitur de canonicatibus, & prebendis, ac dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis earundem ecclesiarum, vel ipsius ecclesie speciales, vel aliis beneficiis, &c. generales. Ratio est, quia ponitur in fauorem impetrantis, quia illa clausula, & huiusmodi speciales, refertur & ponitur respectu illorum, habentiu similem gratiam: quando ponitur species, vel generales, ponitur respectu aliorum habentium in forma, vnu vel duo.

Item nota, quod quando datur ad collationem duaru collegiaru in forma, vnu vel duo, ibi districtius inhihendo, non dicitur, venerabili fratri nostro, quia datur tertia collatio, & hoc quando dicitur, vnum vel duo: scilicet si creatur Canonice ad altera.

Item, quod clausula, per priorem soliti gubernari, non debet poni quando dicitur ad collationem dilectorum filiorum, prioris, & conuentus monasterii. &c. quia fortassis vltra priorem est Abbas: sed bene ponitur in iudicibus, quia est necesse quod prior sit in dignitate monasterii constitutus.

Nota, quod nunquam debet derogari statutis de optando in gratis expectatiuis, etiamsi habens signaturam in supplicatione: sed debet dici, non obstantibus statutis & consuetudinibus, in quibus derogatur dictis statutis, vel datur indultu.

Quando datur gratia expectatiua ad collationem certam, vt Abbatis, & conuentus, clausula ibi, aut si hodie pro alio, &c. debet repeti dicta collatio ad collationem, &c. Abbatum & conuentuum predictorum, secus si non habet gratiam ad certam collationem, sed in genere ad collationem totius diocesis: quia tunc diceretur de similibus beneficiis predictae diocesis, non exprimendo in specie ad collationem alicuius. Et si exprimat, debet dici collationem ordinariorum. Sed si regularis petit gratiam expectatiuam ad collationem Abbatis monasterii, vbi non est professus, tantum debet dici clausula, vt ad illud monasterium, ad cuius collationem beneficium assequetur, transferatur.

Quando conceditur gratia expectatiua

alicui regulari, cuius quo fuisset dispensatum, vt vnum beneficium obtinere posset, tunc effectus, dictae dispensationis debet poni in principio literarum, ibi existit, cui nos dudum, vt quodcunque, &c.

Aliquando gratia expectatiua conceditur prelato ad beneficia sibi commendata, & tunc debet poni clausula, & per te, vna cum ecclesia magna cui praeside dignosceris.

Si vero dantur dicta beneficia eidem prelato in titulum, tunc in fine literarum debet poni dispensatio, vt illa beneficia possit tenere vna cum episcopatu suo, &c.

Sed in primo casu episcopus non habet possessionem episcopatus Maguntinensis, tunc quia debet dici, vt possit tenere illa beneficia vsq; quo assequatur possessionem episcopatus, vel aliter secundum formam supplicationis.

Aduerte, quando datur gratia expectatiua ad beneficia tantum, debet dici vt in formis: si vero datur ad hospitalia vel portiones, tunc debet praemitti in principio literarum. Cum itaque, sicut accepimus, in ciuitate & diocesi M. sint nonnulla hospitalia, seu nonnulla perpetuae portiones.

Quando datur gratia expectatiua ad collationem episcopi & illi inhihetur, potest poni executor vicarius, vel officialis suus: vt fol. 544.

De aetate, pnta quod in 20. anno si fiat mentio in gratia expectatiua quod datur ad curatum, tunc in fine literarum Apostolice debet poni clausula. Ante quod de defectu aetatis pateris ante dictu, & postea debet sequi, quod sit in dicta etate constitutus, & si ponitur, non debet dari gratia ad curatum beneficium, ex quo apparet, quod potest illud habere iure, vel habet dispensationem, vel si daretur, tunc deberet dici in illa clausula, aut si hodie pro alio duxerimus conferendum, nos enim tam illas, quam praesentes casu quo ad hoc quod postquam legitima fueris aetatis, ipsarum praesentium vigore literarum tibi de dignitate, personatu, &c.

Nota, quod si statutum, vel consuetudo, quod dignitas no possit teneri, nisi per

Traslacio. Dispen. in regulari.

Expectatiua Prelata. 10.

Perpetuas portiones.

Executor.

Super aetate.

Dignitas non obtinenda, nisi per praesentium.

Cano.

Widetur.

Per priorem soliti gubernari.

Derogatio statutis optando.

Ponitur.

Ponitur.

Intuitu.

Libere.

Et.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

S.

Canonicum actu præbendam, vel alia similia; tunc aut debet creari Canonicus cum resignatione præbendæ & prouideri de dignitate: aut debet derogari dictis statutis, ibi, non obstantibus. &c. statutis, consuetudinibus, in illis præsertim quibus caeri dicitur, &c. cæterisque contrariis: & in fine debet poni indultus ante decretum, videlicet. Et in super eidem N. vt in ecclesiis prædictis dignitatem huiusmodi, si sibi vigore presentium conferatur recipere, &c. valeat quod Canonicus actu præbendatus in illis non existat, vt præfertur supra dictis quoque statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis nequaquam obstantibus, &c. indulgemus.

Volumus autem.

Clausula, quod quam primum, ponitur eo quando in duabus collationibus datur dignitas, personatus, administratio, vel officium curatum, & creatur Canonicus, aliter non.

Si habens gratiam in forma pauperum, impetret gratiam in speciali, debet ex tunc callari prima litera in forma pauperum, si verò impetraret beneficium vacans, tunc literæ prædictæ debent dici quod sunt cessæ, postquam possessionem beneficii fuerit affecturus.

Inhibentes pro presente, inhibendo pro absente.

Prima vice dum communiter vel diuisim in collationibus, postea in clausulis generalibus coniunctim vel diuisim separatim spectantibus.

Quando quis creatur Canonicus cum reservatione præbendæ, dignitatis, personatus, administrationis, vel officii, tunc si quæ, vel si qua. Si verò creatur Canonicus in vna ecclesia, dicitur ad aliud beneficium, tunc ponitur in neutro genere, & dicitur, si qua vacans ad præsens. Et similiter in aliis, vbi debet repeti, & quas, quos, seu quæ tantum acceptandas, acceptandos, vel acceptanda, & similiter in aliis conferendis.

Aduerte, quod quando reservatur dignitas, &c. debet dici sic, ad dignitates, personatus, administrationes, vel officia, ita quod ponatur vel officium, quia non de-

bet stare, & officium. Sed postea ibi, etiam ratione dignitatum, personatum, administrationum, & officiorum, potest dici, & officiorum: & debet sequi tunc quæ in illis obtinent. In literis gratiosis incipitur, si non obstant. & postea dicitur, seu: sed in executoriis incipitur, per seu.

Quando creatur Canonicus in duabus, vel in vna sola ecclesia, & ad aliud beneficium, tunc non dicitur specialem gratiam facientes, sed in forma vnum, vel duo, dicitur semper specialem gratiam facientes, & vide in char. se verbo.

Aduerte, quod quando fit expectatiua in forma vnum, vel duo, &c. & dicitur, etiam si quodlibet eorum Canonicatus, &c. administratio vel officium fuerit. Et ad dignitatem, administrationem, vel officium huiusmodi consueuerit quis per electionem assumi, debet dici. Eorumque alteri curam imminuat animarum: quia refertur ad illud quodlibet.

Item, quando expectatiua dispensatur ad incompatibilia, & parrochiales, debet narrari regula dispensationis, videlicet, quod per quamcunque signaturam.

Nota, quod quando quis non creatur Canonicus, non potest in literis derogari statutis, de nõ recipiendo, nisi nobiles, vel aliis statutis similibus: quia derogatio est specialis, gratia verò generalis, sed debet dari indultum per literam ad partem.

Notabilia super vacantibus non reservatis.

Gratiam beneficii impetrans, non tenetur facere mentionem de qualitate ordinis annexorum in beneficio impetrato secundum *Anr. vt nor. Cal. de rescrip. in nostra. vers. tertio quarto*, nec etiam facere mentionem de titulo beneficii patrimonialis, vt ibi *nor. Inn. vers. seq.* De primo dicto textu e. ei qui de præb. in 6. & ibi hoc *nor. Inn. Aud. super verbo quod posuit in Nouella.*

Gratiam beneficii collegiati vel conuentualis impetrans si hoc exprimit quod sit collegiatum, vel conuentuale, non tenetur aliter facere mentionem de cura, etiam si habet curam parrochiale extra cõ-

Anr. in Speculatores gratiosis incipit per se.

Dispensatur ad incompatibilia, debet narrari regula dispensationis, videlicet, quod per quamcunque signaturam.

Derogari statutis, de nõ recipiendo, nisi nobiles, vel aliis statutis similibus: quia derogatio est specialis, gratia verò generalis, sed debet dari indultum per literam ad partem.

extra cõ-

gium vel conuentum, nisi essent duæ ec-
clesiæ separatae. s. collegiata, vel parrochia-
lis simul iuncta & vnita, ita quid vna non
sit alteri anexa, nec ei subdit, *not. Lap. in ca.
non in i. l. de præb. in 6.*

Gratia non est subreptitia, licet impe-
trant acuerit modum vacationis benefi-
cii: sufficit enim quod vacationem expres-
sit, & dicitur simpliciter, vacet, intelligi-
tur quod vacat vacatione iur. & facti. *not.
Lap. alleg. 89. col. 7.*

Curata ecclesia propriè dicitur, quæ ha-
bet curam actu: illa autem quæ habet cu-
ram habitu dantaxat, habetur pro non cu-
rata, saltem quoad vitandam pœnam con-
stitutionis de curata loquentis, *not. Ioan.
Ant. de elect. l. c. Canon. in 6. in gl. ord. etc.*

In beneficiis habitu curatus non poni-
tur constitutio, execrabilis, nec in benefi-
cio cui cura per vicarium perpetuum ex-
ercetur, & tunc non ponitur. c. de multa.
sed ponitur per asseruionem, &c.

Nota quod clausula considerationis ta-
lis, &c. ponitur quado supplicat Cardina-
lis, vel Imperator, aut Rex, seu Regina.

Clausula verò, pro quo talis supplicat,
ponitur quando supplicat episcopus, vel
dux aut alia persona.

Item nota, quod eum dicitur. Cum ita-
que &c. Ecclesiam S. Mariæ loci de Cani-
spenestren. diceces. debet postea dici, Volè.
dilectum filium M. dilecti loci. &c. non di-
cere decanis, & dictæ diceces.

Si vacant canonicatus & præbenda, aut
dignitas cuiusdam ecclesie, & conferan-
tur vel mandentur conferri alicui, non est
de stylo, & in minuta ponitur, quod
ille simul obtinere possit. *capitul. i. de con-
suet. lib. 6.*

Item si beneficium vacans est dependens
à monasterio, vel alio loco regulari, vel di-
catur in supplicatione, quod illud benefi-
cium dependeat, vel pertineat ad collatio-
nem regularium, semper debet dici, per
clericos seculares regi consuetum, quan-
do confertur seculari.

Item, si beneficium dependens ab aliquo
monasterio, consueuerit regi per secula-
res, & conferatur religioso, debet dari re-

gulariter, In commendatum, aliàs titulū
cum dispensatione. Si verò consueuerit re-
gi per Monachos monasterii, debet dari
fratri medicanti in commendam. Ratio e-
nim diuersitatis est, quod si daretur bene-
ficiū, quod consueuerit regi per mona-
chos, in titulum, tunc est necessaria trans-
latio.

Nota, quod impetrans parrochiam
ecclesiam solitā regi per Canonicos regu-
lares, debet dici talis monasterii, & inhi-
betur Abbati, & conuentui, & derogatur sta-
tutis, & ponitur clausula admittit, &c.

Si prouidetur mendicantibus de parro-
chiali ecclesia, dicitur, Dilecto filio. N. or-
dinis fratrum minorum professori, & non
dicitur rectori. In non obstant. dicitur, ac
dicti ordinis statutus quodq; ordinē præ-
dictum expressè professus existis, dicitur,
quando in domo ordinem prædictum ex-
pressè professus fuit.

Si Cardinali prouidetur de beneficio
regulari, tunc debet dari, in commendam
tenendum, vna cum aliis suis beneficiis
quæ obtinet. Et sic rationabiliter fieri. Si
verò velles dare in titulum, tunc deberes
ponere in fine dispensationem, vt illud
posset obtinere.

Aduerte, quod in executoriis de benefi-
ciis, vacantibus non ponitur specialem
gratiam, sed simpliciter dicitur, hodie di-
lecto filio M. &c. idem in expectatiuis, ni-
si quando datur in forma, vnum vel duo,
vel vnum tantum, quia tunc executoriis
dicitur, hodie dilecto filio Ioanni, &c. spe-
cialem gratiam. Et ita obseruat stylus. Sed
si poneretur specialem gratiam in vacan-
propter hoc literæ non essent rescribendæ
nec subreptitia.

Si quis petat sibi de pluribus beneficiis
provideri in vna supplicatione, per fiat, vt
petitur, intelligitur esse prouisum de om-
nibus: dum tamen valeant vltra centum
florenos. & ita obseruat Cancellaria, &
hoc quando vacant per vnum modum, vt
per mortem vnus. Si verò vocarent ex di-
uersis capitibus, tunc non venit nisi pri-
mus modus vacationis, nisi signatura dice-
ret, fiat vt petitur de omnibus.

Rrrr

Quando prouidetur de præstimoniiis, ponitur clausula, admitti, quoniam ad canonicos pertinere consueuerit, admittere tales. Et nota quod generaliter vbiunque præsit superior de iure vel de facto, debet poni clausula admitti, & quando requiritur alicuius vel aliquorum consensus.

Nota, quod in regularibus, cathedralibus, seu collegiatis ecclesiis ac monasteriis, nunquam ponitur clausula. Aut si præsens non fueris, quia beneficiati in illis semper debent esse presentes, & residere in eisdem: & quia dum emittunt professionem, tunc præstant iuramenta. Et si alicui conferatur beneficium in ipsis ecclesiis seu monasteriis, quod consueuisset regi per seculares clericos, etiam dicta clausula poni non debet, quia statuta & consuetudines duntaxat extenduntur ad regulares earundem ecclesiarum & monasteriorum.

Quando aliquis est officialis in curia, tunc debet affirmatiue poni: vt tibi qui secretarius noster existis. Si verò est officialis extra curiam, tunc assertiue: vt tibi, qui, vt asseris, dilecti filii nobilis viri E. ducis Mediolani secretarius existis.

Clausula, aliàs ius quæsitum, ponitur quando vacatio beneficii est in suspensu, quia adhuc non vacat, sed debeat vacare: vt est in beneficio, quando quis vult resignare in partibus, quando committitur quod recipiat resignatione beneficii & illud alteri conferat. Et ista clausula, dummodo tempore datæ præsentium non fuerit alicui specialiter ius quæsitum, ponitur in omnibus beneficiis non reseruatis. Ponitur etiã in beneficiis reseruatis, quando exprimit detentore aliàs in beneficio reseruato ponitur clausula, dummodo eius dispositio.

Item nota, quod illud quod ponitur in præiudicium supplicantis non repetitur.

Gratiam beneficii impetrans, licet de beneficio quod detinet, teneatur facere mentionem, siue de iure, siue de facto teneat, si tamen dicit se id canonicè tenere quod de facto obtinebat, non propterea gratia vitatur: quia quod iuste vel iniuste teneat, est quid extrinsecum à gratia, nisi

iniusta detentio redderet eum inhabilem ad beneficia. *not. Franc. in cl. si Romanus, in fin. de preb. & vide infra char. 1. in verb. gratiam beneficii. & in alia char. 2. verb. gratiam beneficii, & char. 2. verb. gratiam beneficii, & seq.*

Super eo quoque dicitur quando pertinet ad collationem, aliàs dicitur, & super eo litis. &c.

Per diligentem examinationem, dicitur in curatis, in aliis dicitur, si post diligentem examinationem.

Clausula, aliàs de vita ac morum, &c. illud aliàs ponitur quando impetrans est inhabilis vel minor annis, & ponitur tibi, merito ad hoc aliàs idoneum. Licet in supplicatione dicatur nullum beneficium obtinens, in litera Apostolica illud non debet dici: quia ex quo ipsa litera non dicitur quod habeat alia beneficia, apparet quod nullum habet: ideo superflue diceretur nullum beneficium ecclesiasticum obtinens.

Clausula cæterisq; contrariis quibuslibetque, nunquam debet poni quando debet subnecti aliud contrarium. Et ideo tunc debet poni, statutis & consuetudinibus contrariis quibuscumque. Et non debet dici cæteris, & postea debet subnecti, aut si aliquid vel aliter, secundum materiam.

Si quis petit prouideri de beneficio, & non dicit illud esse cum cura vel sine cura, tunc in minuta potest addi, quod sine cura sit, & postea addi, quod esset curatum, nisi diceretur quod sine cura est. Et postea in clausulis generalibus esset dictum in supplicatione, etiam si ei cura imminet animarum in dignitatibus, secus in aliis, *vt not. 2. infra verb. in vacante.*

Clausula, aut ex alterius cuiuscunque persona, quæ consueuit poni in vacationibus, *Alia quæ non* *not. 2. infra* quia aliàs in beneficium vacaret per obitum alterius personæ narratæ, vel aliàs quomodocumque, non venit beneficium, etiam si esset apposita clausula, vel aliàs quouis modo. Cuius vigore licet veniat alius modus, non tamen venit, nisi ex persona illius de quo est facta narratio, siue metio in literis. quia verbum aliud, est relatiuum similitudinis, *vt in cap. sedes. de re fe. & per gl. in c. d. in manus, in verb. ali-* *us, de*

us, de *Summa Trin.* & habetur in l. si fugiunt. C. de ser. fug. & quid si exprimitur modus vacationis per cōst. execrabilis. cū clausula, vel aliā quouis modo, & vacet per nō promotionē, vel ingressum religionis. vide Ror. de rescrip. in nouis prima in ordine. & in num. 27.

In vacate debet dici affirmatiuē, quod sit curatum, vel sine cura, & non potest tolerari: quia diceretur, etiam si ei cura immineret animarum, nisi in dignitatibus in quibus posse dixi, vt supra in secunda nota.

Item nota, quod si capella est corpus de per se, non venit clausula, admissionis, sed quo ad altaria, & vicarias, quæ sunt in ecclesiis venit clausula admissionis, etiam quo ad altaria quæ sunt in ecclesiis parochialibus.

Item si altaria sint in ecclesia parochiali, non oportet facere mentionem de statutis, & iuramento, & tunc debet inhiberi Capitulo, Seu si venerabili fratri nostro, &c. Capitulo ecclesie prædictæ, & idem si dependenter à monasteriis, vel aliis regularibus locis, quæ haberent statuta.

Item, uota, quod quando non datur reseruatō de principali dignitate, puta quia committitur resignatio ad partes, nunquā debet doceri de principalitate: ratio est, quia non datur reseruatō.

Item tunc non debet dici, dummodo eius dispositio, sed dummodo in ea non sit alicui specialiter ius quæsitum

Item, non debet poni decretum de reseruatō.

Item nota, quod quando beneficiū, vel prioratus dependet ab illo, semper debet poni clausula, facientes, dictum Ioannem, &c. ad beneficium, vel procuratorem huiusmodi, vt est moris, admitti.

Item omnis prioratus, qui non est conuentualis, dependet ab alio: & ideo debet poni clausula, admitti, & etiam in conuentuali si dependeat, & non obli. monasterii à quo dependet.

Item si in supplicatione dicatur, Lis in Romana curia vel extra eam pendeat indecisa, tunc simpliciter dicatur in minuta, aliā dicatur sic, & super eo inter aliquos

lis, cuius statum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, & nō intitulatur quis de beneficio litigioso, etiam si illud possideat.

Gratiam beneficii impetrans tenetur facere mentionem de alio beneficio quod obtinet, licet de facto, & non de iure, sed occupatum teneat. c. cum teneamur. de præb. & facit. c. in nostra. de reser. & ibi vide plenissime & copiose per R. P. D. Felin. nor. de præb. cum qui. lib. 6. in gl. eadem ratione. Item tenetur facere mentionem de beneficio in quo ius habet, licet possessionem non habeat, dummodo sciat sibi collatum esse: secus ignoret. de reser. c. gratia. lib. 6. nam et si spoliatus est beneficio, tenetur de illo facere mentionem. nor. Io. Andr. de reser. in nostra. vers. nemo ad questiones, in impetrationibus literarum ad beneficia, debet fieri mentio de beneficio super quibus essent signatæ supplicationes, licet super illis literæ Apostolicæ confectæ non fuissent. Et etiam de gratia expectatiua, cuius habet supplicationē signatam si intendit illā expedire.

Item, quando in narratiua dicitur, parochialis ecclesia, postea in processu literæ non debet dici, de dicta ecclesia, cui cura imminet animarum, quia ex quo dictū est quod est parochialis, superflue dicitur quod cura illi imminet animarum.

Item nota, quod prioratus, siue administratio monachalis committi alicui, vel cōferri non potest, nisi expresse professus fuit ordinem monachalem: vt in cl. ne in agro. §. sanē, & hoc verum, nisi diceretur, in commendam, quia tunc non requiritur quod sit professus.

Item nota, quod clausula, quæ ponitur in beneficiis deuolutis, videlicet, dummodo deuoluta sint, vt præfertur, non debet poni, nisi quando beneficium est de iure patronatus laicorum: quia Papa non intendit aliquo modo providere, secus in aliis beneficiis.

Item nota, quod quando vni est prouisum de beneficio, & postea per assecutionem vacat, non est necesse quod exprimat quomodo tunc vacauit, sed sufficit dicere, tunc certo modo vacante prouisum

fuit, si non fuisset prouisum, puta quod littera non fuerant executæ, aut non fuerant expeditæ, tunc debet incipi, & narrari primus modus vacationis. Ratio diuerſitatis est, quia in primo casu vacat per affecutionem sciendam, ex quo prouisum fuit. In secundo casu vacat adhuc per primum modum vacationis, & ideo ille modus vacationis debet narrari.

Item nota, quod in secularibus, & regularibus, cathedralibus ecclesiis, ac Monasteriis Canonico regularium, dicitur Capitulum, in aliis regularibus dicitur Conuentus.

Item nota, quod quando dicitur beneficium simplex, nunquam debet dici, quod sine cura est.

Item nota, quod in supplicatione non est necesse exprimere valorem beneficii, quod per affecutionem alterius dimitti debet.

Item nota, quod quando vnus intitulatur de beneficio, dummodo non dicatur parochialis, &c. semper debet dici clerico, vel presbytero perpetuo beneficiato. Sed si dicatur, rectori parochialis ecclesie, nõ debet addi presbytero, vel clerico: quia de necessitate nullus potest esse rector parochialis, nisi presbyter, vel clericus, qui infra annum promoueatur.

Item nota, quod ordinatio semper inhibetur, licet ad eius collationem non pertineat beneficium, & ita inhibetur ordinatio & Abbati, vel illi ad quem pertinet collatio.

Item nota, quod si ecclesia cathedralis vacat, vel sit commendata, debet dici, ibi inhabentes, seu ipsi episcopo pro tempore existenti. Si tamen est dubium de vacatione, vel commenda, potest dici, seu si venerabili fratri nostro episcopo Magalon. &c. si certum est de vacatione, vel commenda, sic dicetur, seu si venerabili fratri nostro episcopo Magalonen. credo quod littera transiret, & non esset rescribenda.

Item nota, quod pro tempore existenti, etiam ponitur quando ordinarius se inieciſset prouisioni, &c.

Item nota, quod dictio, vel apud nos de-

bitè &c. commendatum, tunc ponitur, quando narratur aliquod factum prius, vt defectus natalium, vel inhabilitatio, & similia.

Item nota, quod tunc ponitur verbum, affecutus, quando de iure sit affecutio: si autem de facto, tunc dicitur & ponitur verbum apprehendit.

Item nota, quod in beneficiis vacantibus ponimus extensè, videlicet, Preposituram quamq; F. ipsius ecclesie Prepositus dum viueret obtinebat, per ipsius F. obitum, qui extra Rom. Cur. &c. In nouis vero prouisionibus, & aliis narratiuis debemus dicere breuiter, videlicet, Preposituram per obitum F. extra. Rom. Cur. defuncti vacan.

Gratiam beneficii impetrans, licet de beneficio, adde quod non solum de iniusta detentione, sed etiam de fructibus perceptis tenetur facere mentionem, nisi ipsos in utilitatem ecclesie conuertisset: vt not. Ioan. Andr. in addit. Specul. in tit. de dispensat. §. videndum. circa fin. vers. sed sponte aliquis fuit factus inhabilis ex perceptione fructuum ad beneficia. secundum Hostien. vt not. Specul. ibidem. Et idem Ioan. Andr. secundum Hostien. ca. dudum. 2. de elect. super verb. canonicè.

Item, quod semper debet onerari conscientia, nisi quando ponitur, vocatis votis anuertantur tantum.

Item nota, quod quando fit mentio de cathedrali, dicitur ecclesie Bononien. Si autem nominetur in eadem littera alia ecclesia Bononien. dicitur maioris Bononien.

Item nota, quod pro absente datur vnus iudex, quia oneratur eius conscientia propter examen, sed quando non habet examinari, possent dari tres iudices, vt in graduatis, & aliis quibus datur gratia motu proprio.

Item nota, quod vt asserit, dicitur quando impetrans est supplicans, vt asseritur, vt asseritur, quando duo supplicant, vt in permutanti- bus, quado alius pro eo supplicat, vt accepimus, quando motu proprio Papa facit. *Iron*

Item nota, quod aduerbium, semper, debet iungi verbo, vt Canonice prouisum, &c.

Item nota, quod, & nihilominus, est continuatiuum ad superiora, vnde quando diuersificat factum, debet dici, Et in super eadem Macario &c.

Item nota, quod forma dignum &c. nõ datur, nisi quando beneficium mandatur dari in titulum, & non quando mandatur commendari, vel pensio reservari in quibus non examinabuntur.

Laure pro sequi gratia.
Item nota, quod in forma dignum, dicitur fauore prosequi gratioso, & non specialem gratiam facere.

Effectus canon.
Item dicitur, effectus earum & huiusmodi gratiarum.

Item nota, quod ecclesia debet poni post Romana, vt Romanae ecclesie nomine, &c.

Clericus impetrans beneficium, non habet necesse exprimere locum originis, sed sufficit dicere L. vel N. Diocesis.

Quando suppletur vocationem.
Nota quod si ille, per cuius obitum vacat beneficium, non habet cognomen, tunc dicitur vltimus rector: vt dicendo, prapositionura, &c. N. diocesis, quam. q. E. ipsius ecclesie vltimus prapositus.

Per, fiat vt petitur, venit vnum forte, & aliud debet quando plura petuntur.

Item nota, quod ciuitas dicitur communitas terræ, vel loci, & locorum & castrorum vniuersitas vnde dilectis filiis, communitati ciuitatis, & vniuersitati terrarum, castrorum, & locorum.

Gratiam beneficii impetrans, licet teneatur facere mentionem de aliis beneficiis, & praestimoniis quæ obrinet, tamen non de hospitali, quia non in titulum, sed in administrationem conceditur, & similiter nec de pensione, quia non habet in titulum, sed in stipendium. *not. Ant. in Clem. fin. de offic. ordin. & not. Roz. q. 133. in antiq.* Et similiter non tenetur facere mentionem de titulo sui patrimonii, ad quem fuit ordinatus. *not. Ioan. Andr. de rescript. postulasti.* nec de victualibus clerico pro victu suo assignatis. super quibus episcopus eum ordinauit. *not. Paul. in Clem. 2. de vita & honest.*

cler. vt not. 3. q. 2. clericos. Similiter non tenetur facere mentionem de beneficio sibi ad tempus, & non in perpetuum collato. *vt not. And. in d. c. postulasti.*

In literis Apostolicis sufficit apponere nomen & cognomen, maxime quando vnum ex eis esset nomen singulare, & recognitibile. Si verò essent nomina multam communia, tunc esset bonum addere cognomen. *vt per Ioan. And. in dict. c. postulasti. & l. 3. ff. de lib. & posthum.*

Quando non prapronitur reservatio, nunquam in literis ad beneficia debet in clausulis generalibus dari aliqua clausula generalem reservationem importans. Sed si ego possideo beneficium ex collatione ordinarii, vel ex alio capite, & non sum pacificus, & litigans cedit, & impetro de nouo, tunc potest dari clausula, etiam si per cessionem huiusmodi generaliter reservata existat.

Quando litera expeditur super beneficio, quod de sui natura tale est, quod veniat appellatione beneficii, vt parochialis ecclesia, vel capellania, tunc in clausula, seu si super prouisionibus sibi faciendis debet dici, de huiusmodi, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales, vel generales. Si verò beneficium quod confertur, non comprehenderetur appellatione beneficii, nisi exprimeretur, vt in canonicatu, & prapbenda cathedralis ecclesie, vel dignitate. *in cap. sup. eo. de prapb. in. 6.* tunc in dicta clausula debet sic dici: Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de canonicatibus, & prapbendis, ac dignitatibus, personatibus, administrationibus, vel officiis Lodouens. ecclesie, ac huiusmodi speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus, generales, & hoc habet locum tam in expectatiuis, quã vacantibus. Sed in expectatiuis ponitur, ad huiusmodi, vt supra. in vacantibus verò nõ ponitur.

Aduerte, quod quando in beneficiabilibus est derogandum alicui regule, semper illa regula debet narrari in principio literæ, videlicet, post exordium, ibi, hinc est, quod nos, qui dum inter alia volumus

& postea in non obstantibus debet poni, non obstante voluntate priori, & ordinationibus præmissis, ac constitutionibus, &c.

Ad gratiam liberales, dicitur in beneficiis, specialibus favoribus dicitur, in dispensationibus, in aliis specialibus favoribus & gratiis, vel aliter pro libito voluntatis possumus dicere sanctæ Mariæ, vel beatæ Mariæ, ut placeat.

Quando quis dimittere debet beneficium, non est necessarium ut ponatur in non obstantibus, beneficiis, sed sufficit quod ponatur clausula, volumus autem.

Literæ Apostolicæ, quamvis debeant narrare dispositivè, tamen literæ gratiæ expectatiivæ possunt narrare dispositivè, vel assertivè, ut dicendo: Nos qui dudum tibi, ut asseris, de vno, &c. & in vacantibus reservatis, Papa loquitur dispositivè: ut, cum itaque parochialis ecclesia, &c. in non reservatis loquitur: sicut accepimus literarum vigore, quando habet titulum prætextu vel obtentu, quando propter illius literas illud facere non poterat.

Si quis supplicavit sibi provideri de duobus beneficiis vacantibus, quorum fructibus, &c. 30. flor. aur. de camera, & simul expressit valorem dictorum beneficiorum, ut dicendo, quorum fructus, &c. ut supra, & postea velit expedire literas super vno beneficio, tunc in valore ipsius præsentis beneficii debet sic dici: Videlicet, cuius tunc tali ecclesia, &c. de qua hodie tibi concessimus provideri fructus, &c. 30. flor. ut in forma, aliàs, si non vellet propter cameram, quod fieret expressio de valore illius alterius beneficii, super quo literæ Apostolicæ non conficerentur tunc est necesse quod habeat reformationem, & exprimat valorem beneficii, cuiuslibet de per se, &c.

Gratia motu proprio facta de beneficio curato, vel in principali ecclesia, dicitur subrepticia, nisi in ea fiat mentio de curia & principalitate beneficii. *not. Res. §. 128.* Hoc limita, nisi in dicta gratia sit postea generalis clausula, non obstant, &c. quæ

clausula hodie ponitur in supplicationibus super beneficiis, & not. *Lap. in cap. si eo. tempore. §. cap. quamvis, §. cap. si proprii de rescript. libr. 6. sed Lap. de Castellione tenet, quod dicta clausula generalis nil operatur quod ad præmissa. nota infra. §. proximo.*

Quando est examinatus quis ad beneficium, ponitur, mandamus, quatenus per vos, vel alium, seu alios Si verò non est examinatus, & sua natura indiget examinatione, & quod debeat aliquis vocari, tunc ponitur, inducens per te, vel alium, seu alios: quia ad examinationem, vel ad habendam informationem, videtur electa industria iudicis. Ideo non potest alteri committere, ut dicitur mandamus quatenus si per diligentem examinationem, & tunc postea in clausula, inductionis in possessionem, ponitur, Inducens per te, vel alium, seu alios, &c.

An episcopus, qui est in curia, possit conferre beneficium vacans in partibus. *Alleg. not. per Ioan. Andr. in novel. in cap. si Apostolica de præben. quod sic & alleg. Ioan. Monachus ita tenentem.* Tamen communiter episcopi vadunt extra urbem ad conferendum ad hoc, ut dicatur esse in aliena diocesi, aut practicatur. *vide in cap. volentes. de offic. leg. §. in l. fin. de offi. precon. §. leg. §. ibi Bari.*

Beneficii appellatione continentur præstimonium, quando clericis solita sunt concedi in perpetuum beneficium *not. Federic. in tractatu permixt. q. 9. & Compos. de elect. statumimus, §. per Ioan. de rescript. postulasti. §. ibi per Anton. & eod. titu. in nostra. vers. veniamus ad questiones.* Sed licet præstimonium appellentur beneficia, non tamen intitulantur, nec in titulum, siue pro titulo beneficii assignantur. *vi not. doct. d. Clem. non residen. cap. fin. §. de præb. de multa. in i. distin. §. Guliel. in Cle. gratia. de reser. quem ibi sequitur dom. Anton. in 6. Sed idem do. Anto. in Clem. fin. de offic. ordm. tenet, quod præstimonium dantur in titulum. pro hoc videtur text. in cap. fin. in fine. de concess. præbend. libr. 6. & vide Feder. in tract. permixt. q. 9. alleg. 14.*

Bene-

Beneficia non possunt vacare in ecclesia, in qua non est certus numerus canonicorum, nec distinctio præbendarum. *not. Lap. super tractatu per Feder. quest. 33. in addi. ibi posita, & tunc non fit deolutio ad superiorem ex negligentia fenestris, iuxta statuta Lateranen. Concilii, & est casus notabilis in c. ex parte. de concess. præb. Item si esset certus numerus, sed statutum & ordinatum est, quod ad minorem numerum reducatur, ita quod aliquo ex eis cedente, vel decedente nullus eius loco substituitur, donec sit deuentum ad numerum rescriptum. *in not. Fede. in tract. prædict. q. 33. Et 35. seu. 43. Et 44.**

Beneficium potest conferri sabalternato modo vacandi, veluti si vacat tali modo, vel tali, vel quocunque modo alio.

Item potest conferri etiam non expresso aliquo modo vacandi, sed sufficit dicere, conferendo tale beneficium vacans. *not. Lap. alleg. 6.*

Concessio. Concessimus prouideri, dicitur quando est signata supplicatio, & literæ non sunt expeditæ. Mandamus prouideri, dicitur literis expeditis per quas mandatur prouideri.

Mandamus prouideri. Prouidimus, dicitur quando prouidit. Prouisum fuit, quando autoritate Papæ, vel alterius fuit facta prouisio literis expeditis, & executis: siue præmisso, siue alio quouis modo, dicitur in reseruat, & in his in quibus affirmatur modus vacationis: siue ut præmittitur, siue aliàs quouis modo dicitur, quando modus vacationis non affirmatur.

Prouidimus. Gratiam beneficii impetrans, licet de omnibus beneficiis quæ obtinet, teneatur facere mentionem, tamen non de qualitatibus ipsorum beneficiorum. *not. gl. in Cle. 1. de præb. Et not. Ro. conf. 59.* licet ergo qualitatem ex super abundantia exprimat, puta si dixit, illa beneficia fuisse per eum creata, & dotata, probare non tenetur. *not. Rom. conf. 81.* Sed si valorem ipsorum beneficiorum expressit, illum probare tenetur si negatur, aliàs non. *not. Ro. conf. 28.* Licet autem regulariter non teneatur impetrans dictas qualitates exprimere, fallit in tribus

casibus, in qualitate dignitatis, in qualitate continuæ residentie & in qualitate curæ, secundum Cald. vi. not. Ant. de rescript. in nostra. in vers. tercio quero. tamen dicit glo. contrarium, in dict. Cler. 1. de qualitate curæ.

Gratia beneficalis censetur subreptitia, si impetrans habens Canonicatum & Præbendam, expressit Canonicatum, & tacuit de Præbenda, quod est verum quando præbende sunt distinctæ in ecclesia, aliàs secus. *not. Ro. conf. 43.* Si autem solum Canonicatum habet, & illum tacet, an gratia sit subreptitia? Glo. in cap. nostra. de rescript. dicit quod sic. Idem dicit Archid. de præbend. si motu proprio. in verbo beneficii. lib. 6. vide Ro. conf. 426. & idem dicit Lap. in Canonicatu supernumerario. in dicto c. si motu proprio.

Notabilia super vacantibus reseruat.

Nota, quod præfens in Curia, & qui non examinatur, semper intitulatur de beneficio reseruat, quod sibi conferatur, etiam si esset portio in ecclesia reseruata. Fallit in portione præterimoniali, quia potest tenei per laicum, sed absenti mandatur conferri beneficium reseruatum.

Nota, quod in omnibus reseruaris, nisi in dignitatibus maioribus post potificales vel principales, in collegiatis ecclesiis ponitur clausula, dummodo eius dispositio ad nos hac vice pertineat. In beneficiis vero non reseruaris, semper ponitur clausula, dummodo tempore datæ presentium non sit in eo alicui specialiter ius quaesitum.

Item quando conferatur beneficium vacans per mortem familiaris Cardinalis, licet in hoc debeat accedere voluntas ipsius Cardinalis, secundum regulam Nicol. 5. tamen de dicta voluntate non debet fieri mentio in literis Apostolicis, sed de dicta voluntate per scripturam Cardinalis debet fieri fides in Cancellaria.

In reseruat vacantibus dicitur, siue præmisso, siue quouis modo. In non reseruat dicitur, siue ut præmittitur, siue alio quouis modo &c. & ita de stylo.

Clausula dummodo.

Quando per obitum familiaris Cardinalis.
Dicitur siue præmisso, siue alio, siue ut præmittitur, &c.

Nota

*Clausula
dummodo.*

Nota, quod in maioribus post pontificales, & principalibus in collegiatis ecclesiis ac conuentualibus dignitatibus, si vacent extra Curiam, non ponitur clausula, earum dispositio, vel dummodo tempore data, &c. quia sunt referuata ratione beneficiorum, sed si vacent apud sedem, tunc ponitur clausula, dummodo eorum dispositio: quia tunc sunt referuata ratione personæ morientis apud dictam sedem.

Quando habenti dignitatem prouidetur de beneficio quantumcunque modico referuato, si litera est gratiosa, semper debet intitulari de illo referuato quod confertur, licet habeat aliud beneficium magis dignum.

*Quando
cui prouidetur,
qui non est clericus.*

Nota quod vacante beneficio referuato, si scholaris præsens in Curia non clericus illud impetrat, litera non potest esse gratiosa, ex quo ille debet insigniri clericali charactere, antequam sibi beneficium conferatur. Sed debent sibi dari tres iudices, vt in gratiis expectatiuis, quando vult creari Canonicus.

Quando prouidetur de principali dignitate in Collegiata, & Canonicatu, & præbenda referuatis, debet dici dummodo eorum Canonicatus & præbendæ dispositio, &c. nulla debet fieri mentio de dignitate principali, si vacat extra Curiam. Si verò vacat apud sedem, debet poni clausula, dummodo, vt supra in aliis.

De patronatu laicorum.

De beneficio iuris patronatus laicorum quandoque vacet in Curia vel extracuriam, etiam si derogetur iuris patronatus, non datur referuatio. Idem de hospitalibus quæ committuntur iuxta formam Clementis editam in Concilio Viennen. Secus si hospitale daretur in titulum beneficii, quia tunc daretur referuatio.

Vacante Canonicatu, & Præbenda, ac dignitate, tunc in referuatione debemus dicere, dudum siquidem omnes Canonicatus, & præbendæ, ac dignitates, cæteraque beneficia, &c.

*Vacant per
affectionem.*

Beneficia vacantia per affectionem alterius beneficii ab expectante, sunt Papæ referuata, nec de illis valet renunciatio facta in manibus ordinarii, vt iuxta extra-

uag. Cum super Ioan. 22. posita in tit. de consub. hodie ista extrauagans referuatur, quia Cancellaria dat literas de referuatis, secundum constitutionem ad regimen.

Item omnia beneficia referuata sunt ex tribus. Capitibus: aut ratione loci, vt de vacan. apud sedem: aut ratione personæ: vt officialium sedis Apostolicæ: aut ratione beneficiorum, vt in dignitatibus maioribus post Pontificales, & in principalibus Collegiatis ecclesiis, ac dignitatibus Conuentualibus.

Affectum dicitur beneficium ratione litis, ratione commendæ, & ratione expectandis, qui acceptauit, & non fecit sibi prouideri, & vbi cunq; Papa apposuit manum etiam si moriatur, vide not. in cap. ubi qui. de rescript. lib. 6.

In parochiali ecclesia referuata hodie debemus dicere, dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura. Et non dicimus, dudum siquidem omnes parochiales ecclesias, prout dicebatur antiquitus.

Quando beneficium est curatum dicimus, dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica, cum cura & sine cura. Si verò est sine cura, omittimus dicere, cum cura, & dicimus, dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica apud sedem Apostolicam vacantia.

Quando dignitas maior post pontificalem in cathedralibus vel principalibus in collegiatis ecclesiis vacat, tunc in referuatione non fit mentio de vtroque, sed sola de vacante. videlicet, dudum siquidem omnes dignitates in collegiatis ecclesiis, principales tunc vacant.

Clausula, dummodo eius dispositio ad nos hac vice pertineat, non ponitur ratione referuationis expressæ in litera: quia eius dispositio ex quo referuatio probatur, certum est, quod illius beneficii dispositio ad Papam pertinet, sed ponitur ratione clausulæ generalis, siue præmissio, siue alio quouis modo, &c. vnde quando non poneretur alius modus vacationis, quam expressus in referuatione, tunc omittitur clausula, siue præmissio, & illa omilla non ponitur.

ponitur clausula, dummodo eius dispositio.

In clausulis generalibus non debet poni aliqua clausula conditionalis de ipso impetrante. Noua prouisione de reseruatione ipsius impetrans: quia de factis suis supplicans non debet dubitare, sed de illis certus purè, & simpliciter, & non dubitantiè, & non conditionaliter exprimere.

In beneficio reseruato quod tenetur per alium occupatum, ponitur clausula, dummodo tempore datæ præsentium, & non, dummodo eorum dispositio. & clausula, siue ut præmittitur, siue alio quouis modo vacare repereris, & non dicitur siue premissis, siue alio, & c. vacet. ut de reseruatis dicitur consuevit.

In beneficio occupato per alium, si non est reseruatum, dicitur, vacauerit, & vacet ad præsens, licet dilectus filius L. illud obtineat indebitè occupatum, vel in absente, nos volentes dilectum filium N. asserentè, quod dilectus filius P. & c. detinet indebitè occupatum. Ratio est, quia in nõ reseruatis incipit. Cum itaq; sicut accepimus, unde bene sonat, licet dilectus filius. Sed in reseruatis loquitur Papa asserentiè: ut cum itaq; parrochialis, & c. vacet, unde si sequatur, licet dilectus filius P. illam detineat indebitè occupatam, videtur Papa asserere illi occupanti ius non competere. Et ideo, quia ibi non cadit bene, postea sequi debet quod pars asserit illum occupare.

In beneficio occupato per A. semper debet iudici committi, quod vocato dicto A. & aliis qui fuerint euocandi ecclesiam prædictam cuius fructus & c. siue, ut præmittitur, vel aliàs quouis modo, & c. repererit beneficium vacare, amoto exinde dicto A. & quolibet alio illicito detentore, & est hoc verum in non reseruatis, sed in reseruatis non dicitur, sed solum ponitur, vocato dicto A. & aliis qui fuerint euocandi ecclesiam prædictam, & c.

Nota, quando vacat dignitas principalis, vel maior post pontificalem apud sedem, tunc datur reseruatio sicut de vacantibus apud sedem, & non de vacantibus

ratione principalitatis, seu beneficii, dicendo sic: dudum siquidem omnes dignitates, cæteraque beneficia ecclesiastica apud sedem. & c. Et tunc ponitur clausula, dummodo eius dispositio, propter alios modos vacationis, videlicet, quia non datur reseruatio tanquam de reseruatis ratione principalitatis, vel maioritatis: & tunc, quando tunc est dignitas principalis, vel maior, debet dici ibi, dum dicit decanatum prædictum qui dignitas, & c.

Quando verò vacaret extra Curiam, tunc datur reseruatio tanquam de reseruatis ratione principalitatis, vel maioritatis, dicendo: dudum siquidem omnes dignitates in collegiatis ecclesiis principales, Et tunc nõ ponitur clausula: dummodo eius dispositio, & c. quia docetur in Cancellaria de principalitate, vel maioritate, & tunc debet dici in principio, quod est dignitas, videlicet, ibi, Cum itaq; postmodum decanatus ecclesiæ, & c. qui inibi dignitas, & c. Si verò detinetur per alium occupata, tunc ponitur clausula, dummodo tempore datæ præsentium, & c. Et idem dicendum est in dignitatibus conuentualibus, & præceptorii generalibus quorūcunq; ordinum, non tamen militiarum reseruatis, per regulas Nicolai. s.

Item nota, quod si conferatur canonicatus, & præbendæ, dignitates ecclesiæ reseruatae, tunc debet intitulari de vtroque dilecto filio Petro Canonico, & Decano Mediolanen.

Et aduerte, quod dignitatibus maioribus post Pontificales, aut principalibus in collegiatis ecclesiis requiritur iuramentum, unde si impetrans est præsens iurat in Curia. Et nunc si litera est in forma, dignum, debet poni, inducens per te, vel alium eundem A. recepto prius ab eo, & c. Iuxta formam quam sub Bulla nostra mittimus introclusam solito iuramento, Si verò pro absente est in forma gratiosa, ut vitæ, & c. pura, quia non debet examinari, quia doctor, vel motu proprio, & tunc de iuramento præstando non debet fieri mentio, sed litera gratiosa, sed in executoria ibi inducens te, & c.

De iuramento.

Præterea quando vacat sola dignitas in ecclesia cathedrali, vel collegiata, & non est maior post pontificalem, nec principalis in collegiata, & aliàs est reseruata, tunc litera Apostolica debet in omnibus, & per omnia expediri, ac si esset dignitas maior, vel principalis, excepto quod de iuramento nulla fiet mentio, quia non iuratur nisi ratione dignitatis maioris, vel principalis.

Item nota, quod in vacantibus dicitur apud sedem Apostolicam, diem clausit extremum, apud sedem ipsam vacauerit, & vacet ad presens, & apud sedem bis repetit, quia primò ponitur narratiuè, secundo affirmatiuè.

Constitutio execrabilis.

Nota, quòd quando beneficium vacat per constitutionem execrabilis, & non fit mentio quanto tempore detinuerit, semper simpliciter dicitur quod beneficium tale vacat ex eo, quia talis talem parochialem ecclesiam obtinens, aliam parochialem ecclesiam talem extitit assecutus, tunc ponitur, mandamus quatenus si est ita, &c. Si verò dicatur detinuerit per annu vel tot menses, tunc dicitur, vocatis dicto tali & aliis &c. & si, vt præmittitur, vacare repereris, &c.

Nota, quòd in literis Apostolicis semper gratiosa debet esse de per se, & executoria in alia litera: & hoc per Cancellariam, quia per Cameram possunt poni gratiosa & executoria in vna litera.

Auerte, quòd quando beneficium reseruatum, de quo prouidet successor, vacauit tẽpore obitus prædecessoris, in principio non debet narrari reseruatio, sed dicitur hoc modo: Dilecto filio, &c. Cum itaque tale beneficium vacauerit, & vacet ad presens nullusq; de illo præter nos hac vice pro eo quòd nos dudum, &c. & narratur reseruatio hic.

Item, quòd quando beneficium est de iure reseruatum, sicut quando vacat apud sedem, tunc debet narrari in principio iuris, videlicet, Pape, & nunquam fit mentio de declaratione, quod remaserint affecta, quia remittitur iuri, sed fit simpliciter, sciucet, nullusq; de illo præter Rom. Pontifi-

cem hac vice &c. reseruatione & decreto obstitentibus supradictis &c.

Item non obstat, quando narratur, & postea sequitur aliud, dicitur obtinere si verò non sequitur aliud, dicitur, nolitur obtinere.

In vicaria perpetua parochialis ecclesiæ, quando de illa prouidetur, debet poni clausula, admitteri, &c.

Nota, quòd monasteria monialium de stylo Cancellariæ, nunquam sunt reseruata, etiam si vacarent per liberam resignationem in Curia in manibus Pape & ita. e. A. d. Cor. de consilio præfidentium in parco, & d. Spoletanen. expediuit quoddam monasterium monialium. Mediolanen. vacan. per liberam cessionem in manibus Pape, quia non erat reseruatum, & posuit in litera de simili consensu, quod alia, pro qua fuerat supplicatum, præferatur in Abbatissam, si ad hoc Conuentus dicti Monasterii accederet assensus. Nota, quòd hodie datur reseruatio de Monasterio Monialium per obitum, vel resignationem vacan. in Curia.

Sequuntur beneficia reseruata generaliter.

OMnes dignitates etiam Patriarchales, & beneficia vacantia apud sedem Apostolicam.

Item, beneficia per dispositionem, priuationem, translationem, autoritate Apostolica factas, & fiendas.

Item, beneficia super quibus electio, vel postulatio facta autoritate Apostolica est cassata, vel repulsa, vel renunciatione admissa.

Item, beneficia Cardinalium, & legatorum, & quorumcuque officialium Romanæ ecclesiæ & sedi Apostolicæ, venientium ad Curiam Ro. vel recedentium ab eadem, si prope curiam infra duas dietas obierint, dummodo inibi non habeant proprium domicilium.

Item, beneficia vacantia per promotionem ad episcopalem dignitatem, & superiores, vel ad regimina Monasteriorum.

Item,

Item, vacant per affectionem alterius beneficii auctoritate Apostolica collati, &c.

Item, vacant per constitutum Ioan. Papæ 22. quæ incipit, *Inexcusable*, sunt etiam generaliter reseruatæ.

Item, dignitates maiores post pontificales in Cathedralibus & Metropolitanis, & principales in collegiatis ecclesiis, nec non prioratus, præposituræ, & præpositatus, ac aliæ dignitates, conuenticuales, Præceptorie generales quorumcunque, sed non militiarum.

Item, beneficia familiarium Papæ, & Cardinalium, de beneficiis quæ obtinent, & in posterum familiaritate huiusmodi durante obtinebunt, etiam si ab illa per obitum Cardinalium vel aliis recesserint.

Item, beneficia collectorum, & in singulis diocesis subcollectorum, sicut in dictis regulis, &c.

Item, quorumcunque curialium, quos, dum Ro. Cur. de loco ad locum transferatur eâ sequendo decedere contigerit quouis loco, etiam à dicta curia remoto.

Item, quorumcunque, cubiculariorum & cursorum suorum.

Item, beneficia ad collationem Cardinalium à Rom. cur. absentium ratione quorum & eorum cardinalatus ecclesiarum, & titularum pertinent. quandiu absentia huiusmodi durauerit sedi Apostolicæ generaliter reseruata, *vt in lueris Nicolai 5.*

Alia beneficia reseruata.

Item, beneficia reseruata per prædecessorem, & tempore obitus ipsius vacant remanent affecta.

Item, erunt reseruata generaliter omnia beneficia, quæ per Pontificem ex causa generaliter reseruabuntur. Et quia generalis reseruatio quæ in iure scripto dicitur, vt in sedem vacant. apud sedem apostolicam, *vt in c. 2. de præb. in 6. dignior*, & efficacior est cæteris aliis reseruationibus: Ideo ubi illa reseruatio dari potest, illa dari debet, & non alia ex prædictis modis generaliter reseruatis, vel ex aliis modis

specialiter reseruatis, vt in ecclesiis Cathedralibus, & Metropolitanis vacantibus. Quæ si vacant extra curiam, sunt specialiter reseruata secundum regulas. Si verò in curia, sunt generaliter reseruata vt vacant. apud sedem apostolicam, ecclesia Cathedralis, tunc dicimus, &c.

Dudum siquidem prouisionem ecclesiarum omnium apud sedem apostolicam tunc vacant. & in antea tunc vacatura collationi & dispositioni nostræ reseruamus decernere, &c. *Reseruatio ecclesiarum.*

Si verò vacat monasterium apud sedem, tunc dicimus sic dudum siquidem prouisiones ecclesiarum, & monasteriorum quarumlibet apud sedem apostolicam tunc vacant. & in antea vacaturarum collationi, &c. *Reseruatio monasterio.*

Si verò dignitas post pontificalem maior vacat apud sedem apostolicam per mortem officialis, tunc non debet dari reseruatio tanquam de dignitate maiori, vel tanquam de reseruatis post mortem officialis propter constitutionem ad regimen: sed tantum de reseruato apud sedem vacant. & dicimus sic: Dudum siquidem omnes dignitates, cæteraq; beneficia ecclesiastica, cū cura, & sine cura, tunc apud sedem apostolicam vacant. Si verò dicta dignitas vacat extra curiam, tunc addetur quod sit dignitas maior, & dicitur sic: dudum siquidem omnes dignitates maiores in Cathedralibus post pontificales tunc vacant. &c.

Si verò non fuerit dignitas maior post Pontificalem in Cathedrali vel principali in collegiata ecclesia, sed alia dignitas fuerit, dicitur sic: Dudum siquidem omnes dignitates, canonicatus, & præb. ac dignitates, cæteraq; beneficia ecclesiastica: prout in antiquis formis obseruabatur.

Et aduerte, quòd in beneficiis curatis, vel aliis in quibus cura solet imminere, vt in dignitatibus, semper debet addi, cum cura vel sine cura. In non curatis verò dicimus: Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica apud sedem, &c.

Quando dignitas maior post pontificalem in Cathedralibus, vel principali in collegiatis vacat, tunc in reseruatione non fit

mentio de vtraque, sed solum de vacan. videlicet: Dudum siquidem omnes dignitates in cathedralibus ecclesiis post pontificalem maiores vacan. & c. vel sic, omnes dignitates principales in collegiatis ecclesiis principales, & c.

Nota, de beneficiis officialium, quod à patriarchali vsq; ad infimum beneficii descendendo cadens, aliàs in reservatione ex constitutione ad regimen, quæ habetur in quinterno cancellariæ, est reservatum, & debemus scire si in curia, siue extra eam vacent, & c.

Per obitum extra curiam: Dudum siquidem omnes canonicatus, & præb. cæteraque beneficia ecclesiastica, quorumcunq; capellanorum sedis apostolicæ vbicunq; decedentium, tunc vacan. & in antea vacatura, & c. Cum itaq; postmodum canonicatus, & præb. ecclesiæ N. quos quondam N. ipsius ecclesiæ canonicus dum viueret obtinebat, per obitum eiusdem N. qui capellanus præfatae sedis, & Palatii apostolici causarum auditor exiit, extra Rom. curiam diem clausit extremum, vacauerit, & c. Nos volent, & c. Vel sic, per obitum N. qui familiaris noster, ac scriptor, etiam abbreviator, necnon corrector literarum apostolicarum existens, apud sedem prædictam & c. diem clausit extremum.

Per obitum Cardinalis in curia: Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica, tunc apud sedem apostolicam vacan. & in antea vacatura & c. per obitum ipsius Cardinalis extra curiam, & c. Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica quorumcunq; sanctæ Rom. ecclesiæ Cardinalium, tunc vacan. & in antea vacatura. Idem est iudicium de Cardinalibus & omnibus officialibus infra scriptis, videlicet,

Vicecancellarii.

Camerarii.

Septem notariorum.

Auditorum Rotæ.

Auditoris literarum contradictarum.

Correctorum, & scriptorum apostolicorum, tam cancellariæ quàm pœnitentiæ, qui cancellariæ centum vnus, & pœnitentiariæ viginti quatuor existunt.

Abbreviatorum literarum apostolicarum.

Secretariorum, & Solicitorum.

Familiarium commenfalium.

Capellanorum sedis apostolicæ in Epitaphio descriptorum.

Legatorum, seu Collectorum sedis apostolicæ.

Receptorum & Thesaurariorum in terris ecclesiæ.

Et sicut prius dictum est de beneficiis officialium, similiter de beneficiis familiarium Papæ, & Cardinalium, collectorum in singulis diocesis vnicorum subcollectorum, ac curialium, etiam in quouis loco, dum curia transfertur de loco ad locum decedentium, necnon cubiculariorum, & cursorum, vt supra per regulas.

Notabilia de vacantibus speciali reservatione.

NOta, quod beneficia specialiter reservata dicuntur quator modis. Primo per matrimonium contrahendum, per ingressum religionis & professionem faciendam, & per assecutionem autoritate ordinaria faciendam, per vnus consecrationis impendendum.

Item, si reservetur beneficium per contractum matrimonii, non dentur alii modi vacation. de futuro, nec conferatur beneficium reservatum specialiter vel affectum, nisi sequatur matrimonium.

In beneficiis per promotionem, vel assecutionem vacaturis, ponatur clausula cum beneficia huiusmodi præmissis vel alio quouis modo, & c. præterquam per obitum obtinentis vacare contigerit, & si vacet, & c. *vt habetur in regula Nicol. 5.*

Impetrans beneficium & narrans illud vacare per consecrationem vel assecutionem alterius beneficii, si re vera non vacat, sed speratur vacare præmissis modo ante consecutionem literarum, poterunt consuei literæ tanquam de vacaturo. Idem servatur eo econverso, videlicet si narrat vacaturum, & re vera vacat, quia ante-

quam

quam literæ conficiantur poterit habere tanquam de vacan. Ioan. 22. in reg. 2. & Nicolai 5. & 78.

Beneficia promoti ad ecclesiam cathedralem non possunt conferri per Papam, vt vacan. antequam promotus possessionem ecclesiæ pacificè adipiscatur, *not. gl. in Clem. 1. vt lit. pend.* quod intelligitur de potestate ordinaria: sed de absoluta potest. cum in beneficialibus liberam habeat potestatem, vt patet in text. d. clem. in fin.

Beneficia non vacant per sponsalia sed per matrimonium per verba de presenti contractum, licet non consummatum: quanquam de hoc secundo fuerit dubiū. *not. Rot. 137. alias 13.*

Nota plura notabilia tam circa beneficium referuata, quam non referuata.

Quando examen non committitur in prouisionibus beneficiorum dicitur effectus huiusmodi gratiæ. Similiter dicitur in omnibus gratiis, quando dicitur in principio gratiam facere specialem, tunc dicitur effectus huiusmodi gratiæ. Secus fit in permutationibus, vbi tantum dicitur, effectus earum, & c. quoniam nulla videtur fieri differentia, vbi vnum pro reliquo datur.

Quando prouidetur presenti, tam de beneficio referuato, quam non referuato, semper post verba, vos, vel duo, & c. ponitur immediatè post vos, vel alium seu alios & c. vt reperitur in minutis antiquis. quando vero absenti mandatur prouideri, ponitur, Inducens per te, vel alium seu alios.

Quando in literis apponitur clausula, vocatis, & c. non possunt dare iudices extra ciuitatem, vel diocesium absque derogatione constitutionis Bonifacii, nisi in casibus in eadem constitutione expressis.

In mandato de prouidendo habenti in forma dignum & c. si beneficium non sit referuatum, ponitur in fine clausula de-

creti: Si dictus N. repertus fuerit idoneus. & c. vel ignoranter contigerit attentari, ac si de data presentium & c. In referuatis verò non ponitur, si dictus & c. sed datur magnum decretum.

Item quando beneficium vacat per cessum, vel decessum, aut aliàs possessione non habita, debet exprimi modus vacationis per quem sic cedens, vel decedens, obtinuit. Intellige quando est duntaxat concessum, vel mandatum prouideri.

Commissio hospitalis, dispensationes matrimoniales, & super defectu natalium pro scholari in forma, ex parte, & c. debet fieri ordinario.

Quando fit vnio de parrochiali ecclesia alicui monasterio, vel alteri regulari loco, debet poni clausula, referuata congrua portione pro vicario & c. vbi melius poterit aptari. In literis facultatum non ponitur clausula, Nulli ergo & c.

Quando scribitur alicui iudici, nisi sit in dignitate, vel personatu conitutus, dicitur sic: Discretionis tuæ, licet forsitan filii prior non sis in dignitate prædictus aut personatum obtineas, ac ciuitatis, vel diocesis aliquis prælatus S. R. E. fidelis non reperiatur ad præsens per apostolica scripta mandamus & c.

In nouis prouisionibus beneficiorum vigore gratiarum expectatiuarum prædecessoris acceptatorum bonum est dicere hoc modo, videlicet, vigore gratiæ expectatiuæ sibi præferere N. prædecessorem nostrum concessæ, prout & c. acceptauit, & de illo eodem prædecessore adhuc in humanis agente prouideri obtinuit, Cum antea eadem petitio subiungebat.

Et si detur noua prouisio super beneficio acceptato vigore gratiæ Papæ tunc uiuentis, aduerte in fine literarum cassare, & c. videlicet quando ad beneficium super quo datur noua prouisio.

In noua prouisione de beneficio collato per legatum se. vacan. Venerabilis frater noster N. episcopus Ostiens. tunc in illis partibus Apostolicæ sedis Legatus, habens ad hoc, vt dicebat, specialem ab eadè sede per ipsius literas facultatem illius vi-

gore beneficium prædictum, vt præmittitur vacans eidem N. contulit, &c.

In duobus casibus tanquam iuri contrariis, etiam si signatura sit pinguis, non debet extendere vltra, quam in corpore supplicationis contineatur: videlicet, in dispensationibus, & expectatiuis in quibus non datur clausula, ad curatis, & electis, nisi in supplicatione contineantur.

In narrationibus semper debes sequi ordinem verum, ita vt prius referas quæ prius acta fuerunt.

Quando in titulis aliquem beneficiatum, præponas clerico, vel beneficiato & deinde immediatè perpetuo beneficiato in ecclesia, &c.

Item super prouisionibus factis per Papam, vel vigore literarum eiusdem de certo beneficio, nunquam datur noua prouisio, sed perinde valere.

Perinde valere. In beneficiis de iure patronatus laicorum, si patroni præsentant aliquem Papæ, debes dicere, Nobis infra tempus legitimum præsentarunt, prout in quodam publico instrumento, siue literis authenticis, &c. plenius continetur. Non autem quando datur noua prouisio per Papam de beneficio, ad quod quis præsentatus fuit ordinario.

Item in literis prouisionum ecclesiarum cathedralium, & monasteriorum, quando promotus est constitutus in minoribus, & absque aliqua dignitate, tunc debet exprimi eius cognomen, verbi gratia, Dilecto filio Ioanni dominici electo, &c.

Item comites, & principes non ponuntur alicuius diæcesis in literis gratiosis.

Aboluit. Si quis tenet beneficium sine titulo, & percepit fructus, si petat de eo prouisionem à Papa, debet ponere clausulam, abolitionis, etiam si non petatur in supplicatione, ex qua si confiteretur illam non percepisse fructus, tunc non indiget. Et similiter quando defectum natalium tacuisset in impetratione beneficii.

Nota, quod in ecclesia cathedrali nullus potest esse canonicus, nisi perfecerit 14. annum. & ita tenet Abb. in cap. super inordinata. de preb. licet gloss. in cap. ex eo. de elect. lib. 6. teneat contra, & postquam per-

uenerit ad 14. annum, si non fecerit se præmoueri ad sacros ordines infra semestrem, est priuatus omni iure canonicatus & præbendæ, in extrauag. Nico. 5. quia Roman.

In his quæ sunt contra dispositionem Dispensationis iuris communis, datur dispensatio, in articulo indultus. In aliis vero non talibus, vt puta contra statuta fundationis vel regulas, datur indultus, &c.

Nota, quod si mandatur inhiberi episcopo, dicitur auctoritate nostra, si inferioribus per censuram ecclesiasticam, &c.

Quando ex narratione constat beneficium detineri & vacare, si sit reseruatium, dicitur: cum autem secundum præmissa prædictum adhuc, vt præfertur vacare noscatur. Si vero non sit reseruatium, dicitur: Cum autem secundum præmissa, collatio, & prouisio prædictæ viribus non subsistant, & sicut accepimus beneficium adhuc, vt præmittitur, vacare noscatur.

Non derogatur constitutioni Bonifaciana in literis gratiæ, nisi hoc in supplicatione petatur, vel nisi Papa in signatura det iudicem, in literis iustitiæ, sic.

In subrogationibus, si neutri, & nouis prouisionibus, non oportet narrare in supplicatione modum vacationis, sed potest Noua prouisio applicari, nisi beneficium esset reseruatium, tunc enim non venit reseruatium, nisi supplicatione exprimat.

Quando Papa mandat prouideri de beneficio reuocabili ad nutum ordinarii collatoris, quia deuolutum, non desinit propterea, quin illi cui conferatur possit ad nutum ipsius collatoris amoueri, vt in extrauag. Nico. 5. cum de beneficio. Et not. Io. And. in c. dilecto. de preb. Et in c. præsen. de of. ord. li. 6. in non.

Si obtinens beneficium de iure patronatus laicorum, illud resignat in manibus patronum, & ipsi resignationem admittant, admissio est de facto, & quicquid inde sequitur impetrando quis super hoc nouam prouisionem, debet omnia annullare, & datur sibi prouisio cum huiusmodi annulatione, nec tenet resignatio, vt in cap. quod in dubis. de renunc. dicit tamen gloss. eod. cap. quod tenet, quo ad resignantem, ita quod non potest repetere ecclesiam, sed non quo ad ecclesiam vel superiores,

riorē, quin possit repetere sic resignantē.
 Nota vno
 ad tempus. Obtinens beneficium aliquod, cui ad
 eius vitā duntaxat, vel quoaditū obtinuerit, est, aliud beneficium vnitum, est verus titularis vtriusque constante vnione sunt vnum corpus, & ideo per eius obitum, dissoluta vnione, vacat. Sed in vno dices quod per N. obitū dissoluta vnione, vacat, &c. Et si obtinens resignet beneficium cui est vnitum, vacat per dissolutionem vnione factam per eandem resignationem, &c.

Impetrando dispensationē quamcumque, si obtinens aliquod beneficium, maximē ei cura imminet animarum, teneris exprimere qualitates eius, videlicet si curatum & electum: *vt in c. cum illis. de preben. lib. 6. & cle. 1. eo. tit. nisi si narraueris priorē dispensationem, & in illa fuerint expressæ qualitates, &c.*

In noua prouisione beneficii collati per electum non confirmatum, incies collationem, quia de facto facta: *vt cap. nostri. de elect.*

Si verò sit confirmatus, dabis, Cum autem dubiter, &c. Et quo potuit conferre: *vt in cap. transmissa. eod. tit.*

Nota renū-
 tiationem iurē
 & huius non
 causa. Si super quouis beneficio litigioso sententia contra vnum ex colligantibus feratur, & ab illa appellet, & causa appellationis nō commissa cedere velit, cedat iuri & liti, quia causa nō potest renunciare, cum nec sit aliqua causa commissa.

Nota, quod per quamcumque litem pendentiā in Ro. Curia, in qua non fuit dictum de iure actoris, post annum nō censetur beneficium iure affectum, quin per eius collatorem liberē de illo prouideri possit. *vide in extrauag. Marini. s. statumus. caue, quia istud est contra ius cōmune. c. 1. & 2. & vt lit. pen. lib. 6. & cle. 1. §. si verò. eo. tit. & contrarium obseruatur in practica. vide de i. Ro. in tit. vt lit. pen. in antiq. que est 4. in ordine, & n. 427. que incipit. nunquam reor. posset tamen habere locum in casu regulæ. de ann. poss.*

Itē, quando mandatur prouideri absentī de beneficio curato referuato, nō ponitur in si. literæ. Et insuper si dictus loa. ad hoc, &c. sed solū. Et insuper ex nunc pro-
 ut ex &c.

Nota, quod in beneficiis cum cura semper ponitur, vel per constitutionem execrabilis.

Canonicatus non dicitur esse sine præb. quia alias esset nomen inane, contra c. re-
 latum. & c. dilectus. el. primo. de præb.

Nota quod in spiritualibus quæritur dominium sine traditione. *Imol. in cap. inter cetera. de præb. & habetur in c. si postquam. de præb. lib. 6.*

Nota, quod beneficia secularia curata vnita regularibus debent regi per seculares instituendo per ordinarium sicut prius consueuerant. *in extrauag. cum nonnullis, Bonif. 8.*

Canonicatus, & præbendæ ac dignitates semper dicuntur ecclesiæ, nisi dignitas sit cognominata, & tunc dicitur in ecclesiā: verbi gratia, Archidiaconis de certo in ecclesiā Rodonen. &c.

Clausula fraternitati tuæ, de qua in his, & aliis specialem fiduciā obtinemus, ponitur quando mandat recipi informatio-
 Clausula
 mandati
 super in-
 formatio-
 nibus.

bus sequentibus.
 In dispensationibus matrimonialibus. In tabellionatus officio. In commutatione voti. In absolutionibus incendiariorū. In alienationibus votorum, ecclesiasticorumq; locorum. In concessionibus reservationum & conditionum monasteriorū, & aliorum ecclesiasticorum locorum.

Quando committitur, quod dentur alimenta patrono ecclesiæ redactō ad paupertatem.

Quando mandatur de incertis malè ablati assignari vsque ad certam summam.

Quando mandatur recipi informatio de aliqua re ardua, & postea referri.

Quando committitur erectio parochialis ecclesiæ in collegiatam, & statutorum per patronum laicum in eadem editorū.

Quando mandatur absolui ministrum inutilem à regimine, & administratione, quam habet. Sed aduerte quod modernī abbreviatores præmissa clausula non vtuntur, nisi in dispensationibus matrimonialibus, & interdum quando iudex datur in signatura.

In

*Prouiso
quod ad
prophanos
vſus. &c.*

In licentia pro ecclesia ad recuperandū rem alterius ecclesiæ malè à laico detentam, appone hanc clausulam, priori ecclesiæ N. præstita cautione, vt si ad pinguiorem fortunam deuenit, rem ei restituat, prius sibi de pretio satisfacto.

In translatione monasteriorum, & ecclesiarum de loco ad locum, ne primum monasterium destruat, pone clausulam, Prouiso quod ad prophanos vſus nō derogatur.

Auditores Rotæ, clerici came. & accolyti, Papæ sunt capellani.

*Illegitimus
reli-
giosus.*

*Nota con-
stitutio de
secretata.*

Nullus illegitimus intulatur nobilis, nec dicitur pro eo nobilitas generis, nec, qui, vt asseris, de nobili genere procreatus existis. sed bene dicitur, qui, vt asseris, defectum natalium poteris ex nobili coniugato, & moniali, &c. genitus, nec etiam aliquis religiosus dicitur nobilis, nec pro eo nobilitas generis, sed in prosecutione bene dicitur, qui vt asseris, de nobili genere. &c. procreatus existis.

Nota, quod quando aliqua constitutio continet decretum, indiget derogatione, & ad hoc, vt ei derogetur, est opus signatura speciali. Si vero non contineat decretum, tunc sufficit dicere simpliciter, non obstante tali constitutione, qua cauetur, &c.

In beneficiis de iure patronatus laicorum, quorum collatio est deuoluta ad sedem apostolicam, ponitur clausula, Dummodo eius collatio deuoluta sit &c. Et tempore datæ præsentium, &c. In aliis vero deuolutis, non ponitur clausula, dummodo eius collatio: sed duntaxat, dummodo tempore datæ præsentium.

Si in prouisione alicuius beneficii, ille cui de illo prouidetur, aliud obrineat quod dimissurus sit, semper debet intitulari de beneficio dimittendo, nisi de illo sibi gratiose prouideretur, & tunc de illo intitulandus est.

*Nota super
habilita-
tione.*

Quando impetrans possedit, & percepit fructus de facto, indiget habilitatione, si illud de facto est contra ius scriptum alias non: vt puta, contra regulas cancellariæ, vel contra aliquam reservationem

non clausam in corpore iuris, & similia quæ iuste potuit impetrans ignorare.

Quædam sunt qualitates, quæ quamuis in supplicatione non ponantur, possunt tamen in minuta suppleri, vt si quis sit doctor, licentiat, familiaris alicuius prælati, vel principis, & similia, quæ potius mouerent Papam ad concedendum gratiam, &c. quam suppletionem, intellige veram, quando principalis est præsens: quia alias cū difficultate suppleretur propter malitiam sollicitatorum, &c. Ino debet attendi ad sollicitatores.

Conseruatoriæ debent committi episcopis vel superioribus prælatis, aut abbatibus, vel personis in dignitatibus constitutis non autem canonicis, vt in ca. 5. de off. deleg. lib. 6.

Nota, quod quando aliquid committitur de iure non datur exordium in literis nisi daretur humilibus &c. vel honoribus supplicum votis, &c. Sed in concernentibus gratiam, semper ponitur exordium, nisi in matrimonialibus in quibus nullum ponitur.

In beneficio dicitur intrusus, qui illud tenet sine autoritate illius ad quem de iure spectat collatio. vt in ca. 3. de conce. prælati & in cap. frequentibus de inſtit.

Quando quis tenetur dimittere beneficium, non est neceſſe vt ponatur, in non obſt. sed sufficit quod ponatur clausula volumus autem, &c.

Clausula, contradictores, ponitur in omnibus literis ante, non obstantibus exceptis executionibus literarum gratiosarum, quia in illis ponitur in fine, videlicet ante datam.

Nota quod quando conceditur aliquid alicui prælato, sicut abbati, & successoribus suis vel pro tempore existenti, semper debet fieri mandatum: sed quando conceditur moderno abbati tantum, tunc debet fieri facultas, vt quando conceditur quod dispenset cum monachis in 22. annis, &c. sed quando ista concessio concernet futura, fit indultum.

Nota, quod si obtinens beneficium curatum quod requirit residentiam, receperit

petit secundum beneficium non curatum, quod similiter requirit residentiam quod non vacat primum.

Beneficium curatum non vacat, licet quis in eadem ecclesia assequatur parrochiale ecclesiam annexam præbendam: quia præbenda est beneficium, quod non est curatum, & parrochialis ecclesia est illi accessorium, cui deferuntur per vicarium: *ut. c. super. de præb. lib. 6. in extravaag. execrabilibus. in h.*

Beneficia quæ sunt de mensa episcopatus, vel monasterii, non dicuntur vacare per obitum rectoris, *vide Federi. in tract. permut. & domi. de Rotæ conc.*

Habens beneficium curatum, si aliud simile assequatur, nisi primum infra mensem dimittat in manibus ordinarii, efficitur inhabilis secundum *Ioan. Andr. in cl. si plures. de præb.* Et idem dicit in dignitatibus, & ita intelligitur extravaag. execrabilis.

Nota, quod Baptismus & Chrisma non faciunt beneficium. *no. Hostien. in c. quia nonnulli. de cle. non resid.*

Habens canonicum titulum, etiam si violenter capiat possessionem, non dicitur intrusus secundum *dom. de sancto Gemi. in c. eum qui. de præb. lib. 6.*

Abbas non potest conferre monachis beneficium ad tempus, vel perpetuo, quod erat consuetum gubernari per clericos seculares, neq; impetrans illud tenetur facere mentionem de tali possessione, neq; est contra Archidia. *in c. l. m. de suppl. neg. præl.*

Abbas non potest conferre prioratum vacantem monacho alterius monasterii. *c. cum singula. de præb. lib. 6.*

Abbas si est negligens, infra tempus semestre non deo soluitur potestas, ad conuentum, sed ad episcopum *not. in alle. i. de suppl. neg. præl.*

Collatio facta per Papam ex causa resignationis vel permutationis, de beneficio aliàs reseruato, vel noua promissio, seu confirmatio collationis ordinarii cum clausula non obstat reseruato, & non tollit præcedentem reseruationem, ita quod cedentibus, vel decedentibus illis, qui ex eisdem

providentur, & illa fuerunt affecti, nullus præterquam Papa de illis disponere poterit: *ut in extravaag. cle. 6. que incipit Sed in extravaag. nonnulli. Benedicti 22.*

Item, de beneficiis per affectuionem aliorum vacant, de quibus fuit autoritate ordinaria prouisum & deinde habita confirmatione, siue perinde valere, à Papa illis cedentibus vel decedentibus non potest de illis prouideri per alium quam per Rom. Pon. *ut in dictis supra nominatis extravaag. videlicet. Sed & nonnulli.*

Reseruato beneficio regulari intelligitur reseruatio loci, qui deberetur in ecclesiis illud obtinentibus *ut in extravaag. si quando. cle. 6. & in decis. Rot.*

Si de beneficio reseruato mandatur prouideri, seu prouiso confirmari, & antequam fuerit affectus decesserit, beneficium reseruatione permanet sicut prius: *ut in extr. execrabilis. vide in decis. Rot.*

Consuetudo optandi non cadit in beneficiis reseruatis, *ut in decis. Ro. in. de consuet. in nouis. nu. 295. eo. tit. in antiq. nu. 29.*

Si dispensetur cum monacho, quod possit obtinere vnum beneficium etiam curatum, non ponitur prouiso tamen.

Quando scribitur monacho ponitur, cognomen, sed non abbati vel priori.

Nota, quod beneficium curatum non potest conferri existenti in sacris, si est ante tempus promotus & ex hoc multo fortius vitatur impetratio beneficii. *not. in c. pro illorum. de præ. per Abbatem. Quando decretus ordinum impedit impetrationem. vide doct. in c. si clericus. de præb. in 6.*

Nota, quod si executor literarum apostolicarum occulte excommunicatus, nisi scienti excommunicatum ipsum conferat aliquod beneficium, collatio, non tenet, vel est retractanda, secus si ignorabam, quia tunc tenet collatio. Ita dicit *Ab. in c. dilecto. de præb. & est limitatio ad l. Barbarius. de offi. prior.*

Collatio beneficii potest fieri absentibus. *l. habeo. de pact. c. si tibi absentibus. de præb. lib. 6.* Et si tale beneficium vacabit in curia, & reseruatum collationi papæ, moritur antequam acceptet, vel post acceptionem, ante

affectionem autem definit esse sub collatione Papæ, & ordinarius possit illud conferre. *vide in ca. 3. de presb. li. 6. & per Ioan. And. in addit. Specu. rit. de act. & pet. §. 1.*

Quando resignatio fit per procuratorem, dicitur per dilectum filium N. procuratorem suum, ad hoc ab eo specialiter constitutus. Quando est substitutus procurator, sic dicitur: per dilectum filium N. procuratorem substitutum à dilecto filio procuratore dicti N. ad hoc ab eo specialiter substituto. Quando est beneficium reservatum, non dicitur illicito detentore, sed detentore tantum. Quando quis est dispensatus per legatum, dicimus: Exhibita siquidem nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quod venerabilis frater noster T. &c. tunc in illis partibus Apostolica sedis legatus, tecumque, ut una cum parochiali ecclesia, &c. In Sardinia omnes præbende & canonicatus sunt annexæ. Quando in manibus Papæ fit aliquis actus, ut putæ celsio commendæ: nunquam dicitur. Cum itaque, sicut accepimus: sed cum itaque dilectus filius, &c.

Si habet beneficium, ponitur sic: qui, ut asserit, parochialem ecclesiam cuius fructus, &c. Et semper ponatur valor, etiam, si in supplicatione non ponatur.

Quando impetrans petit extra suam diocesim, scribitur ordinario loci in quo impetratur: sed si petat ad collationem ordinarii per se, tunc scribitur tribus iudicibus in sua diocesi. Quando aliquis impetrat extra suam diocesim, tunc dicitur: vbi dictus T. suam propriam mansionem se asserit elegisse. Volumus autem quod si tu presentes literas non potueris, seu volueris exequi, dilecti filii, præpositus, &c. decanus ecclesiarum literas ipsas, ac omnia, & singula in eis contenta, secundum ipsarum literarum tenorem exequi possint, & debeant, super quo eis tenore presentium mandamus, & etiam potestatem, &c.

Et insuper præfato, &c. Ista clausula ponitur dumtaxat, quando scribitur ordinario: sed quando scribitur aliis, tunc ponitur ut in textu infra, vbi est totus tenor gratiæ expectatiuæ. & tunc subiungitur quod si sign omnes, &c.

Attento, clausula ponitur, quando resignatio, vel cessio fit in manibus Papæ.

Quando in clausula permutandi, dispensatur, quod aliud dissimile recipere possit, &c. ponitur etiam ista clausula, quod conuentuale, vel claustrale, ut præfertur, non fit, ut in textu.

Non obstant. Bonifa. ponitur propter translationem alias non, quod nota.

Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, non ponitur quando est expectatiua ad vnum beneficium, nisi ille cui conceditur intulatur de alio beneficio.

Non obstant. Statutis de Eccl. ponitur quando est in cathedrali vel collegiata, & non ponitur se. re. Boni. &c. & aliis Apostolicis constitutionibus, quod ponitur in execrabili. Si vero non est in cathedrali aut collegiata, & habet obstantia aut absolutiorem, ponitur. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, & aliis contrariis quibuscumque, si vero non habet obstantia aut absolutiorem, ponitur, non obstante si aliqui super provisionibus sibi faciendis, &c.

Volumus autem, quod idem presbyter quam primum vigore presentium aliquod beneficium fuerit pacifice assecutus, dictam Ecclesiam, quam, ut præfertur obtinet, & quam ex nunc vacare decernimus, omnino dimittere teneatur, quod si in presentes literas, &c. quando autem litigat, ut in aliis, de gratia, consuevit ponitur.

Sepultura nedum est de iure Canonico, sed diuino, &c. facti can. de sepulch. Et vide de 17. quest. 2. per totum. Et nota quod Adam fuit sepultus in ciuitate Abraham. *ad. ian. & quest. cap. vna queque.*

Obligatio contra ius non valet. c. 8. de pac. c. placet. de fin. l. si non forem. ff. de condi. ind. b.

Merita semper præcedunt defectus. Quando est ætatis 14. annorum, vel circa, non dicitur: Et insuper tecum, sed ponitur, duxerimus concedendas. Nos enim tam illis, quam presentes, & quo ad beneficium cum cura huiusmodi quam primum ad illud obtinendum legitime fueris at-

tis, effectum sortiri volumus, quacunque constitutione Apostolica contraria non obstante, nec ponitur, prouiso.

Notabilia super pensionibus.

NOta, quod in pensionibus, & commendis qui non examinatur, nec datur forma, dignum quia examen, & forma dignum, &c. habent locum quando beneficium confertur in titulum.

Literæ reservationis, vel assignationis, & mota proprio cuiusvis pensionis annue super aliquo beneficii fructibus, expediti non possunt, nisi de consensu illius, qui distans pensionem soluere habebit. *Nicolaus 5. c. 2. c. 38.*

Si illi quibus ratione senii, vel impotentia corporali assignatur pensio super beneficiis curatis, seu dignitatibus, sunt inhabiles ad similia beneficia: nisi tempore assignationis huiusmodi ius habuerint in illis, & si receperint, & per mensam alia beneficia obtinuerint, cessat pensio: *vt habetur in extra. Ni. 5. que incipit, Ad futuram rei memoriam. Et. De cessabilibus.*

No valet pactum, vel conventio inter Abbatem & institutos Priores ante vel post constitutionem de pensionibus vel alio onere temporali, vel perpetuo prioratu imposito, vel imponendo: *vt in extra. in intelligitur Alex. 4.*

Pensio immoderata respectu aliorum reddituum Ecclesie, vel quæ ex post facto inciperit multum grauare, potest reduci ad debitam moderationem: *vt per nota in c. preterea de iure patris factum not. in c. 1. de consuet.*

Episcopus, cum consensu capituli sui potest imponere pensionem Ecclesie ab undati soluenda ad sustentationem virorum religiosorum: *vt in c. Pastoralis. de his que fiunt à prel.* Et sic habes casum, quod non solum Papa, sed etiam Episcopus, potest imponere pensionem Ecclesie. Et intelligitur, quando de tracta pensione potest rector Ecclesie congrue viuere, alias autem non debet cooperiri vni altari vt discoperiatur aliud, *vt in c. c. in dudu. de prob. Et vide Ni. in d. c. Pastoralis. Et in c. extirpanda. in si. de pre. vbi boni tex.* Religioso licite constituitur aliqua pensio seu prouiso, non vt ea habeat vt propria, & sic possit ea dare, vel in testamento relinquere: sed habebit vt dispensator,

vel in administratione, & poterit illa Abbas ad libitum auferre, nisi haberet ex confirmatione Pape, quia tunc per Abbatem non posset illa priuari. *Ista dicit Nico. per illu. tex. in c. nisi essent. de pre. No. 21. Et dicit in c. exposuisti. de pre. quod si portio vel pensio duntaxat statuitur Canonico ex redditibus capelle, tunc presbyter institutus in capella est prelatus capelle, & habet curam animarum. Sed si capella annectitur prebende, tunc presbyter illi constituendus, habetur loco prelati domini. vide dom. Lendulph. in Cle. 1. de offic. vicar. & Io. de Lignano post eum concludit, quod si certa portio datur Canonico, tunc veditatio rerum, & iurium capelle, & cura pertinet ad presbyterum. Si vero certa portio pertinet presbytero, tunc veditatio rerum & iurium capelle pertinet ad Canonicum, & cura, habitus, sed actus pertinet ad presbyterum. Et loquitur quando ecclesia est annexa prebende, nam vbi non est annexio, sed solum statuitur pensio, tunc nihil habet agere Canonicus in capella. Ita dicit Nico. dicit. c. exposuisti. Et circa materiam pensionum, vide quæ habentur super char. 52. & 53.*

Notabilia super clausula perinde valere.

NOta, quod literæ super gratia, perinde valere semper debent esse gratiosæ, & dirigi petenti.

Item nota, quod perinde valere, non datur super gratia facta per alium quam per Papam.

Item nota, quod in dicta gratia ponuntur non obstantes beneficiales.

Item nota, quod si datur perinde valere, gratia expectatiua, dicimus ab eam data: Si autem in aliis, dicimus à data presentium.

Item, in gratia, perinde valere, super gratia expectatiua dicimus, in beneficiis si quod vacat ad presens, aut cum vacauerit, & non in beneficiis que vacauerint ante datam perinde valere, in quibus aliis posset esse ius quæsitum.

Item nota, quod debemus dicere perinde valere super gratia expectatiua, quod littere predictæ, & processus habitus per eandem ab eorum data, & quæcunq; inde secuta, ita quod data non possit referri ad quæcunq; inde secuta.

Item nota, quod supra dicta, perinde valere, super gratia expectatiua debemus dicere, non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis quæ in dictis literis non obstat volumus. Et ponitur constitutionibus Apostolicis, quia obstant constitutionibus Apostolicæ, ex quo fit præiudicium tertio, quia validantur, ab eorum data. & in perinde valere, super vacantiis non ponitur, non obstantibus constitutionibus Apostolicis, quia literæ revalidantur à data præsentium, & non data literarum primæ impetrationis.

Item in prædicto, perinde valere, in narratione gratiæ expectatiuæ, si Papa prouiderit, debet dici gratiosè prouidimus.

Si verò mandauit prouideri, debet dici, gratiosè mandamus prouideri, & debet addi certis executoribus desuper deputatis. Si in fine literæ dicitur, quod executores possunt procedere, vel detur eis alia potestas aliàs non debet dici certis executoribus desuper, &c.

Item nota, quod in gratia perinde valere, non debet suppleri vitra illud quod est in supplicatione, propter iudicia quæ super illis solent exoriri.

Item nota, quod si quis creetur Canonicus in gratia expectatiua, & postea impetratur: perinde valere, potest intitulari de Canonicatu, ex quo literæ & processus revalidantur ab eorum data.

Si in euidentem, notabilia.

NOta, quod quædo committuntur diuersa, nisi in euidentem, videlicet, si vocatis, &c. Ita esse nec non venditionem prædictam in euidentem dictæ Ecclesiæ cessisse repereris, non debet dici post repereris, super quo tuam conscientiam oneramus. Sed bene debet dici post necnon hoc modo, necnon super quo tuam conscientiam oneramus venditionem. &c. ratio est, quia si poneretur in fine, intelligeretur de vtroq; & nunquam dicitur super quo, &c. quando dicitur, si vocatis, &c. non repereris. Si petuntur suppleri defectus in contractu facto super locatione rei

ecclesiasticæ, vel alia materia, nullatenus litera desuper cõcedatur, nisi in petitione desuper huiusmodi defectus exprimat, vel per fiat vt petitur, supplicatio signata fuerit. Nic. 5. 2. 36. Fuit petita confirmatio obligationis, si in euidentem, cum insertione instrumeti, Papa signauit. Fiat vt petitur, & exhibetur, & clausula cū insertione instrumeti cassauit. fuit determinatum quod litera daretur grossa, non tamen cū insertione, sed diceretur, quod prout in euidentem vtilitatem facta fuit confirmamus. Nota, quod quando dicitur in litera Apostolica, prout in instrumento publico desuper confecto plenus dicitur contineri, non potest postea dici, nos instrumenti prædicti tenorem presentibus pro expressis habentes, quia esset contrarietas.

Item, quando petitur confirmari concessio facta de re ecclesiastica si in euidentem, non potest dici concessionem prædictam, ac omnia & singula in prædicto instrumento contenta autoritate prædicta approbes: sed debet dici sic: Concessionem prædictam, & prout illam concernunt omnia & singula. Quando narratur aliquid fiendum, tunc debet poni, Mandamus quatenus præmissis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis vniuersis te diligenter informes. Sed quando narratur factum, tunc debet poni, Mandamus quatenus postquam tibi de præmissis legitime constiterit. Quando narratur causa, tunc oneratur conscientia. Quando nulla causa, narratur, tunc conscientia non oneratur. Quando aliquis Rex, vel Prælatus supplicat pro alio in litera, quæ datur in forma exhibita tunc de Rege vel Prælato non debet fieri mentio in principio, videlicet: exhibita, pro parte Regis, vel episcopi, &c. Sed tantum de Rege vel Prælato prædicto debet fieri mentio ibi, quare pro parte Regis, &c.

Notabilia super dispensationibus matrimonialibus.

Filius ex secundo matrimonio natus cõsuetur legitimus, licet pater cum alia contraxisset primo, si secundum ma-

matrimonium fuit contractum, & secundum uxorem ignoravit primum matrimonium eius. Secus si scivit, vel scire debebat: ut, quia primum esset publice contractum, sed quia secundum matrimonium, fuit clandestinum, tunc ex illo natus est illegitimus, licet mater primum matrimonium ignorasset. Si tamen super primo esset lata sententia diuortii, à qua non esset appellatum, tunc natus in secundo esset legitimus, licet sententia diuortii postea retractetur, *not. Immo. & Io. And. in c. cum inhi- bito. de clande. despon.* Filius natus ex muliere cū qua non potuit contrahi, obstante impedimento consanguinitatis, aut affinitatis, aut publicæ honestatis, habetur pro legitimo, si de facto fuit matrimonium publice contractū, cum verisimiliter, vel alter ipsorum ignorat impedimentū, quod presumitur si publice contraxerunt, & succedit patri: *ut in r. Alex. cum quidam. de sponsa. secus si clandestinē, quia tunc non habetur pro legitima, &c. r. not. Ioan. And. & Immo. de clande. despon. c. habito.*

Dispensationes matrimoniales semper committi debent ordinario. Nota, quod clausula, de qua in his plenam in domino fiduciam obtinet. propriè debet poni in dispensationibus matrimonialibus, vbi agitur magis de conscientia, quam in aliis. In dispensationibus matrimonialibus debet propriè dici committimus, & mandamus. Licet matrimonium sit contractum per verba de presenti, si nondum est consummatum per carnalem copulam, potest Papa dispensare, ut ego possim assumere aliam uxorem, relicta prima: secus si post cop. carnalem, *secundū quod not. Arch. 27. q. 2. c. quia.*

In literis dispensationum super aliquo gradu prohibito, ponatur clausula, & mulier raptā nō fuerit. *Nicolaus. 5.* Nota, quod nati ex concubina retenta per clericum in minoribus constitutum, non legitiman- tur per subsequens matrimonium, si ille clericus erat beneficiatus, aliās sic. *secundū Bar. in l. 4. ff. de concubi.* Affinitas etiam contrahitur per fornicatiū coitum: vnde nati ex fornicatione, non poterunt contrahere matrimonium cum his, cum quibus non

possunt contrahere legitimi *Bar. in l. cum acutissimi. C. de fideicom. & not. 32. q. 4. c. ob- iiciuntur. & de eo qui cogno. consang. cap. dis- cretionem, & eo. tit. 1. penul.* Et an per talem coitum oriatur impedimentum ad contrahendum matrimonium; *not. 35. q. 3. cap. extra ordinaria.* Affinitas nunquam inducitur sine coitu. *Archid. de spons. cap. 1. lib. 6.* Affinitas non contrahitur inter consanguineos mulieris, & consanguineos viri, sed tantum inter consanguineos ipsius vi- ri, & ipsam mulierem, *ut est i. in cap. quod super. de consanguin. & affinitate.* Dispensa- re potest Papa matrimonium contrahi in secundo consanguinitatis gradu in linea æquali, in linea inæquali, *not. Ioan. And. in cap. liceras. de restit. spol. & de divor. gaude- mus.* sed ex causa potest etiam in linea in- æquali, ut in quolibet gradu lege diuina prohibito dispensare, *not. Ioan. And. qui filii sunt legu. cap. per venerabilem. in gloss. in fin. debet tamen esse magna causa. secun- dum Innoc. Hostiens. & Ioan. And. Archid. vbi omnino vide.*

Item potest dispensare etiam in primo gradu affinitatis. *ut est in cap. fin. de divor.* nec obstat quod sit prohibita lege diuina, quæ non potest per humanam tolli, quia non totaliter, ex causa enim distin- guitur, & hoc fieri potest, *ut not. Innoc. de constit. quæ in ecclesiis. ad quod optimè fa- cit quod not. Ioan. And. in regula factum legiti- mē. de regul. iur. lib. 6. in mercurialibus.* Dis- pensare potest Papa quod matrimonium consummatum dissoluatur si non interfit copula. *not. gloss. de controuers. coniug. cap. ex publico.* quod vltimum procedit ex abso- luta potestate, sed ordinata non potest, nisi subit causa secundum *Ioan. And. & Ho- stien. ibidem.* Maior est potestas Papæ in dis- pensando in matrimonio contrahendo, quam dissoluen- do contractum: quare li- bere dispensat quod contrahitur, cōtra legem Canonica, etiam sine causa, contra legē diuinam, cū causa, ut supra proximè dictum est. In contracto aut dissoluēdo, si est simpliciter ratum, & lege Canonica va- lidum; dispensat liberè sine causa de po- testate absoluta: sed si est consummatum,

tunc quia per ipsum reputatur conformitas carnis inter Christi & ecclesiam, nulla ex causa rumpitur, & qui aliter sentit hæreticus est. *no. Io. And. in dict. c. ex publico. in fin. vide gloss. in cap. fin. de transact.*

Dispensatio facta super impedimento affinitatis valet, & in vim eius potest dispensatus matrimonium contrahere, licet in dispensatione nulla fiat mentio de impedimento publicæ honestatis iustitiæ.

Nota pro subscriptionibus literarum. & primo de ordinibus insinuatis.

Priori & fratribus domus de Lenis ordinis Valiscolaram N. Diocesis, & sunt ibi Canonici. Prior & fratres domus ordinum humiliatorum de N. Diocesis. Magister generalis ordinis de Sēpig. & habentur sorores & monasteria eiusdem ordinis Abbati & conuentui monasterii sancti Archangeli in Insula Rebolan. N. diocesis. quem ordinem fecit Ioachim, & caput est in Calabria.

Priori Monasterii sancti N. de Amilitiæ sanctæ Mariæ gloriosæ diocesis. Archimodrita Monasterii N. ordinis sancti Blasii N. diocesis.

Praepositus generalis Monasteriorum Alemaniae & Bohemiae sub beatæ Mariæ Magdalene nominibus fundatorum, Rom. ecclesiae immediate subiectorum ordinis sancti Augustini N. diocesis.

Ministro & fratribus domus sanctæ Trinitatis, & Ortesii ordinis eiusdem sanctæ Trinitatis, & redemptionis captiuorum Aquen. diocesis.

Raymundo de Francholanchiis, fratri domus de Ortesio ordinis S. Trinitatis de N. diocesis N.

Magistro & fratribus hospitalis sancti Io. de N. Rom. ecclesiae subiectis ordinis S. Augustini N. diocesis.

Ordo sancti Victoris non est approbatus ordo.

Dilectis filiis fratri Io. de Cese ac vniuersis Eremitis de societate quondam fratris Petri de ipsis presentibus & futuris, Salutem, &c.

Maiori ministro, & vniuersis ministris, & fratribus ordinis sanctæ Trinitatis, & redemptionis captiuorum tam presentibus, quam futuris professis, nec non fratribus, sororibus, & donatis eiusdem ordinis, Salutem, &c.

Ordo fratrum secundum instituta beati Petri confessoris viuientium.

Abbati & Conuentui Monasterii sanctæ Iustinae Paduan. aggregationis monachorum vnitate aliàs de obseruantia sanctæ Iustinae nuncupat. ordinis sancti Benedicti.

Dilectis filiis Gubernatori, & pauperibus societatis Iesuatorum nuncupatorum, Salutem. vel sic. Dilectis filiis rectori gubernatori nuncupato, & fratribus congregationis pauperum Iesuatorum nuncupatorum, Salutem.

De Monialibus.

Dilecti filii nobilis viri Ioannis ex Comitibus de Sabmona, Moniali monasterii de Oriete ordinis N. Diocesis.

Sorores penitentium beatæ Mariæ Magdalene ordinis S. Augustini N. Diocesis. Et militi Senen. sub habitu beati Dominici domino famulanti.

Priorissis & Conuentibus sororum inclusarum Monasterii N. diocesis sancti Augustini sub cura, & secundum statuta fratrum ordinis predicatorum viuentium.

Mariæ de N. Mulieri Ianuen. tertii ordinis S. Francisci de penitentia nuncupati. Abbatissæ, & conuentui monasterii N. diocesis ordinis S. Clare. &c.

Magdalene de Perusio, tertii ordinis S. Francisci de penitentia nuncupati generali ministræ.

Dilectis in Christo filiabus Io. & Be. de N. sororibus tertii ordinis sancti Dominici de penitentia nuncupati in vrbe commorantibus.

Priorissæ & Conuentui Monasterii N. diocesis per Priorissam soliti gubernari ordinis S. Augustini. sub regulari iurisdictione obseruantia degentium.

Abbatissis & conuentibus vniuersorum Monasteriorum sancti Germani, & minorissarum

rissarum, & sanctæ Claræ ordinis eiusdem sanctæ sub generalis ministri, aliorumque officialium fratrum minorum cura vbi libet constitut.

Sororibus tertii ordinis sancti Francisci de penitentia nuncupati, de N. dicecesi de pe. locus N. dicecelis degentibus, Salutem in Domino, &c.

De Mulieribus.

Dilectæ in Christo filia nobili mulieri N. relicte quondam B. de cellario domicelli viduæ Soran. Dicecef. Salutem, &c.

Dilectæ in Christo filia nobili mulieri Isabellæ relicte quondam Conradi militis viduæ Traiecten. dicece. Salutem, &c.

Dilectis in Christo filiabus virginibus, & viduis in domo dicta sororū Orem. oppidi Buscoducis Leoden. dicecesis in communi viuentibus, Salutem, &c.

Ioannæ de N. molieris in ciuitate N. sub habitu sororum penitentium Reginarū nuncupatarum degenti.

De Viris.

Dilecto filio nobili viro Ioanni, Charissimi in Christo filii nostri Regis Portugalie illustris nato, Comiti Carcelen. Salutem, &c.

Dilecto filio nobili viro Ioanni Domicello, necnon Castellano officialibus communium, & hominibus ciuitatis nostræ Nepefin. tam clericis, quam laicis. Salutem, &c.

Dilecto filio nobili viro Ioanni N. Domicello Xachon. Salutem, &c.

Charissimo in Christo filio P. Regi Castellæ & Legionis illustri, &c.

Charissimo in Christo filio Remulo regi Roman. illustri, &c.

Charissimo in Christo filio Maximiliano Rom. Imperatori semper Augusto, ac Bohemie Regi illustri, &c.

Charissimo in Christo filio Ioan. electo Regi Portugalie illustri, &c.

Excellentibus Principibus L. Regi, & Ioannæ Reginae Sicilie illustribus, quia munus in præsentem quo, &c.

Dilecto filio nobili viro Comiti Melitenf. magno Regi Sicilie Marefcalco.

Dilect. fil. nobili. C. de vita mouentib. Comiti Virtutū, in ciuitate Mediolanen. Imperiali Vicario, Salutem, &c.

Dilecto filio nobili Io. de Cesarinis Domicello Romano in ciuitate nostra Narmanen. pro nobis, & Ecclesia Rom. in temporalibus Vicario, &c.

Dilecto filio nobili viro Carolo Duci, & dilectæ filia nobili mulieri Ioannæ Ducissæ Britaniæ, Salutem, &c.

Dilecto filio Ioan. de bonis ciui. Mediolanen. ac dilectæ in Christo filia Petronellæ eius vxori, & ipsorū liberis, Salutem, &c.

Duci, & concilio, ac communi Ianuen. vel secundum antiquos Genuen.

Nobili viro A. de N. in arce nostra Crescentii, alias Castro sancti Angeli de vrbe Castellano nostro, Salutem, &c.

Nobili viro Ioan. Duci Columbriz charissimi in Christo filii nostri Ioannis Regis Portugalie illustris secundo genito.

Dilectis filiis parlamentum Regium charissimi in Christo filii nostri Caroli Regis Francorum illustri tenentibus, Salutem, &c.

Dilectis filiis Ancianis, Conciliis, ac Vexillifero iustitiæ ciuitatis nostræ Bononi. Salutem, &c.

De exordis in beneficalibus.

GRATA tuæ familiaritatis, & deuotionis obsequia, quæ nobis, & Apostolicæ sedi hætenus impendisti, & adhuc sollicitis studiis impedere non desistis, nec non vitæ, ac morum honestas, aliisque laudabilia probitatis & virtutum, merita, quibus personam tuam familiari experientia, quam fide dignorum testimonio iuuari percepimus nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaque, &c.

Nota, omnib. Graduatis, etiā Magistro in artib. & Baccalaureo in Decretis datur literarum scientia, ac morū honestas, &c. Baccalaureis verò in Artibus non, quia nō reputatur Gradus, neque intitulatur Baccalaureus in artibus sed dicitur, Volentes itaque

itaque tibi, qui, vt afferis, Parisiis in artibus Baccalaureatum suscepisti.

In prouisionibus Ecclesiarum cathedralium dicitur literarum scientia, in electi commendatione, licet effectus non sit gratus, &c.

Nobilitas generis, literarum scientia, vita, ac morum honestas, aliaque laudabilia, probitatis, & virtutum merita, super quibus apud nos fide digno commendaris testimonio, nos inducunt vt tibi reddamur ad gratiam liberales, volentes, &c.

Religionis zelus, literarum scientia, vita, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, &c. dicitur quando est clericus minor 14. annis vite, ac morum, dicitur quando est clericus, vel scholaris maior 14. annis.

Gratia deuotionis, quando sunt clerici, & officiales perpetui, pro clerico minore 14. annis, pro quo nunquam debet dari litera gratiosa, sed committitur vni soli propter examen, &c.

Laudabilia dilecti filii Io. clerici Venetiarum indolis, & inuentus indicia super quibus apud nos, quod in virum se debeat producere virtuosum fide digna testimonia perhibentur, merito nos inducunt, vt ipsum Apostolici fauoris suffragio, prosequentes sibi reddamur ad gratiam liberales, &c. Volentes dictum Io. qui vt accepimus, in 14. vel 15. suae aetatis anno constitutus existit, &c. Mandamus, quatenus si post diligenter super praemissis indicis per te habenda indaginem, praefatum Io. huiusmodi circumspicua aetate alias ad hoc idonea oppositione personarum, super quaeritiam conscientiam, &c.

Laudabilia infantilitatis indicia prout fide dignorum testimoniis accepimus, verisimiliter praesumitur, quod te in virum producere debeas virtuosum, nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. Volentes ita tibi, qui, vt asseritur, in quarto tuae aetatis anno constitutus existis, &c.

Laudabilia infantilitatis indicia, &c. ut supra.

Dignum arbitramur, & congruum, vt

illis se reddat sedes Apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur. Volentes itaque dilectum filium Ioan. N. diocesis N. apud nos de religionis zelo, de nobilitate generis, de literarum scientia, de vita, ac morum honestate, vt supra secundum eius qualitates.

De exordiis in reservationibus, & resignationibus simpliciter vel ex causa permutationis, vel reservata pensione, ac in pensionibus simplicibus, commendis habitationibus, vnionibus, erectionibus, & monasteriis, videbis infra in rubricis congruentibus.

Nos volentibus tibi, qui vt asseris.

Volentes itaque tibi, qui presbyter, & magister in artibus existis, vt asseris, ac in iure Canonico studes, praemissorum meritum tuorum intuitu, nec non consideratione dilecti fratris nostri A. t. S. Laurentii in Damaso presbyteri Cardinalis, pro dilecto familiari suo continuo commendati nobis super hoc humiliter supplicantis gratiam facere specialem, &c.

Volentes itaque dilectum filium, &c. commendatum horum intuitu, nec non consideratione charissimi in Christo filii nostri Ludouici Regis pro ipso a dilecto suo Capellano, ac dilecta in Christo filia nostra Elisabeth Reginae Hungariae Illustris nobis super hoc humiliter supplicanti fauore prosequi gratioso, &c. Mandamus, &c. vel sic, Charissimi in Christo filii nostri Io. Allanis Regis, illustris.

Volentes itaque tibi, pro quo etiam venerabilis noster Episcopus Alerien. asserens te dilectum familiarem suum commendentalem fore, nobis super hoc humiliter supplicauit praemissorum meritum intuitu gratiam facere specialem, &c.

Nota, quod non dicit praemissorum meritum tuorum intuitu, aut quod, vt asseritur, parrochiam Ecclesiam N. N. diocesis nunc obtinere, &c. Nota, quod non dicitur, asseris, propter terminum supplicantium.

Ad collationem, &c. Episcopi Alerien. pro tempore existentis, ac dilectorum filiorum,

ram, &c. Et postea quando repetitur non dicitur, nisi eidem Episcopo, & non additur pro tempore existentis.

Volentes itaque dilectum filium, &c. multipliciter commendatum, pro quo etiam venerabilis frater noster Ioan. Episcopus Beratomen. asserens eum dilectum familiarem suum continuum commensalem fore, nobis super hoc humiliter supplicauit, horum intuitu fauore prosequi gratioso, ipsi in eadem ecclesia amplius honorare, &c. & tunc dicitur, in non obstant. aut si praesens non fuerit ad praestandum de obseruandis statutis & consuetudinibus ipsius Ecclesiae ratione dignitatis, personatus, seu officij huiusmodi solitum iuramentum, dummodo, &c.

Necnon consideratione dilecti filij nostri Francisci t. quatuor Coronatorum presbyteri Cardinalis, in spiritualibus & temporalibus Ecclesiae Burdegalen. generalis administratoris per sedem Apostolicam deputati, pro ipso vel pro se, &c.

Hinc est, quod nos dilecti filij Ioan. Cardinalis Mediolan. pro te dilecto filio, &c. supplicantis, ac tuis in hac parte supplicationibus inclinatis, &c.

In literis gratiosis non debet fieri mentio de instantia supplicantis de Cardinalibus, Regibus, & Reginis. Ioan. xxij.

Item, de Dioecesanis, &c. Ecclesiae, in qua beneficium existit, etiam si beneficium ad eorum collationem non pertinet. Ioan. xxij. &c.

Item, de Abbate & Conuentu, si beneficium fuerit in monasterio. Ioan. xxij.

Item, de quocunque alio collatore, vel patr. Ioan. xxij.

Officiales Curiae.

Volentes itaque tibi, qui de nobili genere procreatus, ac Accolitus vel subdiaconus, aut Cubicularius, sive Notarius, seu Referendarius noster existis, praemissorum obsequiorum, & meritum tuorum intuitu, &c.

Vel sic, tibi, qui etiam causarum palatii Apostolici auditor existis. Vel sic, tibi qui etiam Clericus camerae Apostolicae existis.

Vel sic, tibi, qui etiam Cubicularius no-

ster, Apostolicarum literarum abbreviator, & in illarum expeditione Ioan. tit. Sanctae Rom. Ecclesiae Vicecancellario assistis, aut penitentiariae nostrae scriptor literarum, & Apostolicae camerae Clericus existis.

Vel sic, tibi, qui etiam Apostolicarum literarum abbreviator existis, & illarum expeditione, &c. venerabili fratri nostro Episcopo Portuensi, sanctae Romanae Ecclesiae Vicecancellarios assistis.

Qui literarum Apostolicarum registrator existis.

Vel sic, tibi, qui literas nostras de mandato nostro scribis.

Vel sic, tibi, qui cantor, & cappellanus in capella nostra existis, praemissorum meritum, &c.

Vel sic, tibi, qui Cubicularius noster, ac supplicationum per nos, seu de mandato nostro signatarum registrator existis.

Vel sic, tibi, qui in palatio Apostolico seruator existis.

Vel sic, tibi, qui, ut asseris, in thesauraria nostra aliquandiu seruisti, ut praesentialiter in registro supplicatum per nos, seu de mandato nostro signatarum scribendo labores, praemissorum intuitu, &c.

Vel sic, qui cursor noster existis.

Vel sic, qui, ut asseris, in conclauis, in quo nuper ad summi Apostolatus apicem assumpti sumus, tempore assumptionis huiusmodi venerabili fratri nostro P. Episcopo Tuscul. seruiuisti, praemissorum, &c.

Vel sic, qui, ut asseris, pro vnione nuper Pisis in vniuersali Ecclesia celebrata scribendo fideliter laborauit, horum intuitu, &c.

Volentes itaque eundem E. qui, ut asserit, in xxij vel circa suae aetatis anno, vel circiter constitutus existit, apud nos de vitae ac morum honestate, &c.

Sincerè, &c. supplicationibus inclinatis, ut liceat tibi, qui etiam V. I. D. & sacri palatii Apostolici causarum auditor existis, habere altare portatile, &c.

Volentes itaque tibi, qui, ut asseris, pro parte dilecti filij Alberti electi Ratisponensis ad generale Concilium Pisis nouissimè celebratum destinatus fuisti, praemissorum, &c.

Vel sic, qui, vt asseris, nuper causa veniendi ad curiam in quadam nauī charissimi in Christo filij nostri Ludouici Regis Hierusalem, & Sicilia illustris, in mari per quosdam hostes ipsius Regis captus, & bonis tuis apud te repertis ipoliatus fuisti, præmissorum, &c.

Vel sic, te, qui, vt asseris, de nobili comitum genere procreatus existis, præmissorum, &c.

Vel sic, volentes, &c. qui, vt asseritur, ex utroque Parente de nobili Baronum genere procreatus existit, &c.

Volentes itaque, qui, vt asserit, nullum beneficium Ecclesiasticum obinet, & in vniuersitate studij pacificè existit, & per triennium N. & vitra in sacra Theologia studuit apud nos, &c.

Vel sic, qui, vt asserit, cum rigore examinis licentiatu in Decr. præmissorum, &c.

Vel sic, qui, vt asserit, in artibus & medicina magister existit.

Vel sic, qui, vt asserit, Baccalaureus in artibus existit, & similis non intitularur Baccalaureus in artibus quia non est gradus.

Vel sic, qui, vt asseritur, Subdiaconus & Coloniae studet.

Vel sic, qui, vt asseritur, Bononiæ in iure Canonico studet.

Nos igitur volentes te, qui, vt asseris, ex utroque parente de militari genere procreatus, & in artibus Baccalaureus existis, ac in registro supplicationum aliquandiu scribendo fideliter laborasti.

Nos igitur, &c. procreatus existit, & in iure Canonico per plures annos studuit, ne non pro vnione nuper Pisis in vniuersali Ecclesia celebrata scribendo fideliter laborauit, horum intuitu, &c.

Volentes itaque tibi, qui, vt asseris, de Iudaica cæcitate, cooperante domino, ad catholicam fidem conuersus existis, in sacra Theologia studere proponis, promissorum, &c.

Volentes itaque tibi, qui presbyteres, & cum quo dudum, vt duo beneficia Ecclesiastica curata, seu aliàs incompatibilia, etiam si parrochiales Ecclesie, aut dignita-

tes, personatus, administrationes, vel officia in Metropolitanis, & cathedralibus maiores post pontificales forent, & ad eos consueuissent, qui per electionem assumi eisque cura, &c. si tibi aliàs Canonice conferrentur, vel assumeris ad illa recipere, & quoad viueres simul retinere libere & licite valeres, Apostolica fuit autoritate dispensatum, præmissorum, &c.

Vel recipere, & vsq; ad quinquennium insimul retinere, illaque seu eorum alterum iterum totiens, quotiens tibi placuerit, ex causa permutationis, vel aliàs dimittere, & loco dimissi vel dimissorum aliud, vel alia, simile vel dissimile, aut similia vel dissimilia, beneficium seu beneficia, Ecclesiasticum vel Ecclesiastica, duo tantum incompatibilia recipere, & etiam vsque ad quinquennium huiusmodi retinere libere & licite valeres, Apostolica fuit autoritate dispensatum, præmissorum meritum, &c.

Nota, quod si quis dispensatus ad incompatibilia huiusmodi obtineat gratiam ad curata, tunc fiat mentio in loco vt proxime supra: si autem ad non curata tunc narretur in fine literæ, non obita. Vita, &c. Volentes itaque tibi, cum quo dudum, vt asseritur, vt non obstante defectu natalium, quem pateris de presbytero genitus & soluta, ad minores ordines promoueri, & vnum sine cura trium, ordinario primo, & deinde vt ad minores etiam sacros ordines promoueri, & vnum cum cura, & aliud sine cura beneficia Ecclesiastica obtinere posses, Apostolica fuit autoritate successiue dispensatum. Et pro quo venerabilis frater noster, &c. supplicauit, præmissorum intuitu gratiam facere specialem, &c.

Dignum, &c. Volentes itaque N. dicecensis, cum quo dudum, vt asserit, super defectu natalium, quem patitur de presbytero genitus & soluta, vt eo non obstante ad minores ordines promoueri, & vnum sine cura ordinario primo, & deinde vt ad omnes etiam factos ordines promoueri, vt tria alia beneficia inuicem compatentia, etiam si vnum, &c.

Illorum dignitas, personatus, vel officium

in Metropolitana vel Cathedrali Ecclesia foret, si tibi alias Canonicè conferretur recipere & retinere valeres, Apostolica fuit autoritate dispensatum apud nos de literarum scientia, &c.

Vel sic, Volentes itaque tibi, cum quod dudum, vt asseris, super defectu natalium, quem pateris de soluto genitus, & de soluta, vt eo non obstante ad omnes etiam sacros ordines promoueri, & beneficiū Ecclesiasticum, etiam si curā haberet animarum, obtinere posses, Apostolica fuit autoritate dispensatum, postquam quidem dispensationem clericali charactere fuisi insignitus, præmissorum, &c.

Vel sic, Volentes itaque tibi, cum quod dudum, vt asseris, super defectu natalium, quem pateris de presbytero genitus & soluta, vt eo non obstante, ad omnes ordines promoueri, & beneficium Ecclesiasticum sine cura recipere, & retinere libere & licite valeres, ordinaria fuit autoritate dispensatum, postquam quidem dispensationem clericali charactere fuisi insignitus, præmissorum, &c.

Vel sic, Volentes, &c. M. magistrum in artibus, qui, vt asserit, olim in dicecesi Leodiensi, moram trahens ab Episcopo Leodiensi, qui tunc erat ordinarij sui super hoc licentia non obtrata, se alias tamen, vt erat ritè clericali fecit charactere insigniri, quam quidem insignitionem ratam habens & gratiam, apud nos de literarum scientia, &c.

Nos volentes te præmissorum meritorem tuorum fauoribus prosequi, gratiosis tuis in hac parte supplicationibus inclinati, volumus & tibi, vt asseris, altare sanctorum Simonis & Iudæ in Ecclesia sancti N. in N. Diocesi, cuius fructus, &c. non excedunt obtinenti, & cui nuper de beneficio Ecclesiastico cum cura & sine cura ad collationem, &c. communiter vel diuissim spectante, vacante vel vacaturo per alias nostras literas gratiosè mandauimus prouideri, autoritate Apostolica concedimus, quod prædicta, &c.

Volentes itaque cui in Diaconatus ordine constitutus existis, præmissorum, &c.

Quando creatur Canonicus in pluribus Ecclesiis.

V Num in B. & alium in C. Ecclesiis Canonicatus cum plenitudine iuris Canonici Apostolica tibi autoritate conferimus, & de illis etiam prouidemus, ac vnam in B. ac aliam præbendam in C. Ecclesiis prædictis necnon dignitatem, personatum, administrationem, vel officium alterius earundem Ecclesiarum, & si ad illum, illam, vel illud consueuerit quis per electionem assumi, &c.

Vnam Morurianen. & alium D. Ecclesiarum Canonicatus, &c. prouidemus, vnam verò M. & alia D. prædictarum præbendarum, necnon dignitatem, personatum, administrationem vel officium earundem Ecclesiarum, etiam si ad illam, illum, vel illud consueuerit, &c. assumi.

Vnum Paduan. & alium Veron. Ecclesiarum Canonicatus, &c. prouidemus, vnam verò Paduan. & aliam Veron. prædictis præb. ac dignitatem, vel officium alterius earundem Ecclesiarum, &c.

Vnum B. Mariæ ad gradus Maguntin. & alium sancti Petri Versidien. N. Diocesi, in qua maiores & minores præbendæ fore noscuntur Ecclesiarum Canonicatus, &c. prouidemus, ac omnem in beatæ Mariæ, & aliam ex huiusmodi maioribus præbendis in sancti P. Ecclesiis prædictis præben. necnon dignitatem, personatum, vel officium alterius earundem Ecclesiarum, &c.

Vnum Ispalen. & alium Salaman. Canonicatus, &c. prouidemus, ac vnam in Ispalen. & aliam Salaman. præb. prædictis, necnon dignitates, personatus, administrationes, vel officia alterius earundem Ecclesiarum, etiam si ad illas, vel illa, &c. animarum, dummodo aliqua dignitatum huiusmodi maior post pontificalem non existat, &c. plurium cedentium vel decedentium, seu illam quomodolibet dimittentis, vel dimittentium, cuiuslibet ipsarum Ecclesiarum Canonici aut Canonicorum in eisdem Ecclesiis, ac specialem quorum quidem præstimoniorum & præstimonialium portionum & beneficiorum, &c.

Vnum in Lubicen. & alium in B. in quibus quidem, videlicet, Lubicen. maiores, mediæ, minores, distinctæ Choraes, Psalmares, Capitulares, nõ Capitulares, Incorporatæ & Christianæ in B. Ecclesiis etiam maiores distinctæ, & minores præben. fore noscuntur Canonicatus, &c. prouidemus, ac vnam Lubicem, & aliam B. Ecclesiarũ earũdem etiam ex huiusmodi maioribus præb. & si quæ vacant ad præsens, &c.

Vnum in Pisan. & vnum in Florentin. ac vnum in Pistorin. & vnum in Lucan. necnon vnum in Vulteran. maioribus Ecclesiis Canonicatus, &c. prouidemus. Necnon vnam in Pisan. & aliam in Florentin. & vnam in Pistorin. & aliam in Luca. necnon aliam in Vlteran. Ecclesiis prædictis præb. necnon dignitatem, vel personatum, aut officium in vna ipsarum.

Quando mandatur creari Canonicus in pluribus Ecclesiis.

DE vno B. & alio D. Ecclesiarum Canonicatibus cum plenitudine iuris Canonici autoritate nostra prouideas, faciens ipsum, vel procuratorem suũ eius nomine in eisdem Ecclesiis eadem autoritate & cætera, assignatis, vnam verò B. & aliam A. prædictarum præbendarum necnon dignitatem, personatum & administrationem perpetuam, vel officium alterius earundem Ecclesiarum, etiam si ad dignitatem, personatum, & administrationem vel officium consueuerit quis per electionem assumi, eique cura imminet personarum, dummodo dignitas ipsa altera prædictarum Ecclesiarum maior post pontificalem non existat, si quæ, si qui, vel si qua, vacant ad præsens, &c.

De vno maioris, & alio sancti I. maioris Pictanen. Romanæ Ecclesiæ immediatè subiectæ Ecclesiarum, &c. assignatis, vnam verò maioris, & aliam sancti I. maioris Ecclesiarum prædictarum præben. necnon dignitatem, personatum, perpetuam administrationem, vel officium alterius earundem Ecclesiarum, etiam si ad illam, illum, vel illud consueuerit quis per electionem assumi, &c.

Oneramus, & cæter. eique postquam ipse clericali caractere fuerit insignitus, de vno in L. & alio Canonicatibus in B. Ecclesiis, cum plenitudine, &c. assignatis, ac vnam in L. & aliam in B. Ecclesiis prædictis præben. si quæ vacant ad præsens.

De vno Abulen. & alio Sapren. Ecclesiarum Canonicatibus, &c. assignatis, vnam verò Abulen. & aliam Segobien. earundem Ecclesiarum præb. non præstimoniales portiones & simplicia in Ecclesiis prædictis, aliarumq; Ciuita. & Diocesi. vnus duorum aut plurius cedentis aut decedentis, seu cedentium vel decedentium, aut illa aliàs quomodolibet dimittentis, vel dimittentium ipsarum Ecclesiarum, vel alterius earum Canonici, vel Canonicorum, quorum quidem præstimoniorum, portionum, & beneficiorum fructus, &c.

Quando creatur Canonicus in vna Ecclesia.

CANONICATUM Ecclesiæ Lubicen. in qua maiores, mediæ, distinctæ minores, nonnullæ aliæ præb. fore noscuntur, cum plenitudine iuris Canonici Apostolica tibi autoritate conferimus, & de illo etiam prouidemus, ac vnam etiam in huiusmodi maioribus præbendis, necnon dignitatem, personatum vel officium ipsius Ecclesiæ, &c.

Canonicatum Ecclesiæ Cabilon. in qua licet sit certus canonicorum numerus, præbendarum, tamen distinctio non habetur, &c. prouidemus, præbendam verò, ac perpetuam administrationem, vel officium ipsius Ecclesiæ, &c.

Canonicatum, &c. prouidemus, præbendam verò, necnon obligia vnus cedent. vel decedentis, vel illa aliàs quomodolibet dimittentis ipsius Ecclesiæ canonicæ, quorum quidem obligiorum fructus, &c.

Quando mandatur creari Canonicus in vna Ecclesia.

DE Canonicatu, &c. assignatis, præbendam verò eiusdem Ecclesiæ, si qua vacet, &c.

Quand

Quando creatur Canonicus in una Ecclesia, & datur ad illud beneficium.

Canonicatum Ecclesie Claromonten. &c. prouidemus, præben. verò ac dignitatem, personatū, administrationem, vel officium eiusdem Ecclesie, necnon beneficiū ecclesiasticū, &c. etiam si canonicatus præbenda, dignitas, personatus, administratio, vel officium in cathedrali vel collegiata Ecclesia existat.

Canonicatum Ecclesie sancte N. dioc. N. prouidemus præb. verò eiusdem Ecclesie, necnon beneficium ecclesiasticum cū cura, etiam si administratio, vel officium in cathedrali, seu canonicatus, & præbenda in collegiata Ecclesia existat.

Canonicatum secularis Ecclesie sanctorum Cosmæ & Damiani, Assiden. Colonien. diocel. in qua præter dilectas in Christo filias Abbatissas, & canonicas nōnulli canonici canonicatus, & præb. obtinentes & capitulum facientes fore nōscuntur, cum plenitudine iuris canonici, &c. prouidemus, præbendam verò eiusdem Ecclesie, necnon beneficium, &c.

Quando mandatur creari Canonicus in una Ecclesia, & datur ad aliud beneficium.

Mandamus, quatenus si per diligentem examinationem eundem N. ad hoc idoneum esse reperiatis, super quo tuam conscientiam oneramus, declaratum Ecclesie Remen. cum plenitudine iuris canonici autoritate nostra prouideas, faciens ipsum N. vel procuratorem suū eius nomine, in d. ecclesia N. in canonicū recipi, & in fratrem, stalli sibi in choro, & loco in capitulo eiusdem ecclesie cum dicti iuris plenitudine assignato, præbendam verò, & perpetuam administrationem, vel officium ipsius ecclesie, necnon beneficiū ecclesiasticum sine cura, etiam si canonicatus, & præbenda, administratio vel officium in collegiata ecclesia existat, cuius quidem beneficii, &c.

De canonicatu, &c. assignatis, præbendam verò & officium ipsius Ecclesie, necnon beneficium ecclesiasticum, cum cura vel sine cura, etiam si canonicatus, & præbenda vel officium in collegiata ecclesia existat, & ad officia huiusmodi conueuerint, qui per electionem assumi, eorumque alteri cura imminet animarū cuiusquidem beneficii fructus, &c.

De canonicatu, &c. assignatis, præbendam verò, & dignitatem, personatum, perpetuam administrationem, vel officium eiusdem ecclesie, necnon beneficium, &c. etiam si canonicatus, & præb. aut dignitas, personatus, administratio, vel officium, aut integra, vel dimidia seu commensalis portio in cathedrali, vel collegiata ecclesia, aut decanatus, vel archipresbyteratus ruralis, quæ dignitas, extratamen cathedralem ecclesiam reputetur, existat, & ad dignitatem, &c. assumi eisque cura imminet animarum, dummodo aliqua dignitatum huiusmodi in Handren & alia in N. cathedrali maior post pontificalem, seu collegiata ecclesia huiusmodi principalis non fuerit, cuiusquidem beneficii fructus, &c.

De canonicatu, &c. assignatis præben. verò ac dignitatem, personatum, perpetuam administrationem vel officium dictæ ecclesie, necnon beneficium, &c. etiam si canonicatus, & præb. personatus, administratio, vel officium metropolitanæ, vel collegiatae ecclesie fuerit, &c.

Provincie in quibus decima reducta est sunt sex, & unus Episcopatus.

Archiepiscopatus Lugdunensis. Rothomagensis.
Remensis. Turonensis.
Senonensis. Bituricensis.
Episcopatus Claromontensis.

Nota circa collationes.

AD collationem, prouisionē præsentationē, electionē, seu quamuis alia dispositionē, venerab. fratris nostri

Episcopi Eboracen. ratione perpetuae capellaniae, quam in ecclesia sancti N. dictae suae monasterii episcopali canonicè vnitate pertinet, &c.

Ad venerabilis fratris nostri episcopi Caren. & dilecti filii abbatis monasterii S. Andree iuxta Lugdunum ordinis S. Benedicti vicissim pertinet collatione, &c.

Ad collationem, &c. venerabilis fratris nostri episcopi, & dilectorum filiorum capituli Firman. &c.

Ad collationem, &c. Venerabilis fratris nostri episcopi Amelen. & dilectorum filiorum priorum, & capituli, singulari quae personarum ecclesiae Amelen ordinis S. B. communiter vel diuisim pertinet, &c.

Ad collationem, &c. dilectorum filiorum prioris & portionariorum secularis ecclesiae sanctae Mariae Magdalene Vlixibonen. communiter pertinet.

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum praepositi, & capituli sanctorum Cosmae, & Damiani ecclesiarum de N. inuicem canonicè vnitate pertinet, &c.

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum Sacristae, & capituli secularis Ecclesiae sancti Vincentii N. dioecesis communiter pertinet.

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum Sacristae, Decani & seniorum de capitulo ecclesiae N. communiter, vel diuisim pertinet. Et tunc dicitur ibi, seu si eisdem Decano, & seniori de capitulo, &c.

Ad collationem, &c. pertinet dilectorum filiorum clericorum perpetuorum beneficiorum, hebdomadariorum nuncupatorum Ecclesiae N.

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum capituli S. N. episcopalis Ceble dictae tuae dioecesis communiter pertinet.

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum quinque presbyterorum perpetuorum beneficiorum maioris altaris Ecclesiae N. communiter pertinet, & successorum, & eisdem beneficiis dicti altaris, & tunc in duab. partibus circa finem ponuntur haec verba. Et successoribus: videlicet in vobis, Et si eisdem quinque presbyteris, & succes-

foribus suis, &c. Vel sic, Venerabilis fratris nostri episcopi N. & dilectorum filiorum Decani, & capituli, singulorumque canonicorum, & personarum N. necnon hospitalarij, seu praebendarij quinque vicariorum, & Sacerdotum maioris altaris N. communiter vel diuisim pertinet.

Ad collationem, &c. Dilecti filii Ioa. Sacristae ecclesiae N. ratione sacristiae & quorundam perpetuorum beneficiorum quatuor vulgariter nuncupatorum, quae in dioecesi N. obrinet, & successorum eius in eisdem sacrista, & beneficiis pertinet.

Ad collationem, &c. Dilecti filij N. de N. canonici N. ratione capellanarum, quas idem N. in ciuitate N. obrinet, & successorum suorum canonicorum dictae ecclesiae capellaniae tempore obrinet. pertinet, &c.

Ad collationem, &c. Dilecti filij praepositi secularis ecclesiae B. Mariae de N. pertinet.

Vel sic, Rectoris plebani nuncupati parochialis ecclesiae N. dioecesis pertinet.

Ad collationem, &c. Dilecti filij rectoris ecclesiarum de N. & A. ad inuicem canonicè vnitate pertinet.

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum duorum rectorum parochialis Ecclesiae N. per duos solite gubernari rectores, quorum vnus duas & quilibet eorum quartam ipsius ecclesiae partes obtinent. Ad collationem, &c. Dilecti filij rectoris quartae partis ecclesiae N. per tres solite gubernari rectores, quorum vnus, &c.

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum perpetui vicarii, & portionariorum parochialis ecclesiae sancti N. dioecesis, dictae tuae dioecesis communiter vel diuisim pertinet.

Ad venerabilis fratris nostri episcopi D. & dilecti filii abbatis monasterii sancti N. ordinis N. vicissim pertinet collatione, &c. Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum capituli Ecclesiae N. ordinis N. communiter vel diuisim pertinet.

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum abbatis, & coenobii monasterii S. N. dioecesis Romanae ecclesiae immediate subiecti ordinis S. Benedicti, &c.

Ad colla-

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum abbatis, & conuentus monasterii N.

Ad venerabilis fratris nostri episcopi N. & dilectorum filiorum sancti N. necnon dicte diocesis monasteriorum abbatum & conuentuum collationem, &c.

Ad dilectorum filiorum abbatis de N. & dilectarum in Christo filiarum priorissae & conuentus de N. per abbatem de N. qui est pro tempore, & priorissam soliti gubernari monasteriorum ordinis sancti N. diocesis collationem, &c.

Ad collationem, &c. abbatis & conuentus monasterii S. D. ordinis S. B. &c.

Ad collationem, &c. Dilecti filii praepositi, & dilectarum in Christo filiarum abbatissae & conuentus Monasterii de N. per praepositum & abbatissam soliti gubernari Cisterciens. ordinis N. diocesis. communiter vel diuisim pertinen.

Ad collationem, &c. Dilecti filii maioris prioris ecclesiae N. vel monasterii de N. ordinis diocesis praedicti, in qua, vel in quo duo priores, quorum vnus maior, alter vero minor prior ipsius ecclesiae vel monasterii nuncupati existunt pertinen.

Ad collationem, vel praesentatione dilecti filii magistri domus militiae de N. Cisterciens. ordinis N. diocesis. Ad commendationem dilectorum filiorum commendatorum, & fratrum domus hospitalis sancti Iohannis Ierosolymitan. sua diocesis. communiter vel diuisim pertinen.

Ad collationem dilectorum filiorum magistri, & fratrum domus hospitalis sancti N. Crucifixorum ordinis S. Augustini, communiter vel diuisim pertinen.

Ad collationem, &c. dilectorum filiorum Sacristae secundi, & portionariorum ecclesiae N. ordinis N. communiter vel diuisim pertinen.

Ad collationem, &c. dilectorum filiorum prioris, & fratrum domus sancti Sepalchri Dominici Ierosolymitani ordinis S. Augustini communiter vel diuisim pertinen.

Ad collationem, &c. Dilectarum in Christo filiarum abbatissae secularis ecclesiae S. N. N. Diocesis. communiter vel diuisim pertinen.

Ad collationem dilectorum filiorum magistri & fratrum domus hospitalis B. Mariae Theutonicorum Ierosolymitan. N. diocesis. communiter vel diuisim pertinen.

Ad collationem dilectarum in Christo filiarum priorissae, & conuentus monasterii S. Mariae N. per priorissam soliti gubernari ordinis N. sub cura, & secundum instituta ordinis fratrum praedicatorum viuentium communiter, vel diuisim pertinen.

Ad collationem, &c. abbatissae & conuentus monasterii sanctae N. diocesis, eiusdem sanctae communiter vel diuisim pertinen.

Ad collationem, &c. Dilecti filii praepositi, & dilectarum in Christo filiarum abbatissae, & conuentus monasterii N. Cisterciens. ordinis N. diocesis per praepositum, & abbatissam soliti gubernari communiter vel diuisim pertinen.

Ad collationem, &c. Dilectarum in Christo filiarum magistressarum, ac dilectorum filiorum magistri domus leprosariae N. diocesis.

Ad dilectorum filiorum Praepositorum, Decanorum, cantorum, custodum, capitulorum, singulorumque canonicorum, & personarum sanctorum N. & felicitatis N. diocesis. collationem ecclesiarum, &c.

Ad dilectorum filiorum vniuersorum presbyterorum, clericorum & laicorum fratrum maiorum calendarum nuncupatorum, certis anni temporibus in parochiali ecclesia beatae N. maioris oppidi N. diocesis. comorantium, & ecclesiastica beneficia in simul conferentium collatione, &c.

Ad venerabilis fratris nostri Episcopi Elnen. etiam ratione maioris capellaniae Ecclesiae N. mensae episcopali Elen. & dilectorum filiorum Albien. capitulorum, necnon Archid. Sacristae & praepositorum. Albien. hebdomadariorum sancti N. singulorumque canonicorum, & personarum earundem Ecclesiarum collationem, &c.

Ad collationem, &c. Dilectorum filiorum decani, & vniuersorum presbyterorum clericorum, & personarum calendarum nuncupatorum in parochiali ecclesia N. diocesis certis anni temporibus viuentium.

tium communiter, vel diuisim pertinen.

Ad venerabilis fratris nostri Episcopi Geben. Ac dilectorum filiorum capituli Geben. S. Iacobi prioratus nuncupati N. dioc. Ecclesiarum, nec non rectorum, priorum, nuncup. & portionariorum Ecclesie parochialis N. in qua quidem parochiali Ecclesia nonnulli clerici, nonnulli perpetui beneficiati portionarii nuncupati, fore noscuntur collationem, &c.

De expectatiuis pro regularibus.

Volentes in artibus, &c. premissorum tuorum intuitu, gratiam facere specialem, beneficium ecclesiasticum cum cura, vel sine cura per monachos monasterii N. ordinis N. diocesis in cuius monachus, vt asseris, ordinem ipsum expressè professus exiit, gubernari consuetum. Cuius fructus, &c.

Volentes itaque premissorum tuorum intuitu, gratiam facere specialem beneficium ecclesiasticum cum cura, vel sine cura per monachos monasterii N. ordinis N. Diocesis gubernari consuetum cuius fructus, &c. & in medio literæ. videlicet, post districtius inhihen. & ante. non obstat. dicitur sic. Decernente quamprimum vigore presentium huiusmodi beneficium fueris pacifice assecutus, dum Monasterio in hospitali dicti ordinis N. Diocesis cuius Monachus, & vt asseris, ordinem ipsum expressè profectus exiit, ad dictum Monasterium N. transferendi, &c.

Cum fructus, redditus, & prouen. si beneficium ipsum in partibus, quibus antiqua taxatio decimæ ad medietatem eiusdem taxationis est reducta, & cum cura 60. & sine cura 30. Si vero in aliis partibus & cum cura 60. & sine cura fuerit 40. lib. Turon. secundum taxationem huiusmodi decimæ val. ann. non exceden.

Vel sic, Ad duo beneficia, cuius, seu quorum fructus, redditus, & prouen. si illud, vel illa in partibus, in quibus antiqua taxatio ad decimæ ad medietatem eiusdem taxationis est reducta, & ipsum vnum, vel ipsorum duorum alterum, cum cura 60. & sine cura 40. lib. Turon. part. secundum

taxationem huiusmodi decem valoris, &c.

De non obstantibus generalibus.

Non obstat quibuscumque statutis, & consuetudinibus ecclesie, in qua huiusmodi beneficium forsan fuerit, illis præsertim quibus caueri dicitur, quod nullus in dicta ecclesia N. præbendam assequi valeat, nisi de minori præbenda ad maiorem gradatim, & per opinionem ascendat contrariis iuramento confirmatione Apostolica, & cum clausula, etiam si Canonicatus & præbenda.

Vel sic, quod antiquiores Canonici gradatim meliores, si voluerint, possint, cum vacant, per se vel per alios optare præbendas, &c.

Vel sic, nisi de minori ad mediam, & de media præbe. ad maiorem gradatim, & optionem ascendat contrariis, &c.

Vel sic, non obstat. quibuscumque statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesie, illis præsertim quibus caueri dicitur, quod nullus præfatam præbendam assequi valeat, nisi de inferiori præbenda ad prædictam præbendam graduatim, & per optionem ascendat contrariis, &c.

Non obstat. quibuscumque statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesie, seu ecclesiarum, in qua seu quibus beneficium, seu beneficia huiusmodi forsan fuerint, illis præsertim in quibus forsan in aliqua huiusmodi caueretur, quod nullus inibi dignitatem, vel personatum, seu beneficium obtinere valeat, nisi Canonicus actu præbendatus, & capitularis, ac emancipatus eiusdem, seu maioris Herbipolen. ecclesiarum existat, contrariis, &c.

Non obstat. quibuscumque statutis, & consuetudinibus ecclesie, illis præsertim in quibus caueri dicitur, quod ipsam præbendam pro eo tempore obtinens, infra annum à tempore assecutionis eiusdem computandum, ad presbyteratus ordinem se promoueri facere teneatur. Alioquin ipsius canonicatu, & præbenda eo ipso priuatus existat, quodq; nulli fructus, redditus, & prouentus ministrari debeant, nisi in sacerdotio huiusmodi fuerit constitutus. Vel

Vel sic, illis præsertim quibus cauere dicitur, quod nullus Canonatus, & præbendam ecclesie S. Germani prædictæ obtinens illas, nisi de licentia Decani pro tempore existentis, & dilectorum filiorum capituli eiusdem ecclesie permutare valeat contrariis, &c.

Non obstant. tam. fe. re. Boni. Papæ 8. & bon. me. N. prædecessoris nostri, quam aliis quibuscunque constitutionibus Apostolicis, necnon statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesie sancti G. iuramento, &c.

Vel sic, quando tolluntur regulæ Cancellarie, videlicet constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, atque nostris, necnon statutis, &c.

Non obstant. statuto Urbani, ex quo auetur ne quis duos Canonatus & præb. simul infra muros N. obtinere valeat. Non obstant. fe. re. Bonifa. Papæ 8. prædecessoris nostri & aliis Apostolicis constitutionibus, & quibuscunque aliis, præsertim quibus dudum, volumus, quod in quibuscunque beneficalibus impetratio à nobis existat in antea obtinendum, non obstant. beneficali impetratio. &c. exprimentur, & quemcunque super huiusmodi impetratio sine expressione dictarum non obstat. prætextu impetrando concessione, quod non obstant. huiusmodi non expressè haberentur expediendæ literæ nullius foret roboris vel momenti, cum illa aliàs in suo robore permanens, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus, &c. Non obstant. quod ipsa præpositura sancti P. per fe. re. C. Papam 11. prædecessorem nostrum ea de causa, ut dicitur, suppressa fuerit, ut de fructibus, redditibus, & prouen. ipsius præposituræ tres Canonatus, & præb. ac vicarias in dicta ecclesia S. N. de nouo crearentur, quæ quidem suppressio nondum fortita esse suum imò de ipsa præpositura pluribus, & specialiter dicto clerico per fe. re. G. Papam 6. prædecessorem nostrum post dictam suppressionem dum vacauerit ipsa suppressione non obstant. fuerit compromissum, necnon quibuscunque statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesie sancti N. contrariis, &c.

Non obsta. quod idem G. vt asserit, causam quam super dicta præpositura contra quendam aduersarium suum mouere intendebat, coram clerico auditori causarum, dicti palatii per nos committi obtinuit. Cuius statutum etiam habere volumus pro expresso & per me Boni. Papam 8. prædecessorem nostrum, quam aliis quibuscunque constitutionibus Apostolicis, necnon statutis dictæ ecclesie, contrariis iuramento, &c. aut si alicui, &c.

Non obstant. quod prædictæ, vel alicuius regularis ordinis professor non existit, & quibuscunque constitutionibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus, Monasterij & ordinis prædictorum, iuramento, &c. contrariis, &c.

Non obstant. si dictus G. eidem hospitali tanto tempore non seruerit, quanto ante ademptionem beneficii secundum stabilita, seu statuta, & consuetudines dicti hospitalis seruire forsan teneretur, vel fuisset adsecutus, etiam si non sit in ætate legitima, seu requisita, Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis prædictis, stabilimentis, seu statutis, & consuetudinibus contrariis etiam iuramento, &c. Seu si magistro pro tempore existenti, & dilectis filiis, fratribus dicti hospitalis, quod ad præsens magistro caret, vel quibusvis aliis. Et nota, quod quando mandatur prouideri de præceptoribus alicuius domus in nõ obstant. generalibus, videlicet, non obstant. fe. re. Bo. &c. Apostolicis additur, necnon domus, & ordinis prædictorum etiam iuramento, &c. quibuscunque, aut si pro aliis in dicto hospitali Apostolica forsan sint scripta directa, seu si aliqui, &c.

Non obstant. quod dictus Lucas tibias, & pedes tortos habet, ita quod vni pedum extortorum sibi inuicem correspondeant, & quibuscunque, cauere dicitur, quod nullus non liber membrorum in eiusdem Monasterij Monachum recipi possit, contrariis, iuramento, &c.

Seu si venerabili fratri nostro episcopo N. dilectis filiis Abbati Monasterij eiusdem, ac prioratus ipse cõuentualis existat conuentibus, vel quibusvis aliis, &c.

Legato, & conditione huiusmodi, & aliis constitutionibus, & legibus Imperialibus, & consuetudinibus non obtant, quibus eunquē dat, &c. Quodque præfatus P. literarum prædictarum vigore nonnulla beneficia ecclesiastica, tunc certis modis vacatura, cum protestationibus in talibus fieri solitis, infra tempus legitimum acceptrauit, sibiq; de eisde provideri obrinuit. Aut quod vt asseris, idioma, quod gensillarum partium communiter loquitur, nõ bene intelligitis, nec scis intelligibiliter loqui. Nos enim tecum, vt ecclesiam prædictam, &c. dispensamus, præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon prædictis statutis, & consuetudinibus, & aliis contrariis nequaquam obstanti autoritate Apostolicæ concedimus per præsentem, prouiso, &c.

Aut si præsens non fueris ad præstandum de obseruandis statutis, & consuetudinibus eiusdem ecclesie ratione dignitatis, personatus, vel officij huiusmodi solitum iuramentum, dummodo, &c. Seu, si hodie pro alio, vel aliis super æquali, vel æqualibus, gratia, seu gratis indicta ecclesia S. Ioa. literas duxerimus concedendas. Nos enim tam illas, quam præsentem effectum sortiri volumus, quacunque constitutione Apostolica contraria non obstante. Nulli ergo, &c. Seu si hodie pro alio, vel aliis super æquali, vel æqualibus, gratia, seu gratis in dicta ecclesia sancti Ioa. necnon de simili beneficio ad Collationem pro præsen. seu quamvis aliam dispositionem episcopi, Præpositi, Decani, Capituli, Canonicorum, & personarum prædictarum, communiter, vel diuifim pertine. literas nostras, &c. Seu, si hodie pro alio, vel aliis, super æquali, vel æqualibus, gratia, seu gratis in d. Aquilegen. & B. Mariae ecclesis, necnon prioratibus, seu plebanis huiusmodi literas duxerimus concedendas &c.

Constitutionibus Apostolicis, necnon indultis, prouisionibus, & literis derogatoriis, Nicolao, & Bertoldo præfati super dictis Canonicatu, & præben. ac specificis, seu quavis forma, vel expressione verbo-

rum concessis, & aliis contrariis non obstant. quibus eunquē.

De non obstantibus beneficiis.

Seu quod beneficium ecclesiasticum cum cura, vel sine cura ad collationem, vel præsentationem dilectorum filiorum Præpositi, Decani, & capituli ecclesie S. Petri Maguntia. communiter pertinet, autoritate literarum nostrarum in ea forma, secundam quam pro pauperibus clericis beneficiandis dudum scripsimus, te asseris expectare, quas quidem literas, & processus habitos per easdem, & quacunque inde secuta ex nunc cassamus, & irritamus, nulliusque esse volumus roboris, vel momenti. Nulli ergo, &c.

Et prædicto modo dicitur, quando impetrat aliam gratiam expectatiam. Si vero impetraret beneficium vacans, tunc ponitur clausula, quod literæ sint cassæ, postquam fuerit assecutus beneficiu, &c. Vel sic, aut quod idem N. beneficium ecclesiasticu cum cura, vel sine cura ad collationem, vel præsentationem dilectorum filiorum Abbatis, & conuentus Monasterij sancti N. Diocesis ordinis S. Benedicti.

Et nota, quod licet impetrans non fecerit mentionem de beneficio, quod sibi ignoranti per ordinarium collatum erat propterea impetratio non est subreptitia, vt in c. grana. de rescript. in 6.

Seu, quod nos dudum tibi de vno, vel duobus, aut tribus beneficiis, seu beneficiis, ecclesiasticis, seu ecclesiasticis, etiam si ipsum vnum, vel ipsorum duorum seu trium aliquod curatum, aut dignitas, vel personatus, seu officium cum cura, vel sine cura in Cathedrali, vel collegiata, & dignitas ipsa in Collegiata ecclesia huiusmodi principalis foret, & ad eandem quis per electionem assumeretur. Ad venerabilem fratrum nostrarum, &c. Collationem, prouisionem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem communiter, vel diuifim spectan. seu spectan. vacan. vel vacaturum per alias nostras literas gratiosè mandauimus prouideri. Volumus autem, quod quamprimum vigore præsentium

tium dictam ecclesiam sis pacificè affectus, prædictæ literæ, quas tibi de huiusmodi beneficiis, seu beneficiis prouideri mandamus vt præfertur, & processus habiti per easdem, & quæcunque inde secuta quoad dignitatem, vel personatum, seu curarum beneficium, aut officium duntaxat sint cassa, & irrita nulliusque roboris, vel momenti.

Seu, quod nos nuper tibi per alias literas de Canonicatu sub expectatione præbendæ ecclesiæ Patauien. prouidimus, & de beneficio, &c. gratiosè mandamus prouideri, & tecum vt huiusmodi beneficium cum cura, vel sine cura, si earundem literarum vigore conferretur recipere, & vnà cum dicta parrochiali ecclesia quoad viueres retinere valere duximus dispensandum. Nos enim tecum, &c. *vt habetur infra in dispensatione ad incompatibilia.*

Vel sic, aut quod nos eidem Ioan. vt asserit, de Canonicatu sub expectatione præbendæ ecclesiæ S. Ioan. in Haugu. extra muros Herbipol. gratiosè concessimus prouideri, &c.

Vel sic, de Canonicatu sub expectatione præbendæ & supplementi ecclesiæ S. Ioan. in Haug. extra muros Herbipolen. ac beneficio ecclesiastico cum cura, vel sine cura, ad collationem, prouisionem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem venerabilis fratris nostri episcopi P.

Ad idem etiam si dignitas, personatus, vel officium pertinet. vacan. vel vacaturo gratiosè concessimus prouideri.

Ad idem etiam si dignitas, personatus, vel officium, etiam electi fuerit, &c.

Aut, quod nos dudum sibi de expectatione maioris præbendæ ecclesiæ S. Ioann. in qua maiores & minores præbendæ existunt, per alias nostras literas gratiosè mandauimus prouideri, &c.

Seu, quod nos dudum eidem P. de vno in N. & alio in N. eccles. Canonicatibus sub expectatione præbendarum, ac beneficio Ecclesiastico, &c.

Seu, quod, vt asserit, dudum de Canonicatu sub expectatione præb. ac obligiorum

Ecclesiæ maiorum Bambergen. quorum quidem obligiorum fructus, redditus, & prouentus quinquaginta marchas argen. se. co. et. va. an. non exce. ac dignitatis, personatus vel officij in eadē Maiori, vel sancti Stephani Bambergen. aut S. Iacobi extra muros Bambergenis Ecclesiis gratiosè concessimus prouideri, cum Clausula impartita volumus propter litem quam habet, &c.

Vel sic, aut quod idem N. beneficium Ecclesiasticum cum cura, vel sine cura, ad collationem, vel prouisionem dilectorum filiorum Abbatis, & Conuentus Monasterij S. Vincentij ordinis S. Benedicti Sime. Dioces. communiter, vel diuisim autoritate, & literarum nostrarum in ea forma, secundum quam pro pauperibus clericis beneficiandis dudum scripsimus, ibi concessarum se asserit expectare. Quas quidem literas, & processus habitos per easdem, & quæcunque inde secuta, exnunciamus, & irritamus, ac nullius esse roboris, vel momenti, &c. Nos insuper, &c.

Seu, quod dudum, vt asserit, de beneficio cum cura, vel sine cura ad collationem, prouisionem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem venerabilis fratris nostri Archiepiscopi Maguntin. ac dilectorum filij Prepositi, Decani, & Capituli, singulorumq; Canonicorum, & personarum Ecclesiæ Magun. communiter, vel diuisim pertinent. vacant. vel vacaturum gratiosè concessimus prouideri, vel per alias nostras gratiosè mandamus prouideri.

Quodque dudum eidem M. aut aliud beneficium Ecclesiasticum curatum, aut alias cum dicta Ecclesia in N. incompatibilia etiam si dignitas, vel personatus, seu officium cum cura, vel sine cura in Cathedrali, vel collegiata ecclesia, ac dignitas ipsa in cathedrali maior post pontificalem, aut in collegiata huiusmodi principalis foret ad dignitatem huiusmodi, quis per electionem assumeretur recipere, & vnà cum dicta ecclesia in N. Dioces. quod adueniret retinere liberè, & licitè valeret, fuit autoritate prædicta dispensatum. Nos enim, &c.

Vel sic, obtinere, & nos dum sibi de beneficio ecclesiastico & vacan. vel vacaturo, etiam si Canonatus & Præb. eiusdem ecclesie foret per alias nostras literas gratiosè mandamus prouideri.

Vel sic, aut quod nos dudum tibi, vt asseris, de vno ex prioratibus, seu plebanatibus secularium, & collegiarum ecclesiarum ciuitatis, vel Dioc. Floren. vacan. vel vacaturum per alias nostras literas gratiosè mandauimus prouideri.

Seu quod nos nuper eidem Ioan. vt asserit, de vna in S. Andrea, & de alia in S. Iuliani Vlixbon. ecclesiis perpetuis portionibus, &c. vacan. vel vacaturum gratiosè concessimus prouideri. Et nos hodie tibi Canonatum sub expectatione præbendæ, ac officij ecclesie B. Mariæ Traiecten. per alias nostras literas gratiosè diximus prouidendum, quas quidem literas, & processus habitos per easdem, & quacunque inde secuta, in suo volumus robore permanere, quacunque constitutione seu ordinatione Apostolica contraria, non obstan.

Aut, quod dictus Nicolaus, vt asseritur, parrochiam ecclesiam de N. Diocesis, cuius fructus, redditus, & proventus illam pro tempore obtinenti, & in ea non residenti ultra 40. libr. Turon. similia non valere annuatim noscitur, obtinere volumus, &c.

Aut quod, vt asseris, dudum in Canonico cum Alfen. Ecclesie autoritate ordinaria fuisti receptus. Aut quod idem Nicolaus, vt asseritur, parrochiam ecclesiam prædictam & perpetuam Vicariam sine cura ad sanctæ Lucie in dicta ecclesia, ac perpetuum beneficium sine cura præmissaria nuncupatum, ad B. Mariæ virginis in parrochiali de N. dictæ Diocesis, ecclesiis altaribus, & quorum omnium fructus, &c. sex marc. arg. æsti. va. an. non exced. noscitur, obtinere volumus, &c.

Et dudum Canonatum, & Præb. ecclesie S. Bartholomæi Andegauen. vigore quarundam literarum Apostolicarum, prout ex ipsarum forma poteris, infra tempus debitum acceptasti, & tibi de eis-

dem obtinuisti prouideri, cum clausula volumus, &c.

Et tibi de Thesauraria ecclesie sancti N. Maguntin. quæ simplex officium existit, certo modo vacan. Apostolica fuit autoritate prouisum, &c.

Vel sic, aut quod dudum eidem Alphonso, vt asserit, de parrochiali ecclesia S. Eulalie de N. prædictæ Diocesis, cuius fructus, &c. non exced. tunc certo modo vac. & cuius possessionem nondum habet, Apostolica fuit autoritate prouisum, cum clausula volumus, &c. Ad idem concessimus prouideri.

Aut quod nos dudum eidem Alphonso, vt asserit, de Archidiaconatu plebis sancti Blasij N. Diocesis, cuius 300. at de parrochiali ecclesia sancti N. Diocesis, quæ tunc certo modo vacare sperabatur, quorum omnium fructus, &c. non exced. gratiosè concessimus prouideri, cum clausula volumus, &c.

Seu, quod nos dudum eidem Io. vt asseritur, de præpositura ecclesie Melden. quæ dignitas curata, & principalis in eadem ecclesia existit, & ad quam quis consuevit per electionem assumi, cuiusque fructus, &c. non excedunt certo modo vacan. cuius possessionem non habet, per literas nostras gratiosè mandauimus prouideri, &c.

Aut quod, vt etiam asseris, in singulis B. Mariæ de N. & in sancti N. N. Diocesis, & in sanctæ N. & in sancti P. necnon in sanctæ A. de N. parrochialibus ecclesiis N. Diocesis singula perpetua beneficia, quorum omnium fructus, &c. obtinere, nosq; dudum tibi de vno, &c. Contradictores, &c. non obsta. quod idem C. vt asserit, causam supradictam super prædicta propositione, contra quendam suum aduersarium mouere intendebat, coram certo auditore causarum dicti palatii per nos committi, cuius statum etiam habere volumus pro ext. resso, etiam pie me, &c.

Vel sic, aut quod super altari sine cura S. Gulielmi virginis sito in ecclesia sanctorum P. & M. Argen. contra quendam suum aduersarium in causam mouere intendis, &

dis, & in Palatio Apostolico committi citationem ad partes decerni obtinuisti, ac dudum, &c.

Aut idem M. vt asserit, super Parrochiali ecclesia sancti N. dictæ Diœcesis, cuius fructus, &c. in palatio Apostolico noscitur litigare, cum clausula volumus, &c.

Vel sic, super Parrochiali ecclesia de Malamorte dictæ Diœces. in Rom. cur nosceris litigare, aut si hodie pro alio, &c.

Aut quod, vt asseris, Canonicatum, & Præb. ac thesaurariam ecclesiæ S. Godegrandi N. Diœcesis, de quibus tunc certo modo vacan. prouideri mand. & per quorum Canonicat. & præb. & thesaurariæ, quæ simplex officium est assecutionem dictos Canonicat. & præb. S. N. dimittere tenearis, si illos interim non dimiseris in Palatio Apostolico, vt asseris, litigare. Volumus aut quod quam primum Canonicatum, & Præbendam sancti N. ecclesiarum, cum verò dignitates, personatus, vel curati officij huiusmodi possessionem vigore presentium fueris pacificè assecutus, Parrochiam ecclesiam prædictam quos, vt præfertur, obtines, & quos ex tunc decernimus omnino, prout ad dimittendum dictos Canonicatum, & Præbendam sancti M. te sponte obtulisti, dimittere tenearis, &c.

Aut quod idem M. vt asserit, super Parrochiali ecclesia in M. dictæ Diœcesis in palatio Apostolico litigando pro se, & contra quendam aduersarium diffinitiuam sententiam reportauit, & super reportat, &c. & litigat. Seu, quod idem Io. asserit Canonicatum, & Præbendam Floren. & sanctæ Mariæ Argen. necnon sanctæ Mariæ de partura N. Diœcesis ecclesiarum plebanatus, qui curat. & dignitates principales in eisdem ecclesiis existunt, & ad quos cõsueuerunt, qui per electionem assumi, & quorum omnium fructus, &c. non excedunt in simul ex dispensatione per se. re. Bonif. Papam 8. prædecessorem nostrum sibi concessa, noscitur obtinere, quod ipse, &c. Vel sic, seu quod, vt asseritur, Canonicat. & Præb. ac scholastriam in R. quæ dignitas est ad quandã perpetuam vicariam

sine cura in Dolen. ecclesiis, quorum fructus, &c.

Seu quod idem B. vt asseritur, quoddam S. Candichon nuncupatum consuetu clericis secularibus in perpetuum beneficium ecclesiasticum assignari, Redon. Diœcesis cuius fructus, &c. noscitur obtinere, &c. Seu, quod idem M. quosdam perpetuos redditus, & consuetos, in titulum beneficij ecclesiastici assignari, quor. fructus, &c. non excedunt, noscitur obtinere, &c. Seu quod idem M. quasdam perpetuas decimas in parrochia de N. dictæ Diœces. in perpetuum beneficium ecclesiasticum clericis secularibus assignari solitas, quæ illas obtinenti, & in eadem Parrochia non residet ultra quinque libras similes turon. non valent annuatim, noscitur obtinere.

Nota, quod talis non intitulatur de huiusmodi redditibus, siue decimis, sed tantummodo dicitur clericus A. Diœcesis. Aut, quod idem N. vt asserit, vt alteram portionem Parrochialis ecclesiæ per duos solite gubernari rectores N. Diœces. noscitur obtinere, &c.

Seu, quod, vt asseritur, dudum in rector. hospitalis pauperum domus Dei nuncupata de N. Diœces. tunc certo modo vacan. per fratres dicti hospitalis electus existit, ac Canonicatum, & Præb. ecclesiæ Finist. quos tunc obtinebas, & quorum fructus, &c. non excedunt de facto expoliatus existis, &c. & super Prioratu S. P. de R. ordinis S. Aug. dictæ Diœces. autoritate Apostolica tibi commendato, quem possides nosceris litigare.

Seu, quod asseris Canonicat. & maiorẽ Præb. ecclesiæ N. in qua maiores, & minores præb. fore noscuntur, ac Parrochiam ecclesiam in G. necnon quoddam perpetuum beneficium, in nono choro in Hagenon obtines, & super quadã perpetua vicaria in Sting. in Palatio Apostolico litigas, & dud. tibi de Canonicatu, & Præb. da in Burgis dictæ Diœces. & quadam alia perpetua vicaria in M. ecclesiis, quæ quidem beneficium, & vicariæ sine cura sunt, tunc certo modo vacan. Apostolica extitit autoritate prouisum. Aut si hodie, &c.

De clausula volumus.

Volumus autem quod quamprimum vigore presentium Canonatum & Præb. ac beneficium huiusmodi fueris pacifice assecutus, huiusmodi presentibus literis, & huiusmodi processibus habitis per eandem, & quæcumque inde secuta, quo ad reliquum assequendi sint cassa, & irrita, nulliusq; roboris, vel momenti, &c.

Volumus autem, quod quamprimum vigore presentium dignitatem, personatum, aut officium curatum fueris pacifice assecutus, eandem Parrochiam ecclesiam, quam, ut præfertur, obtines, quam ex nunc vacare decernimus, omnino dimittere tenearis, quodque post triennium à data presentium computan. præbendam, vel aliquam dignitatem, personatum, seu officium, aut beneficium aliquam seu aliquod, vigore earundem non acceptes, & de illa, vel de illo facias tibi provideri administrare Canonicis eiusdem ecclesie S. Stephani, si interim tibi de aliqua præbenda inibi non provideatur, esse desistas, &c. decernentes irritum, & inane, si secus actum fuerit in præmissis. Nulli ergo, &c.

Volumus autem quod idem A. quamprimum vigore presentium beneficium curatum huiusmodi fuerit pacifice assecutus, dictam Parrochiam ecclesiam, quam ex nunc vacare decernimus, &c. omnino, prout ad id te sponte obtulisti, dimittere tenearis. Nulli ergo, &c.

De Iudicibus & eorum ordine.

In ordinatione Iudicum, Præpositus, vel Decanus alicuius ecclesie, tanquam maiores, Priori, Præposito, vel Decano alicuius Monasterii tanquam, minoribus postponuntur.

Priori prædicatorum, & Guardianus Minorum, possunt esse vnà cum aliis Iudicibus, sed soli non, & debent semper poni post alios Iudices, &c. Canonicos, & tunc datur clausula, non obsta. indulgentiis. Nota, quod ordo præponitur Diocesi, & ordo S. Benedicti Hanueten. Diocesis, sed præponitur ciuitatis & Monasterii S.

Dominici Naunen. ordinis S. Benedicti. Item, titulus Præmonstratenis præcedit ordinem Præmonstraten. ordinis, & similiter B. Mariæ de Pitiers ordinis S. Benedicti. Item, dicitur Prioratus S. Petri de monte Felice Camaldulen. Diocesis ordinis Panorum. Diocesis, & non dicitur Prioratus Monasterii S. N. quia non vocatur Monasterium, sed Prioratus.

Item nota, quod Iudices qui ponuntur in literis Apostolicis, debent poni & ordinari secundum maioritatem, in quibus existunt prælationum, dignitatum, & officiorum in quibus existunt, prout profertur. Electo enim non scribitur episcopo, nisi fuerit consecratus, & episcopus consecratus est præponendus in literis Apostolicis Electo.

Item, Præpositus, postponitur Decano, & Decanus Archidiacono, & Archipresbytero, Prior, Plebano, Archidiacono Archipresbytero.

Item locus semper debet iungi cum Diocesi, nisi sit aliquid impediens.

Item, in domibus, vel locis Hospitalium vel militiarum, semper cognomen huius loci, seu domus particularis postponi debet generali titulo, seu cognomini huiusmodi hospitalis, seu militiae: vnde male diceretur Alsua vel militiae, &c. sed potius dici debet domus hospitalis S. Ioa. Ierosolymitani in Alsua, vel domus militiae de Calleria de uatello, vel in Osferdi Itaq; locus, vel Osua, vel macello, & similia postponuntur, ut supra.

Item, quando scribitur Sacriste, semper ponitur secularis ecclesie. Si verò fuerit Sacrista maioris ecclesie, dicitur ecclesie tantum.

Item, Sacriste, Custodi & Camerario Monasterii scribi non potest: *ut not. gloss. in Cle. & si principalis de rescr. quia habent officia, & non dignitates, ut dicit Specu. in tit. de iud. deleg. §. fin.*

Item, Decano rurali scribi non potest, *ut dicit gl. in d. Clem. & si principalis.*

Item, quando scribitur Plebano pro Iudice, tunc non dicitur ecclesie, sed solum plebis, ut est ille qui tenet sub se Canoni-

eos, vel alios sub plebanos, sed Plebanus Parrochialis ecclesie simpliciter, non est ille, & hic non poterit esse Iudex.

Item, quod non vni, vel duobus, aut tribus Iudicibus scribi consuevit.

Item, si scribitur pluribus Canonicis, tunc dicitur Canonicis ecclesie Florent.

Item, quando scribitur Officiali, non dicitur ecclesie, & non scribitur nisi officiali maiorum prelatorum.

Item, quando scribitur Abbati, si sit Monasterium, scribitur Abbati Monasterii, si vero scribitur Abbati secularis ecclesie, scribitur Dilecto filio Abbati secularis & collegiate ecclesie. Nota, idem fit si Sacrile, quando ponitur secularis ecclesie, nisi in ecclesia cathedrali, quia tunc non dicitur secularis, sed solum Sacrile ecclesie Melden. Et quando scribitur duob. Sacrile, sed Cathedralis, & Collegiate ecclesie, dicitur sic: Dilectis filiis maioris, & secularis S. Stephani Meten. ecclesiarum Sacrile, Salutein, &c.

Item, quando scribitur Priori, non debet dici ecclesia, nisi fuerit Prior ecclesie Cathedralis. Sed quando scribitur Priori Monasterii, vel Preposito Monasterii, vel Decano semper debet dici per Priorem, vel Decanum, aut Prepositum soliti gubernari.

Item, non ponitur ordo in salutatione.

Item nota, quod in partibus ultramontanis committitur officiali, in Italia vicario.

Item, quando scribitur Preposito, Decano, Cantori, &c. semper debet dici ecclesie, sed quando scribitur Archidiacono, vel Canonico maioris Ecclesie non est neesse quod ponatur Ecclesie.

Item, Capellano, vel Rectori alicuius Ecclesie, non scribitur vt Iudici.

Item nota, quod quando scribitur vni Canonico cathedralis, & Decano, vel alii Prelato Collegiate Ecclesiarum, tunc Canonicus est postponendus. Si vero scribitur duobus Canonicis cathedralis, & vni Prelato Collegiate Ecclesiarum, tunc Canonicus sunt preferendi, non seruatur hodie, quia Prelatus preponitur, & sapientius duo officiales, & vicarij dantur. Itē no-

ta, quod in Iudicibus nunquam datur duo Iudices, hodie istud non seruatur. Item nota, quod non datur pro Iudice perpetuus Commendarius sub nomine commendate, etiam si peteretur in supplicatione, sed posset dari sub alio titulo, & sub nomine clericali: & si committeretur sub nomine clericali, attende derogationem. *cap. statutum de refer. in 6. videlicet*, quod non sit de personis quibus causa committitur.

Item nota, secundum ordinationem Bonifacii Papae 8. cause audiende autoritate literarum sedis apostolice, non committuntur, nisi personis dignitate prefulgentibus, vel personatum habentibus siue ecclesiarum Cathedralium canonicis, qui si fuerint regulares, debet fieri mentio de ipsorum ordine, vel officiis principalibus superiorum Prelatorum. i. ipsorum, aut preteritorum, predictorum, ac Guardiano minorum cum clausula non obstantibus indulgentiis, quia si Guardiani, vel filii Priori ordini tuo a sede apostolica dicitur esse concessa, quod ipsius ordinis fratres non teneantur se intromittere de quibuscunq; negotiis, quae ipsis per eiusdem sedis literas committuntur, & poni debet haec clausula, immediate post testes. Et si esset litera quare testes, immediate poni debet post conclusionem Clausulae, non obstantibus indulgentiis, &c. & si non omnes, &c. Dat. &c.

Si ille cui scribitur non est Prior, vel Guardianus, sed forte Inquisitor haereticae prauitatis, tunc dicitur hoc modo, non obstantibus indulgentiis, quae ordini fratrum praedicatorum, siue minorum, cuius tu filius Inquisitor professor existis, a sede apostolica, &c. & debent poni dicti Guardianus & Prior vltimo post alios iudices etiam canonicos. Et nota, quod post clausulam, non obstantibus indulgentiis sequitur clausula, Et si non omnes, &c.

Item nota, quod principalis officialis episcopi, & Prior conuentualis, licet obedientiaris, dari possunt iudices, officialis vero forensis & prior claustralis non: *vt in cle. Et si principalis de refer. Et similiter potest dari Iudex officialis datus per capitulum. se. va. vt dicitur gl. in d. clem.*

Item,

Item, an conseruator possit dari iudex dubium est, & eget declaratione, *ut dicit gl. ibi.*

Item nota, quod omnis prioratus est dignitas si est conuentualis, & aliter non: *ut dicit gloss. in d. cl. & si principalis.* Et ista est ratio, quod prior Conuentualis potest dari iudex, quia est in dignitate.

Item nota, quod quando literæ impetrantur ad tres iudices, debet poni post clausulam testes, clausula illa: Et si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Sed si sunt duo episcopi, & vnus Abbas, vel decanus, vel persona alia, nõ mutatur regula illa, sed ponitur per ordinem *ut supra*, videlicet, duo vestrum, &c.

Item, quando iudices dantur ex vtriusque partis consensu, vel voluntate partis, tunc debet dici per Apostolica scripta mandamus, &c. quando verò etiam ponitur locus, tunc dicitur sic, mandamus quatenus apud locum de N. vtriusque, &c.

Item nota, quod in matrimonialibus scribitur semper episcopo, qui si fuerit suspectus, scribitur alteri episcopo, & dicitur sic: *ideoq. F. T. cum dicta. E. venerabilem fratrem N. Archiepiscopum N. cui esset in hac parte scribendum, habeat ea ratione suspectum, quod dicitur Ioa. And. suus familiaris exiit, per Apostolica scripta mandamus, quatenus, &c.*

Item nota, quod in causis quæ debent committi episcopo, sicut in matrimonialibus, &c. quando episcopatus esset alicui commendatus, & esset commendatarius in episcopatu, vel ciuitate sua, tunc dicitur in commissione, ac si esset episcopus, videlicet, venerabili fratri nostro episcopo Sagien, &c. quando verò esset absens ab episcopatu, tunc committitur proximiori Episcopo sic dicendo, cum dilectus filius noster Ludouicus ad sanctum Laur. in Damaso presbyter Cardinalis, qui tunc ecclesie apostatæ præesse dignoscitur, & cui tanquam Episcopo Canen. esset scribendum dum in hoc casu ad præsens in Rom. cur. resideat.

(Venerabili Patriarchæ Constantino-

politani, similiter archiepiscopo Beneuen. *Qui vult scribere ad eum in iustitiam quando plures scribuntur in eadem.*

similiter Episcopi Deranten. Dilecto filio Iohanni electo Veracten. Similiter magistro Iohanni de Colacelo, notario nostro.

Similiter magistro Iohanni N. capellano nostro & causarum palatii Apostolici auditori, salutem, &c. Similiter Abbati monasterii Cassinens.

Similiter Abbati monasterii de sancto Vito Veracten. Diocesis.

Similiter priori monasterii S. Petri N. Diocesis sic dicitur, quia prioratus nuncupatur. Similiter priori monasterii sancti N. dioc. N. per priorem soliti gubernari, sic dicitur, quia monasterio non est alius maioris dignitatis.

Similiter priori monasterii S. N. per priorem soliti gubernari N. Diocesis.

Similiter priori monasterii sanctorum quadraginta martyrum extra muros N. per priorem soliti gubernari, &c. Similiter Proposito & decano monasterii, videlicet, præposito monasterii S. N. per priorem, &c. Decano monasterii S. N. Floren per decanum soliti gubernari, &c. Guardiano domus fratrum ordinis Ierosolymitani S. Augustini N. diocesis. Abbati secularis & collegiatæ Ecclesie S. P. Alb. diocesis. Priori domus fratrum prædicatorum ordinis prædicatorum N. dioc. abbati ecclesie S. Andree in Scotia.

Priori secularis & collegiatæ ecclesie S. P. Flor. Præposito ecclesie S. N. N. Dioc. Similiter decano, archidiacono, cancellario, Thesaurario, cantori, &c. in dignitate constitutis. Archidiacono ecclesie Herbip. & hoc intellige de maiori Archidiacono. Archidiacono de Marsallo in ecclesia Met.

Plebano plebis S. N. Venetiarum ad Palatium, similiter canonico in communi possunt dicere, & est melius, Archidiacono vel Canonico Herbipol.

Francisco Masses Canonico Basilica principis Apostolorum de Vrbe.

Iohanni Petri canonico Venetor. Vicario Veronen.

Priori ecclesie non dicitur, nisi sit Cathedralis, Officiali Veronen. Vicario

Vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Apolitan. generali. Sacristæ ecclesiæ Musten. Sacristæ secularis ecclesiæ Fir. N. diocæs.

Dilectis filiis S. Lamberti de N. & S. Antonij N. Diocæs. monasteriorum Colonien. & Herbipolen. plebanis, &c. Dilectis filiis, Priori de Præstolio, & B. Mariæ de N. ac sancti Ioan. de N. plebum, &c.

Dilectis filiis, sancti Petri, & sancti Agricoli Auinionen. Decanis & Sacristæ eiusdem sancti Agricolæ ecclesiarum, salutem.

Dil. fil. priori secularis & collegiatæ S. Thomæ, & Ludouico in maioris ac Viterbien. Leodien. & Bononien. ecclesiarum canonicis, &c.

Dil. fil. sacristæ & præceptori ac F. N. canon Barchionen. salutem, &c.

Dil. fil. vt supra duobus abbatibus & decano ecclesiæ ciuitatem.

Dile. fil. abbati de N. & præposito Bononien. per præpositum soliti gubernari monasterij N. diocæs. & priori maioris ecclesiæ Viten. in qua maiores & minores priores fore nascuntur, salutem, &c. Dilect. fil. Zamen. & Examen. Colonien. diocæs. decanis ac archidiaconi inserta Hildesemen. diocæs. ecclesiarum, salutem, &c.

Dil. fil. decano S. Petri, ac cantori maiorum ecclesiarum Leodien.

Dil. filio Ioanni N. canonico ecclesiæ O. ac officiali M. dilectis fil. decano N. ac de N. de O. sua in eadem ecclesia, &c. dilectis fil. montis sanctæ Mariæ, & SS. Mariæ & Georgij Francforden. Maguntinen. diocæs. decanis & cantori eiusdem montis sanctæ Mariæ ecclesiarum, salutem, &c. dilect. fil. montis S. Iacobi, ac secularis & collegiatæ S. Alfonsi Viten. abbatibus ac præceptori Viten. ecclesiarum, salutem, &c.

Dile. fil. abbati S. Petri de N. & sancti N. ac sancti P. de N. per præpositum soliti gubernari N. diocæs. monasteriorum præpositis, salutem, &c.

Dilectis filiis, S. sepulchri N. & sancti P. de D. præpositis, ac scholastico Serlen. Leodien. Magunt. & Colocen. diocæs. ecclesiarum. Dilectis fil. Io. & Petro de N. cano-

nicis, ac decano S. Mauritij Maguntin. ecclesiarum. Dilectis fil. sancti P. & sancti Io. Herbipolen. monasteriorum abbatibus, ac decano ecclesiæ S. Io. in ham. extra muros cameracen. Dilectis filiis, decano maioris, ac eiusdem & sancti P. Cayn. ecclesiarum thesaurariis.

Dilect. filiis, monasterij in ham. per præpositum soliti gubernari, Verdenis diocæs. & Brexinen. præpositis, ac decano S. Sebastiani ecclesiarum.

Dilectis filiis, priori B. Mariæ de N. & præposito maioris ecclesiarum ac officiali N. salutem, &c. Dilectis filiis, decano sancti P. & Ioan. N. canonicis maioris Viten. ecclesiarum.

Dilect. fil. Io. & P. ac Ia. canonicis ecclesiarum, &c.

Dil. fil. præposito S. N. Magunt. & eiusdem ac S. A. Ammonem. ecclesiarum Decanis, &c.

Dil. fil. Thesaurario sancti Io. de N. & G. ac B. maioris Treuer. ecclesiarum canonicis, salutem, &c.

Dil. fil. S. Ioan. Columbien. & S. Agricoli Auinionen. ac S. Iaco. Viterb. ecclesiarum decanis.

Dil. fil. decano S. Agricoli & præposito S. Agathi Allen. ac sacristæ maioris Ammonen. ecclesiarum, Salutem.

Dilectis filiis, beatæ Mariæ montis S. Angeli Colonien. & S. Victoris decanis, ac Ludouico N. canonico Colonien. ecclesiarum.

Dil. fil. de Casa Dei & de Floriaco ac Axitan. monasteriorum abbat.

Dilectis filiis Abbati monasterij N. & Meten. ac sancti P. Auinionen. ecclesiarum decanis.

Dil. filiis, abbati monasterij sancti N. Colonien. & Gult. ac Bellicen. ecclesiarum præpositis.

Dil. fil. S. Agricoli Auinionen. & beatæ Mariæ N. decanis, ac scholastico eiusdem S. Mariæ Camerten. ecclesiarum.

Dil. fil. archidiacono Cusan. & B. ac Io. canonicis Buten. ecclesiarum.

Dilectis filiis abbati sancti Benedicti de Bario, & præposito de Gallo, monasterio.

Yyyy

riorum, Vticen. ac officiali Vticen. Salutem, &c.

Dil. fil. S. Io. prope nouum & S. Saluatoris Honenen. Norman. dioc. monasteriorum abbatibus, ac officiali not.

Vener. fratri episcopo Culmen. & dile. fil. præposito ecclesie Culmen. ac offic. N.

Dil. fil. præposito S. Aneti. & decano beate Mariæ ad gradus. ac Ioann. N. canonico maioris Cammen. ecclesie. Salutem, &c.

Dil. fil. monasterijs in finibus terre Leonen. ac Purin. ecclesiarum abbatibus.

Dil. fil. decano sancti N. Auinionen. & præposito Vticen. & sacristæ eiusdem S. N. ecclesiarum.

Dil. fil. abbati monasterij S. Iusti & S. Saluatoris. ac S. Ioan. N. ecclesiarum decanis.

Dil. fil. abbati monasterij S. Nicolai d. N. & priori secularis & collegij Nicolai, ac præposito Acten. ecclesiarum.

Venerabili fratri episcopo Eboracen. & dilect. fil. Salmantin. & Ambulen. ecclesiarum decanis.

Dil. fil. præposito S. Thomæ Argen. & decano sancti Angeli Auinionen. ac cantori eiusdem S. Thomæ N. ecclesiarum.

Dilectis filiis, decano S. Agricoli Auinionen. & præposito S. Clementis de Castello, archipresbytero S. Martini de N. Frisingen. ecclesiarum.

Dilect. fil. præposito Patauen. & eiusdem ac S. Agricoli Auinione. ecclesiarum decanis.

Dilect. fil. S. Petri Argen. Lugdun. & S. A. dioc. monasteriorum abbatibus, ac officiali Lugdun. &c.

Venerab. fratrib. Metenf. & Virdunen. episcopis, ac dilect. fil. archipresbytero collegiatæ B. Mariæ N. dioc. eccl.

Dilect. fil. maioris & secularis ac collegiatæ S. Stephani Castellan. ecclesiarum ac sacristæ.

Venerab. fratri Ioa. episcopo Caurien. nostro in vrbe in spiritualibus vicario.

Venerab. fratri Iacobo, olim archiepiscopo Ydiotem, in patriarcham Constantinopolit. Electo administratori in spiritualibus, & temporalibus ecclesie Ydiotem, Salutem, &c.

Venerab. fratri E. episcopo olim Theoten in archiepiscoporum Regim. electo.

Venerab. fratri P. episcopo Sabin. administratori in spiritualibus & temporalibus ecclesie Aquilan. per sedem apostol. deputato, Salutem.

Dil. fil. Io. N. curie caularum camera apostolicæ auditori, &c.

Dil. fil. Vicegerenti auditoris generalis caularum curie camera apostolicæ in ciuitate N. Salutem.

De Intitulatione.

NOta quod omnes presbyteri Cardinales intitulatur hoc modo.

Dil. fil. F. t. sancti Laurentij in Lucina presbytero Cardinali. excepto vno videlicet 12. Apostolorum, qui intitulatur hoc modo N. Basilicæ 12. Apostolorum presbytero Card. vt in c. cum olim. de priuilegijs. & in c. ad Apostolicam sedem. de sent. & re iud. lib. 6. Episcopi autem Cardinales intitulatur hoc modo. F. episcopo Portuen. & non fit mentio de titulis. Diaconi Car. similiter sine titulis nominantur hoc modo, N. S. Georgij ad velum aureum diacono Card.

Nota, quod nullus debet intitulari de duob. titulis personalibus vel beneficalibus. Vnde incongrue diceretur, Dil. fil. M. de Maguntis de Pelicanis canonico Aquila. quia debet tolli vnus ex dictis titulis.

Nota, quod creatus canonicus in gratia expectatiua, si postea alias literas impetraret, debet intitulari canonicus, licet non sit præbendatus.

Nota, quod si Papa scienter sub titulo dignitatis aliquem nominet vel honoret per hoc verbum, in dignitate, approbat. c. Romanus de sent. excom.

Nota, quod in salutatione literarum Papæ non ponitur, in Christo, puta. Ven. in Christo fratri. vel dilect. in Christo filio, alioquin falsa est litera. vt crimine fal. c. quam graui. quod verum est, dummodo non scribatur Abbatissæ ac Monialibus: quia tunc bene ponitur in Christo. vt refer. ca. cum dilecta. vel regibus, vt charissimo in Christo filio de conuersa. conu. cap. charissimis.

Item

Nofro. Item, in salutatione non ponitur, nostro, puta, vener. fratri nostro, vel dilecto filio capellano nostro, vel Subdiacono nostro, Salutem, &c.

Puncta. Item, ubi in salutationibus nomen proprium non exprimitur, puta, cum scribitur Episcopo, debent poni duo puncta priusquam ponatur nomen eius cui scribitur, sicut Episcopo: Praeposito: Decano: Abbati, &c.

Venerabili fratri, filij. Item nota, quod Papa vocat Episcopos & superiores Venerabiles fratres. Abbates vero & inferiores, ac etiam Principes, ac alios Barones, filios indifferenter: Reges autem charissimos appellat.

Nota bene hoc, quod quando dicitur dilecto filio N. Canonico Herbipolen. Decretorum doctori, Salutem, &c. postea in prosecutione literarum tibi, vt asseris, &c. Abbreuiator, &c. non debet dici Decretorum doctor, ex quo ante in salutatione positum est affirmatiue quod est Doctor, similiter de quibuscunque aliis titulis.

Rex & episcopus. Item, in intitutionibus quando scribitur Regi & episcopo, debet Rex praeponi episcopo: vt in c. a. ne sed. vac. ibi, Rex quoque cum regni, &c.

Monachus & canonicus. Quando scribitur monacho & canonico, praeponitur monachus, vt in cap. Deus qui de vit. & honest. cler. ubi primo nominatur monachi, secundo canonici regulares, tertio alij religiosi. Ex ordine illius literarum habes, arguere praerogatiuam in nominando & scribendo praedictis, & pro hoc facit, quia monachi tei monachorum institutio est antiquior, quam institutio canonicorum irregularium, vel aliorum religiosorum.

Item aduerte, quia quando deberet nominari aliqui notati de aliquo vitio, tunc debet primo nominari non dignior, sed ille qui magis est infectus in illo vitio, secus in actu virtuoso. Ita dicit Nicol. in ca. auaritia, de praeb. per illum sextum, quia ibi fuerunt primo nominati canonici regulares quam monachi, licet sint digniores, vt in nota praecedenti, quia canonici regulares magis peccabant in illa auaritia.

Excommunicatus. Quando non est certum quod quis sit excommunicatus, vt quando petit absolui

ab excommunicatione, si quam incurrit, & non apparet ex narratis ipsum esse excommunicatum, vel pars dicit talenti presbyterum esse excommunicatum, tunc non obstant praemisissis debet appellari, dilectus filius: quia in primo casu non apparet ipsum esse excommunicatum, & tamen secundo casu non creditur assertioni partis.

De gradibus semper debet quis intitulari de gradu: vt dilecto filio magistro Iaquet de Iaquetis canonico Iaqueten. Decretorum doctori, literarum apostolicarum abbreuiatori, Salutem.

Et aduerte, quia quando quis est officialis, semper nomen officij debet poni ante salutem, vt in notula praecedent. ita, vt semper sit vltimus titulus, &c. Monachus si est Licentiatus, vel graduatus, debet de illo intitulari, vt, dilecto filio monacho N. diocesis. Licentiato in Decret.

Item nota, quod in intitulatione Decani & Capituli, non dicitur ecclesiae, sed dilectis filiis Decano & Capitulo Melden. vt habetur in cap. dilectus filius. C. de praeb.

Intitulationes pro secularibus.

Venerabili fratri Patriarchae Ierosolymitano, & dilectis filiis priori & capitulo ecclesiae dominici sepulchri Ierosolymitani ordinis sancti Augustini, Salutem, &c.

Dil. fil. Ioa. An. primicerio eccl. S. Marci Venetiarum.

Dil. fil. Io. An. Archidiacono Magalon in ecclesia Ventrilien.

Dil. fil. Ioa. An. rectori archipresbytero nuncupato parrochialis plebis nuncupatae S. Vincen. N. dioc. Dil. fil. Ioa. An. Decretorum doct. officij appellationum prouinciae nostrae Marchiae Anthonit. Iudici, &c.

Dilecto filio Ioa. An. personae personatus in Hagnovv. in rebus N. diocesis. Dilect. fil. Ioan. rectori priori nuncupato curatae, & secularis ecclesiae prioratus nuncupatae D. N. diocesis.

Dil. fil. Ioa. An. canonico Basilicae principis Apostol. de vrbe.

Yyyy a

Nomen officij.

Secus in literis iustitiae.

Iudex in Marchia.

Personae.

Canonica S. Petri.

Portionario.

Dil. fil. Io. An. perpetuo portionario ecclesie sancti Iacobi Columbrien.

Dilect. fil. Io. An. rectori minoris portionis de capella. N. per duos, quorum vnus minorem, alter vero maiorem ipsius ecclesie portionem obtinet solitis gubernari rectorum Examen dioc. Dil. fil. Ioa. An. rectori parochialis ecclesie S. Ia. in Hamen. dioc. ces.

Capellanus capellanie.

Dil. fil. Ioa. An. perpetuo beneficiato ad altare sancti Petri N. dioc. ces.

Dilect. fil. Io. An. Capellanie beate Marie Perusin. sic dicitur quando est chorus de per se.

Dilecto filio. Ioann. An. perpetuo beneficiato in Basilica principis Apostolorum de vrbe.

Scriptori penitentiariae.

Dilecto filio magistro D. literarum sacre penitentiariae scriptori familiari nostro, &c.

Auditori Acolito.

Dil. fil. Io. An. capellano nostro, & causarum Palatii Apostolici auditori.

Dilect. fil. Ioa. An. Acolito nostro. volentiaque tibi, qui etiam Capellanus noster exiltis.

Legato.

Venerabili fratri N. Episcopo Portuen. Apostolice sedis Legato.

Nuncio.

Venerabili fratri N. Episcopo Melchion. Apostolice sedis Nuncio.

Cardinali vicario.

Dilecto fil. Io. An. tt. sanctorum Marcellini & Petri Presbytero Cardinali in Proincia nostra Marchie Arconitan. pro nobis, & Ecclesia Roma. in temporalibus Vicario generali, Salutem, &c.

Vicario in vrbe.

Venerab. fratri Io. An. Episcopo Spolitan. nostro in bonis spiritualibus vicario.

Auditori camere.

Dilecto filio magistro Io. An. Capellano nostro, causarum curie camere apostolice generali auditori.

Dilecto filio N. perpetuo vicario in Ecclesia domus N. ordin. Carmelitarum Burdegal.

Scolari.

Dilecto filio N. scholari N. dioc. ces.

Abbreniati.

Dilecto filio magistro N. rectori literarum apostolicarum abbreviatori. Gratia familiaritatis & deuotionis obsequia.

**Gubernatori patri-
monij.**

Dilecti fil. N. in prouincia nostra Marchie Arconitan. pro nobis, & Roma. Ecclesia in temporalibus vicario generali, re-

ctori prouincie nostri patrimonij B. Petri in Tuscia.

Dilecto filio nobili viro N. militari Neapolitan. prouincie nostre Marchie Arconitan. pro nobis & Rom. Ecclesie Re-

ctori. Dile. fil. N. legum doctori, & consistorij Apostolici aduocato, ac terre nostre Arconitan. pro nobis, & Rom. ecccl. in temporalibus rectori & potestati, &c.

Dilecto fil. N. in ciuitate nostra N. eiusdem comitatu, territorio, & districtu pro nobis, & Roma. Ecclesie in temporalibus vicario generali.

Venerabi. fratrib. Episcopis, & dilect. fil. Abbatibus, Præpositis, Ministris, Guardianis, & aliis Ecclesiarum Prælatibus, & Rectoribus, necnon & vniuerso clero, tam religionis cuiuscunque professionis, & ordinis, quam secularibus in beati Petri patrimonio constitutis, Salutem, &c.

Venerabilibus fratribus, Archiepiscopo Cracouia. eiusq; Suffraganeis, & dilectis filiis electis, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Plebanis, Archipresbyteris, & aliis ecclesiarum Prælatibus, & Rectoribus, Capellanis quoque, & Collegiis, & Conuent. Astertien. Cluniacen. Præmonstraten. sanctorum Benedicti, & Augustini Carthusien. Grandimonten. & aliorum ordinum, ceterisque personis Ecclesiasticis, tam regularibus, quam secularibus, exemptis, & non exemptis, prioribus desuper, & præceptoribus, seu magistris, & aliis fratribus domorum hospitalis sancti Iohannis Ierosolymitan. & domus sancte Marie Theutonicorum, & Caluteran. eorumque loca, & locatis per ciuitate, dioc. & prouincias, Terracinen. constitut. Salutem, &c.

De ordine fratrum Minorum.

Dilecto filio Ioan. Iacobo de Alexandria, ordinis fratrum Minorum, professori in Theologia magistro, Salutem, &c.

Ministro prouinciali ordinis fratrum Minorum prouincie Panem. Antonio Petri de A. fratri tertij ordinis sancti Francis de po-

de pœnitentia nuncupati, Ecclesiæ S. Francisci domus fratrum minorum Ioan. de N. ordinis fratrum Minorum professori provincie S. Francisci, secundum minorem ipsius ordinis provinciali Ministro.

De ordine Prædicatorum.

Dilectis filiis N. magistro, & diffinitoribus, ac fratribus ordinis Prædicatorum Rothomagen. in generali capitulo causarum ibidem celebrant. proxima convenien. Salutem, &c.

Dilecto fil. Io. N. ordinis Prædicatorum conventus N. diœcesis.

Priori provinciali, & fratribus ordinis fratrum Prædicatorum provincie Alemannie, secundum ipsius ordinis.

Ioan. de N. conuerso ordinis Prædicatorum.

Ioan. N. ordinis fratrum Prædicatorum, & Theologiæ professori in regno Franciæ hæreticæ prauitatis inquisitori.

De ordine Carmelitarum.

Dilecto filio N. Provinciali ordinis fratrum Carmelitarum, provincie N. secundum morem dicti ordinis per sedem Apostolicam deputati.

Prior generalis, & fratres ordinis beate Mariæ de Monte Carmeli Ecclesiarum, domus fratrum ordinis Carmelitarum Benen.

De ordine fratrum eremitarum S. Augustini.

Dilecto filio Priori generali fratrum ordinis eremitarum S. Augustini.

Ioan. An. domus Papien. ordinis fratrum eremitarum S. August. professori.

Prior & fratres domus fratrum eremitarum S. Augustini. S. Io. N. Herbipolen. diœcesis.

Dilecto filio Ioan. An. ordinis fratrum eremitarum S. Augustini, ac Sacræ Theologiæ professori in Insula Cypri, minori pœnitentiario nostro, Salutem, &c.

De alio ordine S. Augustini.

Dilecto fil. Ioan. An. Canonico Ecclesiæ Taurinen. ordinis S. Augustini. Vel

frat. Canonico Ecclesiæ S. Io. in nu. ordinis S. Augustini diœcesis N. Salutem, &c.

Ioan. An. c. onico Monasterii S. Antonii ordinis sancti Augustini Meten. diœces. Salutem, &c.

Dilectis filiis, capitulo ecclesiæ Melden. ordinis sancti Augustini.

Dilectis filiis, magistro, & fratribus domus hospitalis S. Francisci cruciferorum Constella in Pedemontis Thianen. ordinis sancti Augustini, Præceptori domus sancti Antonii Mediolanen. ordinis sancti Augustini

Fratri domus S. Pauli primi eremite in mat. ordinis S. Augustini N. diœcesis.

Fratri eremitarum sancti Pauli primi eremite, ordinis S. Augustini, domus fratrum sancti Pauli primi eremite, sanctæ Mariæ virginis, ordinis S. Augustini N. diœcesis, Salutem, &c.

Priori, & fratrib. domus Sepulchri Domini Ierosolymitani sanctæ Annæ Barchinon. ordinis S. Augustini. vel sic. Priori prioratus ecclesiæ Sepulchri Domini ordinis S. Augustini, Romanæ ecclesiæ immediatè subiecti, quia sunt exempti.

Nota bene, quod superior ipsius ordinis dicitur.

Prior, & Papa est Abbas ipsorum.

Priori, & fratribus domus seruorum S. Mariæ Senen. ordinis S. Augustini.

Priori, & eremite sancti Hieronymi ^{S. Hieronymi.} nuncupati Prioratus. Hunc ordinem approbavit Gregorius VIII. anno 4.

Priori prioratus de N. ordinis S. Augustini N. Diœcesis.

Præposito prioratus sanctæ Mariæ ordinis S. Augustini N. diœcesis.

Præceptori, & fratribus hospitalis nostris sancti Spiritus in Saxia de vrbe, ordinis S. Augustini.

Antonio Io. fratrum seruorum sanctæ Mariæ, ordinis S. Augustini professori, minori pœnitentiario nostro.

De ordine S. Benedicti.

Dilecto filio Ioan. An. Monacho Ecclesiæ S. N. ordinis S. Benedicti N. diœcesis, Salutem, &c.

Monachi S. Hieronymi. Prior Monasterii beate Mariæ de pietate, per priorem soliti gubernari ordinis Monachorum S. Hieronymi.

Venerabili fratri Episcopo Dulen. & dilectis filiis Priori, & Capitulo, singulisq; personis ecclesiæ Dulen. ordinis sancti Benedicti.

Abbati monasterii S. N. Beneuentan. Rom. Ecclesiæ immediatè subiecti, ordinis S. Benedicti, &c.

Abbati monasterii sancti N. ordinis S. Benedicti diocesis N. Salutem, &c.

Monacho monasterii S. Mariæ Catau. en. ordinis S. Benedicti.

Abbati, & conuentui monasterii loci eremitarum, ordinis S. Benedicti N. dioc.

Ioanni Iacobo monacho monasterii S. Stephani Floren. ordinis S. Benedicti.

Abbati monasterii S. Ioannis seruorum Dei. ordinis S. Bened. territorii monasterii Cassien. quod nullius diocesis existit.

Vel sic, Abbati monasterii S. Matth. seruorum Dei, ord. S. Bened. territorii monasterii N. quod quidem territorium nullius diocesis existit.

Prioris prioratus S. Hieronymi ordinis S. Benedicti N. diocesis.

Prioratus Monasterii S. Eusebii de Vrbe per priorem soliti gubernari, ordinis S. Benedicti, cuius Monachi secundum instituta regularia beati Petri confessoris viuunt.

Eleemosynario S. Ioa. ad Roma. Eccles. nullo medio pertinentis, ordinis S. Benedicti N. diocesis, &c.

De ordine Præmonstraten.

Dilecto filio Ioanni Iacobi Militan. Præmonstraten. ordinis N. diocesis.

Venerabilibus fratrib. Patriarchæ, episcopo, & episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Plebanis, Rectoribus, & aliis ecclesiarum, Monasteriorum Prælatibus, ipsorumq; vice geren. Capitulisq;, & Conuentibus ecclesiarum, & Monasteriorum ipsorum, cæterisq; personis ecclesiasticis, secularibus, & regularibus exemptis, & non exemptis, Cisterciens. Clunacien. Præmonstraten.

Camaldulen. Cartusien. sanctorum Benedicti, & Augustini, Valisumbrosæ, & aliorum ordinum, & domorum hospitalis S. Io. Hierosolymitanen. S. Mariæ Theutonicorum, & Calaten. humiliatorum, magistris, Prioribus, Præceptoribus, necnon principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Capitaneis, Potestatibus, Vicariis, Castellaneis, Comitibus, quoque ciuitatum, & vniuersitatum terrarum, & locorum, ac Prioribus Præpositis ancianis, & aliis vniuersis, & singulis, ad quos præsentis litteræ peruenerint, &c.

Dilecto filio Abbati monasterii Cluniacen. ordinis N. Diocesis.

Nota quod omnes religiosi ordinis Cluniacens. censentur Monachi Cluniacens. & sic quoad eos non habet locum Translatio, quod puidet illis de beneficiis.

Dilecto filio Raymundo Abbati monasterii Cluniacen. Prioratus S. Ioa. de Cylleyo Meten. diocesis. ordinis S. N.

De ordine sancti Dei.

DE ordine fratrum eremitarum S. Augustini habetur vt supra.

Idem habetur supra de eremitis S. Pauli.

Dilecto filio Ioanni Antonio Monacho eremi Camaldulen. Melden. Diocesis decretorum docteri.

Prioris, & conuentus monasterii N. per priorem soliti gubernari Cartusien. ordinis Melden. Diocesis. Commendator, & fratres domus B. Mariæ Theutonicorum Ierosolymit.

In literis iustitie extenduntur.

TEstes autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint, cæsuræ simili appellatione celsitate, compellas veritati testimonium phibere.

Si verò duo.

QVod si non ambo his exequendis potueritis interesse, alter vestrum ea nihilominus exequatur.

Si verò plures.

QVod si non omnes, &c. Duo autem vestrum ea nihilominus exequatur.

S. Eusebii de vrbe.

Pluribus.

Cluniac. Triflan.

Idem.

Ideoq.

SI Cardinali: Circumspectioni tuae. Si episcopo: Fraternitati tuae. Si plures: Veltra. Si sint alii inferiores discretioni vestrae, vel tuae. Si episcopo cum vno vel duobus inferioribus, dicitur, discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis, qui fuerint euocandi, & auditis hincinde propositis, quod iustum fuerit, appellatione remota, decretis facien quod decreueritis per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Quod si non omnes, &c. Si episcopus auctoritate nostra.

Rationi congruit, & conuenit honestati, vt ea, quae de Romani Pontificis gratia processerunt, licet eius superueniente obitu, litera Apostolicae super illis confecta non fuerint suum consequatur effectum.

Communis forma pauperum expectatiue pro graduatis, &c.

Innocentius, &c.

Venerab. fratri, &c. vel dilectis filiis, &c. Dilecti filii Ioa. de N. pauperis clerici N. Diocesis apud sedem Apostolicam constituti supplicationibus inclinatis, discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus de vita, & conuersatione ipsius Ioa. qui, vt asserit, beneficium aliquod ecclesiasticum non obtinet, & quem per certos examinatores super hoc a nobis deputatos, de literatura ipsius examinari fecimus diligenter, quique in illa repertus idoneus ad beneficium ecclesiasticum obtinendum, solerter inquiren. si eum vitae laudabilis, & honestae conuersationis esse reppereritis, & aliquod beneficium ecclesiasticum non obtineat, aliudque Canonicum non obstat, ei de aliquo beneficio ecclesiastico cum cura, vel sine cura, consueto ab olim clericis secularibus assignari, dummodo in Cathedrali ecclesia non existat. Cuius fructus, redditus, & proventus, si cu cura 40. si vero sine cura fuerit 24. li. turon. par. secundum taxationem decimae, si taxata fuerit, & si taxatum

non fuerit secundum quod de illo pro decima huiusmodi persolui communiter consuevit, va. an. non exce. Ad collationem vel provisionem, Venerabilis fratris nostri episcopi Ostiens. pertinen. si quod in ciuitate, vel dicta diocesi vacat ad praesens, aut cum vacuerit, & idem Ioa. per se, vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum, infra vnus mensis spatium postquam sibi, vel eidem procuratori de ipsius beneficii vacatione reducerit acceptandum, auctoritate nostra prouideri curetis. Inducen. per vos, vel alium, seu alios eundem Ioa. vel procuratorem suum eius nomine, in corporalem possessionem dicti beneficii Et defenden. inductum ac facien. ipsum Ioa. vel pro eo procuratorem praedictam ad illud, etiam si canonicatus, & praeb. fuerit, vt est moris, admitti sibiq. de ipsius beneficii fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obventionibus, vniuersis integre responderi. Contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo Non obstant. si alicui super provisionibus sibi faciendis de huiusmodi, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales, vel generales dictae sedis, vel legatorum eius sub quacunque verborum forma literas impetrarint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem, & decretum, vel alias quomodolibet sit processum. Quibus omnibus, praeterquam auctoritate nostra, beneficia huiusmodi expectantibus praefatum Ioa. in huiusmodi beneficii assignatione volumus anteferri. sed nulum per hoc eis, quod assignationem beneficiorum aliorum, prauidium generari. Seu si eidem episcopo, vel quibusuis aliis communiter vel diuisim a dicta sede indultum quod ad receptionem, vel provisionem minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possunt. Quodque de beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem vel provisionem coniunctim, vel separatim spectantibus, non valeat prouideri per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Et que

hinc ponitur communiter, dumtaxat in aliis vero, vt in textu.

Quando vnus iudicium est episcopus, tunc ponitur: Tu frater episcopo cum aliter eam in h. l. omnia exequamini. Reserua- tio canonici, & præbendæ ac dignita- tis ecclesiæ ca- thedralis primo va- caturum. Aliud pro- ceptum Rom. pon- tifex ad quem o- mnium beneficio- rum eccle- siasticorum dispo- sitionem pertinet, nonnulla ex eis pri- usquam vacent sua, & se- dis Aposto- licæ dispo- sitioni quandoq; reseruat, ut de illis cum va- cant per sui & di- cte sedis prouidentiam salubris valeat prouideri, &c.

Et qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali, vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam præsentibus non expres- sam, vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio speci- alis. Nos enim præfato episcopo, ne de be- neficio huiusmodi interim etiam ante in- sinuationem præsentium, & processum per eas habitorem ei factam, nisi postquã sibi constiterit quod Ioan. vel procurator prædict. beneficium huiusmodi acceptare noluerint, disponere quoquomodo præ- sumant, districtius inhibemus, decernen- dit irritum, & inane si secus super his à quo- quam quauis auctoritate scienter, vel ig- noranter contigerit attentari. Quod si non omnes his exequendis potueritis interes- se, duo vestrum ea nihilominus exequan- tur. Datum, &c.

Ad futuram rei memoriam, illa quoti- dianam nos pulsant instantia, & ecclesiarum omnium impellit sollicitudo, ut promotio ciuitatis ecclesiarum, & præsertim Cathedra- lium successa vtilium, sub quarum fe- lici directione salubriter gubernari valeat, personarum fulciatur præsidio, Aposto- licos diffundamus iugiter excogitatus. Hinc est, quod nos cupien. de vno Cano- nicatu, vna præben. & dignitate, persona- tu, administratione, vel officio ecclesiæ N. quos per cessum, vel decessum, aut dimis- sionem, vel alias qualitercunque vacare contigerit, per nos, vel sedem Apostolicã personæ idoneæ, prouideri motu proprio.

Et si omnium ecclesiarum, ac Canoni- catuum, & præbend. aliorumq; beneficio- rum ecclesiasticorum, tam cum cura, quã sine cura, plenaria dispositio ad Roman. pontificem pertinere noscatur. Nonnun- quam tamen idem Pontifex, priusquam vacent suæ, & sedis Apostolicæ dispositio- ni, ac collationi specialiter reseruat, & de illis cum vacant per dictæ sedis prouidentiam salubriter valeant prouideri. Cu- piens igitur, &c.

di- cte sedis prouidentiam salubris valeat prouideri, &c.

Nota alia evidentialia.

Nota quando impetrans petit ad col- lationem ordinari, tunc scribitur Iudici eiusdem diocesis aliis scribitur ordinario, nisi impetrans per annum stetit in Curia tunc enim scribitur trib. iudi- cibus, & poterit iudex scribere processum in curia. Nec ponitur illa clausula, quod si tu præsentis, sed illa, quod si non omnes. Quando ponitur in communi forma ad collationem episcopi, semper dantur tres iudices, & episcopus in illo casu non potest esse aliquis eorum.

Si sit dispensatum super defectu natali- um dicitur sic, cum quo aliquas, ut non obstat, &c. vel cum quo dudum super defe- ctu natalium, &c. vel qui, ut asserit. Alii po- nunt defectus post verbum, videlicet, post non obstat, beneficalia.

Quandocunq; in communi forma pau- perum tres iudices dantur pro nõ gradua- tis, tunc oportet omnes illos tres, vel in partibus, vel in curia tantum accipere.

Nota, quod omne beneficium est incõ- comparabile cum ista forma, de se: sicut, religiosi quodlibet beneficium est incõ- parabile per se, licet non per accidens, vi- delicet, per commendam, vel, &c.

Nota tamen, quod vigore regularum Cancellariæ Apostolicæ, beneficium mi- noris valoris q̄ 24. nõ facit incõparabile.

Quando impetrans aliquod beneficiũ obtinet, debet sequi hæc clausula: Volu- mus autem, quod idem clericus quã primũ vigore præsentium beneficium aliquod fuerit pacificè assecutus, præfata parrochiam Ecclesiam, quam, ut præfer- tur, detinet, & quam ex tunc vacare de- cernimus, omnino demittere teneatur, quod si tu præsentis literas, &c.

Nota, quando scribitur tribus iudicib; videlicet, si impetrans petit ad collatio- nem episcopi, vel per triennium fuit in curia, &c. Et impetrans aliquod benefi- cium obtinet, tunc post verbum teneat- tur, ponitur hæc clausula, Nos enim præfato Archiepiscopo, vel Episcopo ne de beneficio huiusmodi, &c. vique atten- tari.

tari. Et sequitur tunc clausula, quæ semper ponitur in hoc casu, quod si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Si autem impetrans nihil habet, &c. tunc post illa verba, mentio specialis dicitur. Nos enim prefato Episcopo, vel Archiepiscopo ne de huiusmodi beneficio, &c. vique, quod si non omnes, &c.

Communis forma pauperum.

Venerabili fratri Archiepiscopo Maguntinen.

Simili modo de Curia, & Episcopo, Clerici, Fratritati tuæ per Apostolica scripta, ut Dico, mandamus, quatenus de vita & conuersatione ipsius clerici, qui, ut asserit, beneficium aliquod ecclesiasticum non obtinet, &c. ut in certis, quem per certos examinatos super hoc, & non deputatos à nobis, de literatura examinatos, potius sit idoneus ad beneficium ecclesiasticum obtinendam, solerter inquirentes, si fructum, vel eam vitæ laudabilis, & honestæ conuersationis esse repereritis, & aliquod beneficium ecclesiasticum non obtineat, aliudque fructum S. N. Canonium non obfistat, ei de aliquo beneficio ecclesiastico cum cura vel sine cura, consuetudo, ab olim clericis secularibus cui assignari, dummodo in cathedrali ecclesiastica non existat. Cuius fructus, &c. si cum cura, vel sine cura, si vero sine cura fuerit, & arg. si auri de se tax. decimæ, si taxatæ fuerit, vel si taxatum non fuerit secundum quod de illo pro can. tax. decima huiusmodi persolui communiter consuevit valorem an. non exee. Ad collationem vel præsentationem dilectorum filiorum, Præpositi, Decani, & Capituli ecclesiæ beate Mariæ N. Dioc. communitatis pertinentis si quid in ciuitate Anguntinensi vel dicta Diocesi ubi dictus N. perpetuam mansionem se asserit elegisse, vacat ad nos, præsentibus, aut cum vacauerit, quod idem clericus per se, vel procuratorem suum ad hoc ab eo legitime constitutum, infra

vnus mensis spatium postquam sibi, vel eidem procuratori de ipsius beneficii vacatione constiterit, duxerit acceptandum, auctoritate nostra providere procuratorem suum, seu alios clericum, vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem huiusmodi beneficii, & defendend. inductum, ac facien. ipsum clericum, vel procuratorem prædictum ad illud, etiam si Canonicatus & præben. fuerit, ut est moris, admitti, sibiq; de ipsius beneficii fructibus, &c. integrè responderi. Contra dictores, &c. Non obstant. si alicui super provisionibus sibi faciendis de huiusmodi, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales, vel generales dictæ sedis, vel legatorum eius, ab quacumq; verborum forma literas impetrarint, etiam per eas ad inhibitionem, reservationem, & decretum, vel alias quomodolibet sit processum. Quibus omnibus, præterquam auctoritate nostra huiusmodi beneficia expectantibus, in huiusmodi beneficii ascensione dictum clericum volumus antequam, ex quo videtur, sed nullum per hoc eis, quo ad ascensionem beneficiorum aliorum præiudicium generari. Seu si eisdem Præposito, Decano, & Capitulo, vel quibusvis aliis in communiter, vel diuisim ab eadem sede indultum, quod ad receptionem, vel provisionem alicuius minime teneantur, & per se ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint, quod de beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem, seu provisionem coniunctim, vel separatim spectantibus, nulli valeat promideri per literas Apostolicas non factas. Et qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali, vel speciali cuiuscumq; tenoris extiterit, per quam præsentibus, non expressam, vel totaliter non insertam effectus earum, & de qua cuiusq; toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Volumus, quod si tu præsentibus literas non potueris, sed notueris exequi, possint, &

Zzzz

bitur ad collationem mandatum damus, & etiam potestatem. *Abbas, & Et insuper prefatis Praeposito, Decano, & conuenius Capitulo ecclesiae beatae Mariae, ne de be- Abbatisse, neficio huiusmodi interim, etiam ante in- & conuenius sinuationem praesentium, & processuum Praepositi, per eas habitorum ipsis factam, nisi post- & conuenius, quam eis constiterit, quod idem Clericus & sic de a- per se, vel procuratorem praedictum hu- luis regula- iusmodi beneficium acceptare noluerint ribus pom- disponere quoque modo praesumant di- tur, comu- strictius inhibemus. Decernentes irritum niter vel di- & inane si secus super his a quoquam, qua- usim. Quauis autoritate scienter, vel ignoranter do autem ad contigerit, attentari. Dat. &c.*

Decani & Aut quod nos alias eidem B. qui, ut asse- Capituli, rit, de beneficio ecclesiastico cum cura, vel videlicet, sine cura vacan. tunc, vel vacaturo con- de seculari sueto ab olim, &c. si sit regularis. Ad colla- bus, dici- tionem, vel provisionem dilecti filii Prae- tur, comu- positi, &c. pertinen. in ea forma, secundum niter perit- quam pro pauperibus clericis beneficium- nent. Et in- dis dudum scripsimus, per alias nostras li- rellegitur- teras mandauimus provideri. Volumus- que plures autem quod quamprimum dictus H. vi- persona. gore praesentium dictam ecclesiam N. sue- Quando no- rit assecutus, aliae nostrae litterae, & huius- petitur ad- modi processus, &c. secuta ex tunc omni- collatione- no sint casae, & irritae, nullusque roboris vel- Abbas & momenti, Et insuper exnunc, &c.

conuenius, Abbatisse & conuenius, Prioris & conuenius, vel Praepositi, Decani, vel Camorum, &c. Ecclesiae N. Diocesis. Quando au- tem quod postquam idem clericus vigore praesentium benefi- cium aliquod fecerit pacifice assecutus, dictam ecclesiam, si eam interim euincat & assequatur quam ex tunc vacare de- cernimus, omnimodo dimittere teneatur, alioquin omni iu- ri sibi in ea vel ad illam quomodo libet competenti cedere te- neatur. Et sic, competenti prout ad id se sponte obtulit cede- re teneatur.

Nota alia euidentia.

Vide, pro graduatis in hac forma, eo- munitur dantur tres iudices sicut in speciali, & datur vnus in curia, & duo in partibus si petantur, sicut in specia- li forma.

In capitulo, communiter, dicitur: sed in regularibus, communiter vel diuisum, in ista forma communiter.

Quando quis, qui in forma pauperum gratiam habuerit, expedire vult litteras in secunda forma pauperum sibi fact. tunc superius non fiet mentio de expectatiua, sed inferius in loco solito, & dicitur sic, Nos enim alias nostras litteras, per quas idem clericus beneficium ecclesiasticum cum cura, vel sine cura, &c. expectabat, & proces- sus habitos per easdem, & quaecumque inde secuta casamus, irritamus, & annullamus, nulliusque roboris sint, vel momenti.

Quando vero litterae non sunt confectae, dicitur sic. Nos enim assignamus super provisione dicto clerico faciendam.

Nota, quod in communi forma pauperum, in litteris pro graduatis siue non graduatis, nunquam ponitur clausula, seu si hodie, &c.

Quando mandatur provideri, vel fit processus alicui de certo beneficio vacante, quod nondum possidet, dicitur sicut superius in praedicta forma, &c. cui, ut asserit, nuper de parochiali ecclesia N. diocesis tunc certo modo vacan. per alias nostras litteras du- ximus providendum.

Quando litterae non sunt confectae, tunc dicitur post verbum vacan. gratiose concessimus provideri, super qua quidem concessione gratiae, Apostolica litterae minime sunt confectae, & quem per certos examinatores super hoc a nobis deputat, &c.

Inferius vero dicitur sic, Volumus autem, quod idem Clericus, quamprimum vigore praesentium huiusmodi beneficium fuerit pacifice assecutus, praefatam ecclesiam si eam minime conferri contingat, & assequatur, omnino dimittere. Alioquin omni iuri sibi in ea, vel ad eam fieri contingat, non ponuntur in his litteris confectis, &c. prouidimus.

Si vero sit expectans in speciali, non fit mentio superius, sed inferius, & dicitur sic, quodque concessio gratiae per nos dicto Clerico nuper facta, de beneficio ecclesiastico cum cura ad collationem pertinen. sint cassa & irrita, nulliusque roboris, vel momenti, nisi expectans de Canonica- tu sub expectationem praeben. quia tunc superius, qui, ut asserit Canonica- tu sub expectatione praeb. non obtinet. *Fr.*

Forma pauperum pro graduatis.

Dilecto filio N. de N. presbytero N. Baccalauero in legibus. Salutem, &c. Honestatis & scientiæ meritis placeat studen. libenter prosequimur Apostolicæ sedis munificentia specialiter, vt dum noua perceptione bonorum prospexerint se fecundos virtute, adiectione cõtina se reddere gaudeant insignitos. Cum itaq; sicut accepimus, tu per literarum exercitium, iuris ciuilibus studio laudabili insistenti, ad ea, diuina gratia tibi suffragate, profeceris quod in eodem gradum Baccalauereatus obtinere meruisti. Nos volentes tibi, qui in iure Canonico, vt asseris, studes, vt ex ipsius studii commendando labore fructum tibi gaudeas peruenisse, præmissorum meritum tuorum intuitu, gratiam facere specialem beneficium ecclesiasticum cum cura consuetum clericis secularibus assignari dummodo in Cathedrali ecclesia nõ existat. Cuius fructus, &c. si cum cura 25. si verò sine cura fuerit 18. mar. se. taxat. deci. val. an. non excc.

Ad collationem, prouisionem, præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem, Venerabilis fratris nostri episcopi N. pertinenti si quod in ciuitate, vel dioc. N. dummodo in Cathedrali ecclesia non fueris, vacat ad præsentem, vel cum vacauerit, quod tu per te, vel procuratorem tuum ad hoc legitime constitutum, infra vnus mensis spatium postquam tibi vel eidem procuratori de ipsius beneficii vacatione constiterit, duxeris acceptandum, conferendum tibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus, & pertinentiis donationi Apostolicæ reserues, districtius inhibentes eidem episcopo ne de huiusmodi beneficio interim, eua ante acceptationem eandem, nisi postquam ei constiterit quod tu, vel procurator prædictus illud nolueris acceptare, disponere quoquo modo presumant, ad decernendum ex nunc, &c. attentari. Non obstanti si quis super prouisionibus sibi faciendis de huiusmodi, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus, specialibus, vel generalibus dictæ sedis, vel legato-

rum eius literas impetrarint, etiam si per eas, &c. processus quibus omnibus, præterquam auctoritate nostra beneficia huiusmodi expectantibus, te in huiusmodi beneficii assecutione volumus anteferris, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem, &c. generari, aut si eidem episcopo, vel quibuslibet aliis cõmuniter, vel diuisim ad dicta sit sede indultum, quod ad receptionem, vel prouisionem alicuius minime teneatur, & ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi, excommunicari nõ possint, quodque, de huiusmodi, vel aliis beneficiis ad eorū collationem, vel præsentationem, &c. effectus huiusmodi gratiæ impediri, &c. vsq; speciales. Seu quod iuper t. de parrochialibus, ecclesiis inuicem Canonice vnitis, quarum fructus, &c. 26. li. tur. par. sec. co. ex. va. an. vt asserunt, non excedunt nosceris litigare. Vt vnus autem quod quamprimum vigore præsentium huiusmodi possessionem fueris pacificè assecutus, dictas parrochiales ecclesias, si interim eas euincas & assequaris, quas ex tunc vacare decernimus omnino, prout ad id te sponte obtulisti, dimittere. Alioquin omni iuri tibi in eis, seu ad eas quomodolibet competentem cedere tenearis. Nulli ergo, &c.

Quocirca, &c. Mandamus quatenus vos, &c. alias beneficium huiusmodi per nos, vt præmittitur, reseruatum, si tempore nostræ huiusmodi reseruationis vacabat vel postea vacauit, aut cum vacauerit, præfato N. post acceptationem eandem cum omnibus iuribus, & pertinentiis supradictis auctoritate nostra conferre, & assignare curetis. Inducen. eum, vel dictum procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem beneficiorum, iuriumq; & pertinentiarum prædictarum, & defenden. inductum, & c. admitti. Sibiq; de ipsius beneficii, &c. fructibus. Non obstanti. omnibus supradictis. Seu si eidem episcopo vel quibuslibet, &c.

Nota alia euidentia.

Nota * quando impetrans petit ad collationem, tunc scribitur trib. iu. quod quæ-

Zzzz 2

do impetrans perit scribitur ordinario nisi impetrans sterisset extra suam per triennium in curia, quia tunc etiam Direc. tunc scribitur tribus iudicibus in Curia, vel extra. Et potest recipere processum in curia, diuina iocum si placet.

in quo impetratur. Sed si petat ad collationem ordinari per se, tunc scribitur tribus iudicibus in sua Diocesi. Si habet beneficium ponatur sic, quod dicitur assensu parrochialium ecclesiarum N. cuius fructus, &c. non excedunt. Et semper ponatur valor, etiam si in supplicatione non poneretur. Vel sic, qui ad decimam si non sunt taxati, sic ponitur hodie. In regularibus, presentacionem. Quando impetratur ad collationem Abbat. & Conuent. vel aliarum personarum regularium, tunc semper ponitur communiter vel diuisim pertinet. si vero aliarum personarum non regularium, tunc ponitur, communiter tantum, si vero in aliis, ut in textu. Quando quis impetrat extra suam Diocesim, tunc ponitur, ubi dicitur N. propriam mansionem, ut asserit, elegisse, &c. clausula, per vos, vel alium, seu alios ponitur quando scribitur tribus iudicibus. Quando autem scribitur vni tantum, tunc dicitur, inducen. per te, &c. Nota, quod vbiunque praeiudicium ordinario, semper dicitur auctoritate nostra, sed vbiunque ipsi non sit praeiudicium, dicitur per censuram ecclesiasticam.

Forma pauperum clericorum expectantium.

Innocentius, &c.

Dilecti filii N. pauperis clerici N. Diocesis apud sedem Apostolicam constituti supplicationibus inclinati, &c. Mandamus quatenus de vita, & conuersatione ipsius N. qui, ut asserit, beneficium aliquod ecclesiasticum non obtinet, & quem per certos examinatores super hoc a nobis deputatos, de literatura examinari fecimus diligenter, quiq; in illa repertus est idoneus ad beneficium ecclesiasticum obtinendum solerter, si eum vitae laudabilis, & honestae conuersationis esse repereritis, & beneficium aliquod ecclesiasticum non obtineat, aliudq; canonicum non obstat, ei de aliquo beneficio ecclesiastico cum cura, vel sine cura consuetudo ab olim clericis secularibus assignari, dummodo in cathedrali ecclesia non existat. Cu-

ius fructus, redditus, & prouentus, si cum cura 20. si vero sine cura fuerit 15. marcarum. secundum tax. decimae, si taxatum fuerit: si vero taxatum non fuerit, secundum quod de ipso pro huiusmodi perfolui communiter consuevit va. an. non excedunt. Ad collationem, vel prouisionem venerabilis fratris nostri episcopi N. pertinent si quod in Ciuitate, vel Diocesi N. vacat ad praesens, vel cum vacauerit, quod idem N. infra vnius mensis spatium, postquam sibi de illius beneficii vacatione colliterit, duxerit acceptandum, auctoritate nostra prouidere curetis. Inducen. eundem N. in corporalem possessionem huiusmodi beneficii. Et defenden. induceti, ac facien. cum ad illud, etiam si Canonizatus, & praebens fuerit, ut est moris admitti, sibi que de ipsius beneficii fructibus, redditibus, prouen. iuribus, & obuen. vniuersis integre responderi. Contradictores, &c. Non obstant. si aliqui super prouisionibus sibi faciendis, de huiusmodi, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partib. speciales, vel generales dictae sedis, vel legatorum eius sub quacunque verborum forma literas impetrauerint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem, & decretum, vel alias quomodolibet sit processum. Quibus omnibus praeterquam auctoritate nostra huiusmodi beneficia expectantibus, in huiusmodi beneficii affectione volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quo ad affectionem beneficiorum aliorum praedictum generari. Sed si eundem episcopo, vel quibusuis aliis communitate vel diuisim a dicta sit sede indultum, ad receptionem, * vel prouisionem alius cuius minimè teneantur, & ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint: quodque de beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem, vel prouisionem coniunctim, vel separatim spectantibus, nulli valeat prouideri per literas Apostol. non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Et qualibet alia dictae sedis indulgentia generali, vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per

per quam presentibus non expressam, yel totaliter non insertam effectus earum impediti valeat quomodolibet vel differri. Et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Volumus autem, quod idem clericus quamprimum vigore presentium beneficium aliquod fuerit pacifice assecutus, dictam ecclesiam, quam ut praesertur, obtinet, & quam ex tunc vacare decernimus, omnino dimittere teneatur, quodque si tu praesentes literas, &c. quando autem litigat, &c. Ut in aliis de gratia consuevit poni. Tu frater Nos enim praefato episcopo ne de beneficio huiusmodi interim, etiam ante insinuationem presentium, & processuum, per eas habitorum ei factam, nisi postquam ei constiterit quod idem N. huiusmodi be-

neficium acceptare noluerit disponere quomodo praesumant districtius inhibemus. Decernem. irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis autoritate scilicet enter vel ignoranter contigerit attentari. Quod si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequamini. Dar. Roma, &c. Volumus autem quod si tu praesentes literas non potueris, seu nolueris exequi. * Dilecti filii Praepositus & Decanus N. ecclesiam literas ipsas, ac omnia & singula in eis contenta, secundum ipsarum literarum tenorem exequi possint, & debeant, super quo eis tenore presentium mandatum damus, & etiam potestatem. Et id super praefato, &c.

Ista clausula, dicitur, xat ponitur quando scribitur ordinario, sed quando alius scribitur, tunc ponitur in contextu, & sic subiungitur, quod si non omnes, &c.

E I N I S

ZIII

* Annotat
prout dicitur
fuit ad pre
sentiam
annu praesentium
de iure
latae Prae
mi V. cum
sequenti
V. de rati
onibus exco
mmunicati
onum in ut
manifeste
mae in re
lis Grego
XI.